

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Νεώτος (Κορνήλιος)

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

Β Ι Ο Ι

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Δ' ΤΑΞΙΣ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
782

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Δ/Γ = 134

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ
ΒΙΟΙ

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΥΟΙΣΤΗΡΕΩΣ

ΙΟΙΔ

ΣΤ'

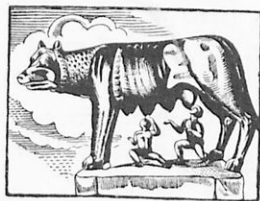
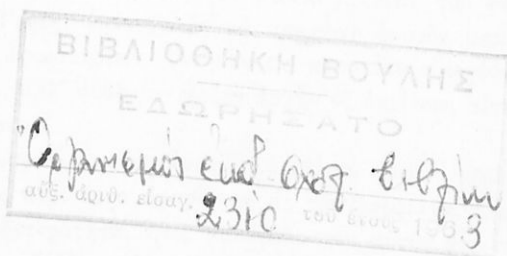
89

ΣΧΒ

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ
 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Νέωτος (Κορνήλιος)

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ
 ΒΙΟΙ
 (ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
KAZ
IT2B
F82

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος, οὗτινος εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς τὸ προωνύμιον καὶ ὀλίγον γνωστὸς ὁ βίος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 100/99 π.Χ. ἐν τῇ ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατία. Ἦτο πρόσοικος τοῦ Πάδου ποταμοῦ (νῦν Po), ἀλλ' ἐν τίνι ἀκριβῶς πόλει ἐγεννήθη δὲν εἶναι μετὰ βεβαιότητος γνωστόν. Κατ' ἄλλους πατρίς του ἦτο ἡ Hostilia (ἡ νῦν Ostiglia), κατ' ἄλλους τὸ Ticinum (ἡ νῦν Pavia). Ἀπὸ τοῦ ἔτους 64 π.Χ. διέμενεν ἐν Ῥώμῃ, ἐπέτυχε δὲ νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν μακρὸν τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν δικαστηρίων. Ἀνῆκεν εἰς πλούσιαν οἰκογένειαν τῆς τάξεως τῶν ἱππέων, ἀλλ' οὐδεμίαν ἤρξεν ἀρχὴν ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἔφερον εἰς τὴν Σύγκλητον.

Ὁ Νέπωτος κατῴρωσε νὰ ἀσκήσῃ ἐνωρὶς τὸ otium cum dignitate καὶ νὰ ἀσχοληθῇ κυρίως περὶ ἔργα ἀφορώντα εἰς τὰ γράμματα, περιορισθεὶς εἰς φρόνιμον οὐδετερότητα, ἥτις προσέφυλαττεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν μεταστροφῶν τῆς τύχης. Ἦδη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐσχετίσθη ἐν Ῥώμῃ χάριν τῶν γραμμάτων πρὸς τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ φιλολογικοῦ κύκλου. Ἦτο φίλος τοῦ ποιητοῦ Κατούλλου, ὅστις ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν τὰ ποιήματά του, φίλος τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος φαίνεται, ὅτι ἔζησεν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 27 π.Χ., ὅποτε συνετάχθη τὸ τέλος τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀττικοῦ. Ἦτο τότε γέρον καὶ δὲν εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐπέζησε πολὺ μετὰ ταῦτα.

2. Ἔργα Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Νέπωτος συνέταξεν ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν βιογραφίαν ἀρχαιολογίαν, ἐπίσης δὲ καὶ σύγγραμμά τι γεωγραφικόν. Τὰ ἔργα τοῦ Νέπωτος γραφέντα διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἔτυχον καλῆς υποδοχῆς καὶ ἱκανῶς διεδόθησαν διὰ τὸ ἀπλοῦν τοῦ ὕφους, τὴν ποικιλίαν τῶν ὑποθέσεων, ὡσαύτως δὲ καὶ διὰ τὴν ἡθοπλαστικὴν ἀξίαν, μολο-

νότι τὸ διασωθὲν μέρος τῶν ἔργων αὐτοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσον μεγάλης ιστορικῆς σπουδαιότητος, καθότι ὁ Νέπωσ δὲν εἶναι ιστορικὸς μεγάλης περιωπῆς, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐκλαϊκευτῆς ἡθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιομάτων.

Α) Ἀπολεσθέντα ἔργα :

1. Χρονικά (Chroniḗcōn libri ἢ Chroniḗca) εἰς τρία βιβλία. Περιλαμβάνουσι περιληπτικῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ἰταλικῆς ἱστορίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους λαούς.

2. Παραδείγματα (Exempla) εἰς πέντε τοὐλάχιστον βιβλία, ἤτοι: συλλογὴ ἀνεκδότων (ἡθικοῦ περιεχομένου) καὶ ἀξιοθεάτων. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ἴσως συνετάχθη μετὰ τὸ 43 π.Χ., παρέβαλλεν ὁ Νέπωσ τὰ ἥθη τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων πρὸς τὰ τῶν συγχρόνων.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἔργων ἀπέκτησεν ὁ Νέπωσ φήμην συγγραφέως, διότι εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας.

3. Βίος Μάρκου Πορκίου Κάτωνος τοῦ Τιμητοῦ κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἀττικοῦ. Ἡ σφζομένη ἐπιτομή (ἰδ. κατωτ. σελ. 7, Ρ 1.) δὲν πρέπει νὰ συγγέεται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο.

4. Βίος Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος. Οὗτος συνετάχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κικέρωνος (43 π.Χ.) καὶ ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ πανηγυρικὸς αὐτοῦ.

Διὰ τῶν δύο τελευταίων ἔργων ὁ Νέπωσ μετεφύτευσεν εἰς τὴν Ῥώμην, παρακινήθεις βεβαίως ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ, ἑλληνιστικὴν ἰδίαν φιλολογίαν, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἐκεῖ πλούσια σπέρματα εἰς τὰ ἐπικήδεια ἐγκώμια (laudationes funebres).

5. Βιβλία ἀνταλλαγείσων ἐπιστολῶν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος

6. Σύγγραμμα γεωγραφικόν.

7. Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν (de viris illustribus) Ῥωμαίων καὶ ξένων (βασιλέων, στρατηγῶν, νομομαθῶν, ρητόρων, ποιητῶν, φιλοσόφων, ιστορικῶν καὶ γραμματικῶν) εἰς δέκα καὶ ἑξ τοὐλάχιστον βιβλία ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἀττικόν, καί, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν παραλληλισμῷ πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἔπραξε μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ὁ Πλούταρχος μετ' ἀπείρως μεγαλυτέρας καλλιτεχνικῆς καὶ ρητορικῆς ἐμπειρίας καὶ μετ' εὐρυτέρας ἀνέσεως.

Ἐκ πάντων τούτων σφζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νέπωτος τὰ ἐξῆς :

Β) Σφζόμενα ἔργα :

1. De excellentibus ducibus exterarum gentium. Τὸ βιβλίον τοῦτο μετὰ μικρὸν προσίμιον περιέχει 25 κεφάλαια, ὧν τὰ δέκα ἐννέα ἀναφέρονται εἰς βίους Ἑλλήνων στρατηγῶν, ἐν (τὸ 14ον) εἰς τὸν βίον τοῦ ἐκ Καρίας Δατάμου, τὸ 21ον κεφ. ἀναφέρεται, ὅπως συντομώτατα, εἰς βασιλεῖς (Κῦρον, Δαρεῖον, Φίλιππον, Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον, Ἀντίγονον, Δημήτριον, Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον), τὸ 22ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀμίλκα*, τὸ 23ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀννίβα*, τὸ 24ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Κάτωνος καὶ τὸ 25ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ.

Οἱ δύο τελευταῖοι βίοι εἶναι ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Νέπωτος de historicis latinis, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἔργου de viris illustribus. Τοῦτο ὤρματο ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἀλλ' ὁ Νέπωσ εἶχεν εἰς αὐτὸ προδρόμους ἐν Ῥώμῃ τὸν M.T. Varro καὶ τὸν Santra.

2. Ὀλίγα ἀποσπάσματα.

Γνησιότης τῶν βίων. Ἐγενήθη ζήτημα, ἂν οἱ σφζόμενοι βίοι εἶναι γνήσιοι ἢ ἐπιτομή τοῦ ἔργου de viris illustribus τοῦ Νέπωτος ἢ τέλος, οὐχὶ ὁρθῶς, ἂν εἶναι ἔργον ἄλλου συγγραφέως (τοῦ Λίμιλιου Πρόβου).

Γλῶσσα τοῦ Νέπωτος Ἡ γλῶσσα εἶναι σχετικῶς δόκιμος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ καθ' ὅλα ὑπόδειγμα ἄκρας ὀρθοεπειας, ὥς ἡ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Καίσαρος.

Πηγαί. Πρὸς σύνταξιν τοῦ βιβλίου de excellentibus ducibus exterarum gentium ἔσχεν ὑπ' ὅψιν ὁ Νέπωσ τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα γράψαντα τὸ Ἀγχιλαίου ἐγκώμιον, τὸν Θεόπομπον, τὸν Δείωννα, τὸν Τίμαιον, τὸν Πολύβιον, τὸν Βλίθωνα καὶ τὸν Ἀττικόν, ὅσους τελευταῖος ἔγραψε (47 π.Χ.) Χρονικὸν (liber annalis) περιέχον τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (Hn 13, 1. A 18, 1).

Ὁ Νέπωσ ἴσως ἔλαβεν ὑπ' ὅψιν καὶ ἄλλους, τοὺς ὁποίους ὅμως δὲν

* Ὁ Νέπωσ ἔκρινεν ἐπιωφελὲς νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸν Ἀμίλκαν καὶ τὸν Ἀννίβαν, διότι οὗτοι, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ὑπερέβαλλον πάντας τοὺς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τε τὴν μεγαλψυχίαν καὶ τὴν πανουργίαν. Ἐκ τῶν βίων ὅλων ἐξέχουσι κυρίως ὁ βίος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Ἀννίβα καὶ τοῦ Ἀττικοῦ.

ἀναφέρει, οἷον τὸν Ἡρόδοτον, παρὰ τοῦ ὁποίου πολλά, ὥς εἰκός, ἡδύνατο νὰ ἀντλήσῃ.

Γενικῶς ὁ Νέπῳς εἶναι μέτριος ὡς ἱστορικὸς καὶ συγχρόνως περιπίπτει εἰς ἀνακριβείας. Δίκαιον ὅμως εἶναι νὰ τονισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πρῶτος ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν ἐπραγματεύθη ἱστορίαν ξένων ἐθνῶν.

Ὡς πρὸς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ ὁ Νέπῳς διηγεῖται ὅ,τι εἶχεν ἴδει καὶ ἀκούσει ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ φίλου του (A 13,7).

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ *

HAMILCAR

Hamilcar, Hannibalis filius, cognomine Barca, Karthaginien- 1
sis, primo Poenico bello, sed temporibus extremis, admodum adu- 246
lescentulus in Sicilia praeesse coepit exercitui. cum ante eius ad- 2
ventum et mari et terra male res gererentur Karthaginiensium,
ipse, ubi affuit, numquam hosti cessit neque locum nocendi dedit,
saepeque e contrario occasione data lacessivit semperque supe-
rior discessit. quo facto, cum paene omnia in Sicilia Poeni amis-
sent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non vide- 243
retur. interim Karthaginienses classe apud insulas Aegates a C. 3
Lutatio, consule Romanorum, superati statuerunt belli facere fi- 241
nem eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ille etsi flagra-
bat bellandi cupiditate, tamen paci serviundum putavit, quod pa-
triam exhaustam sumptibus diutius calamitates belli ferre non
posse intellegebat, sed ita ut statim mente agitare, si paulum mo- 4
do res essent refectae, bellum renovare Romanosque armis per-
sequi, donecum aut virtute vicissent aut victi manus dedissent.
hoc consilio pacem conciliavit, in quo tanta fuit ferocia, cum Ca- 5
tulus negaret bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem
tenerent, armis relictis Sicilia decederent, ut succumbente patria
ipse perituum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum
rediret: non enim suae esse virtutis arma a patria accepta ad-
versus hostes adversariis tradere. huius pertinaciae cessit Catulus.

* Τὸ κείμενον εἶναι κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν τοῦ Alfred Fleckeisen.
Αἱ σημειούμεναι ἐν τοῖς περιθωρίοις χρονολογίαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν ταῖς ἀντι-
στοίχοις γραμμαῖς τοῦ κειμένου ἱστορικά γεγονότα.

2 At illo, ut Karthaginem venit, multo aliter ac sperarat rem
 241/38 publican se habentem cognovit. namque diuturnitate externi
 mali tantum exarsit intestinum bellum, ut numquam *in* pari pe-
 2 riculo fuerit Karthago, nisi cum deleta est. primo mercennarii mi-
 lites, quibus adversus Romanos usi erant, desciverunt, quorum
 numerus erat viginti milium. ii totam abalienarunt Africam, ip-
 3 sam Karthaginem oppugnarunt. quibus malis adeo sunt Poeni
 perterriti, ut etiam auxilia ab Romanis petierint; eaque impetra-
 runt. sed extremo, cum prope iam ad desperationem pervenissent,
 239 4 Hamilearem imperatorem fecerunt. is non solum hostes a muris
 238 Karthaginis removit, cum amplius centum milia facta essent ar-
 matorum, sed etiam eo compulit, ut locorum angustiis clausi plu-
 res fame quam ferro interirent. omnia oppida abalienata, in eis
 Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africae, restituit
 5 patriae. neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propa-
 gavit, tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum
 videretur multis annis fuisse.

3 Rebus his ex sententia peractis fidenti animo atque infesto
 Romanis, quo facilius causam bellandi reperiret, effecit ut impe-
 237 rator cum exercitu in Hispaniam mitteretur. eoque secum duxit
 2 filium Hannibalem annorum novem. erat praeterea cum eo adu-
 lescentis illustris, formosus, Hasdrubal: huic ille filiam suam in ma-
 3 trimonium dedit. de hoc ideo mentionem fecimus, quod Hamil-
 229 care occiso ille exercitui praefuit resque magnas gessit et princeps
 largitione vetustos pervertit mores Karthaginensium eiusdem-
 221 que post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

4 At Hamilcar, posteaquam mare transiit in Hispaniamque
 221 venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissi-
 masque gentes subegit, equis, armis, viris, pecunia totam locu-
 2 pletavit Africam. hic cum in Italiam bellum inferre medicaretur,
 nono anno postquam in Hispaniam venerat, in proelio pugnans
 219 3 adversus Vettones occisus est. huius perpetuum odium erga Ro-
 manos maxime concitasse videtur secundum bellum Poenicum.
 namque Hannibal, filius eius, assiduis patris obtestationibus eo
 est perductus, ut interire quam Romanos non experiri mallet.

HANNIBAL

Hannibal, Hamilcaris filius, Karthaginiensis. si verum est, 1 247/183
quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute
superarit, non est infitiandum Hannibalem tanto praestitisse ce-
teros imperatores prudentia, quanto populus Romanus ante-
cedat fortitudine cunctas nationes. nam quotienscumque cum eo 2
congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi domi
civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos videtur supe-
rare potuisse, sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem.

Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga 3
Romanos sic conservavit, ut prius animam quam id deposuerit,
qui quidem, cum patria pulsus esset et alienarum opum indige-
ret, numquam destiterit animo bellare cum Romanis. nam ut o- 2
mittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis, om- 215-205
nium iis temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. hunc
tanta cupiditate incendit bellandi, ut usque a rubro mari arma 192
conatus sit inferre Italiae. ad quem cum legati venissent Roma- 2
ni, qui de eius voluntate explorarent darentque operam consiliis
clandestinis, ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent,
tamquam ab ipsis corruptus alia atque antea sentiret, neque id
frustra fecissent idque Hannibal comperisset seque ab interiori-
bus consiliis segregari vidisset, tempore dato adiit ad regem, eique 3
cum multa de fide sua et odio in Romanos commemorasset, hoc
adiunxit: 'pater meus' inquit 'Hamilcar, puerulo me, utpote non
amplius novem annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens
Karthagine Iovi optimo maximo hostias immolavit. quae divina 237
res dum conficiebatur, quaesivit a me vellemne secum in castra 4
proficisci. id cum libenter accepissem atque ab eo petere coepis-
sem ne dubitaret ducere, tum ille, faciam, inquit, si mihi fidem
quam postulo dederis. simul me ad aram adduxit, apud quam sa-
crificare instituerat, eamque ceteris remotis tenentem iurare ius-
sit numquam me in amicitia cum Romanis fore. id ego iusiuran- 5
dum patri datum usque ad hanc aetatem ita conservavi, ut ne-
mini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim
futurus. quare, si quid amice de Romanis cogitabis, non impru- 6

denter feceris, si me celaris; cum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris'.

- 3 Hac igitur qua diximus aetate cum patre in Hispaniam profectus est, cuius post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto, 228
221 equitatu omni praefuit. hoc quoque interfecto exercitus sum-
219 man imperii ad eum detulit. in Karthaginem delatum publice
2 comprobatum est. sic Hannibal, minor quinque et viginti annis
natus, imperator factus proximo triennio omnes gentes Hispan-
219 niae bello subegit, Saguntum, foederatam civitatem, vi expugnavit,
3 tres exercitus maximos comparavit. ex his unum in Africam mi-
sit, alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium
218 in Italiam secum duxit. ut saltum Pyrenaeum transiit, quacum-
que iter fecit, cum omnibus incolis confligit: neminem nisi vic-
4 tum dimisit. ad Alpes posteaquam venit, quae Italiam ab Gallia
sejungunt, quas nemo umquam cum exercitu ante eum praeter
Herculem Graium transierat (quo facto is hodie saltus Graius ap-
pellatur), Alpico conantes prohibere transitu concidit, loca pa-
tefecit, itinera muniit, effecit ut ea elephantus ornatus ire posset,
qua antea unus homo inermis vix poterat repere. hac copias tra-
duxit in Italiamque pervenit.
- 4 Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione con-
218 sule eumque pepulerat. cum hoc eodem Clastidii apud Padum
2 decernit sauciumque inde ac fugatum dimittit. tertio idem Sci-
pio cum collega Ti. Longo apud Trebiam adversus eum venit.
cum iis manum conseruit, utrosque profligavit. inde per Ligures
217 3 Appenninum transiit, petens Etruriam. hoc in itinere adeo gravi
morbo afficitur oculorum, ut postea numquam dextro aequè bene
usus sit. qua valetudine cum etiamnum premeretur lecticaque
ferretur, C. Flaminium consulem apud Trasumennum cum exer-
citu insidiis circumventum occidit, neque multo post C. Cente-
nium praetorem cum delecta manu saltus occupantem. hinc in
216 4 Apuliam pervenit. ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Teren-
tius et L. Aemilius. utriusque exercitus uno proelio fugavit, Pau-
216 lum consulem occidit et aliquot praeterea consulares, in eis Cn.
217 Servilium Geminum, qui superiore anno fuerat consul.
- 5 Hac pugna pugnata Romam profectus nullo resistente in

propinquis urbi montibus moratus est. cum aliquot ibi dies castra habuisset et Capuam reverteretur, Q. Fabius Maximus, dictator Romanus, in agro Falerno ei se obiecit. hic clausus locorum angustii noctu sine ullo detrimento exercitus se expeditivit Fabioque, callidissimo imperatori, dedit verba. namque obducta nocte sarmenta in cornibus iuvenorum deligata incendit eiusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit, quo repentino visu obiecto tantum terrorem iniecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. hanc post rem gestam non ita multis diebus M. Minucium Rufum, magistrum equitum pari ac dictatorem imperio, dolo productum in proelium fugavit. Ti Sempronium Gracchum, iterum consulem, in Lucanis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Marcellum, quinquies consulem, apud Venusiam pari modo interfecit. longum est omnia enumerare proelia. quare hoc unum satis erit dictum, ex quo intellegi possit, quantus ille fuerit: quamdiu in Italia fuit, nemo ei in acie restitit, nemo adversus eum post Cannensem pugnam in campo castra posuit.

Hinc invictus patriam defensum revocatus bellum gessit adversus P. Scipionem, filium eius *Scipionis*, quem ipse primo apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat. cum hoc exhaustis iam patriae facultatibus cupivit impraesentiarum bellum componere, quo valentior postea congredere-
 tur. inde colloquium convenit, condiciones non convenerunt. post id factum paucis diebus apud Zamam cum eodem confligit; pulsus (incredibile dictu) biduo et duabus noctibus Hadrumentum per-
 venit, quod abest ab Zama circiter milia passuum trecenta. in hac fuga Numidae, qui simul cum eo ex acie excesserant, insidiati sunt ei, quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Hadrumeti reliquos e fuga collegit, novis dilectibus paucis diebus multos contraxit.

Cum in apparando acerrime esset occupatus, Karthaginienses bellum cum Romanis composuerunt. ille nihilo setius exercitui postea praefuit resque in Africa gessit [itemque Mago, frater eius], usque ad P. Sulpicium C. Aurelium consules. his enim magistratibus legati Karthaginienses Romam venerunt, qui se-

- natui populoque Romano gratias agerent, quod cum iis pacem
 fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent simulque
 peterent, ut obsides eorum Fregellis essent captivique redderen-
 3 tur. his ex senatus consulto responsum est: munus eorum gra-
 tum acceptumque esse; obsides, quo loco rogarent, futuros; ca-
 ptivos non remissuros, quod Hannibalem, cuius opera suscep-
 tum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, etiamnum cum
 imperio apud exercitum haberent itemque fratrem eius Magonem.
 4 hoc responso Karthaginienses cognito Hannibalem domum et
 199 Magonem revocarunt. huc ut rediit, rex factus est, postquam im-
 perator fuerat, anno secundo et vicesimo: ut enim Romae con-
 5 sules, sic Karthagine quotannis annui bini reges creabantur. in
 eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebuit, ac fuerat in
 bello. namque effecit ex novis vectigalibus non solum ut esset pe-
 cunia, quae Romanis ex foedere penderetur, sed etiam superes-
 6 set, quae in aerario reponeretur. deinde [anno post praeturam]
 496 M. Claudio L. Furio consulibus Roma legati Karthaginem vene-
 runt. hos Hannibal ratus sui exoscendi gratia missos, priusquam
 iis senatus daretur, navem ascendit clam atque in Syriam ad An-
 7 tiochum perfugit. hac re palam facta Poeni naves duas, quae eum
 comprehenderent, si possent consequi, miserunt, bona eius pu-
 blicarunt, domum a fundamentis disiecerunt, ipsum exulem iu-
 dicarunt.
 8 At Hannibal anno quarto, postquam domo profugerat, L.
 493 Cornelio Q. Minucio consulibus, cum quinque [navibus Africam
 accessit in finibus Cyrenaeorum, si forte Karthaginienses ad bel-
 lum inducere posset Antiochi spe fiduciaque, cui iam persuaserat
 ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. huc Magonem fra-
 2 trem excivit. id ubi Poeni resciverunt, Magonem eadem, qua
 fratrem, absentem affecerunt poena. illi desperatis rebus cum
 solvissent naves ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum
 492 pervenit. de Magonis interitu duplex memoria prodita est:
 namque alii naufragio, alii a servulis ipsius interfectum eum
 3 scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in gerendo bello
 consiliis eius parere voluisset, quam in suscipiendo instituerat,
 491 propius Tiberi quam in Thermopylis de summa imperii dimi-

casset. quem etsi multa stulte conari videbat, tamen nulla
deservit in re. praefuit paucis navibus, quas ex Syria iussus erat 4
in Asiam ducere, iisque adversus Rhodiorum classem in Pam-
phylio mari confluit. in quo cum multitudine adversariorum 190
sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior.

Antiocho fugato verens ne dederetur, quod sine dubio acci- 9 190
disset, si sui fecisset potestatem, Cretam ad Gortynios venit, ut
ibi, quo se conferret, consideraret. vidit autem vir omnium cal- 2
lidissimus in magno se fore periculo, nisi quid providisset, prop-
ter avaritiam Cretensium: magnam enim secum pecuniam por-
tabat, de qua sciebat exisse famam. itaque capit tale consilium, 3
amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et
argento. has praesentibus principibus deponit in templo Dianae,
simulans se suas fortunas illorum fidei credere. his in errorem in-
ductis statuas aëneas, quas secum portabat, omni sua pecunia
complet easque in propatulo domi abiecit. Gortynii templum mag- 4
na cura custodiunt, non tam a ceteris quam ab Hannibale, ne
ille inscientibus iis tolleretur sua secumque duceret.

Sic conservatis suis rebus omnibus Poenus illius Cretensi- 10
bus ad Prusiam in Pontum pervenit. apud quem eodem animo
fuit erga Italiam neque aliud quicquam egit quam regem arma-
vit et exacuit adversus Romanos. quem cum videret domesticis 2
opibus minus esse robustum, conciliabat ceteros reges, adiun-
gebat bellicosas nationes. dissidebat ab eo Pergamenus rex Eu-
menes, Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur et 184
mari et terra; sed utrobique Eumenes plus valebat propter Ro- 3
manorum societatem. quo magis cupiebat eum Hannibal op-
primi, quem si removisset, faciliora sibi cetera fore arbitrabatur.
ad hunc interficiendum talem iniit rationem. classe paucis die- 4
bus erant decreturi. superabatur navium multitudine: dolo erat
pugnandum, cum par non esset armis. imperavit quam plurimas
venenatas serpentes vivas colligi easque in vasa fictilia conici.
harum cum effecisset magnam multitudinem, die ipso, quo fac- 5
turus erat navale proelium, classiarios convocat iisque prae-
cipit, omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris
tantum satis habeant se defendere. id illos facile serpentium mul- 6

titudine consecuturos. rex autem in qua nave veheretur, ut sci-
rent, se facturum: quem si aut cepissent aut interfecissent, magno
11 iis pollicetur praemio fore. tali cohortatione militum facta classis
ab utrisque in proelium deducitur. quarum acie constituta, prius-
quam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis
quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mit-
2 tit. qui ubi ad naves adversariorum pervenit epistulamque osten-
dens se regem professus est quaerere, statim ad Eumenem deduc-
tus est, quod nemo dubitabat quin aliquid de pace esset scriptum.
tabellarius ducis nave declarata suis eodem, unde erat egressus,
3 se recepit. at Eumenes soluta epistula nihil in ea repperit, nisi
quae ad irridendum eum pertinerent. cuius rei etsi causam mi-
rabatur neque reperiebat, tamen proelium statim committere
4 non dubitavit. horum in concursu Bithyhni Hannibalis praecepto
universi navem Eumenis adoriuntur. quorum vim rex cum sus-
tinere non posset, fuga salutem petiit, quam consecutus non
esset, nisi intra sua praesidia se recepisset, quae in proximo litore
5 erant collocata. reliquae Pergamenae naves cum adversarios pre-
merent acrius, repente in eas vasa fictilia, de quibus supra men-
tionem fecimus, conici coepta sunt. quae iacta initio risum pug-
6 nantibus concitarunt, neque quare id fieret poterat intellegi. post-
quam autem naves suas oppletas conspexerunt serpentibus, nova re
perterriti, cum, quid potissimum vitarent, non viderent, puppes
7 verterunt seque ad sua castra nautica rettulerunt. sic Hannibal
consilio arma Pergamenorum superavit, neque tum solum, sed
saepe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit adversarios.
12 Quae dum in Asia geruntur, accidit casu ut legati Prusiae
Romae apud T. Quintium Flaminium consularem cenarent,
atque ibi de Hannibale mentione facta ex iis unus diceret eum
2 in Prusiae regno esse. Id postero die Flamininus senatui detulit.
189 patres conscripti, qui Hannibale vivo numquam se sine insidiis
futuros existimarent, legatos in Bithyniam miserunt, in eis Fla-
minium, qui ab rege peterent, ne inimicissimum suum secum
3 haberet sibi que dederet. his Prusia negare ausus non est; illud
recusavit, ne id a se fieri postularent, quod adversus ius hospitii
esset: ipsi, si possent, comprehenderent: locum, ubi esset, facile

inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei a rege datum erat muneri, idque sic aedificarat, ut in omnibus partibus aedificii exitus haberet, scilicet verens ne usu veniret, quod accidit. huc cum legati Romanorum venissent ac multitudine domum eius circumdedissent, puer ab ianua prospiciens Hannibali dixit plures praeter consuetudinem armatos apparere. qui imperavit ei, ut omnes fores aedificii circumiret ac propere sibi nuntiaret, num eodem modo undique obsideretur. puer cum celeriter, quid vidisset, renuntiasset omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinorum virtutum venenum, quod semper secum habere consuevit, sumpsit

Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, anno acquievit septuagesimo. quibus consulibus interierit, non convenit. namque Atticus M Claudio Marcello Q. Fabio Labeone consulibus mortuum in annali suo scriptum reliquit, at Polybius L Aemilio Paulo Cn Baebio Tamphilo Sulpicius autem Blitho P. Cornelio Cethego M Baebio Tamphilo. atque hic tantus vir tantisque bellis districtus nonnihil temporis tribuit litteris. namque aliquot eius libri sunt, Graeco sermone confecti, in eis ad Rhodios de Cn. Manlii Volsonis in Asia rebus gestis. huius belligesta multi memoriae prodiderunt, sed ex eis duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus et Sosylus Lacedaemonius. atque hoc Sosylo Hannibal litterarum Graecarum usus est doctore.

- 234/149 1 M. Cato, ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum habebat. inde hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna censorius narrare solitus est, Romam demigravit in foroque esse
 217 2 coepit. primum stipendium meruit annorum decem septemque.
 214 Q. Fabio M. Claudio consulibus tribunus militum in Sicilia fuit. inde ut rediit, castra secutus est C. Claudii Neronis, magnique
 207 opera eius existimata est in proelio apud Senam, quo cecidit Has-
 234 3 drubal, frater Hannibalis. quaestor obtigit P. Africano consuli, cum quo non pro sortis necessitudine vixit: namque ab eo perpetua dissensit vita. aedilis plebei factus est cum C. Helvio. prae-
 199 4 tor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaestor superiore tempore ex Africa decedens Q. Ennium poetam deduxerat, quod non minoris aestimamus quam quemlibet amplissimum Sardi-
 199 2 Consulatam gessit cum L. Valerio Flacco. sorte provinciam
 2 nactus Hispaniam citeriorem ex ea triumphum deportavit. ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum cuius
 194 in priore consulatu quaestor fuerat, voluit eum de provincia depellere et ipse ei succedere, neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem Scipio principatum in civitate obtineret, quod tum non potentia, sed iure res publica administrabatur. qua ex re iratus senatui *consulatu* peracto privatus in urbe mansit. at Cato,
 184 3 censor cum eodem Flacco factus, severe praefuit ei potestati. nam et in complures nobiles animadvertit et multas res novas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quae iam tum
 4 incipiebat pullulare. circiter annos octoginta, usque ad extremam aetatem ab adolescentia, rei publicae causa suscipere inimicitias non destitit. a multis tentatus non modo nullum detrimentum existimationis fecit, sed, quoad vixit, virtutum laude crevit.
 3 In omnibus rebus singulari fuit industria: nam et agricola sollers et peritus iuris consultus et magnus imperator et probabilis orator et cupidissimus litterarum fuit. quarum studium

etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit, ut non facile reperiri possit neque de Graecis neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ab adolescentia confecit orationes. senex historias scribere instituit. earum sunt libri septem, pri-³ mus continet res gestas regum populi Romani, secundus et tertius unde quaeque civitas orta sit Italica, ob quam rem omnes Origines videntur appellasse. in quarto autem bellum Poenicum est primum, in quinto secundum. atque haec omnia capitulatim sunt ⁴ dicta. reliqua quoque bella pari modo persecutus est usque ad praeturam Ser. Galbae, qui diripuit Lusitanos: atque horum ¹⁵⁰ bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. in eisdem exposuit, quae in Italia Hispanisque [aut fierent aut] viderentur admiranda: in quibus multa industria et diligentia comparet, nulla doctrina.

.

ATTICUS

T. Pomponius Atticus, ab origine ultima stirpis Romanae ¹ generatus, perpetuo a maioribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. patre usus est diligente et, ut tum erant tempora, ² diti inprimisque studioso litterarum. hic, prout ipse amabat litteras, omnibus doctrinis, quibus pueri aetas impertiri debet filium erudit. erat autem in puero praeter docilitatem ingenii ³ summa suavitas oris atque vocis, ut non solum celeriter acciperet quae tradebantur, sed etiam excellenter pronuntiaret. quae ex re in pueritia nobilis inter aequales ferebatur clariusque exsplendescbat, quam generosi condiscipuli animo aequo ferre possent. ⁴ itaque incitabat omnes studio suo, quo in numero fuerunt L. Torquatus, C. Marius filius, M. Cicero, quos consuetudine sua sic devinxit, ut nemo iis perpetua *vita* fuerit carior.

Pater mature decessit. ipse adulescentulus propter affinita- ² tem P. Sulpicii, qui tribunus plebei interfectus est, non expers ⁸⁸ fuit illius periculi: namque Anicia, Pomponii consobrina, nupsit Servio, fratri Sulpicii. itaque interfecto Sulpicio postea- ² quam vidit Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam neque ⁸⁷

sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis Athenas se contulit. neque eo setius adolescentem Marium hostem iudicatum iuvit opibus suis, cuius fugam pecunia sublevavit. ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum traiecit suarum. hic ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset carissimus. nam praeter gratiam, quae iam in adolescentulo magna erat, saepe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. cum enim versuram facere publice necesse esset neque eius conditionem aequam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram umquam ab iis acceperit neque longius, quam dictum esset, debere passus sit. quod utrumque erat iis salutare: nam neque indulgendo inveterascere eorum aes alienum patiebatur neque multiplicandis usuris crescere. auxit hoc officium alia quoque liberalitate: nam universos frumento donavit, ita ut singulis seni modii tritici darentur, qui modus mensurae medimnus Athenis appellatur.

3 Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur. quo factum est ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent civemque facere studerent: quo beneficio ille uti noluit [quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam alia ascita]. quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit, absens prohibere non potuit. itaque aliquot ipsi et Phidiae locis sanctissimis posuerunt: hunc enim in omni procuratione rei publicae actorem auctoremque habebant potissimum. igitur primum illud munus fortunae, quod in ea urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem et patriam haberet et domum; hoc specimen prudentiae, quod, cum in eam se civitatem contulisset, quae antiquitate, humanitate doctrinaque praestaret omnes, unus ei fuit carissimus.

4
5 tranquillatis autem rebus Romanis remigravit Romam, ut opior L. Cotta L. Torquato consulibus: quem discedentem sic uni-

versa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrimis desiderii futuri dolorem indicaret.

Habebat avunculum Q. Caecilium, equitem Romanum, fami- 5 70
liarem L. Luculli, divitem, difficillima natura: cuius sic asperi-
tatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, huius sine offen-
sione ad summam senectutem retinuerit benivolentiam. quo
facto tulit pietatis fructum. Caecilius enim moriens testamento 2
adoptavit eum heredemque fecit ex dodrante: ex qua heredi- 58
tate accepit circiter centiens sestertium. erat nupta soror Attici 3 68
Q. Tullio Ciceroni, easque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo
a condiscipulatu vivebat coniunctissime, multo etiam familiaris
quam cum Quinto, ut iudicari possit plus in amicitia valere simi- 4
litudinem morum quam affinitatem. utebatur autem intime Q.
Hortensio, qui iis temporibus principatum eloquentiae tenebat,
ut intellegi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero an Hor-
tensius: et, id quod erat difficillimum, efficiebat ut, inter quos
tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio es-
setque talium virorum copula.

In re publica ita est versatus, ut semper optimarum partium 6
et esset et existimaretur, neque tamen se civilibus fluctibus com-
mitteret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse,
qui se his dedissent, quam qui maritimis iactarentur. honores 2
non petit, cum ei paterent propter vel gratiam vel dignitatem:
quod neque peti more maiorum neque capi possent conservatis
legibus in tam effusis ambitus largitionibus neque *geri* e re pu-
blica sine periculo corruptis civitatis moribus. ad hastam publi-
cam numquam accessit. nullius rei neque praes neque manceps 3
factus est. neminem neque suo nomine neque subscribens accusa-
vit, in ius de sua re numquam iit. iudicium nullum habuit. mul- 4
torum consulum praetorumque praefecturas delatas sic accepit,
ut neminem in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus,
rei familiaris despexerit fructum: qui ne cum Quinto quidem Ci-
cerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere
posset. non enim decere se arbitrabatur, cum praeturam gerere
noluisset, asseclam esse praetoris. qua in re non solum dignitati 5
serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspiciones quoque vi-

taret criminum. quo fiebat ut eius observantia omnibus esset carior, cum eam officio, non timori neque spei tribui viderent.

- 13** Neque vero ille minus bonus pater familias habitus est quam civis. nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus aedificator. neque tamen non inprimis bene habitavit omnibusque optimis rebus usus est. nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilianam, ab avunculo hereditate relictam, cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat: ipsum enim tectum antiquitus constitutum plus salis quam sumptus habebat: in quo nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est. usus est familia, si utilitate iudicandum est, optima, si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi et plurimi librarii, ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset, pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni. neque tamen horum quemquam nisi domi natum domique factum habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. nam et non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci, et potius industria quam pretio parare non mediocris est diligentiae. elegans, non magnificus, splendidus, non sumptuosus: omnisque diligentia munditiam, non affluentiam affectabat. supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset. nec praeteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem, cum inprimis lautus esset eques Romanus et non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret, non amplius quam terna milia peraeque in singulos menses ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum. atque hoc non auditum, sed cognitum praedicamus: saepe enim propter familiaritatem domesticis rebus interfuimus.
- 14** Nemo in convivio eius aliud acroama audivit quam anagnosten, quod nos quidem iucundissimum arbitramur; neque umquam sine aliqua lectione apud eum cenatum est, ut non minus animo quam ventre convivae delectarentur: namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrerent. cum tanta pecuniae facta esset accessio, nihil de cottidiano cultu mutavit,

nihil de vitae consuetudine, tantaque usus est moderatione, ut neque in sestertio viciens, quod a patre acceperat, parum se splendide gesserit neque in sestertio centiens affluentius vixerit, quam instituerat, parique fastigio steterit in utraque fortuna. nullos³ habuit hortos, nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam, neque in Italia, praeter Arretinum et Nomentanum, rusticum praedium, omnisque eius pecuniae reditus constabat in Epiroticis et urbanis possessionibus. ex quo cognosci potest usum eum pecuniae non magnitudine, sed ratione meriti solitum.

Mendacium neque dicebat neque pati poterat. itaque eius¹⁵ comitas non sine severitate erat neque gravitas sine facilitate, ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis vererentur an amarent. quidquid rogabatur, religiose promittebat, quod non liberales, sed leves arbitrabatur polliceri quod praestare non possent. idem in tenendo, quod semel annuisset, tanta erat² cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. numquam suscepti negotii eum pertaesum est: suam enim existimationem in ea re agi putabat, qua nihil habebat carius. quo fiebat ut omnia³ Ciceronum, M. Catonis, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum praeterea equitum Romanorum negotia procuraret. ex quo iudicari potest non inertia, sed iudicio fugisse rei publicae procurationem

Humanitatis vero nullum afferre maius testimonium possum,¹⁶ quam quod adulescens idem seni Sullae fuit iucundissimus, senex adulescenti M. Bruto, cum aequalibus autem suis Q. Hortensio et M. Cicerone sic vixit, ut iudicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus. quamquam eum praecipue dilexit Cicero, ut ne frater² quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. ei rei sunt in³ dicio praeter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, sedecim volumina epistularum, ab consulatu eius usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quae qui legat, non multum desideret historiam contextam eorum temporum. sic enim omnia de studiis principum, vitiis ducum, mutationibus⁴ rei publicae perscripta sunt, ut nihil in eis non appareat et facile existimari possit, prudentiam quodam modo esse divinationem. non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt,

futura praedixit, sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates.

17 De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc
ipsum vere gloriantem audierim in funere matris suae, quam ex-
42 tulit annorum nonaginta cum *ipse esset* septem et sexaginta, se
numquam cum matre in gratiam redisse, numquam cum sorore
2 fuisse in similitudine, quam prope aequalem habebat. quod est
signum aut nullam umquam inter eos querimoniam intercessisse,
aut hunc ea fuisse in suos indulgentia, ut, quos amare deberet,
3 irasci eis nefas duceret. neque id fecit natura solum, quamquam
omnes ei paremus, sed etiam doctrina: nam principum philoso-
phorum ita percepta habuit praecepta, ut iis ad vitam agendam,
non ad ostentationem uteretur.

18 Moris etiam maiorum summus imitator fuit antiquitatisque
amator, quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam
2 in eo volumine exposuerit, quo magistratus ordinavit. nulla enim
lex neque pax neque bellum neque res illustris est populi Ro-
mani, quae non in eo suo tempore sit notata, et, quod difficil-
limum fuit, sic familiarum originem subtexuit, ut ex eo clarorum
3 virorum propagines possimus cognoscere. fecit hoc idem separa-
tim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu Iuniam familiam a stirpe
ad hanc aetatem ordine enumeraverit, notans, quis a quo ortus
4 quos honores quibusque temporibus cepisset: pari modo Marcelli
Claudii Marcellorum, Scipionis Cornelii et Fabii Maximi Fabiorum
et Aemiliorum. quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui ali-
5 quam cupiditatem habent notitiae clarorum virorum. attigit
poëtice quoque, credimus, ne eius expers esset suavitatis. nam-
que versibus *de iis*, qui honore rerumque gestarum amplitudine
6 ceteros populi Romani praestiterunt, exposuit, ita, ut sub sin-
gulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius
quaternis quinisque versibus descripserit: quod vix credendum
sit tantas res tam breviter potuisse declarari. est etiam unus li-
ber Graece confectus, de consulatu Ciceronis.

19 *Haec* hactenus Attico vivo edita a nobis sunt. nunc, quoniam
fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur et,
quantum potuerimus, rerum exemplis lectores docebimus... suos

cuique mores plerumque conciliare fortunam. namque hic con-
tentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit
imperatoris divi filii, cum iam ante familiaritatem eius esset con-
secutus nulla alia re quam elegantia vitae, qua ceteros ceperat
principes civitatis dignitate pari, fortuna humiliores. tanta enim 3
prosperitas Caesarem est consecuta, ut nihil ei non tribuerit for-
tuna, quod cuiquam ante detulerat, et conciliarit, quod nemo
adhuc civis Romanus quivit consequi. nata est autem Attico 4
neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. hanc Caesar
vix anniculam Ti. Claudio Neroni, Drusila nato, privigno suo
despondit: quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, fami-
liaritatem reddidit frequentiore. quamquam ante haec spon- 20
salia non solum, cum ab urbe abesset, numquam ad suorum quem-
quam litteras misit, quin Attico scriberet, quid ageret, inprimis
quid legeret quibusque in locis et quamdiu esset moraturus, sed
etiam, cum esset in urbe et propter infinitas suas occupationes 2
minus saepe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies temere
intercessit, quo non ad eum scriberet, cum modo aliquid de anti-
quitate ab eo requireret, modo aliquam quaestionem poëticam
ei proponeret, interdum iocans eius verbosiores eliceret epistulas.
ex quo accidit, cum aedis Iovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo 3
constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, ut At-
tici admonitu Caesar eam reficiendam curaret. neque vero a M. 4
Antonio minus absens litteris colebatur, adeo ut accurate ille
ex ultimis terris, quid ageret, curae sibi haberet certiore facere
Atticum. hoc quale sit, facilius existimabit is, qui iudicare 5
poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benivolen-
tiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio,
sed obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit [incidere]
necesse inter Caesarem atque Antonium, cum se uterque prin-
cipem non solum urbis Romae, sed orbis terrarum esse cuperet.

Tali modo cum septem et septuaginta annos complisset 21
atque ad extremam senectutem non minus dignitate quam gra-
tia fortunaque crevisset (multas enim hereditates nulla alia re
quam bonitate consecutus est) tantaque prosperitate usus esset
valetudinis, ut annis triginta medicina non indiguisset, nactus 2

est morbum, quem initio et ipse et medici contempserunt: nam putarunt esse tenesmon, cui remedia celeria faciliaque proponebantur. in hoc cum tres menses sine ullis doloribus, praeter quam quos ex curatione capiebat, consumpsisset, subito tanta vis morbi in imum intestinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos 4 fistulae puris eruperint. atque hoc priusquam ei accideret, postquam in dies dolores accrescere febresque accessisse sensit, Agrippam generum ad se arcessi iussit et cum eo L. Cornelium 5 Balbum Sextumque Peducaeam. hos ut venisse vidit, in cubitum innixus 'quantam' inquit 'curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam, nihil necesse est pluribus verbis commemorare. quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me pertineret, reliquum est ut egomet mihi consulam. id vos 6 ignorare nolui: nam mihi stat alere morbum desinere. namque his diebus quidquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim dolores sine spe salutis. quare a vobis peto, primum ut consilium probetis meum, deinde ne frustra dehortando impedire conemini.'

- 22 Hac oratione habita tanta constantia vocis atque vultus, ut non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare, cum quidem Agrippa eum flens atque osculans oraret atque obsecraret, ne id quod natura cogeret ipse quoque sibi acceleraret, et, quoniam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque 3 reservaret, preces eius taciturna sua obstinatione depressit. sic cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit leviorque morbus esse coepit. tamen propositum nihilo setius peregit, itaque die quinto, postquam id consilium inierat, pridie kal. Apriles Cn. Domitio C. Sosio consulibus decessit. elatus est in lecticula 32 4 ut ipse praescripserat, sine ulla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. sepultus est iuxta viam Appiam ad quintum lapidem in monumento Q. Caecilii, avunculi sui.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΜΙΛΚΑΣ

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibalis] τοῦ πάππου τοῦ περιωνύμου Ἀννίβα. Οἱ ἀρχαῖοι συχναίως ἔδιδον εἰς τὸν ἑγγονον τὸ ὄνομα τοῦ πάππου. cognomine] ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς. temporibus] (ἔνν. belli) ἀφαιρ. χρονική. admodum] ἐπιτείνει τὸ ἐπίθετον adulescentulus = peradulescentulus.

2. cum] σύνδ. χρον. = ἐν ᾧ. eius] γεν. ὑποκειμ. et mari et terra] (συνήθως terra marique)· τὸ πρῶτον δὲν ἀληθεύει, διότι οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον ἤδη ἐπανακτήσει τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης. male] = non feliciter. ubi] ἐνθα, ὅπου. locum] = facultatem, occasionem (βλάβης τῶν Καρχηδονίων). Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν μονομάχων, οἵτινες, ἐὰν ἀπεκαλύπτετο μέρος τοῦ σώματός των, παρυσίαζον οὕτω εἰς τοὺς ἀντιπάλους των τὴν θέσιν, ἣν οὗτοι ἠδύναντο νὰ πλήξουν. saepeque] τὸ -que = ἀλλά. occasione datā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. quo facto] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = οὗ γενομένου, οὗ ἔνεκα, δηλ. τοῦ μὴ ὑποχωρῆσαί ποτε πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. cum amisissent] δηλ. πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀμίλκα. eo loco] ἀντὶ in eo loco. ut... gestum non videretur] gestum (ἔνν. esse). Ὑπερβολικὴ ἔκφρασις. Οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοὶ ὠχυρωμένοι ἕκαστος ἐντὸς χαρακωμάτων, δὲν ἐπεχείρουν νὰ συνάψουν ἀποφασιστικὴν μάχην, εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἐφαίνετο ὅτι διεξήγετο πόλεμος.

3. a C. Lutatio...superati] ποιητ. αὐτίον = ὑπὸ τοῦ... consule] παράθεσις εἰς τὸ Lutatio. bellandi] γεν. ἀντικειμενική. cupiditate] ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. serviundum] ἔνν. esse serviundum = serviendum. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ putavit, quod... intellegebat] διότι... κατενόει. sumptibus] ἀφαιρ. ferre] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ posse, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ intellegebat.

4. sed ita...ut] συμπλήρωσον sed p a c i s e r v i u n d u m p u t a v i t . . . i t a u t . . .] εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑστεροβουλίαν (ἐπιφύλαξιν ὥστε) νά... Τὸ ita ut περιορίζει τὸ serviundum putavit. Κατὰ τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων συνέλαβε τὸ σχέδιον νά...—armis] ἄφαιρ. vicissent... dedissent...] ὑποκείμε. Romani. manus] ἢ φράσις manus (αἰτ. πληθ.) dare ἐλήφθη ἀπὸ τῶν ἀγώνων τῶν μονομάχων, οἵτινες νικώμενοι ἀνέτεινον τὰς χεῖρας, ἵνα δείξωσιν ὅτι ἡττήθησαν.

5. hoc consilio] = hac mente. in quo] = in qua re (= ἐν ταύτῃ τῇ διαπραγματεύσει). tanta... ferocia] ἄφαιρ. τῆς ιδιότητος cum... negaret] se compositurum (e s s e). nisi] = si non. cum] πρόθεσις. armis relictis] ἄφαιρ. ἀπόλυτος. Sicilia] ἄφαιρ. decederent] ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐννοοῦνται καὶ οἱ στρατιῶται (= cum suis δηλ. ille et sui). ut... (dixerit)] ὥστε... εἶπεν. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ tanta... ferocia, ἡ δὲ λογικὴ θέσις τοῦ ut εἶναι πρὸ τοῦ cum... negaret. armis relictis... succumbente patriā] ἀφαιρετικαὶ ἀπόλυτοι. ipse] ἡδύνατο νὰ τεθῇ καὶ ipsum, διὰ νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀκολουθοῦσαν αἰτιατ. se.—potius... quam rediret] = quam ut. cum tanto flagitio] δηλοῖ τρόπον. domum] οἶκαδε. non suae virtutis esse] ὑπον. τὸ ῥ. dixit. (εἶπεν) ὅτι δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτῆρός του. pertinaciae] δοτικῇ. cessit] ὑπεχώρησε παρασχὼν ὄρους ὀλιγώτερον σκληροῦς καὶ ἐπιτρέψας νὰ ἀποσυρθοῦν ἔχοντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. ut... venit] ὡς... ἦλθε. se habentem] μετοχὴ κατηγορηματικῇ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ cognovit (= vidit). externi] ἀντίθ. τοῦ intestini mali] = belli (a d v e r s u s R o m a n o s). intestinum bellum] ὁ « ἄσπονδος » οὗτος πόλεμος διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 241 - 238 π.Χ. tantum... ut... fuerit] (πρkm. ὑποτ.) τοσοῦτον... ὥστε ὑπῆρξε nisi cum] ... εἰ μὴ ὅτε...

2. mercennarii] οὗτοι ἦσαν Ἰβηρες, Γαλάται, Λίγυες, Ἑλληνες, erat] ἀνήρχετο, συνεποσοῦτο εἰς... ipsam] αὐτὴν ταύτην.

3. quibus (ἀφαιρ.) = his a u t e m. etiam] καί, ἔτι.. ut... petierint] ὥστε ἐζήτησαν... auxilia] οὐχὶ στρατὸν, ἀλλὰ σῖτον καὶ τὸ διαίωμα νὰ στρατολογηθοῦν ἄνδρες ἐκ τῆς Ἰταλίας. extremo] ἀνταπο-

κρίνεται εἰς τὸ προηγούμενον primo (§2). cum... pervenissent] ἀφοῦ περιῆλθον. imperatorem] κατηγορούμενον.

4. non solum... sed etiam] οὐ μόνον... ἀλλὰ καί. cum] = εἰ καί, καίτοι. milia] ἦσαν 20000 μισθοφόροι καὶ 8 000 Καρχηδόνιοι. armatorum] ἐξαρχᾶται ἀκ τοῦ milia. eo... ut] εἰς τοσοῦτον... ὥστε. locorum angustiis] = angustis locis clausi. fame] ἐτρέφοντο κατ' ἀρχὰς ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς μάχης, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν δούλων καὶ τέλος ἀλληλοσπαρασσόμενοι. in eis] μεταξὺ τούτων. patriae] δοτ.

5. neque] = ἀλλὰ δέν. eo] (οὐσιαστικῶς) = hac re, δηλ. μὲ τὴν ἐκ νέου κατάκτησιν τῶν πόλεων τούτων. tota Africa] (ἀφαιρ.) δέν πρέπει τὰ λεγόμενα νὰ νοηθοῦν κατὰ γράμμα. otium] = pacem. reddidit] = restituit (= ἀποκατέστησε). multis annis] ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. nullum... bellum videretur] ἰδ. κεφ. 1, 2 εἰς τὸ τέλος. Ὑπερβολικῶς ἐλέχθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νέπωτος.

Κεφάλαιον 3.

1. ex sententia] ἡ πρόθεσις ex δηλοῖ συμφωνίαν. Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ feliciter, bene = εὐτυχῶς. rebus... peractis] ἀφαιρ. ἀπλότος. fidenti animo...] ἀφαιρ. τῆς συνοδείας καὶ τοῦ τρόπου. Romanis] δοτ. quo] = u t eo, ἵνα... bellandi] ἐνν. cum Romanis. imperator] κατηγορ. eoque] καὶ ἐκεῖσε. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. cum eo] μετ' αὐτοῦ, παρ' αὐτῶ. illustris] = illustri loco natus, ἐξ εὐγενεῶς γένους (οἰκογενείας) καταγόμενος.

3. de hoc] = de Hasdrubale. Hamilcare occiso] ἀφαιρ. ἀπλότος = post mortem Homilearis μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀμίλικα. Οὗτος ἐφονεύθη εἰς τινὰ μάχην κατὰ τὸ 228 π.Χ. Ille] = Hasdrubal. Οὗτος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τοῦ 228 - 220 π.Χ. magnas] ὑπέταξε πολλοὺς Ἰσπανικοὺς λαοὺς εἰς τοὺς Καρχηδονίους καὶ ἔκτισε τὴν Carthago nova (νῦν Καρθαγένην). princeps] (= primus) πρῶτος ἦτο ὁ ὁποῖος... largitione] αἱ γενναιοδωρίαι αὐται προήρχοντο ἐξ Ἰσπανικῶν λαφύρων.

Κεφάλαιον 4.

1. mare] = fretum Gaditanum τὸν πορθμὸν τῶν Γαδεΐρων (τὸ νῦν στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ). secunda fortuna] ἀφαιρ. ἀπλό.

equis, armis, viris, pecunia] αφαιρετικά ὀργανικά. viris] ἐξαναγκάζων τοὺς ὑποτεταγμένους λαοὺς νὰ παρέχουν εἰς τοὺς Καρχηδόνιους ἄνδρας χάριν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

2. hic] ἀντωνυμία. cum] σύνδ. χρον. nono anno postquam] 8 ἔτη μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Ἰσπανίαν. occisus est] οὗτος κατέλιπε τέσσαρα τέκνα, περὶ ὧν λέγεται ὅτι συχνάκις τὰ ἀνέτρεφεν ὡς λεοντιδεῖς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

3. erga] = in, adversus. odium] ὑποκείμε. concitasse] = concitavisse ἕνεκα τοῦ μίσους, ὅπερ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν υἱὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ ὅρκου, τὸν ἵποτον παρ' αὐτοῦ ἀπήτησε. bellum] ἀντικείμε. assiduis] περὶ τούτου ἰδ. Ἀνν. 2, 3 - 6. patris] γεν. ὑποκειμενική εἰς τὸ obtestationibus.

ANNIBAS

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibal... Karthaginiensis] μᾶλλον εἶναι ὡς τίτλος, ὡς ἐπιγραφὴ. ἰδ. Ἀμίλκ. 1, 1. si verum est... ut populus Romanus.. superarit] ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου si verum est populum Romanum superasse. Ἡ διὰ τοῦ ut εἰσαγομένη πρότασις ἐπέχει θέσιν ὑποκειμένου = (τὸ) ὅτι... quod] = de qua, de qua re. non est infitiandum] οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ. ceteros] συνηθεστέρον τίθεται ἢ δοτ. ceteris. prudentiā] ἀφαιρ. antecedit] ἢ ὑποτακτικὴ ἀναγκαία, διότι ἐξαρθᾶται ἐκ τῆς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως (praestitisse). Τὸ antecedit θὰ μεταφρασθῇ ὡς ἐάν ἦτο ἐνεστὼς τῆς ὀριστικῆς.

2. cum eo] = cum populo Romano. congressus est] ὑποκείμενον Hannibal. semper] κυρίως f e r e semper σχεδὸν πάντοτε. quod nisi] ὡς τὸ quod si ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως χρησιμεύει ὡς συνδυαστικὸν = ἐάν δὲ δέν... domi] οἶκοι, ἐν Καρχηδόνι. civium] τὸ κόμμα τοῦ Ἀννωνος κατεπολέμει τὴν οἰκογένειαν τοῦ Βάρκα καὶ ἐπομένως κατέλιπε τὸν Ἀννίβαν ἄνευ βοήθειας, ἔρμαιον τῆς τύχης του. invidia] ἀφαιρ. αἰτίου. videtur... potuisse] = potuisset. Ἡ ἔννοια : πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ μόνος, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ καταβάλλῃ τοὺς Ῥωμαίους.

3 hereditate relictum] = hereditarium. paternum] τὸ παρὰ

τοῦ πατρὸς· ἰδ. Ἀμύλκ. 4, 3. sic... ut... deposuerit] οὕτως... ὥστε.. παρέδωκε (κατέλιπε). quam] ἤ. id] δηλ. o d i u m. qui quidem (quidem = γε, πράγματι)... destiterit] ἀναφ. αἰτιολ. = cum... is. cum] σύνδ. ἐνδ. patriā] ἀφαιρ. εἰς τὸ pulsus esset. animo] ἐπειδὴ δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ καταπολεμῇ τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πλησίον (corpore), κατεπολέμει τοὺς μακρόθεν (animo διὰ τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων) ἐξεγείρων τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. absens] ἀπόν, μακρόθεν. Εὐρίσκετο τότε ἐν Ἰταλίᾳ μακρὰν τοῦ Φιλίππου, ἐν τούτοις κατάρθωσε νὰ πείσῃ αὐτὸν διὰ τινος τῶν ἀπεσταλμένων του. hostem] κατηγορούμενον. omnium] συνάπτεται μὲ τὸ potentissimus. tanta... ut... conatus sit] διὰ τσαύτης... ὥστε.. ἐπεχείρησε

2. ad quem] = et ad eum. cum...] cum... venissent... fecissent comperisset... vidisset] ἀφοῦ... ἤλθον... ἐπραζαν... ἔμαθε... παρετήρησε. Κατὰ τὸ 192 π.Χ. qui] ἀναφορ. τελικὴ πρότασις = ut ii. eius] = Antiochi. consiliis clandestinis] (ἀφαιρ.). Ἡθελον δὲ αὐτῶν νὰ καταστήσουν τὸν Ἀννίβαν ὑποπτον εἰς τὸν βασιλεῖα. ut... adducerent] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ darent operam. tamquam] ἐνν. si = ὡς ἐάν, ὥσεί· συνάπτεται μὲ τὸ corruptus sentiret. ab ipsis] ποιητ αἴτιον alia atque antea] ὅτι δηλ. συνεφιλώθη πλέον μὲ τοὺς Ῥωμαίους sentiret] ἐφρόνει. neque] συνδέει τὸ venissent μὲ τὸ fecissent = et (cum) non. id] τὴν ἀφίξιν αὐτῶν. idque] = et (cum) id. seque] = et (cum) se tempore dato] ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος = occasione data.

3. adiit] εἶναι τὸ κύριον ῥῆμα τῆς ὅλης προηγουμένης § 2. cum... commemorasset] ἀφοῦ... multa] (σύστοιχον ἀντικείμεν.) = πολλὰς ἀναμνήσεις. in] ἐναντίον. hoc] οὐσιαστ. τόδε. inquit] πλεονάζει, ἐφ' ὅσον προηγῆται τὸ edixit. puerulo me] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) ὄντος ἐμοῦ... utpote... nato] (ἀναφέρεται εἰς τὸ puerulo) = ἅτε γεγονότος. imperator] (κατηγορ. ὡς στρατηγός. proficiscens] ἐνταῦθα = (profecturus). Iovi optimo maximo] (τυπικὴ ἐπικλήσις τοῦ Διὸς εἰς τὰς ἱεσίας καὶ τὰς θυσίας)· ἰδ. Πίνακα ἱστορικὸν καὶ γεωγραφ. λ. Iuppiter.

4. quae... dum conficiebatur] dum a u t e m h a e c... con-

ficiebatur. Συνήθως μετὰ τὸ τοιοῦτον dum τίθεται ἐνεστώς, ἀδιαφόρως πρὸς τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. a me] ἰδ. Λεξιλ. λ. quaero. vellemme] δύο λέξεις : vellem καὶ -ne = εἰάν ἤθελον. in castra] = ab bellum. cum... accepissem atque... coepissem] ἀφοῦ... ἐδέχθην καὶ... ἤρχισα. ab eo] ἰδ. Λεξιλόγ. λ. peto. ne] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ petere. ducere] ἐνν. me se cum. dederis] τετελ. μέλλ., ὅστις μεταφράζεται δι' ἀπλοῦ. simul] ἐπίρρ. iussit] (me) tenentem eam (a r a m) iurare ὡς νῦν ὀρκιζόμεθα ἐπιθέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. instituerat] = coeperat.

5. usque ad] τότε ἦγε τὸ 55ον ἔτος τῆς ἡλικίας. ut nemini dubium esse debeat] = ut nemo dubitare debeat = ὥστε πᾶς τις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ σαφῶς ὅτι θά... quin... sim̄ futurus] (ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ nemini dubium esse) = ὅτι θὰ εἶμαι τῶν αὐτῶν ἐχθρικῶν διαθέσεων, ὅτι θὰ ἔχω...

6. si quid] = si aliquid. feceris... celaris... posueris] τετελεσμένοι μέλλοντες· celaris = celaveris. cum...] (ἄλλ' ἔπειτα) ὅταν. Tò quidem χρησιμεύει ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀντίθετον. te ipsum] σὲ αὐτὸν (σὲ τὸν ἴδιον). in eo] (οὐδ. οὐς.) = in ea re, δηλ. in bello parando. principem] (κατηγορ. (= ducem, imperatorem στρατηγὸν [ἐπὶ κεφαλῆς])).

Κεφάλαιον 3.

1. qua] ἀντὶ quam. Ἐγένεν ἑλξίς πρὸς τὸ hac aetate. post obitum] = post mortem· ἰδὲ Ἀμίλκ. 3, 3 imperatore] (κατηγορ. εἰς τὸ suffecto) = ὡς στρατηγοῦ. id] (οὐς.) = ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀννίβα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. delatum] = cum delatum esset.

2. annis] (ἀφαιρ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ minor) ἀντὶ τοῦ συνηθεστ. annos... natus· ὁ Ἀννίβας τότε ἦτο 26 ἐτῶν. foederatam] (ἐνν. cum Romanis). Τὸ Σάγοντον κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνθήκην, ἣτις ἡσφάλιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ.

3. ex his] ἐμπροσθέντος ἀντὶ horum. Μὲ τὸ unus τίθεται ἐκτὸς τῆς γενικῆς διαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ex, de καὶ inter. tertium] τὸ μεγαλύτερον ὅλων τμῆμα. ut] εὐθὺς ὡς.

4. nemo umquam] ἐν τούτοις οἱ παρὰ τὸν Ῥοδανὸν κατοικοῦντες Γαλάται πολλὰκις εἶχον διαβῆ ταύτας. cum exercitu] ἡ πρόθ. δηλοῦ συνοδείαν. quo facto] μεθ' ὁ γεγόνος, οὗ ἕνεκα. is] καθ' ἑλξιν

πρὸς τὸ saltus ἀντὶ id (= τὸ μέρος τοῦτο). hodie] (ἀκόμη) σήμερον. prohibere] ἐνν. se. ut] ὥστε. ea] ἐπὶρρ. κατὰ παράλειψιν τῆς ἀφαιρ. via. quā] (ἀφ.) ἐνν. viā. repere] τὸ ῥῆμα τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δυσβάτων μερῶν. copias] ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἔχων 50.000 πεζοὺς καὶ 9000 ἵππεῖς, πάντας παλαιμάχους. Ὑπελείφθησαν ὅμως ἐκ τούτων μόνον 35.000 ἄνδρες. Προσέτι ἔπαθε φθοράν μεγάλην εἰς ζῶα καὶ εἰς ἀποσκευάς. in Italiamque] τὸ que προσετέθη εἰς τὴν δευτέραν λέξιν, διότι ἡ πρόθεσις in εἶναι μονοσύλλαβος.

Κεφάλαιον 4.

1. apud Rhodanum] ἡ μάχη αὕτη, ἃν ἀληθεύῃ, φαίνεται ὅτι ἦτο οὐχὶ σημαντική. Scipione] ὁ Σκιπίων εἶχεν ἀποβιβασθῇ εἰς Μασσαλίαν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν Ἀννίβαν νὰ διαβῇ τὸν ποταμὸν Ῥοδανόν, ἀλλ' ὑστέρησε, διότι ἤδη ὁ Ἀννίβας εὕρισκετο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. repulerat] κατ' ἄλλους ὅμως, εἰς τὴν ἀσήμενον ταύτην ἀψιμαχίαν τοῦ ἱππικοῦ ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ Ῥωμαῖοι. cum hoc eodem] = cum Scipione. Clastidii] (κυρίως ad Clastidium παρὰ τὸ Κλ.). apud Padum] Ἡ δευτέρα αὕτη μάχη δὲν ἐγένεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ παρὰ τὸ Τίκινον, μεθ' ἣν ὁ Ἀννίβας ἐκυρίευσεν τὴν μνημονευομένην πόλιν. decernit... dimittit] ἴστορ. ἐνεστ. (ὑποκ. Hannibal).

2. tertio] = tertium. cum] πρόθ. = μετά. collegā] ἀφαιρ. manum] ἰδ. Λεξ. ῥ. consero. utrosque] ἀντὶ utrumque (ἐτέθη ὁ πλη. θυντικός, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ). per Ligures] = per fines Ligurum διὰ τῆς χώρας τῶν Λιγύρων.

3. hoc in itinere] διαρκούσης τῆς πορείας διὰ τῆς κοιλάδος τῆς μεταξὺ Ἀρνου καὶ Ἀνσερος (νῦν S e r c h i o). ut] ἐξαρκτ. ἐκ τοῦ adeo. dextro] ἐνν. oculo. aequē] ἐνν. atque sinistro. usus sit] ἐχρησιμοποίησε, ἰδ. Ἀμ. 4,5. quā] = et eā. lecticā] ἀφαιρ. = διὰ (ἢ ἐπὶ) φορείου. post] ἐπὶρρ. praetorem] (ἐνν. o c c i d i t) κυρίως ἦτο legatus pro praetore. Οὗτος σταλεῖς μετὰ ἱππικοῦ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπάτου Σεργιλίου εἰς βοήθειαν τοῦ Φλαμινίου κατεπολεμήθη εἰς τὴν Ὀμβρικὴν μετὰ τὴν μάχην καὶ ὄχι κατέχων τὰς στενάς διόδους (πρβλ. ἀνωτέρω : saltus occupantem). cum delecta manu] πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Φλαμινίου.

4. hinc] ἐδῶ ἀκριβῶς θὰ ἔπρεπεν ὁ Νέπως νὰ ἀναφέρῃ τὰ περὶ Φαβίου καὶ Μινουκίου ἐκτιθέμενα ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. utrius-

que] ἐκατέρου, δηλ. ἀμφοτέρων. exercitus] αἰτ. πληθύντ. uno proelio [δηλ. apud Cannas ἢ Cannensi (216 π.Χ.). Paulum] = L. Paulum Aemilium. in eis] (καὶ) μεταξὺ τούτων.

Κεφάλαιον 5.

1. pugnā pugnātā] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος). pugnam pugnare (σύστοιχον ἀντικείμενον) = πόλεμον πολεμεῖν. Γίνεται σύγχυσις, διότι πλησίον τῆς Ῥώμης ἐφθασε κατὰ τὸ ἔτος 211 π.Χ. nullo (= nemine) resistente] ἄνευ ἀντιστάσεως. urbi] = Romae (δοτ.). in propinquis] πλησίον τοῦ Ἀνίωνος (νῦν T e v e r o n e). Ὁ Ἀννίβας διαβάς τὸν Ἀνίωνα ἐστρατοπέδευσε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀπόστασιν 40 παλαιῶν σταδίων, ἥτοι δύο περίπου ὥρῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Τοῦτο ὁμῶς ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 217 π.Χ. πρὸ τῆς μάχης παρὰ τὰς Κάννας. aliquot dies] τοιοῦτον ἦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιόν του.

2. hic] ἐνταῦθα. clausus] ὑποκείμεν. Hannibal. locorum angustitiis] ἰδ. Ἀμίλκ. 2,4. exercitus] γεν. Συνάπτεται μὲ τὸ detrimento. dedit verba] = fefellit ἐξήπάτησεν (ἐκφρ. τῶν λατίνων κωμικῶν). obducta] ἰδ. Λεξιλ. obduco. incendit... immisit... κυρίως incendi (παθητ. ἀπαρμφ.) et immitti (παθητ. ἀπαρμφ.) iussit.. eiusque generis] δηλ. iuvenorum ἐχόντων sarmenta in cornibus. vallum] δηλ. castrorum. ut... nemo sit ausus] ὥστε... οὐδεὶς ἐτόλμησε.

3. post] ἡ σύνταξις : non ita multis diebus post hanc rem gestam. Τὸ ἰτα περιορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ multis. pari ac dictatorem imperio] μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο συνέβη κατ' ἐξαιρέσιν, διότι ὁ δῆμος εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις δὲν συνεμερίζετο τὸ σχέδιον τῆς βραδύτητος τοῦ Φαβίου (ὅστις ἔνεκα τούτου ἐπωνομάσθη Cunctator = Μελλητής). productum fugavit] = produxit et fugavit. iterum] κυρίως μετὰ τὴν δευτέραν ὑπατείαν αὐτοῦ· ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ bis consulem. in Lucanis] = in Lucania. Οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῆς χώρας. absens] ἀπὼν ὁ Ἀννίβας, δηλ. ἄνευ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως, πόρρωθεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μάγωνος. inductum sustulit] induxit et sustulit. quinquiens] κυρίως διαρκούσης τῆς πέμπτῃς ὑπατείας αὐτοῦ· ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ quintum consulem (= τὸ πέμπτου ὑπατον ὄντα). pari modo] ὁμοίως, δηλ. in insidias inducitur.

4. longum est] ὅθ' ἤτο μακρὸν (= longum esset «μακρὸν ἂν εἴη»), hoc unum] τοῦτο (καὶ) μόνον. ex quo] = u t e x e o . . . possit. quantus ille fuerit] παρακείμ. ὑποτακτ., διότι εἶναι πλῆγία ἐρώτησις = ὅπως μέγας. . . ὑπῆρξε. quamdiu] περὶ τὰ 16 ἔτη. nemo] τοῦτο εἶναι ὑπερβολή. in acie] εἰς μάχην ἐκ παρατάξεως (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐκ συναντήσεως). adversus eum] (ἀ π έ ν α ν τ ι α ὑ τ ο ῦ), κατ' αὐτοῦ. in campo] δηλ. in loco maxime idoneo proeliis = εἰς πεδῖον ἀνοικτὸν τὰ μάλιστα κατάλληλον πρὸς μάχας.

Κεφάλαιον 6.

1. Hinc] (ἐντεῦθεν χρονικῶς). invictus] τοῦτο δὲν ἀληθεύει ὅλως, διότι ὁ Ἀννίβας εἶχεν ὑποστῆ ἤττας καὶ ἰδίᾳ παρὰ τὴν Νῶλαν τῆς Καμπανίας. defensum] ὑπτίον α' πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ (ἀντιστοιχοῦν μὲ τελικὴν μετοχὴν τῆς ἑλλην. γλώσσης). Συνάπτεται μὲ τὸ revocatus. gessit] ὑποκ. Hannibal. P. Scipionem] οὗτος βραδύτερον καὶ μετὰ τὴν κατανίκησιν τοῦ Ἀννίβα ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. fugarat] ὑπερσυντέλικος = fugaverat.

2. cum hoc] δηλ. Scipione. exhaustis facultatibus] ἀφαιρ. ἀπόλ. αἰτιολ. quo] = u t e o ἵνα... congrederetur] συμπλήρ. cum Romanis. convenerunt] ἰδὲ Λεξιλ. convenio.

3. post id factum] (οὗς.) = quo facto ἰδ. Ἀμίλκ. 1,2. paucis diebus] = non ita multis diebus. apud Zamam] πιθανῶς ὅχι μακρὰν τῆς Σίκεης. incredibile] ἀναφέρεται εἰς τὸ τάχος τῆς φυγῆς, ἦτοι εἰς τὸ Hadrumetum pervenit. Hadrumetum] τοῦτο ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς Ζάμας 100.000 ῥωμαϊκῶν βημάτων (περίπου 150 χλμ.). ab] ἡ πρόθεσις εἶναι ἀναγκαία, διότι ὀρίζεται ἡ ἀπόστασις (milia passuum trecenta] = 444000 μέτρα] ἐνδὲς τόπου ἀπὸ ἄλλου). Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀποστάσεως ἀφίσταται πολὺ τοῦ πραγματικοῦ.

4. quos] = s e d e o s ἀλλὰ τούτους. effūgit] πρην. Hadrumeti] (γεν. τοῦ τόπου) ἐν Ἀδρυμήτῳ. e fuga] ἀνῆκει εἰς τὸ collegit. reliquos] = τοὺς ὑπολοίπους (= reliquias τὰ λείψανα).

Κεφάλαιον 7.

1. in apparando] (ἀπολύτως), κατὰ παράλειψιν τοῦ bellum ἢ τοῦ copias (= in apparatu belli = εἰς τὴν... ἢ περὶ τὴν παρασκευὴν

τοῦ πολέμου). usque ad... consules] = usque ad consulatum P. Suplicii (et) C. Aurelii.

2. his...magistratibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) = his consulibus. qui (ut ii) agerent... donarent... peterent = ἵνα οὗτοι... cum iis] δηλ. Karthaginiensibus : cum iis καὶ οὐχὶ secum, διότι οἱ πρέσβεις ὁμιλοῦν ἐξ ὀνόματος τῶν Καρχηδονίων καὶ οὐχὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν· προβλ. κατωτ. eorum ἀντὶ sui. ob eamque rem] τὸ que ἀνήκει εἰς τὴν πρόθεσιν = et ob eam rem. coronā aureā] (ἀφαιρ. ὄργαν. ἰ. Τοῦτο ἦτο ἐνδειξίς τῆς ἀξίας καὶ τῆς νίκης. eos] δηλ. senatum populumque Romanum. eorum] ἀντὶ suos, δηλ. τῶν Καρχηδονίων. Fregellis] (ἀφαιρ. πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως) = ἐν Φρεγγέλλαις. essent] (ἵνα) μείνουν, κρατηθοῦν ἐν...

3. his] = legatis Karthaginiensibus (δοτ. ἰ. ex] ἡ προθ. δηλοῖ συμφωνίαν· ἰδὲ Ἀμ. 3,1. quo loco rogarent, futuros] ἦτοι = eo loco futuros (esse) quo (loco) rogarent (ut essent). remissuros] ἐνν. se esse. Τὸ ὑποκείμενον se ἐξάγεται ἐκ τοῦ responsum est (a Romanis, δηλ. Romani responderunt). quod... haberent] διότι οἱ K... εἶχον. foret] = esset. nomini Romano] ἐντονώτερον τοῦ Romanis ἢ populo Romano. etiamnum] ἀντὶ τοῦ etiamtum.

4. responso... cognito] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. domum] οἶκαδε, εἰς τὴν Καρχηδόνα. revocārent] = revocaverunt. huc] = domum. ut] σύνδ. χρον. (εὐθύς) ὥς. Ἡ σύνταξις : anno secundo et vicesimo postquam imperator fuerat, rex factus est (δηλ. 221 π. X.-199 π. X. = 22 ἔτη)· περὶ τοῦ rex ἰδ. Λεξιλόγιον. ut] ὥσπερ. Romae] ἐν Ῥώμῃ.

5. parā diligentia] (ἀφαιρ. ἰδιότ.) = se pariter diligentem. pari ac] τῆς αὐτῆς καὶ... (ἰδὲ Λεξιλόγιον λ. par). effecit ut] ἡ σύνταξις : effecit ut ex novis vectigalibus non solum esset pecunia quae (= ut ea ἵνα...) penderetur (πρὸς πληρωμὴν) sed etiam superesset, quae... (= ut ea) reponeretur (πρὸς ἀποταμίευσιν). ex vectigalibus] ἡ πρόθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς προέρχεται τι. esset] (ἵνα ἰ. ὑπάρχη. ex foedere] συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην. superesset] ὑποκείμε. pecunia.

6. consulibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) ὑπάτων (ὅντων). Roma] ἀφαιρ., ἐκ τῆς Ῥώμης. Karthaginem] εἰς τὴν Καρχηδόνα. hos] (legatos) ὑποκείμε. τοῦ missos (esse). ratus] μτχ. πρkm. μὲ σημασίαν ἐνεστώτος = νομίζων. exposcendi gratiā] ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου

πρὸ τοῦ gratiā ἢ causā δηλοῦ τὸ τελικὸν αἷτιον. prius quam... daretur] πρὶν ἢ... δοθῇ. senatus daretur] ἰδ. Λεξιλ. ῥ. do. ascendit] συνηθέστερον τίθεται τὸ conscendit.

7. re palam factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = re cognitā ἢ nuntiātā. Τὸ palam κεῖται ἀντὶ κατηγορουμένου. quae... comprehenderent] = eius generis ut (ἴνα) eae comprehenderent. si possent consequi] (ἐνν. eum), ἐὰν θὰ ἡδύνάτο νὰ προφθάσουν (αὐτόν). publicarunt] (πρkm.) = publicaverunt. domo] ἀπὸ τῆς Καρχηδόνας.

Κεφάλαιον 8.

1. quarto anno] ἰδ. Ἀττ. 22, 3. Africam] ἀντὶ in Afr. si forte] εἰ ποτε (ἂν τυχόν... μὲ τὴν ἐλπίδα ἴσως ὅτι θὰ... Antiochi] γεν. ἀντικειμ. Ὁ Ἀννίβας ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅτι ἐχρειάζοντο μόνον 10.000 πεζοί, 1000 ἵππεῖς καὶ 100 πλοῖα. in] ἐναντίον. huc] = in fines Cyrenaeorum. spe fiduciaque] ἐξ ἐλπίδος καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τόν...

2. ubi] σύνδ. χρον. eādem quā... poenā] ἀφαιρ. absentem] ἀπόντα. ὅθεν ἐρήμη. illi] ὄνομ. πληθ. = Hannibal et Mago. desperatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. cum] σύνδ. χρον. ἀφοῦ. naufragio] ὑπονοεῖται κατὰ ζεύγμα τὸ periisse (ῥ. pereō). a servulis] ποιητικὸν αἷτιον. ipsius] ἀντὶ suis ἢ suis ipsius (δῆλ. Magonis), τῶν ἰδίων αὐτοῦ. interfectum] ἐνν. esse. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ scriptum reliquerunt, ἰδ. Λεξιλόγ. λ. relinquo.

3. autem] δέ, ἀλλά. in gerendo bello... in suscipiendo] ἐνν. bello = κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου... κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ πολέμου. consiliis eius]. Ὁ Ἀννίβας μίαν καὶ μόνην γνώμην εἶχε, νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι ἐντὸς τῆς Ἰταλίας. eius] τοῦ Ἀννίβα. instituerat] (συμπλήρ. p a r ē r e consiliis). Ὁ Ἀντίοχος εἶτε ἄλλοθεν πεισθεὶς εἶτε καὶ ἐκ ματαιοδοξίας ἀγόμενος παρήκουσε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀννίβα καὶ ἐπολέμησεν ἐν Ἑλλάδι νικηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 191 π.Χ. εἰς τὰς Θερμοπύλας ὑπὸ τοῦ Ἀχιλίου Γλαβρίωνος. propius Tiberi] (ἢ δοτ. μὲ τὸ propius σπανιωτέρα ἀντὶ αἰτιατικῆς) = propius Romae (δοτ.) δῆλ. εἰς τὴν Ἰταλίαν. dimicasset] = dimicavisset. Ὁ ὑπερσυντέλ. τῆς ὑποτακτικῆς δηλοῦ τὸ ἀπραγματοποίητον εἰς τὸ παρελθόν. quem] (Antiochum) = (ἀλλά) τοῦτον.

4. paucis navibus] δοτ. εἰς τὸ praefuit. in Asiam] = εἰς τὴν (Μικρὰν) Ἀσίαν. in Pamphylio mari] παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος. in quo] = in qua re. ipse] αὐτὸς οὗτος. quo cornu] ἀφαιρ. ὄργαν. = eo cornu in quo. rem gessit] = pugnavit ἐπολέμησε. Τῆς ἄλλης πτέρυγος τὴν διοίκησιν ἐνεπιστεύθη εἰς τινα ἐκ Συρίας, ἕνεκα τῆς προδοσίας τοῦ ὁποῖου ἡ νίκη μετέστη πρὸς τὸ μέρος τῶν Ροδίων.

Κεφάλαιον 9.

1. fugato] (ἀφαιρ. ἀπόλ.). Ὁ Ἀντίοχος ἡττηθεὶς παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Μαγνησίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀνέλαβεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὄρων νὰ παραδώσῃ καὶ τὸν Ἀννίβαν. verens ne] φοβούμενος ὁ Ἀννίβας μὴ (πῶς), μὴ θέλων νά... dederetur] δηλ. Romanis, quod] ὕπερ, δηλ. ἡ παράδοσις. sui] ἰδ. Λεξιλ. λ. potestas. Cretam] εἰς Κρήτην. ut] ἵνα ἡ σύνταξις : ut ibi consideraret quo (= quem in locum εἰς ποῖον μέρος) se conferret θὰ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καταφύγιον.

2. nisi [= si non. quid] = aliquid. de qua] δηλαδὴ pecuniā. Συνάπτεται μὲ τὸ exisse famam.

3. plumbo... auro... argento] ἀφαιρ. τῆς ὕλης. summas] (ἐνν. a m p h o r a s) = τὴν ἐπιφάνειαν, « τὸ ἄνω μέρος ». praesentibus principibus] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) = παρόντων, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν... suas... sua]. Ἐτέθη suas... sua, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀννίβαν. illorum his] ἀμφοτέρω ἀναφέρονται εἰς τοὺς Ὀρτυνίους καὶ εἰς τοὺς principes... inductis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος χρονική. domi] (πτῶσις τοπ.). Ἐὰν ἡ λέξις αὕτη ἐξηρεῖτο ἐκ τοῦ in propatulo, ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὁ τύπος τῆς γενικῆς domus (κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν).

4. magnā curā] ἀφαιρ. τροπ. inscientibus iis] ἀντὶ iis ὁρθότερον = ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. ne tolleretur... duceret] ἐνν. e a s (ἤτοι amphoras) ἵνα μὴ σηκώσῃ καὶ ἀποκομίσῃ.

Κεφάλαιον 10.

1. conservatis... illulis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. rebus] = fortunis, pecuniā. Poenus] ἐτέθη τὸ ἐθνικὸν ἀντὶ τοῦ Hannibal ἐπίτηδες, διότι πάσαι οἱ Καρχηδόνιοι ἐφημίζοντο ὡς πονηροὶ καὶ δόλιοι, ὡς οἱ Κρήτες. Ὁ Ἀννίβας ἀπατήσας τοὺς τοὺς ἔθεσεν εἰς πρᾶξιν τὴν παροϊμίαν « πρὸς Κρήτα κρητίζειν ». pervēnit] παρκμ. exacuit] ἐντο-

νώτερον τοῦ excitavit. neque... quicquam egit] τὸ egit ἢ τὸ ἀντίστοιχον fecit (= ἔπραξε) δύνανται καὶ νὰ παραλειφθῇ· πρβλ. τὸ « οὐδὲν ἄλλο ἢ ».

2. quem] = sed eum. cum] σύνδ. αἰτιολογ. conciliabat... adiungebat] δηλ. ei ἢ illi (= Prusiae)· παρατ. ἀποπειρας = προσεπάθει (ἐπεζήτει νά...). ceteros reges] δηλ. τῆς Μ. 'Ασίας. ab eo] = a Prusia. amicissimus] (ἐπιθετικῶς) φίλτατος. utrobique] ἐπανάληψις τοῦ et mari et terra.

3. quo] = et eā re igitur. quem] = quia ἢ nam eum (δηλ. Eumenem). removisset] = sustulisset ἢ θελεν ἄρει, παρκαμείσει.

4. ad...] ἢ πρόθεσις ad δηλοῖ σκοπόν. classe] ἰδὲ 'Αμίλκ. 1, 3. paucis diebus] ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. erant decreturi] ἐμελλον νά... superabatur] ἦτο ἀσθενέστερος (ἐνν. Hannibal ab Eumene). cum] (σύνδ. αἰτιολογ.). par] συμπλήρ. Eumeni. quam] (ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικὸν plurimas = ὥς, ὅσον τὸ δυνατόν, πλείστους. vivas] (κατηγορ.). Συνάπτεται μὲ τὸ colligi.

5. cum] σύνδ. χρον. die ipso, quo] καθ' ἣν ἀκριβῶς ἡμέραν. facturus erat] ἐμελλε νά... omnes ut] ἐντονώτερον τοῦ ut omnes. unam] μόνην, μόνον. a ceteris] ἀνέχει εἰς τὸ se defendere. tantum satis habeant] τὸ tantum εἶναι πλεονασμὸς μὲ τὸ satis habent. consecuturos] ἐνν. esse. 'Η σύνταξις : (dicit) illos (δηλ. classarios) consecuturos (esse) facile id.

6. rex] προηγεῖται ἡ λέξις αὕτη χάριν μεγαλύτερας ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ceteris. in qua] ἢ πρόθεσις in περιττεύει. facturum] ἐνν. esse 'Η σύνταξις : (dicit) se facturum (esse) ut scirent in qua nave rex veheretur. fore] = futurum esse. 'Η σύνταξις : pollicetur (id) fore magno praemio (praemio = δοτ. τοῦ σκοποῦ = θὰ εἶναι πρὸς μεγάλην ἀμοιβὴν ἢ μεγάλη ἀμοιβή). iis (qui aut cepissent aut interfecissent).

Κεφάλαιον 11.

1. cohortatione factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. ab utrisque] ἰδὲ 4, 2 quarum] δηλ. classium ἢ navium utriusque classis. daretur] ἰδὲ 7, 6. esset] ἦτο.

2. qui] = is a u t e m. ubi] σύνδ. χρον. regem] ἀντικ. τοῦ quaerere. quod] διότι.

3. solutā epistulā] άφαιρ. άπόλυτος. Τό ρ. solvo άρμόζει κάλλι-
στα. Κατά τήν τότε συνθήειαν αί έπιστολαί, και μάλιστα αί μυστικάί,
οὔσαι πινακίδια κηρωτά, προσηρμόζοντο άνά δύο και περιεδένοντο διά
ταινίας (linum) διασταυρουμένης, ἥς τὰ άκρα συνενούμενα έσφραγί-
ζοντο διά κηρωῦ. quae... pertinerent] έτέθη ύποτακτική, διότι ἡ πρό-
τασις εἶναι άποτελεσματική = πράγματα τοιαῦτα, ὥστε... eum] τόν
Εὐμένη. cuius rei] ἡ όνομαστ. quae res. neque reperiebat] άλ-
λά δέν άνεύρισκε (χωρίς ὅμως νά...).

4. Hannibalis] γεν. ύποκειμενική. universi] ιδέ 10,5 : omnes.
quorum] = horum a u t e m . fuga] άφαιρ. όργαν. praesidia] = cas-
tra nautica (ιδέ κατωτ. § 6). cum] σύνδ. αίτιολ.

5. in] εις, έναντίον. conici coepta sunt] (ύπό τών άνθρώπων του
’Αννίβα) νά ρίπτονται ἤρχισαν. ’Ο τύπος coeptus sum τίθεται, όταν
τό άπαρέμφ. έχη (έδῶ τό conici) παθητικήν σημασίαν. iacta] =
cum iacerentur, ένῶ έρρίποντο. neque... poterat] αλλά δέν... ἦτο
δυνατόν. quare... fieret] διά τί... intellēgi] (άπροσώπως). Πρέπει
έκ του pugnantis νά νοηθῇ τό a pugnantis.

6. oppletas] ένν. esse. serpentibus] άφαιρ. τῆς ὕλης. Συνάπτε-
ται μέ τό oppletas. cum] σύνδ. αίτιολ. vitarent] έπρεπεν, ὥφειλεν
νά... ιδέ 9,1 : conferret. puppes] έπί στρατιωτών θα έτίθετο
t erga.

7. consilio] = dolo. Μετεχειρίσθη τέχνασμα, καθότι άριθμητικῶς
ἦτο κατώτερος ιδέ 10,4: superabatur. arma] = exercitum. ’Η λέ-
ξις έτέθη έπίτηδες πρός δήλωσιν τῆς ύπεροχῆς του έχθρου ὅχι μόνον
εις άριθμόν άνδρῶν, αλλά και εις πολεμικήν παρασκευήν. alias] έπίρρ.
pedestribus] = terrestribus. Ταῦτα εις άντίθεσιν πρός τους classia-
rios ιδέ 10,5. prudentiā] άφαιρ.

Κεφάλαιον. 12.

1. dum geruntur] έν ᾧ χρόνῳ έπράττοντο. accidit] πρkm.
legati] άναμφιβόλως οὐχί οἱ πρέσβεις του Προυσίου, αλλά οἱ πρέσβεις
του Εὐμένου έλθόντες εις ’Ρώμην έπεισαν τήν Σύγκλητον νά ζητήσῃ τήν
έκδοσιν του ’Αννίβα. Romae] = έν ’Ρώμῃ. apud] εις τήν οικίαν του...
consularem] = qui consul fuerat. ibi] = in cena. mentione factā]
μετοχή άπόλυτος = μνείας γενομένης. eum] = Hannibalem. in Pru-
siae regno] τουτο έγνώριζεν ἡ Σύγκλητος.

2. qui... existimarent] = cum ii (ἐπειδὴ...). Οἱ πρέσβεις, κατ' ἄλλους συγγραφεῖς, εἶχον σταλῆ με ἄλλον σκοπόν. Hannibale vivo] ἄφαιρ. ἀπόλ. se] (αἰτιατ. πληθ.) ὑποκείμε. τοῦ futuros (esse). sine insidiis] ἄνευ (ἐκτός) ἐπιβουλῆς, ἀσφαλεῖς. Οἱ 'Ρωμαῖοι τὸν 'Αννίβαν, καίπερ ὄντα γέροντα καὶ ἐξόριστον, ἐφοβοῦντο ὡς τὸ πῦρ. qui] q u i p p e qui διότι οὗτοι. inimicissimum suum] τὸν ἑαυτῶν ἐχθιστον, τὸν μεγαλύτερον ἐχθρόν τῶν 'Ρωμαίων. secum] παρ' ἑαυτῶ (τῷ Προυσίας). 'H se ἀναφέρεται εἰς τὸ προσεχές ὑποκείμενον, ἥτοι εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ haberet. sibique] = sed Romanis. Tò que = ἀλλά. dederet] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου u t, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγούμενῳ ne = utque sibi (= legatis ἢ patribus conscriptis) eum dederet.

3. negare] ἀπολύτως = νά δώσῃ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν. illud] μόνον τοῦτο, δηλ. ne... postularent. recusavit] κατ' ἄλλους ὅμως, ὅπερ ἀπίθανον, μάτην ἰκετευτικῶς παρεκάλεσε. id] ὑποκ. τοῦ fieri (= ut fieret). a se] ποιητ. αἵτ. = a Prusia· πρβλ. κατ. a rege. quod] ὅπερ. esset] (κατὰ τὴν γνώμην του) ἦτο. ipsi] = l e g a t i. comprehenderent] ὑποτ. προτρεπτικὴ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς προστακτ. τοῦ εὐθέως λόγου. 'Ο εὐθύς λόγος : comprehendite, si potestis. inventuros] (esse). Tò ὑποκείμε. eos ἢ (illos). Tò locum... inventuros ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου dixit. 'Ο Προυσίας ὑπῆρξε ταυτοχρόνως δειλὸς καὶ ὑποκριτής, in castello] τοῦτο ὠνομάζετο Λίβυσσα. muneri] ὡς δῶρον· ἰδὲ 10, 6 : praemio. exitus] αἰτ. πληθυντ. Φέρεται ὅτι εἶχεν ἐπὶ τὰ ὑπογείους ἐξόδους. haberet] ὑποκείμε. Hannibal. usu] ἄφαιρ. (ἢ δοτ. ἀντὶ usui)· ἰδ. Λεξιλ. λ. usus.

4. cum] σύνδ. χρόν. ab ianua] συνάπτεται μετὰ τὸ prospiciens. plures praeter consuetudinem] πλείονας τοῦ συνήθους, ἀσυνήθως, ἐκτάκτως. qui] = e t i s, t u n c i s (δηλ. Hannibal). ei] δηλ. p u e r o. sibi] = Hannibali. num] εἰσάγει πλαγίαν ἐρώτησιν = ἄρά γε, ἂν.

5. cum... renuntiasset... ostendisset...] ἀφοῦ... (τί εἶχεν ἴδει quid vidisset). occupatos] ἐνν. e s s e. sensit] ὑποκ. Hannibal. factum] ἐνν. e s s e. s e] ὑποκ. τοῦ peti. 'Ετέθη ἐν ἀρχῇ, διότι τόνιζεταί. neque... esse retinendam] καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν αὐτὸς νά... (καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπεν αὐτὸς νά...). quam] = hanc a u t e m (ἐνν. vitam). alieno] = aliorum. virtutum] τῶν ἡρωικῶν ἔργων. 'Ο πληθυντ. ἐτέθη, διότι νοοῦνται διάφοροι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη. secum] μεθ' ἑαυτοῦ. Λέγεται ὅτι τὸ δηλητήριο ἐφε-

pen ἐντὸς τοῦ δακτυλίου του. consuērat] = consueverat] = 'Id. consuesco

Κεφάλαιον 13.

1. variisque] τὸ -que = καὶ μάλιστα. adquevit] δηλ. morte (εὐφημισμός, πρβλ. καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνεπαύθη, δηλ. ἀπέθανε). septuagesimo] κατὰ προσέγγισιν, διότι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 2, 3 καὶ Hm 3,1) λεγόμενα, ἀπέθανεν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν. mortuum] ἐνν. eum esse... in annali suo] ἐνν. libro. Τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ ἔτος 47 π.Χ. καὶ περιελάμβανε τὴν ἱστορίαν τῆς 'Ρώμης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (ιδεῖ β. 'Αττικοῦ 18,1. 2) scriptum] ιδεῖ 8,2.

2. atque] ἐπιπροσθέτως, καὶ μάλιστα. tantus] τὸ tantus μετὰ τὸ hic ἐρμηνεύεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ μέγας. districtus] εἰ καὶ ἦτο... καίπερ ὢν. nonnihil] ἄρκετὰ πολὺ. temporis] γεν. διαιρετική. litteris] (δοτ.) εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν συγγραφικὴν. sunt] ὑπάρχουν. confecti] = scripti. in eis] μετὰξὺ τούτων. ad Rhodios] ἐνν. liber.

3. huius] = Hannibalis. 'Εξαρτᾶται ἐκ τοῦ belli gesta (= res gestas). memoriae] δοτική. ex eis] ἐκ τούτων, duo] (κυρίως) δύο. simul] ἐνν. cum Hannibale. fortuna] ἡ εὐτυχία. doctore] κατηγορ.

4.

Κ Α Τ Ω Ν

Κεφάλαιον 1.

1. M. Cato] 234 - 149 π.Χ. ortus municipio Tusculo] = ortus ἡ oriundus (a) Tusculo καταγόμενος ἐκ Τούσκλου, Τουσκουλανὸς τὴν πατρίδα. adolescentulus] νεώτατος (ὢν). in Sabinis] = in finibus Sabinorum ἡ in agro Sabino. quod] διότι. in consulatu] ιδεῖ καὶ 11,4 : in concursu. censuraque] = et in censurā. ut] ὥσπερ. in foroque] τὸ -que ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν = et in foro πρβλ. 'Ανν. 3,4 : Italiamque. esse] = versari νὰ εἶναι, νὰ διατρίβῃ (ἀσκούμενος εἰς τὴν δικανικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν).

2. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος (ιδεῖ 'Αμίλκ. 3, 1) εἰς τὸ νοούμενον cum esset (= ὢν). decem septemque] septendecim. 'Η ἡλί-

κία αὕτη ἦτο νόμιμος διὰ τὴν ἐναρξιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. consulibus] ἀφαίρ. ἀπόλ. = ὑπάτων (ὄντων)... ut] σύνδ. χρον. (εὐθὺς) ὥς. magni] μεγάλως. apud Senam] ἡ μάχη παρὰ τὴν Σή- νην εἶναι γνωστοτέραν ὥς μάχη τοῦ Μεταύρου (207 π.Χ.).

3. P. Africano] οὗτος τότε δὲν εἶχεν ἀκόμη λάβει τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. consuli] κυρίως ἀνθυπάτῳ μετὰ ὑπατικῆς ἐξουσίας (204 π.Χ.). cum quo] = quocum, cum e o t a m e n. pro] ἀνα- λόγως πρὸς. perpetua... vitā] ἀφαίρ. χρον. dissensit] ὥς λόγος τῆς διαφωνίας φέρεται ὅτι ὁ Κάτων ἐθαύμαζε τὸν Φάβιον Μάξιμον, ὃν ὁ Σκιπίων δὲν ἠγάπα, καὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει οὗτος νὰ μειώσῃ τὴν δόξαν. plebei] (γεν. τοῦ plebes) ἀντὶ plebis (οὗ ἡ ὀνομ. plebs). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπῆρχον δύο aediles qurules καὶ δύο aediles plebei (γεν. ἡ (κατὰ συναίρεσιν τοῦ plebei] plebi).

4. praetor] ὥς στρατηγός, στρατηγός (ὢν). ex qua] σύνδεσμον μὲ τὸ deduxerat (ἐνν. R o m a m). quod] αἰτία. Ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα. minoris] ἡ ἄφιξις τοῦ Ἐννίου εἰς τὴν Ῥώμην ὠφέ- λετο μᾶλλον εἰς τὴν τύχην ἢ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κάτωνος πρὸς τὴν ποιήσιν, ἣν καὶ περιεφρόνει. Ὁ Ἐννιος ἔγινεν αἰτία νὰ ἀγαπήσουν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ γράμματα καὶ τὸ ὥραϊον. quam] ἡ. amplissimum] ἡ λέξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν θριάμ- βων. Sardiniensem] Ἡ πλήρης καθυπόταξις τῆς Σαρδηνίας συνετελέ- σθη τῷ 238 π.Χ.

Κεφάλαιον 2.

1. sorte] ἰδ. 1, 3. Τοῦτο συνέβη διαρκοῦντος τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Συγκλήτου. provinciam] ὥς ἐπαρχίαν. nac- tus] = potsquam nactus est. Τοῦτο ἔγινε διαρκοῦσης τῆς ὑπατείας αὐτοῦ (ἰδὲ καὶ 2,2 : consulatu peracto). ex] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς ἀπορρέει τι.

2. cum] σύνδεσμος αἰτιολογ. diutius] μακρότερον χρόνον (ἡ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε). cuius] ἀναφέρεται εἰς τὸ consulatu καὶ εἰς τὸ quaestor. ipse] αὐτὸς οὗτος. neque] = s e d non (ἀλλὰ δέν). per senatum] = κωλυούσης τῆς Συγκλήτου, ἥτις κατὰ κανόνα ἀπεφάσιζε περὶ τῆς τύχης τῶν ἐπαρχιῶν. cum quidem] εἰ καὶ μάλιστα, (εἰ καὶ ἄλλθως). quod] τὸ quod αἰτιολογεῖ τὸ neque efficere potuit. qua

ex re] δι' ὅ. privatus] κατηγορούμενον· ἀντὶ δηλ. νὰ μεταβῇ ὡς ἀνθύπατος νὰ διοικήσῃ ἐπαρχίαν. potentiā... iure) ἀφαίρ. ὄργαν. in urbe] κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς λέξεως urbs ἐδηλοῦτο ἡ 'Ρώμη.

3. censor] ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμητοῦ, ἡ τιμητεία, ἐτάσσεται ἱεραρχικῶς μετὰ τὴν ὑπατείαν καὶ τὴν στρατηγίαν, ἀλλὰ μὲ τὸν χρόνον ἀπέβη τὸ τιμιώτατον τῶν ἀξιομάτων τῆς ἐλευθέρως πολιτείας (τ.ἔ. τῆς προαυτοκρατορικῆς 'Ρώμης). severe praefuit] ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία Censorius· ἰδὲ 1, 1. in... nobiles] ἐξεδίωξέ τινας τούτων ἐκ τῆς Συγκλήτου. novas] ἐνῶ ἡ ἀνωτάτη τάξις κακῶς ἀπεδέχθη τὰ κολαστικὰ τῆς τρυφῆς μέτρα, τοῦναντίον ὁ λαὸς ἐπεδοκίμασε ταῦτα καὶ ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντα μὲ ὠραίαν ἐπιγραφὴν. in] ἐναντίον. animadverit] ἡ ἐπιτίμησις τῶν τιμητῶν ἐλέγξτο animadversio ἡ nota censoria. quā re] ἵνα (ἀντὶ quibus rebus) = ut eā re. luxuria] αὕτη εἶχεν αἰτίαν τὸν εἰσπρεύσαντα εἰς 'Ρώμην πλοῦτον ἐκ τῶν εὐτυχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων.

4. circiter annos octoginta] ὁ Κάτων ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Τὸ λεγόμενον ἐνταῦθα εἶναι πως ὑπερβολικὸν καὶ πρέπει νὰ νοηθῇ διὰ χρονικὴν περίοδον μόνον τοῦ δημοσίου βίου αὐτοῦ. ad extremam aetatem] εἰς βαθύτατον γῆρας κατηγόρησε τὸν Γάλβαν. a multis] ποιητ. αἷτιον· λέγεται ὅτι 44κις (ἢ κατ' ἄλλους 50κις) ἐνήχθη καὶ τοσάκις ἠθωώθη. non modo nullum... sed] οὐ μόνον οὐδεμίαν... ἀλλὰ τοῦναντίον.

Κεφάλαιον 3.

1. in omnibus rebus] ἐν παντί, εἰς ὅλα. singulari industriā] ἀφαίρ. ἰδιότητος. et-et-et-et-et-] πολυσύνδετον. Δύναται νὰ μεταφρασθῇ μόνον τὸ τελευταῖον et. agricola] ἔγραψε μάλιστα ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν καὶ σύγγραμμα γεωπονικὸν de re rustica ἢ de agri cultura (περὶ γεωργίας), ὅπερ μόνον ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κάτωνος σώζεται ἀκέραιον καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πεζὸν λατινικὸν ἔργον. peritus iurisconsultus] = iuris peritissimus. Διέπρεψεν ὡς δικανικὸς ῥήτωρ. imperator] στρατηγός. Ὁ Κάτων ὑπατος ὢν ἐκυρίευσεν μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας, ἔπειτα δὲ συνώδευσε εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Ἀντιόχου τὸν ὑπατον Γλαβρίωνα, φανείς εἰς αὐτὸν χρησιμώτατος (ἰδὲ καὶ Hn 8,3 : Thermopylis). probabilis orator] ὁ Κάτων διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἦτο ῥήτωρ δόκιμος, ἄξιος ἐκτιμῆ-

σεως. *eupidissimus litterarum*] (γενική ἀντικείμεν.) = ἔνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων.

2. *senior*] ἀρκετὰ γέρων, γέρων πως. Ὁ Κάτων πολὺ ἀργὰ ἔλαβεν εἰς χειρὰς βιβλίον, καθότι ἐθεώρει τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ ἔθνη. *possit*] ἀντί *posset*. Ἐδῶ ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποτακτικῆς, διότι ἡ πρᾶξις τῆς δευτερευούσης προτάσεως θεωρεῖται ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔγραψεν ὁ Νέπωρ. Ὡς ὑποκείμενον τοῦ *possit* πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις *quod... de Graecis, de Italicis*] ἐπέχουν θέσιν γεν. διαιρετικῆς εἰς τὸ νοούμενον οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας (π.χ. *id ἢ aliquid ἢ quiddam*) *quod ei fuerit incognitum* = *quod ille non investigaverit et scierit*, ὅπερ ἐκεῖνος δὲν ἠρεύνησε καὶ ἔμαθε. Τίθεται ὑποτακτικὴ (*fuerit*), διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς (*possit*).

3. *orationes*] ἐδημοσίευσεν πλείστους, περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα λόγους ῥητορικοὺς, ἕνεκα τῆς μακρᾶς καὶ περιπετειώδους αὐτοῦ δράσεως, ἐπίσης ἐξεφώνησε πολιτικοὺς καὶ δικανικοὺς λόγους, ὧν ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα σφίζονται. *historias*] ἱστορικὸν ἔργον (ἐπιγραφόμενον *Origines*). *sunt*] ὑπάρχουν. *primus*] ἔνν. *liber. unde orta sit*] τὰς «Κτίσεις». *omnes*] δηλ. *libros*. *Origines*] «Ἀρχαί». Ἐκλήθησαν οὕτω, εἴτε διότι περιέγραψε τὰς κτίσεις, ἤτοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἵδρυσιν πλείστων Ἰταλικῶν πόλεων (βιβλ. II. III.), εἴτε διότι ἀπ' ἀρχῆς (*ab origine*) ἐπραγματεύθη τὴν πάτριον ἱστορίαν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο οὐ μόνον τὸ ἀρχαιότερον λατινικὸν ἱστορικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον ἄξιον λόγου δημιουργήμα τῆς ῥωμαϊκῆς πεζογραφίας. Δυστυχῶς ὅμως δὲν σφίζεται. *est*] ὑπάρχει, περιέχεται, περιλαμβάνεται.

4. *reliqua bella*] τοὺς πολέμους τοὺς μετὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον. *diripuit*] οὗτος, καίπερ ἐγγυηθεὶς (τῷ 150 π.Χ.) τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς 30.000 Λυσιτανῶν, ὅπως πεισθῶν νὰ παραδοθῶν, διέταξεν, ἀτίμως φερόμενος, τοὺς μὲν τούτων νὰ σφάζουν, τοὺς δὲ νὰ πωλήσουν. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἠθωώθη, ὅπερ ἦτο νέα ἀτιμία. *atque*] καὶ δὴ. *non nominavit*] ὁ Νέπωρ ἐμνημόνευσε τοὺς ἑκάστοτε εἰς τὰς ἐπαρχίας πεμπομένους ἄρχοντας μόνον διὰ τῶν δηλωτικῶν τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀρχόντων λέξεων (π.χ. *consul, praetor* κ.τ.τ.). *res*] αἰτ. πληθ. τὰ γεγονότα. *in eisdem*] δηλ. *libris*. *viderentur*] (πλαγία ἐρώτησις εἰς τὸ *exposuit*)· ἀναφέρεται εἰς πᾶν

ὅ,τι ἦτο ἀξιολόγητον (π.χ. τόποι, μνημεῖα, κτλ.) admiranda] ἄξια θαυμασμοῦ. Διηγείται π.χ. περὶ τῶν ὑπερβολικῶς παχέων χοίρων τῶν Ἰνσοῦβρων τῆς Gallia cisalpina, περὶ ὅρους ἐξ ἄλλας ἐν Ἰσπανίᾳ κ.τ.τ. in quibus] ἐνν. libris.

5.

ΑΤΤΙΚΟΣ

Κεφάλαιον 1.

1. ab] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν ἀπωτέραν καταγωγὴν. Ἰσχυρίζοντο ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Pompus, υἱὸν τοῦ Νομᾶ. perpetuo] συνάπτεται μὲ τὸ obtinuit. equestrem] ἵππικόν. Καὶ ὅμως ἡδύνατο νὰ γίνῃ συγκλητικὸς, ἐὰν ᾔθελε προηγουμένως νὰ ἀποκτήσῃ ἀρχὰς δημοσίας.

2. usus] ἰδὲ Ἀνν. 13,3 τέλ. ut tum erant tempora] ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του. filium erudivit] δηλ. erudiendum curavit (= ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ.).

3. erat in puero] εἰς τὸν νεανίαν ἦτο, εἶχεν ὁ νεανίας. quae tradebantur] (ἀντικείμεν. τοῦ acciperet καὶ pronuntiaret) = πᾶν τὸ παραδιδόμενον, διδασκόμενον. suavis oris (ὀνομαστ. os) atque vocis] τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. Ἀμφότερα εἶχον ἀποτελεσματὴν τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν (excellenter pronuntiare). clarius... quam... possent] = λαμπρότερον ἢ ὅσον (θά) ἡδύνατο νὰ ὑποφέρωσι...

4. quo] ἀντὶ quorum. filius] δηλαδὴ ὁ υἱὸς τοῦ ὀνομαστοῦ στρατηγοῦ Γαίου Μαρίου. quos] = καὶ ὅμως τούτους. devinxit] ἐνν. sibi fuerit] ὑπῆρξε.

Κεφάλαιον 2.

1. pater] ἦτο τραπεζίτης. decessit] ἐνν. de vitā. adolescentulus] νεανίας (23 ἐτῶν). plebei tribunus] (ὢν) δήμαρχος. Περί τοῦ plebei ἰδ. Κάτων. 1,3. namque] αἰτιολογεῖ τὸ affinitatem.

2. interfecto Sulpicio] μετοχὴ ἀπόλυτος χρον. = μετὰ τὸν φόνον τοῦ Σ. vivendi] facultatem vivendi. quin] = χωρὶς νά... dissociatis animis] μετοχὴ ἀπόλυτος αἰτιολογικὴ, ἐπειδὴ... cum] χρον. ἐν ᾧ. studiis] δοτ. εἰς τὸ obsequendi. Athenas] εἰς Ἀθήνας. Αὗται εἶχον ἤδη περιέλθει διὰ τοῦ Σύλλα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐκεῖ διατρίψας ἀπὸ

τοῦ 86 - 65 προσέλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀττικός. iuvit] ἡ ὑποστήριξις ἐν τούτοις ἔγινε δύο ἔτη πρὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεως αὐτοῦ. adulescentem Marium] τὸν νέον Μάριον. hostem iudicatum] ἐνν. patriae. Παράθεσις μὲ ἐνδοτικὴν σημασίαν. cuius] οὗ = διότι τοῦτου. fugam] τὴν φυγὴν (ἐνεκα τῆς προγραφῆς αὐτοῦ). pecuniā] ἀφαιρ. τοῦ ὀργάνου.

3. aliquod] τὸ aliquod μετὰ τὸ ne εἶναι ἐντονώτερον τοῦ quod. eodem] εἰς τὰς Ἀθήνας (ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, π.χ. εἰς τὴν Ἑπειρον). hic] ἐνταῦθα. ita... ut... esset] οὕτως... ὥστε νὰ εἶναι.

4. adulescentulo] οὖς. opibus... inopiam (λαγοπαίγνιον)] διὰ τῶν χρημάτων αὐτοῦ τὴν ἀχρηματίαν τῶν Ἀθηναίων. eum] = ὁσάνεις, ἐάν. eius] δηλ. versurae faciendae. se interposuit] παρενεβλήθη. atque ita] καὶ οὕτως. acceperit] (πρὸς. ὑποστ.) ἐδέχθη. quam dictum esset] ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν τῆς ἐγκλίσεως καὶ διότι δηλοῦν ἀόριστόν τι = ἡ ὅσον (ἐκάστοτε) ὠρίζετο ἡ ἀπόδοσις τοῦ δανείου. passus sit] παρεδέχθη, ὑπέμεινε. debere] ὀφείλειν, ὀφειλέτας εἶναι. Συμπλήρωσον eos, δηλ. Athenienses, διότι ἐβόηθη ἐξ ἰδίων χρηματικῶν μέσων.

5. indulgendo] ἀφαιρ. γερουνδίου πρὸς δῆλωση τοῦ ὀργάνου = indulgentiā suā. neque] ἐνν. patiebatur. multiplicandis usuris] = multiplicando (ἀφαιρ. ὀργ.) usuras διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τόκων. Ὁ κανονικὸς τόκος ἦτο τότε 1% τὸν μῆνα (ἦτοι 12% ἐτησίως)].

6. alia] σύναψον μὲ τὸ liberalitate. singulis] εἰς ἕκαστον. senī an̄tī sex ἑξ. Athenis] (ἀφαιρ. τοπ.) ἐν Ἀθήναις.

Κεφάλαιον 3.

1, hic] ἐν ταῖς Ἀθήναις. gerebat] ὑποκείμεν. Atticus. communis... par] ἐνν. esse. quo] = e o i g i t u r. honores quos possent] ἐπέθη ὑποτακτικῇ, διότι δηλοῦνται σκέψεις ἀλλοτρίαι (ἐδῶ τῶν Ἀθηναίων) = πάσας τὰς δυνατάς τιμὰς.

2. affuit] δηλ. A t h e n i s. ne] ἐξαχρᾶται ἐκ τοῦ ῥήμ. restitit (resisto). ne... qua] = aliqua sibi] δοτ. ἡθικῇ. absens] ἀφοῦ ἀνεχώρησε, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. aliquot] δηλ. effigies, statuas ipsi] = Attico. Phidiae] (δοτ.) ποῦν Φειδίαν ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ἄγνωστον. Ἴσως πρόκειται περὶ Ἀθηναίου τινός, ὅστις θὰ

-εἶχε καὶ οὗτος εὐεργετήσῃ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων. locis] ἀφαιρ. το πικῇ. posuerunt] ὑποκείμ. Athenienses. hunc] τὸν Φειδίαν.

3. illud] ὑποκείμ. τοῦ ὑπονοουμένου est ἢ fuit. quod natus est] ἐπεξηγήσεις τοῦ illud. quod] ὅτι δηλ. in ea... urbe] = in tali urbe (δηλ. Romae ἐν τῇ Ῥώμῃ). in qua esset] = tali ut in eā...esset = ἐν τῷ αὐτῇ πόλει ἐν ᾗ ἤδρευεν ἡ παγκόσμιος ἐξουσία. orbis terrarum] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ imperii, ὅπερ πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ domicilium. eandem] δηλ. urbem. Ἀντικείμ. τοῦ haberet. patriam... et domum] κατηγορ. Ἡ ἐν Ἀθήναις διαμονὴ τοῦ ὑπῆρξε τυχαία καὶ προσωρινή, διὰ τοῦτο ὁ Ἀττικὸς παρέμεινε Ῥωμαῖος πολίτης. hoc... quod] hoc (ἐνν. est ἢ fuit) specimen prudentiae ὅτι δηλ. contulisset] ἰδ. con-fero. doctrinā] ἀφαιρ. Τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τὸ naturā ἰδὲ 17, 3. omnes] ἢ omnibus (δοτ.) unus] (πλεοναστική ἐπίτασις τοῦ ὑπερθετικοῦ carissimus] = μόνος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον. ei] (= civitati Atheniensium) δοτ. εἰς τὸ carissimus ἰδὲ καὶ 2,3: carissimus.

Κεφάλαιον 4.

5. tranquillatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.), ἀφοῦ... consuli-
bus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων ὄντων. desiderii] (γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ
dolorem) = τὴν λύπην τοῦ μέλλοντος πόνου τῶν ἐκ τῆς ἀπουσίας
αὐτοῦ.

Κεφάλαιον 5.

1. naturā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. cuius] = sed eius ἀλλὰ τοῦ-
του. ut] Ἡ σὺντ.: ut benivolentiam huius, quem nemo ferre
posset (ἡδύνατο) ad summan senectutem (δηλ. Caecilii) sine of-
fensione (ἐνν. huius γεν. ἀντικ.) retinuerit (διετήρησε). quem
(= etsi eum). posset] ἐτέθη ὑποτακτ., διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης
ὑποτακτ. (retinuerit). quo facto] καὶ διὰ τοῦτο. tulit] ὑποκ. Atticus.

2. testamento] ἀφαιρ. ὀργαν. adoptavit] ἔκτοτε (ἀπὸ τοῦ 58
π.Χ.) ὠνομάζετο Q. Caecilius Q. f. Pomponius Atticus. dodrante
— sestertium] ἰδ. Λεξιλ. soror Attici] = Pomponia.

3. Q. Tullio Ciceroni] μὲ τὸν ἀδελφὸν δηλ. τοῦ ῥήτορος. easque]

(= καὶ μάλιστα κατὰ λέξιν = καὶ τοῦτον τὸν γάμον. conciliarat] = conciliaverat. cum quo] ἀντὶ quocum. etiam] ἔτι, ἀκόμῃ. ut] = ita ut εἰς τρόπον ὥστε. iudicari] (ἀπροσώπως) = νὰ κρίνῃ (νὰ ἴδῃ) τις. possit] ἐνεστώσ, διότι τὸ λεγόμενον ἔσχυε καὶ ὅτε ἔγραφεν ὁ συγγραφεὺς.

4. utebatur intime Q. Hortensio] ἦτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ... autem] δέ, (πρὸς τοῦτοις). iis temporibus] δηλ. ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ. intellegi] (ἀπροσ.) = νὰ κατανοηθῇ, νὰ κατανοήσῃ τις. inter quos] δηλ. inter eos, inter quos μεταξὺ ἐκείνων ἐν οἷς ὑπῆρχε τὸσον μέγας ἀνταγωνισμὸς δόξης. essetque] = atque (ut) esset (ὑποκ. εἶναι ὁ Ἀττικὸς). talium] τοιούτων, οὕτω μεγάλων. copula] κατηγορ.

Κεφάλαιον 6.

1. in re publica] εἰς τὸν δημόσιον βίον. optimarum partium] = optimatum (τῆς συντηρητικῆς συγκλητικῆς μερίδος). neque tamen] = χωρὶς ἐν τούτοις νά... quod] διότι. Ἡ σύντ.: quod existimabat eos, qui se dedissent his (δηλ. civilibus fluctibus) esse non magis in sua potestate quam qui iactarentur maritimis (δηλ. fluctibus) Τολμηρὰ μεταφορὰ ἀλλὰ συνήθης. in suā potestate] κύριοι ἑαυτῶν, εἰς κατάστασιν νὰ πράττουν ὅ τι θέλουν.

2. cum] εἰ καὶ (= quamvis). capi... geri] ἀπόκτησις... διαχειρίσις. more maiorum] ἐντίμως (ὡς οἱ παλαιότεροι), ἄνευ δηλ. τεχνασμάτων καὶ δωροδοκιῶν κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκλογῶν πρὸς διαφθοράν τοῦ φρονήματος τῶν ἐκλογέων καὶ ἀγορὰν τῆς ψήφου των. quod... possent] (ὑποκ. honores). Ἡ ὑποτακτικὴ, διότι δηλοῖ τὸ ὑποκειμενικόν. conservatis legibus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = ἄνευ τῆς παραβάσεως τῶν νόμων, μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. in largitionibus] (ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει καὶ εἰς τὸ neque peti more maiorum] = ἐν μέσφ... ἀφειδῶν δεκασμῶν... tam] ἐπιτείνει τὸ effusi. e re] πρὸς ὄφελος τῆς πολιτείας... Τὸ res ἐνταῦθα δηλοῖ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους. corruptis moribus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος (αιτιολογική).

3. praes - manceps] ὁ μισθωτὴς ἢ ἐργολάβος (manceps) ὤφειλε νὰ καταβάλλῃ χρηματικὴν ἐγγύησιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ παράσχη ἀξιοχρεῶν ἐγγυητὴν (praes).

4. praefecturas] ἐπαρχιακὰς διοικήσεις (προσενεχθείσας παρ' ὑπάρχων καὶ πραιτῶρων). Τὰ διοικητικὰ ταῦτα λίαν προσοδοφόρα ὑπουργήματα ἦσαν κατώτερα τῆς legatio καὶ τῆς quaestura. sic accepit ut... sit secutus] οὕτως ἐδέχθη, ὥστε οὐδένα ἠκολούθησε... (τυπικῶς μόνον ἐδέχθη, οὐχὶ ἐνεργῶς ἐδέχθη). honore] ἀφαιρ. εἰς τὸ contentus. qui ne quidem] ἀναφ. συμπερασμ. = ὅστις ὑπῆρξε τοιοῦτος, ὥστε οὐδέ... ἠθέλησε. Cicerone]. 'Ο Κόιντος Κικέρων (ιδὲ 5, 3) ἐχρημάτισεν ἐπὶ τριετίαν 61-59 π.Χ. διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας 'Ασίας. cum] ἂν καὶ (ἠδύνато). cum] ἀφοῦ (ἠρνήθη).

5. qua in re] = in quo διότι ἐν τούτῳ, διότι πράττων οὕτω. 'Αναφέρεται εἰς ὁλόκληρον τὴν § 4. cum] αἰτιολ. eriminum] αἰτιάσεων (δυναμένων νὰ παράσχουν λαβὴν κατηγορίας). 'Ο Κόιντος Κικέρων π.χ. ἠπειλήθη κατ' ἀρχὴν διὰ παράνομον ἀργυρολογίαν. quo fiebat ut] τούτου ἕνεκα. cum] αἰτιολ. officio] δοτ. non timori] οὐχὶ εἰς φόβον πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους του. spei] εἰς ἐλπίδα καλυτέρας σταδιοδρομίας ἢ κερδῶν μεγαλυτέρων. tribui] ὅτι ἀπεδίδετο, ἐγίνετο, ὠφείλετο. Τὰ Κεφ. 7-12 παραλείπονται.

Κεφάλαιον 13.

1. neque vero... minus... quam] ἀλλὰ δέν... ὀλιγώτερον... ὅσον. pater familiās] = pater familiae. Τὸ familias εἶναι ἀρχαῖος τύπος τῆς γεν. τοῦ ἐνικοῦ. cum] ἂν καὶ (=quamvis). illo] β' ὅρος συγκρ. = quam ille. neque tamen non] καὶ ἐν τοσούτῳ (μ' ὅλα ταῦτα). Τὸ neque non ἀντὶ τοῦ et δηλοῖ ἰσχυρότερον τὴν κατάφασιν. bene habitavit] εὐμαρῶς κατόκησε (εἶχεν ὠραῖο σπιτίτι).

2. ab avunculo] ιδὲ 5, 1 καὶ 2. cuius] = eius a u t e m τούτου δέ. aedificio—silva] (ἀφαιρ.) σύναψον πρὸ τὸ constabat. tectum] τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου = domus. salis—sumptūs] γεν. διαίρ. si quid] = si aliquid. coactus est] συμπλήρωσον e o m m u t a r e.

3. usus est familia... optima] (ἀφαιρ.) ἔσχεν οἰκογένειαν... ἀρίστην. Τὸ ἔχειν ὑπηρετικὸν προσωπικὸν καὶ δούλους ὠραίους (πρβλ. κατωτ. forma) ἐθεωρεῖτο τότε ζήτημα πολυτελείας. utilitate - forma] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. si formā] συμπλ. i u d i c a n d u m e s t in eā] = in Attici familiā. anagnostae et librarii] προσδιορισμὸς τοῦ pueri (δούλοι). qui non... posset] = talis ut non... posset

τοιούτους, ὥστε νὰ μή. . . utrumque horum] δηλ. ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιγραφὴν. artifices] ἐνν. in eā erant.

4. horum] γεν. διαιρ. domi] εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀττικοῦ. natum] γνωστὸν εἶναι ὅτι ὡς δοῦλοι ἐθεωροῦντο καὶ τὰ τέκνα τῶν δούλων. concupiscere] ὑποκ. τοῦ debet duci. quod] = id quod (ἀντικείμε- τοῦ concup). a plurimis συμπληρ. fieri τ.ε. concupisci. videas] ὑποτακτ. δυνητική. Ἐπὶ ἀορίστου ὑποκειμένου τίθεται τὸ β' ἐν. πρόσω- πον = videre aliquis potest δύναιται τις νὰ ἴδῃ. continentis] = pro- prium (=ἴδιον) continentis (=ἐγκρατοῦς). iudustiā] ἀφαιρ. pretio] (ἀφαιρ.) δι' ἀγορᾶς, διὰ χρημάτων. parare] συμπλ. a l i q u i d non mediocris] = magnae. est diligentiae] τὸ ἐστ καίται ἐλλειπτι- κῶς ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος ἀντὶ ἐστ signum (σημεῖον) dili- gentiae = προδίδει οἰκονομίαν.

5. elegans — magnificus — splendidus — sumptuosus] συμ- πλήρωσον erat.

6. nec praeteribo] σύναψον πρὸς τὸ εἰς τὸ τέλος εὐρισκόμενον solitum (ἐνν. esse), τὸ ὅποῖον ἐπέχει θέσιν ἀντικειμένου = ὅτι συνήθως ἐδὰπάνα. quamquam] μὲ ὑποτακτικὴν δὲν εἶναι κλασσικόν. visum iri] σπάνιος τύπος. putem] ὑποτακτ. δυνητική = putare pos- sum. cum] μολοντί. lautus] = splendidus. domum suam] εἰς τὸν οἶκόν του. terna milia] ἐνν. sestertium=3000 σηστερτίων (ἰδ. Λεξιλόγ.). expensum ferre] ἡ λέξις expensum μένει ἀμετάβλητος (ἰδ. Λεξιλόγ. λ. expendo). sumptui] δοτ. τοῦ σκοποῦ (τοῦ προορισμοῦ).

7. hoc] (οὐσιαστικῶς) = τὸ γεγονὸς τοῦτο. auditum] ἐξ ἀκοῆς, ἐκ φήμης. cognitum] — ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως (ἰδ. Λεξιλ. cognosco). praedicamus — interfuimus] ἀντὶ α' ἐν. προσ. familiaritatem] δηλ. cum eo (= Attico). rebus] πτώσ. δοτικ. (ὑποθέσεις).

Κεφάλαιον 14.

1. acroāma] εἶδος συστοίχου ἀντικειμ. εἰς τὸ audivit. Εἰς τὸ προκείμενον χωρίον πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀναγνωστῶν, ὡς δηλοῦ τὸ ἐπόμενον quam anagnosten = p r a e t e r anagnosten. nos quidem] = ego quidem ἐγὼ τοῦλάχιστον. aliquā] οὐχὶ ullā, διότι τὸ non umquam sine ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ semper cum. apud eum] παρ' αὐτοῦ (σπίτι του). cenatum est] (ἀπρόσ.) = ἐδείπνησαν. animo] ἀφαιρ. διὰ τοῦ πνεύματος, πνευματικῶς.

2. eos... quorum] = tales ut eorum. abhorrerent] ὑποτακτική, διότι ἡ πρότασις ἔχει ἀποτελεσματικὴν σημασίαν. a suis] συμπλήρωσον διὰ τοῦ moribus. cum] εἰ καὶ (= quamvis). accessio] τοῦτο συνέβη ἔνεκα τῆς κληρονομίας. tantā] ἀφαιρ. ut se gesserit — vixerit — steterit] μετάφρασον δι' ἀορίστων = ὥστε... — in sestertio viciens] = in viciens centenis milibus sestertium ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... 2.000.000 σηστερτίων. in sestertio centiens] = in centiens centenis milibus sestertium = 10.000.000 σηστερτίων. quam... instituerat] = solito, τοῦ συνήθους. fastigio] ἀφαιρετική. iu utrāque fortuna] καὶ ὅτε δηλαδὴ εἶχε 2.000.000 καὶ ὅτε εἶχε 10.000.000 σηστερτίων.

3. hortos] μεγάλους κήπους (πάρκα) καὶ πολυτελεῖς ἐξοχικὰς οἰκίας ἐφιλοδόξουν νὰ ἔχωσιν οἱ πλούσιοι Ῥωμαῖοι. aut] (ἐνταῦθα =) καί, eius] = Attici. omnis] σύναψον πρὸς τὸ reditus. urbanis] δηλ. τῆς Ῥώμης. possessionibus] δηλ. οἰκίαι, καταστήματα (tabernae), ἐργαστήρια, ἅτινα οὗτος ἐξεμίσθου. Ὁ Ἀττικὸς ἀπέκτησεν ὡσαύτως ἀξιόλογα προσοδοφόρα κτήματα εἰς τὴν Ἡπειρον (πρβλ. in Epiroticis) πλησίον τῆς Χαονικῆς πόλεως Βουθρωτοῦ ἐπὶ τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ (τῷ 70 περίπου ἢ 69 π.Χ.), ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, καθὼς καὶ εἰς τὰ Σύβοτα. eum] τὸν Ἀττικόν· σύναψον πρὸς τὸ solitum (ἐνν. esse). usum... pecuniae] ἀντικ. τοῦ metiri. non magnitudine sed ratione] οὐχὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ὀρθοῦ μέτρου (τῆς καλῆς χρήσεως). Ἐκ τῆς διεξοδικότητος τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Ἀττικοῦ δύναται τις νὰ συμπεράνῃ πόσον ἐσπάνιζεν ἡ ἰδιότης αὕτη εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Κεφάλαιον 15.

1. pari] ἐνν. in alio. itaque] = et ita καὶ οὕτω. difficile intellectu] δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις. quidquid] αἰτ. τοῦ συστοίχ. ἀντικειμένου εἰς τὸ rogabatur = si quid rogabatur. promittebat] ἀπολύτως ἄνευ ἀντικειμ. quod] διότι. quod... non possent] ἀντικειμ. τοῦ polliceri. Τίθεται ἡ ὑποτακτική, διότι quod = tale ut id non...

2. idem] ὁ αὐτός, ὡσαύτως. quod] = si quid ἐάν τι, ὁσάκις τι. adnuisset] ἡ ὑποτακτική δηλοῖ τὸ ἀόριστον καὶ τὴν ἐπανάληψιν. tantā... curā] ἀφαιρ. τῆς ἰδιότητος. eum] ἡ ἀντων. εἶναι τὸ λογικὸν ὑποκείμεν. τοῦ pertaesum est. suam] ἀντὶ γεν. ἀντικει. sui = τὴν γνώ-

μην, ἣν εἶχον περὶ αὐτοῦ, δηλ. τὴν ὑπόληψίν του. qua] δηλ. existimatione (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

3. quo fiebat ut] ἰδέ, 6,5. Ciceronum] = Marci et Quinti Ciceronis ἰδέ 5, 3. iudicari] ἀπροσώπως. inentia — iudicio] ἀφαίρ. fugisse] ὡς ὑποκαίμ. ἐνν. e u m (Atticum).

Κεφάλαιον 16.

1. adulescens] νέος (ὦν). Ὁ μὲν Σύλλας ἦτο τότε 55 ἐτῶν, ὁ δὲ Ἀττικὸς 27 ἐτῶν. idem] αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁμοίως. senex] ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ adulescens = cum senex esset. Εἶχε τότε ὁ Ἀττικὸς ἡλικίαν 66 ἐτῶν καὶ ὁ Βροῦτος 42 ἐτῶν. cui aetati] (δοτ. ἡθικῇ) δηλ. τῶν νέων, τῶν γερόντων, τῶν ὁμηλικῶν. fuerit aptissimus] = προσηρμόσθη (συνεφώνησε) τὰ μάλιστα.

2. quamquam] ὁ σύνδεσμος οὗτος ἐν τῇ ἀρχῇ προτάσεως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα προσθέσῃ ἐπεξηγηματικὴν ἢ περιοριστικὴν παρατήρησιν εἰς τὰ προηγούμενα = ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. eum] τὸν Ἀττικόν. ei] τῷ Μ. Κικέρωνι. ut] = tam praecipue ut... fuerit τόσον... ὥστε.. ὑπῆρξε.

3. ei rei] δηλ. εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κικέρωνος πρὸς τὸν Ἀττικόν. indicio] δοτ. σκοποῦ. eos libros] πρόκειται περὶ τῶν δύο βιβλίων τοῦ Κικέρωνος, ἀπερ ἐπιγράφονται de amicitia (= περὶ φιλίας) καὶ de senectute (= περὶ γῆρατος). de eo] = de Attico. sedecim volumina]. Ἡ «συναγωγὴ» τῶν πρὸς Ἀττικόν (424 τὸν ἀριθμὸν) ἐπιστολῶν διεσώθη μέχρις ἡμῶν εἰς 16 βιβλία. ab consulatu] ἀπὸ τοῦ 63 π.Χ. Τοῦτο δὲν ἀληθεύει κατὰ πάντα, διότι ἔχομεν ἐπιστολάς τοῦ 68 - 64 καὶ 61 - 54 π.Χ. eius] = Ciceronis. ad extremum tempus] ἐνν. vitae Ciceronis, μέχρι τοῦ 44 π.Χ., ἥτοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κικέρωνος. missarum] πεμφθεισῶν (ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν : γραφεισῶν). quae] δηλ. volumina. qui legat] = si quis ea legat εἰάν τις ᾔθελεν ἀναγνώσει. non desideret] δὲν ᾔθελεν ἐπιθυμήσει, δὲν ᾔθελεν αἰσθανθῇ τὴν ἐλλειψιν συνεχοῦς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων.

4. principum] δηλ. τοῦ Καίσαρος, τοῦ Πομπηίου, τοῦ Ἀντωνίου, τοῦ Ὀκταβίου. vitiis] = de vitiis. Τὰ σφάλματα ταῦτα, ἰδίᾳ τὰ πολιτικά καὶ στρατηγικά, ἐγίναν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸν μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου. in eis] δηλαδὴ voluminibus. nihil.. non] = πᾶν. appareat — possit] τίθεται ἐνεστώς, διότι ἡ ἐνέργεια

παρίσταται ὡς συμβαίνουσα καὶ καθ'ὸν χρόνον ἔγραφε τὰυτα ὁ Νέπωσ.
prudential] δηλ. *Ciceronis divinationem*] τέχνην τοῦ μαν-
 τεύειν τὸ μέλλον. *vivo se*] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.) Τὸ *se* ἀντὶ *eo. futura*]
 συμπλ. *esse*, ὅτι θὰ συμβοῦν. *usu*] (δοτ. ἢ ἀφαιρ.)· ἰδὲ 'Ανν. 12, 3 καὶ
 Λεξιλόγιον. *cecinit*] τὸ ῥῆμα *cano* κυριολεκτεῖται ἐπὶ προφητειῶν,
 ὥς οἱ μάντις (*vates*) ἔλεγον ἐν στίχοις.

Κεφάλαιον 17.

1. *quid*] (= *cur*) τί, διατί; *plura*] σύστοιχ. ἀντικείμεν. *comme-
 morem*] ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ, *cum*] αἰτιολ. *hoc*] (σύστοιχ.
 ἀντικείμεν. τοῦ *gloriantem*) = τοῦτο ἢ μὲ τοῦτο (δηλ. *se numquam...
 redisse... fuisse*). *ipsum*] = *Atticum. redisse*] = *rediisse. aequa-
 lem*] ἐνν. *sibi. ipse*] δηλ. *Atticus. gloriantem*] μτχ. κατηγορημα-
 τικὴ (ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου *gloriar*) πρὸς ἑξαρσιν τῆς πράξεως. *extulit*
 (ῥ. *effero*) = *sepeliendam curavit. annorum*] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. *hunc*] = *Atticum. ea indulgentia*] ἀφαιρ. ιδιότης. ἐπέχουσα
 θέσιν κατηγορουμένου = τοιαύτης... *in*] (= *erga*) ἐπὶ φιλικῆς ἐν-
 νοίας. *ut*] ἢ σύνταξις: *ut duceret nefas irasci eis quos amare de-
 beret...* (τίθεται ὑποτακτ. *deberet*, διότι ἐξαρθᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτι-
 κῆς *duceret...*, καὶ δηλοῖ τὴν σκέψιν τοῦ Ἀττικοῦ). *nefas*] ὡς ἐξωτε-
 ρίκευσις τῆς *impietas*.

3. *neque id*] καὶ μάλιστα τοῦτο δὲν... *naturā — doctrinā*] ἀφαιρ.
 αἰτίου = ἐκ φύσεως, ἐξ ἀγωγῆς. *quamquam...*] μολονότι (τοῦτο
 δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι) ὅλοι ὑπακούομεν εἰς αὐτὴν (τὴν φύ-
 σιν). *ei*] δηλ. *naturae. iis*] (ἀφαιρ.) δηλ. *praeceptis. ad ostenta-
 tionem*] δηλ. *scientiae* = πρὸς ἑπαρσιν, πρὸς ματαίαν ἐπί-
 δεξιὴν γνώσεων.

Κεφάλαιον 18.

1. *moris*] ἀντὶ *morum. summus*] μέγιστος, τὰ μάλιστα, εἰς μέ-
 γιστον βαθμόν. *antiquitatis*] γεν. ἀντικείμεν. Ὁ χρόνος, ὃν ὑπέκλεπτεν
 ὁ Ἀττικὸς ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν, ἦτο καθ' ὅλοκληρίαν ἀφιερω-
 μένος εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ἱστορίαν (ἰδὲ κατωτέρω), εἰς τὴν ἐλ-
 ληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν (ἰδὲ καὶ 3, 3 3. ἐν τέλει).
in volumine] ἰδὲ 'Ανν. 13, 4: *in annali suo. exposuerit*] ἐξέθεκε.
magistratūs] (αἰτιατικὴ πληθ.) ἐνν. *curules* τοὺς τῆς περιπορφύρου

ἐσθλὸς ἀξιοθέντας, τ.ἔ. τοὺς ὑπάτους, τοὺς στρατηγούς. 'O a n n a - l i s τοῦ Ἀττικοῦ ἔφθανεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 54 π.Χ.

2. est] ὑπάρχει. quae] = ut ea. in eo] δηλ. volumine, l i b r o. suo tempore] ἐν τῷ χρόνῳ καθ' ὃν συνέβαινε (ἐν χρονολογικῇ τάξει). ex eo] δηλ. volumine, libro. possimus] ἰδ. ἀνωτ. 16, 4 possit.

3. hoc idem] αὐτὸ τοῦτο, ἐντελῶς, τὸ αὐτό, δηλ. τὴν ἔρευναν περὶ τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τῶν διακεκριμένων τῆς Πώμης οἰκογενειῶν. ut] (οὕτως) ὥστε. M. Bruti] Marci Iunii Bruti. rogātū] ἰδ. Ἀνω. 11,4. Iuniam familiam] εἰς ταύτην ἀνῆκεν ὁ Βροῦτος. ad] μέχρι. ordine] ἡ λέξις αὕτη ἀναπτύσσεται διὰ τῶν ἐπομένων = ἐν (χρονολογικῇ) τάξει. ἰδ. § 1 : ordinavit. quis...] πλαγίᾳ ἐρώτησις. Ἐννοεῖ τοὺς ἔχοντας ἀξιώματα. ('Η ἀντων. ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα = τίς ; πῶς ὠνομάζετο ;). a quo... quibusque] = a quo... et a quibus' ἰδ. λεξιλόγ. λ. orior. ortus] ἰδ. Κάτ. 1,1. quibusque temporibus] καὶ κατὰ τίνες χρόνους, καὶ πότε.

4. pari modo] συμπλήρ. ὡς ἐξῆς: pari modo M. Claudii (rogatū hoc idem fecit de) Marcellorum (f a m i l i ā). Scipionis Corn... et F. Max.] (rogatū de) Fabiorum et Aemiliorum (f a m i l i ā). quibus (libris)] β' ὅρ. τῆς συγκρ. εἰς τὸ dulcius = iis igitur libris. iis] δοτ. ἡθινῇ. notitiae virorum] virorum γεν. ἀντικ. = noscendi claros viros.

5. quoque] ὡσαύτως, καί. credimus] ἀντὶ credo ἐγὼ ὁ Κορνήλιος Νέπωρ (διὰ τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐτέθη παρενεστικῶς). eius] δηλ. τῆς ποιητικῆς. ceteros] (ἄλλους) τοὺς ἄλλους : Ἡ δοτικὴ συνηθεστέρα. ἰδ. Hn. 1,1. A. 3,3.

6. exposuit] ἐνν. eos ἡ e o r u m v i t a m. singulorum] ἐν ἑκάστου sub... imaginibus] αἱ εἰκόνες αὗται, καθὼς καὶ οἱ στίχοι, εὗρισκοντο εἰς τὸ Ἀμάλθειον (= τὸ ἱερὸν τῆς Νύμφης Ἀμαλθείας) εἰς τὸ τῆς Ἡπείρου κτῆμα αὐτοῦ (ἰδ. Ἀττ. 14,3). facta magistratūsque] τὰ δημόσια ὑπουργήματα ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. quaternis quinisve] quinis καὶ -ve) δι' ὅχι περισσώτερον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε (στίχων). descripserit] (ὑποτ.) περιέγραψε. quod] τὸ ἀναφορικὸν συνάπτει τὴν φράσιν πρὸς τὴν προηγούμενην καὶ προεξαγγέλλει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀκολουθοῦσης συμπληρωματικῆς προτάσεως. credendum sit] (ὑποτακτικὴ δυνητικῇ). tantas res] τοσαύτην (ἢ τόσον) σπουδαίαν ὕλην.

declarari] τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως quod vix credendum sit (= credibile sit) = τοῦτο δὲ μόλις δύναται νὰ γίνη πιστευτὸν ὅτι κατέστη σαφές. tam breviter] τόσον βραχέως, μετὰ τόσης βραχυλογίας. est] ὑπάρχει, ἔχομεν. Ἐδημοσιεύθη τῷ 60 π.Χ. Δὲν πρέπει νὰ συναφῇ τὸ est μὲ τὸ confectus (=scriptus). liber] βιβλίον, « ὑπόμνημα ».

Κεφάλαιον 19.

1. haec hactenus] ἐνν. dixi (ἀπὸ τοῦ 1ου-19ου κεφ.) vivo] ἀφαιρ. (ιδὲ 16,4). edita sunt] ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ ὅλου ἔργου ἐγένινεν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀττικοῦ. nunc] τώρα δηλ. μετὰ τὸν θάνατον (32 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ. ei] = Attico. reliqua] τὰ ἀπὸ τοῦ 19ου κεφ. μέχρι τέλους τοῦ 22ου. Ἡ προσθήκη αὕτη ἐγράφη μεταξὺ τοῦ 29 καὶ 27 π.Χ. quantum] τὸ quantum ἐπὶ ἐννοίας περιοριστικῆς συντάσσεται πάντοτε μεθ' ὀριστικῆς. potuerimus] (τετελ. μέλ. Οἱ Λατῖνοι ἦσαν ἀκριβέστεροι περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος) = κατὰ τὸ δυνατόν, ὅσον δυνάμεθα. docebimus] ἀντὶ docebo. supra] ὁ Νέπως ἐν κεφ. 11,6 τοῦ βίου τοῦ Ἀττικοῦ ἐδήλωσεν, ὡς καὶ ἐνταῦθα, ὅτι τὰ ἦθι διαπλάττουν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (plerumque) τὴν τύχην εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον.

2. equestri] ιδ. ἀνωτ. 6,2. quo] ἀφαιρ. καταγωγῆς. imperatoris] τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγουστοῦ, τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ 29 π.Χ. divi filii] divi Caesaris filii = υἱοῦ τοῦ θεοῦ Καίσαρος. cum... esset consecutus] ἀφοῦ ἐπέτυχε. iam ante] ἤδη πρότερον. quam] ἡ. elegantia] (ἀφαιρ.) μὲ τρόπους εὐγενεῖς καὶ ἐκλεκτοὺς. dignitate pari] ἀφαιρ. ιδιότ. = οἵτινες ἦσαν ἴσης (μὲν) ἀξίας. fortunā] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. humiliores] ἥττον λαμπροὶ (συμπλήρωσον quam Octavianus erat). Οὗτοι ἄρα (Σύλλας, Κικέρων, Καῖσαρ, Βροῦτος, Πομπήιος, Ἀντώνιος) ἦσαν dignitate pari ἀλλὰ non pari fortunā.

3. enim] αἰτιολογεῖ τὸ humiliores. prosperitas] ἡ εὐτυχία τοῦτου ὑπῆρξε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παροιμιώδης. Καὶ πράγματι ὁ Αὐγουστος ἔμεινε μόνος κύριος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντωνίου. Δικαίως ἄρα ἀπεκαλεῖτο Felix. Caesarem] ὁ Ὀκταβιανός, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν τίτλον Caesar καὶ εἶτα τὸν τίτλον Augustus, ἐκαλεῖτο Caesar Augustus. est con-

secuta] = tantam prosperitatem Caesar consecutus est. nihil... non... quod] πᾶν... ὅπερ, πᾶν... ὅτι. ei] δηλ. Caesar. quod... detulerit] (ἡ ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ tribuerit) = detulit. 'Ομοίως τὸ conciliārit = conciliavit. quivit] ὄριστ. (θὰ ἡδύνατο νὰ τεθῇ non quierit). conciliārit] (= conciliaverit) ἐνν. nihil e i non... quod... quod nemo... consequi. τ.ἔ. τὴν μοναρχίαν.

4. Attico] δοτική ἡθική. neptis] ἡ 'Αγριππῖνα (κατ' ἄλλους Βεψανία) ἡ μετέπειτα σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ. Ταύτης ἡ ὁμώνυμος θυγάτηρ ὑπῆρξεν ἡ περίφημος μήτηρ τοῦ Νέρωνος. cui] = Agrippae. virginem] παρὰθεσις εἰς τὸ filiam. 'Η λέξις virgo δηλοῦ, ὅτι ἡ κόρη τοῦ 'Αττικοῦ ἤρχετο εἰς πρῶτον γάμον. hanc] = neptem. Caesar] = Octavianus. Drusillā nato] = Drusillae filio.

Κεφάλαιον 20.

1. quamquam... misit... intercessit] τὸ quamquam (ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως) περιορίζει τὴν προηγούμενην ἔννοιαν : quae coniunctio.. frequentiore. Τὸ ὑποκείμεν. γενικῶς εἶναι ὁ 'Οκταβιανός. ante] (ἤδη) πρό. cum] (ἰδὲ 2,4) ὁσάκις, ἐάν. ab urbe] ἀπὸ τῆς 'Ρώμης. quin] χωρὶς νὰ ἰδέ, 2,2. Attico] δοτ. mitteret] δηλ. litteras. quid ageret... et quamdiu esset moraturus] (πλ.γ. ἐρώτ.) τί ἐπραττε (πῶς ἦτο, πῶς εἶχε)... πόσον ἐμελλε νὰ διατρέψῃ.

2. in urbe] ἰδὲ § 1 = Romae. quam vellet] ἡ ὅσον ἤθελε. temere] (προηγούμενης ἀρνήσεως) = facile (= εὐκόλως). Attico] ἀφαιρ. εἰς τὸ fruor. quo (= ut eo die) non scriberet] = quin scriberet χωρὶς νὰ γράφῃ. cum] ὁσάκις. quaestionem poetice] ζήτημα ἀφορῶν εἰς τὴν ποίησιν (εἴτε τὴν ἑλληνικὴν εἴτε τὴν ῥωμαϊκὴν).

3. ex quo] ἐξ οὗ, κατ' ἀκολουθίαν τούτου. cum (ἐπειδὴ) prolaberetur ut...] ἀναστροφή τῶν συνδέσμων. 'Η σύντ.: accidit ut... curaret. cum prolaberetur, vetustate... incuriā] σύναψον πρὸς τὸ detecta (ἰδ. Λεξιλ. detego).

4. M. Antonio] οὗτος διώκει τότε ἐν τῇ 'Ανατολῇ, ἐνῷ ὁ 'Οκταβιανός ἐν τῇ Δύσει. 'Ο 'Αντώνιος ἐπέζησε τοῦ 'Αττικοῦ. minus] σύναψον πρὸς τὸ colebatur. absens] μακρὰν τοῦ 'Αντωνίου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τοῦ 'Αντωνίου' (ἰδὲ 3,2 καὶ 'Ανν. 5,3). 'Ο 'Αττικὸς διέτριβε τότε ἐν 'Ρώμῃ, ὁ δὲ 'Αντώνιος ἐν Αἰγύπτῳ. accu-

rate] σύναψον πρὸς τὸ certiozem facere. sibi] πλεονάζων ἐξαίρει ἐτι μᾶλλον τὴν ἐννοιαν. Ἡ σύντ.: adeo ut ille curae (δοτ.) sibi habēret, ex ultimis terris certiozem facere Atticum quid ageret (ὁ Ἀντ.)

5. hoc (ὑποκ.) quale (κατηγ.) sit] τοῦτο ὁποῖας σπουδαιότητος (σημασίας) εἶναι, τοῦτο τί δηλοῖ, τί ἀξίζει, (τί θέλει νὰ πῇ). quantae sit sapientiae] πόσον σοφὸν εἶναι (ιδεῖ 13,4 ἐν τέλει). eorum] γεν. κατηγικὴ (τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Ἀντωνίου). usum] τὰς φιλικὰς σχέσεις. maximarum rerum...] de maximis rebus inter se aemulabantur et obtrectabant. quantam] δηλ. aemulationem et obtrectationem). fuit necesse] ἐνν. incidere. cum] αἰτιολ. se] ὑποκ. τοῦ esse.

Κεφάλαιον 21.

1. cum complisset] (χρον.) ἀφοῦ συνεπλήρωσεν. Ἦτο συνήθεια ἐν Ῥώμῃ νὰ ἐνθυμῶνται οἱ πλούσιοι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης των ἄνδρας διακρινομένους διὰ χρηστοθήειαν, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς Ῥώμης. ad] = usque ad. ut... non indiguisset] ὥστε... δὲν εἶχε χρειασθῇ. medicinā] ἀφαιρ. annis triginta] (ἀφαιρ.) ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν.

2. tenesmon] τεινεσμόν, αἰτ. ἐνικοῦ μετὰ ἑλλην. καταλήξεως (-on = -on). Ἡ ἐπὶ τρίμηνον ἀνυπαρξία πόνων φαίνεται δηλοῦσα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐλαφρῆς δυσεντερίας. cui] (δοτικὴ ἡθικὴ μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπαλλαγῆς) = χάριν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁποίου νοσήματος. facilia] (εὐκόλα), ἀνώδυνα. proponebantur] προστείνοντο (γενικῶς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν).

3. in hoc] δηλ. morbo. cum] χρον. quos] eos (dolores) quos. ex] ιδ. Κάτ. 2,1. tanta vis morbi] = morbus tantā vi. fistulae puris] μετὰ τὴν φλόγωσιν τοῦ ἀπευθυμένου (τοῦ ὀρθοῦ ἢ εὐθέως ἐντέρου) παρουσιάσθησαν πυώδη συρίγγια. ut... eruperint] ὥστε ἐξέσπασαν.

4. hoc] (οὐσιαστικῶς), τοῦτο, δηλ. ἡ ἐμφάνις συριγγίων (=ut per lumbos fistulae puris erumperent). ei] = Attico. priusquam... accideret] πρίν... συμβῇ.

5. ut] (εὐθὺς) ὥς. innixus — inquit] στηριχθεὶς — εἶπεν : ἐστηρίχθη καὶ εἶπε. quantam... adhibuerim] πλαγία ἐρώτησις. Ἐξαρτ. ἐκ τοῦ commemorare. hoc tempore] κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον

καιρόν. cum] αἰτιολ. testes] κατηγογ. nihil] ἐντονώτερον τοῦ non. quibus] δοτ. καὶ ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν (= et quoniam vobis). ut spero] παρενθετικῶς = ὥς ἐλπίζω... satisfēci] ἱκανοποίησα, ἐποίησα, ὥστε νὰ πιστεύσετε (= persuasi). me nihil reliqui fecisse] = me nihil reliquisse, nihil praetermisisse (ὅτι) οὐδὲν ἐγὼ παρέλιπον (παρημέλησα). quod... pertinēret] = tale ut pertineret. ut mihi consulam] περὶ ἐμαυτοῦ νὰ λάβω πρόνοιαν (ἀπαλλασσόμενος δηλ τῶν βασάνων, τὰ ὅποια ὑπέστην μέχρι τοῦδε, ἀφίνων νὰ παρατείνεται ὁ βίος μου ἐκ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης μου). ignorare nolui] λιτότης (δὲν ἠθέλησα νὰ ἀγνοῇτε) = ἐπιθυμῶ νὰ μάθετε. mihi stat desinere] (ἀπροσώπως). alere] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ desinere.

6. his diebus] κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, τώρα τελευταίως. quidquid] = si quidquid. cibi] γενικὴ διαιρετική. ita] οὕτω, μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. ut auxerim] ὥστε ἡῤῃξῃσα. deinde] ἔπειτα (ἐὰν δηλ. δὲν ἐγκρίνετε τὴν ἀπόφασίν μου). frustrā] σύναψον πρὸς τὸ conemini. dehortando] (ἀφαιρ.) impedire] διὰ τοῦ ἀποτρέπειν (μὲ τὸ νὰ προσπαθῇτε νὰ μὲ ἀποτρέψετε) νὰ ἐμποδίσετε ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀποφάσεώς μου.

Κεφάλαιον 22.

1. habitā (ἀφαιρ. ἀπόλ.)... depressit] δηλ. Atticus. constantiā] ἀφαιρ. τροπ. vultūs] εἶναι πτώσεως γενικῆς. ut] ὥστε. ex vitā] ἐννόησον πάλιν τὸ migrare (= discedere ἢ excedere ἀποχωρεῖν). Οἱ ἀρχαῖοι τὸν θάνατον ἐθεώρουν ὡς ἀποδημίαν.

2. cum quidem] ἐνῶ μάλιστα, καὶ δὴ ἐνῶ. quod] ἀντικείμεν. τοῦ cogeret. et... reservaret] (συμπλήρ. διὰ τοῦ ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγουμένῳ ne = et (= ἄλλὰ) ut... reservaret. tum quoque] ἀκόμη τώρα, δηλ. εἰς ἣν κατάστασιν ἦτο... superesse] = superstitem (= ἐπιζῶντα) esse. eius] δηλ. Agrippae.. taciturnā suā obstinatione] διὰ τῆς σιωπηρεᾶς αὐτοῦ ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ σιωπῆς. depressit] διέκοψε.

3. cum] χρον. = ἀφοῦ. se] πλεονασμός. inierat] ὑπερσ. τοῦ ῥ. in eo. pridie Kal(endas) Apriles] τῇ 31 Μαρτίου τοῦ 32 π.Χ. Ἐγεννήθη τῷ 109 π.Χ. consulibus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων (ὄντων).

4. in lexiculā] τὸ ἀπέριττον φορεῖον δηλοῖ ὅτι ἔλειπεν ἀπὸ τῆς

ἐκφορᾶς πᾶν τὸ ἐπιδεικτικὸν καὶ πομπῶδες. ut] ὥσπερ. frequentiā] ἀφαιρ. Appiam] οἱ Ῥωμαῖοι ἐθάπτοντο κατὰ μῆκος τῶν γειτονικῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης, ὡς ἡ Ἀππία. lapidem] αἱ ἀποστάσεις ἐπὶ Αὐγούστου ὑπελογίζοντο ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ῥώμης (forum), ἔνθα ὑπῆρχεν ὁ πρῶτος χρυσοῦς μιλιοδείκτης.

ΠΙΝΑΞ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

Aegātes, Ἰum, θηλ. Αἴγουσαι. Ἦσαν τρεῖς νῆσοι πρὸς Δ. τῆς Σικελίας.

Aemilius (L. Aem. Paulus), Λεύκιος Αἰμίλιος Παῦλος. 1) ῥωμαῖος ὑπάτος, ὅστις ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην παρὰ τὰς Κάννας (τῷ 216 π.Χ., Hn 4,4. — 2) ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 182 π.Χ.) Hn 13,1.

Aemiliī, ὄrum, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν γενεάν τῶν Αἰμιλίων A 18, 4. Afrīca, ae, θηλ., Ἀφρική, ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ βόρειος παράλιος χώρα, ἡ περιοχὴ τῆς Καρχηδόνης Hm 2,2.

Africānus, ἐπωνυμία τῶν Σκιπιώνων· ἰδ. Scipio.

Agrippa (Marcus Vipsanius), Μάρκος Οὐψάνιος (Βιψάνιος) Ἀγρίππας. Διεκρίνετο ὡς ἄριστος στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Συνεζεύχθη περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του (27 π.Χ.) τὴν νεαράν χήραν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου.

Alpes. Ἰum, θηλ., Ἀλπεις, ὄρη τῆς Β. Ἰταλίας.

Aniciā, ae, Ἀνικία, ἐξαδέλφη τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ· ἰδὲ καὶ Sulpicius.

Antiochus, Ἀντίοχος ὁ Γ', ὁ καλούμενος Μέγας, βασιλεὺς τῆς Συρίας (223 - 187 π.Χ.).

Antonius (Marcus), Μάρκος Ἀντώνιος, εἷς τῶν τριῶν ἀνδρῶν (triumvir) μετὰ τοῦ Λεπίδου καὶ τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

Appennīnus, i, ἄ., τὰ Ἀπέννινα ὄρη.

Appia (via), Ἀππία ὁδός. Ἡ μεγάλη μεσημβρινή ὁδός, ἥς τὴν κατασκευὴν ἤρchiσε (τῷ 312 π.Χ.) ὁ τιμητής (censor) Ἀππίος Κλαύδιος Καῖκος. Ἦτο ἡ λαμπροτάτη τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο βασιλίсса τῶν ὁδῶν (regina viarum) καὶ ἐφθανε μέχρι τῆς πόλεως Καπύης, βραδύτερον ὅμως ἐπὶ Αὐγούστου προεξετάθη μέχρι τοῦ Βρενδισίου (nūn Brindisi). Ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ὑπῆρχον οἰκογενειακοὶ τάφοι, ὧν σφύζονται ἔτι λείψανα.

Apulīa, ae, θηλ., Ἀπουλία, χώρα ἐπὶ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς τῆς Ἰταλίας, ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Arrētīnus, Ἀρρητῖνος, τοῦ Ἀρρητίου, παρὰ τὸ Ἀρρήτιον, πόλιν τῆς Ἐτρουρίας (νῦν Arrezo).

Asīa, ae, θηλ., (Ἀσία). 1) ἡ νῦν ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος καλουμένη Μ. Ἀσία (Ἀνατολή) Hn 8,4 - 2) ἡ ῥωμ. ἐπαρχία (ἀπὸ τοῦ 130 π.Χ.) Ἀσία, A 6,4.

Athēnae, ārum, θηλ., Ἀθῆναι.

Attīcius, (T. Pomponius Atticus), ἰδ. C. 3,5, Hn 13,1 καὶ βίον Ἀττικοῦ Aurēlius Cotta (C.), Γάιος Αὐρήλιος Κόττας, ῥωμαῖος ὕπατος μετὰ τοῦ Σολπικίου (200 π.Χ.) Hn 7,4.

Baebius, Βαίβιος, ὄνομα ῥωμ. οἰκογενείας ἰδ. Tamphilus.

Balbus (L. Cornelius), Βάλβος (ὕπατος τῷ 40 π.Χ.) ἄλλοτε φίλος τοῦ Καίσαρος καὶ νῦν τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

Barca, ae, ἄ., Βάρκας (λ. Φοινικική, ἰδ. λ. Hamilcar, ἐν τέλει). Προσωπία τοῦ Ἀμίλκα καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Bithyni, ōrum, ἄ., Βιθυνοί, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας.

Bithynīa, ae, θηλ., Βιθυνία, χώρα ἐπὶ τῆς ΒΔ. παραλίας τῆς Ἀσίας. Blitho, ἰδ. Sulpicius.

Brutus (Marcus Iunius), Μάρκος Ἰούνιος Βρούτος, υἱὸς τοῦ Μ. Βρούτου καὶ τῆς Σερβιλίας, ἀδελφῆς τοῦ Κάτωνος (τοῦ Uticensis). Οὗτος μετὰ τοῦ Κασσίου ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας ἐναντίον τοῦ Καίσαρος.

Caecilius (Quintus), πλούσιος ῥωμαῖος ἱππεύς, θεῖος τοῦ Ἀττικοῦ.

Caesar, āris, Καῖσαρ. C. Iulius Caesar, ἐπιφανέστατος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς (ἐγεννήθη τῇ 12 Ἰουλίου τοῦ 100 π.Χ., ἐδόλοφονήθη τῇ 15 Μαρτίου τοῦ 44 π.Χ.). Μετὰ θάνατον ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος divus (θεός), ὅστις τίτλος εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους ἐδίδετο εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς αὐτοκράτορας A 19, 2.—2). Caesar (C. Octavius) : Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 63 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 14 μ.Χ.

Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ imperator τῷ 29 π.Χ. καὶ κατόπιν τὴν προσωνυμίαν Augustus. Ἦτο υἱὸς τῆς Ἀτίας, ἀνεψιᾶς τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος. Ὑιοθετηθεὶς παρ' αὐτοῦ προσέλαβε τὸ ὄνομα Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταβιανός.

Cannensis, e, τῶν Καννῶν, πολίχνης τῆς Ἀπουλίας. pugna Cannensis, ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη.

Capitolium, ἱί, οὖ., Καπιτώλιον, ὁ λόφος τοῦ Καπιτωλίου, A 20,3.
Capua, ae, θηλ., Καπούη πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας.

Cato, ōnis. 1) M. Porcius Cato, Μᾶρκος Πόρκιος Κάτων, ὁ πρεσβύτερος ἢ Censorius· ἰδ. βιογρ. Κάτωνος. — 2) M. Porcius Cato ὁ νεώτερος, ὁ ἐπωνομασθεὶς ἐκ τῆς πόλεως Ὑτικής Uticensis (Ὑπικαῖος), διότι ἡττοκτόνησεν ἐκεῖ (τῷ 46 π.Χ.), δισέγγονος τοῦ προηγουμένου A 15,3.

Catulus (C. Lutatius), Λουτάτιος Κάτλος, ῥωμ. ὕπατος (242 π.Χ.).

Centenius (C.), Γάιος Κεντένιος. Ἦτο praetor (legatus pro praetore) τοῦ ὑπάτου Σερβιλίου Hn 4,3.

Cethegus (P. Cornelius), Πόπλιος Κορνήλιος Κέθηγος, ῥωμ. ὕπατος (181 π.Χ.) Hn 13,1.

Cicero, ōnis. 1) Marcus Tullius Cicero, Μᾶρκος Τύλλιος Κικέρων, ὁ γνωστός ῥωμ. πολιτικός, ῥήτωρ, καὶ φιλόσοφος, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἀττικῷ (ἐγεννήθη τῷ 106 π.Χ., ἐφονεύθη τῇ 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ.) A1, 4,5, 4. 16,6,1,3.— 2) Quintus Tullius Cicero, Κόιντος Τύλλιος Κικέρων, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, γαμβρὸς (τῷ 68 π.Χ.) τοῦ Ἀττικῷ A 5, 3. 6, 4. 16, 2.— Πληθ. Cicerones = M. καὶ G. Tullius Cicero A 15, 3.

Cinnānus, Κιννανός, τοῦ Κίννα. Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Κίννας, ἐκβληθεὶς ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλαν καὶ συναθροίσας στρατὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπὶ πέντε ἡμέρας διαρκέσασαν σφαγὴν τῶν πολιτῶν.

Clastidium, ἱί, οὖ., Κλαστίδιον (νῦν Casteggio)· πόλις τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας πρὸς B. τῆς Γενόας (τῆς νῦν Genova).

Claudius. 1) M. Claudius Marcellus, Μᾶρκος Κλαύδιος Μάρκελλος, ῥωμ. ὕπατος (196 π.Χ.) Hn 7,6.— 2) C. Claudius Nero, Γάιος Κλαύδιος Νέρων (τὸ β' ὕπατος τῷ 207 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Ἀσδρούβου παρὰ τὴν Σήγγην C 1,2.— 3) Ti(berius) Claudius Nero, Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων (υἱὸς τῆς Λιβίας Δρουσίλλης συζευχθείσης εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Αὐγούστου), ὁ μετέπειτα (14-37 μ.Χ.) αὐτοκράτωρ Τιβέριος A 19,4.

Cornélius (C.), Γάιος Κορνήλιος, ῥωμ. ὕπατος (193 μ.Χ.) Hn 8, 1· ἰδὲ Cethegus καὶ Scipio.

Cotta (C. Aurelius), Κόττας, ῥωμ. ὕπατος τῷ 65 π.Χ. A 4,5

Crēta, ae, θηλ., Κρήτη· Cretenses, ἴμ., ἀ., οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης, οἱ Κρήτες.

Cyrēnaei, ὄρμ., ἀ., κάτοικοι τῆς Κυρήνης (πρωτεύουσας τῆς Κυρηναϊκῆς ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου), οἱ Κυρηναῖοι.

Diāna, ae, θ., Ἀρτεμις, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ἐτιμᾶτο ὡς θεὰ τῆς θήρας. Ταυτίζεται μὲ τὴν Ἀρτεμιν τῶν Ἑλλήνων.

Domitīus (Cn. = Γναῖος), Δομίτιος, ῥωμ. ὑπατος (32 π.Χ.).

Drussilia, ae, θ., ἰδ. Claudius ἀρ. 3.

Ennīus (Q. = Quintus), Κόιντος Ἐννιος, ὁ δημιουργὸς τῆς ῥωμ. λογοτεχνίας. Ἐγεννήθη τὸ 239 π.Χ. ἐν τῇ πόλει Rudiae (νῦν Rugge) τῆς Καλαβρίας, ἔγραψε καὶ ἐπικὸν ποίημα ἐπιγραφόμενον Annales (= Χρονικά), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπραγματεύθη τὴν ἱστορίαν τῶν ἑαυτοῦ χρόνων.

Epirotīcus, Ἑπειρωτικός, ἐπὶ τῆς Ἠπείρου κείμενος.

Eryx, ὕκεις, ἀ., Ἐρυξ, πόλις καὶ ὄρος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Σικελίας (νῦν] M o n t e] San Giuliano).

Etrurīa, ae, θ., Ἐτρούρια (νῦν T o s c a n a), χώρα ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἰταλίας.

Eumēnes, is, Εὐμένης, βασιλεὺς τῆς Περγᾶμου (197 - 159 π.Χ.).

Fabīus. 1) Quintus Fabius Maximus Verrucōsus (ὁ ἐπικληθεὶς Cunctātor = Μελλήτης), ὑπατος τῷ 214 π.Χ., ὀνομαστός στρατηγὸς κατὰ τὸν δεύτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον Hn 5,1 καὶ ἐξῆς. C 1,2. Πληθυντ. Fabīi, ὄρμ., ἀ., τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Φαβίων, A 18, 4.—2) Fabius Labeo, Φάβιος Λαβέων, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1.

Falernus (ager), ὁ Φαλερνὸς ἀγρός, παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Καμπανίᾳ, ὀνομαστός διὰ τὸν οἶνον.

Feretrius, Iuppiter Feretrius, Ζεὺς ὁ Φερέτριος, ὁ Ὑπέρμαχος, Ζεὺς ὁ νικητῆς (κυρίως = ὁ θεὸς τῶν σκυλῶν καὶ τῶν λαφύρων). Ὁ ναὸς τούτου ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου.

Flaccus, ἰδ. Valerius.

Flaminīus (Titus Quintus), Τίτος Κοῖντιος Φλαμινῖος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 198 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὰς Κυνὸς κεφαλὰς (197 π.Χ.), ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑλλήνων.

Flaminius (C.), Γάιος Φλαμίνιος, ῥωμαῖος ὑπατος (217 π.Χ.).

- Fregellae, ārum, θ., Φρεγγέλλαι (νῦν C e p r a n o), πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν Λατίῳ ΝΑ. τῆς Ῥώμης.
- Furius (C.), Γάιος Φούριος, ῥωμαῖος ὕπατος (196 π.Χ.).
- Galba, ae (Servius Sulpicius), Σέρβιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος praetor ἐν Ἰσπανίᾳ (151 π.Χ.).
- Gallia, ae, θ., Γαλατία. Αὕτη ἦτο διηρημένη εἰς δύο μέρη α) εἰς Gallia transalpina (τὴν σημερινὴν Γαλλίαν) Hn 3,4. καὶ β) εἰς Gallia cisalpina (τὴν σημερινὴν βόρειον Ἰταλίαν).
- Gortynii, ōrum, ἄ., Γορτύνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Γόρτυνος (ὀνομαστ. Γόρτυν), πόλεως τῆς Κρήτης.
- Gracchus (Tiberius Sempronius), Τιβέριος Σεμπρώνιος Γράγχος (Γράγχος), ῥωμαῖος ὕπατος τῶ 215 καὶ 213 π.Χ. Ἐφρονεῦθη τῶ 212 π.Χ. πολέμων κατὰ τοῦ Ἀννίβα.
- Graecus, ἑλληνικός, ἑλλην Hn 13, 2. C 3,2.
- Grāius (προφ. Grajus) saltus, « Γράϊγια Ἀλπεῖς » (ἐκ τοῦ Κελτικοῦ Kraig = φαῖος βράχος), Γραῖκα Ἀλπεῖς. Τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως εἶναι ὁ αὐχὴν (ἡ κλεισώρεια) τοῦ μικροῦ Ἀγίου Βερνάρδου (ὕψ. 2188 μ.), κατ' ἄλλους ὁ αὐχὴν τοῦ ὄρους Genèvre (ὕψ. 1860 μ.). Ὅτι ἐκλήθησαν οὕτω (τ. ἔ. Γράϊα Ἀλπεῖς ἐκ τοῦ graius = graecus) ἀπὸ τοῦ ἑλληνος Ἡρακλέους εἶναι μῦθος.
- Hadrumētum, i, οὐ., Ἀδρύμητον, πόλις παράλιος τῆς ἐπαρχίας Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν S u s a).
- Hamilear, āris, Ἀμίλκας, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, στρατηγός (ἀπὸ τοῦ 247 — + 229 π.Χ.) κατὰ τὸν α' Καρχηδ. πόλεμον. Ὀνομα πολλῶν ὀνομαστῶν Καρχηδονίων. (Ἡ λέξις εἶναι φοινικικὴ καὶ δηλοῖ τὸν ὑπηρέτην ἢ τὸ δῶρον τοῦ Melqart Μελκάρτ, δηλαδὴ τοῦ Βήλου, πολιούχου θεοῦ τῆς Τύρου, οὗ ἡ λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τὴν Καρχηδόναν). Ὁ Ἀμίλκας ἐπεκαλεῖτο (Barag Barak ἢ Barca = ἀστραπὴ, τὸ ἀστράπτων ξίφος).
- Hannībal, ālis, Ἀννίβας (περ. 247 - 183 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Ἀμίλκα Βάρκα. Ὀνομα πολλῶν Καρχηδον. στρατηγῶν. (Ἡ λ. εἶναι φοινικικὴ = τὸ δῶρον τοῦ θεοῦ. Περὶ τοῦ Baal (Βάαλ = Βῆλος) ἰδ. Iuppiter.
- Hasdrūbal, ālis, Ἀσδρούβας : 1) γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Ἀμίλκα καὶ διάδοχος ἐν τῇ ἀρχῇ (229/228 - 221 π.Χ.) Hm 3,2. Hn 3, 1. — 2) νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα, φονευθεὶς (207 π.Χ.) παρὰ τὴν Σήνην Hn 3,3. C 1,2.

- Helvīus (C.), Γάιος "Ελβίος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος ἐν τῇ ἀγορανομίᾳ (199 π.Χ.).
- Hercūles, is, "Ηρακλῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς "Ακλμήνης, ὀνομαστὸς ἔθνικὸς ἥρωας τῶν Ἑλλήνων. Hercules Grāius (= Graecus ?) ἡ ἱστορία ἐνταῦθα τοῦ "Ηρακλέους εἶναι καθαρὸς μῦθος.
- Hippo, ōnis, ἄ., "Ιππῶν (βασιλικός), πόλις ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν B o n a , γαλλ. Bône).
- Hispanīa, ae, θηλ. "Ισπανία (ἡ σημερινὴ "Ισπανία μετὰ τῆς Πορτογαλίας). Πληθυντ. Hispaniae (C 3,4) αἱ δύο "Ισπανίαι, τ.ἔ. α) Hispania citerior (Tarracōnensis) νοτιοδυτικὴ "Ισπανία, ἐκτεῖθεν καὶ νοτιοδυτικῶς τοῦ ποταμοῦ "Ιβηρος (νῦν Ebro) καὶ β) Hispania ulterior (Lusitania καὶ Baetica) βορειοανατολικὴ "Ισπανία, ἐντεῦθεν καὶ βορείως τοῦ "Ιβηρος.
- Hortensīus (Quintus Hortensius Hortālus), Κόιντος "Ορτή(ν)σιος "Ορταλος (114 - 50 π.Χ.), ἦτο πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ Κικέρωνος ὁ μεγαλύτερος ῥήτωρ τῆς Ρώμης (ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ.).
- Italīa, ae, θηλ., "Ιταλία. Italicus, ἰταλικός.
- Iuppīter (καὶ Iūpiter), γεν. Iovis (πρόφ. Jovis), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας, ὁ μέγιστος καὶ ἰσχυρότατος θεὸς τῶν Ρωμαίων (ταυτίζεται πρὸς τὸν Δία τῶν Ἑλλήνων) A 20,3. — Επίσης κεῖται ἀντὶ τοῦ Baal (= "Ηλίας) τοῦ μεγίστου θεοῦ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων Hn 2,3. ἰδ. Feretrius.
- Karthaginiensis, e, καὶ Carthaginiensis, Καρχηδόνιος Hn 6,2 (οὐσ.) Hn 1,1. Οὐσ. πληθυντ. οἱ Καρχηδόνιοι Hm 1,3. 2,3. Hn 7,1 ἐξ. Karthāgo* (καὶ Carthāgo), gīnis, θηλ., Καρχηδών. "Ονομαστὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς βορείου παραλίας τῆς "Αφρικῆς, ἀποικία τῆς Τύρου. Ἐκτίσθη περὶ τὸ 888 π.Χ. (σήμερον σφῶνται ἐρείπια παρὰ τὴν M e r s a ἐν Τύνιδι), ἀντίζηλος τῆς Ρώμης, κατεστράφη τῷ 146 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Πομπηίου Κορνηλίου Σκιπίωνος τοῦ "Αφρικανοῦ.
- Labēo, ἰδ. Fabius ἄρ. 2.
- Lacedaemonīus, Λακεδαιμόνιος, ἐκ Λακεδαίμονος (Σπάρτης).
- Ligūres, um, ἄ., Λίγυες, Λιγυστῖνοι, λαὸς ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς "Ιταλίας πρὸς Ν. τῶν Ἀπεννίνων παρὰ τὴν Γενόαν (νῦν G e n o v a).
- Longus (Tiberīus Sempronīus), Τιβέριος Σεμπρώνιος Λόγγος (ὕπατος τῷ 218 π.Χ. καὶ 194 π.Χ.).
- Lucullus (Lucīus Licinīus), Λεύκιος Λικίνιος Λούκουλλος, ῥωμαῖος

ὑπατος (74 π.Χ.) καὶ στρατηγὸς τὸν περισσότερον χρόνον ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ (77 - 66 π.Χ.), γνωστὸς διὰ τὰ πλοῦτη καὶ τὴν ἀχαλίνωτον πολυτέλειαν Α 5,1.

Lusitāni, ὄrum, ἄ., οἱ κάτοικοι τῆς Λουσιτανίας (τῆς σημερινῆς Πορτογαλίας), οἱ Λουσιτανοὶ ἰδ. Hispania.

Lutātius (L. Lutatius Catulus), Γάιος Λουτάκιος Κάτλος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 242 π.Χ.) Hn 1,3. 5.

Mago, ὄnis, Μάγων, ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα.

Marcellus, Μάρκελλος (τὸ πλῆρες Marcus Claudius Marcellus)
1) ῥωμ. ὑπατος (τῷ 212 π.Χ.), περίφημος στρατηγὸς ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ, πρεσβυτέρης τῶν Συρακουσῶν Hn 5,3. C 1,2. — 2) ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1. — 3) γαμβρὸς τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ὑπατος (τῷ 50 π.Χ.). Ἀπέθανεν ὀλίγον πρὸ τοῦ 40 π.Χ. — Πληθ. Marcelli, ὄrum, ἄ., ἡ γενεά, ἡ οἰκογένεια τῶν Μαρκέλλων Α 18, 4.

Marīus (C.), Γάιος Μάριος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 82 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Γ. Μαρίου (γνωστοῦ ἀντιπάλου τοῦ Σύλλα [ἰδ. Sulla]), νικητὸς τῶν Κίμβρων (101 π.Χ.) καὶ τῶν Τευτόνων (102 π.Χ.) Α 1, 4. 2,2. 15,3.

Maxīmus, ἰδ. Fabius.

Minucius : 1) Quintus Minucius Thermus, Κόντος Μινούκιος Θέρμος, ῥωμαῖος ὑπατος (193 π.Χ.) Hn 8,1. — 2) Marcus Minucius Rufus, Ἰππαρχος ὑπὸ τὸν δικτάτωρα Φάβιον Μάξιμον ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ Hn 5,3.

Nero, ἰδ. Claudius ἀριθ. 2 καὶ 3.

Nōmentānus, Νωμεντανός, τοῦ Νωμέντου (νῦν Mentana), πόλεως τῆς χώρας τῶν Σαβίνων ὀλίγον ΒΔ. τῆς Ῥώμης. — Nomentanum (praedium), κτῆμα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς χώρας τῶν Σαβίνων.

Numīdae, ārum, ἄ., Νομάδες, λαὸς τῆς Β. Ἀφρικῆς.

Octavius, ἰδ. Caesar 2.

Padus, i, ἄ., Πάδος, ποταμὸς τῆς Β. Ἰταλίας (νῦν Po), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Pamphylīum mare, οὐ., Παμφυλία θάλασσα, τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Paulus, ἰδ. Aemilius.

Peducaeus (Sextus), Σέξτος Πεδουκαῖος, παλαιὸς φίλος τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ.

- Pergamēnus, Περγαμηνός, τῆς πόλεως Περγάμου (νῦν P e r g a m a),
 ἡ ὁποία ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ μετέπειτα Περγαμηνοῦ βασι-
 λείου ἐν Μ. Ἀσίᾳ Hn 10,2. 11,5. Pergamēni, ὄrum, ἀ., οἱ κά-
 τοικοὶ τῆς Περγάμου, οἱ Περγαμηνοὶ Hn 11,7.
- Perpenna, ae, (Marcus), Μᾶρκος Περπέννας, ἐπιφανὴς ῥωμαῖος ὑπα-
 τος (τῷ 92 π.Χ.), τιμητῆς (τῷ 86 π.Χ.).
- Phidias, ae, Φειδίας τις (ἰδ. βίον Ἀττικοῦ 3,2).
- Philippus, Φίλιππος ὁ Ε', υἱὸς Δημητρίου τοῦ Β', βασιλεὺς τῆς Μα-
 κεδονίας ἀπὸ τοῦ 221 - 179 π.Χ., πατὴρ τοῦ Περσέως Hn 2,1.
- Poenus, συνήθως κατὰ πληθ. Poeni, ὄrum, ἀ., Φοίνικες = Καρχηδό-
 νιοι (ὡς ἄποικοι ἐκ Φοινίκης) Hm 1,2. 2,3. Hn 1,1. Poenus
 (= Hannibal) Hn 10,1. Poenīcus, a, um, Καρχηδονι(α)κός.
- Pontus, Πόντος, ὁ Εὐξείνιος Πόντος (νῦν Μικρὴ Θάλασσα) μετὰ τῶν
 ἐπαρχιῶν τῶν μεσημβρινῶν ἀκτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Βιθυνίας, τοῦ βα-
 σιλείου τοῦ Προυσίου.
- Prusiā (καὶ Prusias), ae, Προυσίας ὁ Α', βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας,
 γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ Φιλίππου τοῦ Ε' (ἀποθανὼν ὀλίγον μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Ἀννίβη).
- Pyrenaean saltus, ἀ., τὰ Πυρηναῖα : σειρὰ ὄρεων μεταξὺ τῆς σημερι-
 νῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.
- Quirinālis collis, ἀ., ὁ Κυρινάλιος λόφος, ὁ βορειότερος τῶν ἑπτὰ λόφων
 τῆς Ῥώμης (νῦν M o n t e c a v a l l o). Ἐπὶ τούτου ἔκειτο ὁ να-
 ὸς τοῦ Κυρίνου (δηλαδὴ τοῦ μετὰ θάνατον ἀποθεωθέντος Ῥωμύλου).
- Rhodānus, i, ἀ., Ῥοδανός, (νῦν R h ô n e), ποταμὸς τῆς Γαλατίας
 (Γαλλίας) ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον.
- Rhodīi, ὄrum, ἀ., οἱ Ῥόδιοι. Οὗτοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων.
- Roma, ae, θ., Ῥώμη, πρωτεύουσα τοῦ Λατίου καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ῥω-
 μαϊκοῦ βασιλείου.
- Romānus, Ῥωμαῖος οὖς. Romāni, ὄrum, ἀ., οἱ Ῥωμαῖοι.
- Romūlus, Ῥωμύλος, πρῶτος ἱδρυτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης.
- rubrum mare, οὖ., ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα (νῦν Ἀραβικὸς καὶ Περσι-
 κὸς κόλπος).
- Sabīni, ὄrum, ἀ., Σαβῖνοι, λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας πρὸς Α. τοῦ
 Λατίου in Sabinis = ἐν τοῖς Σαβῖνοις, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων,
 C 1,1
- Saguntum, i, οὖ., Σάγουντον, πόλις τῆς Ἰσπανίας βορείως τῆς Va-

- lencia (νῦν ἐρείπια μόνον παρὰ τὴν Murviedro), κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα (τῷ 219 π.Χ.) Hn 3,2.
- Sardinia, ae, θ., Σαρδῶ, Σαρδηνία, Σαρδινία, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας. Sardiniensis, e, ἀφορῶν (εἰς) τὴν Σαρδηνίαν.
- Scipio, onis : 1) P. Cornēlius Scipio, Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων, ὕπατος (τῷ 218 π.Χ.) καὶ ἀντίπαλος τοῦ Ἀννίβα Hn 4,1.—2) P. Cornelius Scipio Africānus maior (235 - 184 π.Χ.), υἱὸς τοῦ προηγουμένου, νικητὴς τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν Ζάμαν (τῷ 202 π.Χ.) Hn 6,1. 3.—3) Scipio Cornelius, ὁ ὑπὸ τοῦ Γαίου Μετέλλου Πίου υἱοθετηθεὶς καὶ διὰ τοῦτο φερόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Q. Caecilius Metellus Pius Scipio (ὕπατος τῷ 52 π.Χ.), πενθερὸς τοῦ Πομπηίου A 18,4.
- Sēna, ae, θ. Σήνη, μικρὰ παραθαλάσσιος πόλις τῆς Ὀμβρικῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (νῦν Sinigaglia) παρὰ τὸν ποταμὸν Μέταυρον C 1,2.
- Servilius (τὸ πλῆρες Cn[aeus] Servilius Geminus), Γναῖος Σερβίλιος Γέμινος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 216 π.Χ.).
- Sicilia, ae, θ., Σικελία.
- Silēnus, Σιληνὸς ὁ Καλακτίνος (= ἐκ τῆς Καλῆς ἀκτῆς τῆς Σικελίας), Ἕλλην ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα, συγγραφεὺς τῶν Σικελικῶν καὶ τῶν Ἱστορικῶν Hn 13,3.
- Sosius (C.), Γάιος Σόσιος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 32 π.Χ.).
- Sosylus, Σωσύλος (καὶ Σώσιλος) ὁ Ἰλῖος ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Λακεδαιμονος (Σπάρτης), Ἕλλην ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα Hn 13,3.
- Sulla, ae, (C. Cornelius), Γάιος Κορνήλιος Σύλλας, ὁ γνωστὸς ῥωμαῖος δικτάτωρ (τῷ 82 π.Χ.), ἐχθρὸς τοῦ Γ. Μαρίου. Sullanus ὁ τῷ Σύλλᾳ ἀνῆκων, τοῦ Σύλλα.
- Sulpicius : 1) Sulpicius Galba, Πόπλιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 200 π.Χ.) Hn 7,1.—2) P. Sulpicius Rufus, δῆμαρχος (τῷ 88 π.Χ.) προγραφεὶς καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ὁ ἀδελφὸς τούτου Servius Sulpicius Rufus ἦτο ὀνομαστὸς ῥήτωρ καὶ νομομαθῆς, σύζυγος τῆς Ἀνικίας, διατελέσας ὕπατος (τῷ 51 π.Χ.), A 2,1. 2.—3) Sulpicius Blitho, Σολπίκιος Βλίθων, ῥωμαῖος χρονογράφος Hn 13,4.
- Syria, ae, θ., Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου.

Tamphiliānus, ὁ ἀνῆκων τῷ Ταμφίλῳ. Tamphiliāna (domus) θ., οἰκία φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ιδιοκτητοῦ αὐτῆς Ταμφίλου, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὁμωνύμων ὑπάτων.

Tamphilus, Τάμφιλος, Cn. Baebius καὶ M. Baebius (ῥωμαῖοι ὑπατοὶ τῷ 182 καὶ 181 π.Χ.) Hn 13,1.

Terentius (τὸ πλήρες C. Terentius Varro), Γάιος Τερέντιος Οὐάρρων (Βάρρων), ῥωμαῖος ὑπάτος τῷ 216 π.Χ.

Thermopylae, arum, θ., Θερμοπύλαι Hn 8,3.

Tiberis, is (αἰτ. Tiberim, ἀφαιρ. Tiberi), ἄ., Τίβερις (νῦν Tevere). ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης.

Torquatus: 1) Manlius Torquatus. Λεώνιος Μάνλιος Τορκουάτος. ὀνομαστὸς ῥωμ. ῥήτωρ, ὑπάτος (τῷ 65 π.Χ.) A 1,4. 4,5.— 2) Aulus Manlius Torquatus Αὔλος Μάνλιος Τορκουάτος, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, φίλος τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀττικοῦ A 15,3.

Trasumēnnus, i, ἄ., (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως lacus ἀρσ. = λίμνη), Τρασιμέν(ν)η, λίμνη τῆς Ἑτρουρίας (νῦν lago di Perugia).

Trebia, ae, ἄ., Τρεβία (νῦν Trebbia), παραπόταμος τοῦ Πάδου διαρρέων τὴν Πλακεντίαν (νῦν Piacenza).

Tullius, Τύλλιος ἰδ. Cicero.

Tusculum, i, οὐ., Τοῦσκλον (νῦν Frascati), πόλις τοῦ Λατίου, 14 χιλμ. μακρὰν τῆς Ῥώμης.

Utica, ae, θ., Ὑτίκη (Οὐτίκη), πόλις τῆς Β. Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνας, ἀποικία τῶν Τυρίων.

Valerius (C. Valerius Flaccus), Γάιος Οὐαλέριος (Βαλέριος) Φλάκκος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος καὶ ἐν τῇ ὑπατείᾳ (τῷ ἔτει 199 π.Χ.) καὶ ἐν τῇ τιμητείᾳ (τῷ 184 π.Χ.) C 1,1. 2,1.

Venusia, ae, θ., Οὐενουσία (Βενουσία, νῦν Venosa), πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας (Ἀπουλίας), πατρὶς τοῦ ῥωμαίου ποιητοῦ Ὀρατίου.

Vettones, um, ἄ., οἱ Οὐέττωνες (Βέττωνες), λαὸς τῆς Λυσιτανίας κατοικῶν τὴν ΒΔ. Ἰσπανίαν (τὴν νῦν Πορτογαλίαν).

Vipsanius, ἰδ. Agrippa.

Volso (γεν. Volsōnis), Cn. Manlius Volso (ἢ Vulso), Γναῖος Μάνλιος Οὐόλσων (Βόλσων), ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 189 π.Χ.) νικητὴς τῶν Γαλατῶν τῆς Μ. Ἀσίας Hn 13,2.

Zama, ae, Ζάμα, ἰσχυρὰ πόλις τῆς Νομιδίας πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Καρχηδόνας Hn 6,3.

ΜΕΡΟΣ Δ'
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ*

Α

ā ἡ āb (abs παρὰ τῷ Νέπωτι μόνον ἐν συνθέσει, π.χ. abstineo ἐκ τῆς προθ. abs καὶ teneo), πρόθεσις μετ. ἀφαιρ. 1) τοπικῶς: ἀπό, ἐκ, Hm 2,4. Hn 2,1. 2,2. 6,3. 7,7. A 20,1. Μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀμύνης ἀπό τινος (ἡμεῖς λέγομεν: ἐναντίον τινός) Hm 9,4. 10,5. 2) χρονικῶς: ἀπό, ἐκ C 2,4. 3,2. A 5,3. 16,3. 18,3 (a stirpe). 3) πρὸς δῆλωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γένους: ἀπό, ἐκ A1,1. 18,3 (a quōque ortus = et a quo ortus). 4) πρὸς δῆλωσιν ἐκπορεύσεως ἐνεργείας: a patriā, a maioribus, a patre accipio παρὰ τῆς πατρίδος, παρὰ τῶν προγόνων, παρὰ τοῦ πατρὸς παραλαμβάνω Hm 1,5. A 1,1. 14,2. 5) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἵτιος: = ὑπό, παρὰ (+ γεν.) Hn 2,2.

C 2,4 κ.λ. A 13,2. 19,1. 20,4. ab-aliēno, 1. (ἀποξενῶ). 2) ἀφίστημι, ἀποσπῶ ἐγείρων εἰς ἀποστασίαν, καθιστῶ ἐχθρόν Hm 2,2. oppida abalienāta πόλεις ἐπαναστᾶσαι, ἀποσκιρτήσασαι Hm 2,4. ab-est, ἰδ. absum. ab - horrēo, ὕϊ, —, 2. (ἀποστρέφομαι). 2) δὲν συμφωνῶ, εὐρίσκομαι εἰς ἀσυμφωνίαν (ἀντίφασιν), διαφέρω. ab-īcīo (πρόφερε ab - jicio ἐκ τῆς ab καὶ iacio), iēcī, iectum, 3. (ἀπορρίπτω). 2) ἀπορρίπτω, (ρίπτω) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πρῶγμα εὐτελοῦς ἀξίας [ἀποθέτω]]. abs-tīnēo (abs καὶ tēnēo), tinūi, —, 2. ἀπέχω. me cibo (ἀφαιρ.) ἀπέχομαι τῆς τροφῆς, ἐγκρατεύομαι, νηστεύω. ab-sens, ἰδ. absum. ab-sum, aīūi, abesse, εἶμι ἀπών, ἀποδημῶ, ἀπουσιάζω A 20,1. ἀπέ-

* Τὰ οὐσιαστικά, ὧν δὲν σημειοῦται τὸ γένος, εἶναι θηλυκά. Τῶν εἰς -us, -a -um ἐπιθέτων ἐσημειώθη μόνον ὁ τύπος τοῦ ἀρσενικοῦ. — Οἱ ἀναγραφόμενοι μεθ' ἑκάστων ῥήμα ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς συζυγίας. — Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι πολλῶν συνθέτων ῥημάτων ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς ἀπλοῖς. Τῶν ῥήμ. τῆς 1ης συζυγίας ἐσημειώθη μόνον ὁ ἐνεστώς τῆς ὀρίστ. — Ἐκάστης λέξεως ἡ πρώτη σημασία ἐτέθη ἐντὸς παρενθέσεως, ἐκτὸς ἂν ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τῆς σημασίας ταύτης. Τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα δὲν ἐσημειώθησαν πανταχοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐνθα ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἢ χάριν τοῦ ὁρθοῦ τονισμοῦ.

Hm = Hamilcar, Hn = Hannibal, C = Cato, A = Atticus.

χω, εἶμαι μακρὰν Hn 6,2. absens ἀπὼν Hn 2,1. 8,2. A 3,2. 20,4.—
2) ἀπὼν (ἀνευ συνδρομῆς, συμ-
πράξεως) Hn 5,3.

ac (οὐδέποτε πρὸ φων. καὶ τοῦ h)
ἢ atque (πρὸ φων. καὶ σπανίως
πρὸ συμφ.) καί, καὶ δὴ. multo
aliter ac πολὺ ἄλλως ἢ. alia atque
antea ἄλλα (διαφορετικὰ) ἢ πρό-
τερον (ἄλλα καὶ πρότερον). atque
hic tantus vir καὶ μάλιστα ὁ μέγας
οὗτος ἀνὴρ Hn 13,2.

ac-cēdo, 3. προσέρχομαι, ad has-
tam publicam προσέρχομαι εἰς
δημοσίαν πρᾶξιν (εἰς δημοπρα-
σίαν), ἀγοράζω δημόπρατα, λαμ-
βάνω μέρος εἰς δημοπρασίαν (ιδ.
hasta). 2) Africam (= ad A-
fricam) προσορμίζομαι εἰς τὴν
Ἀφρικὴν Hn 8,1. 3) παρουσιάζομαι,
ἐμφανίζομαι A 21,4.

ac-celēro, 1. ἐπιτυγχάνω, ἐπισπεύδω.
accēpi, ιδ. accipio.

acceptus, εὐπρόσδεκτος.

accessio, ὄνις, (ἐπ)αὔξησις.

ac-cido (ad καὶ cado), accidī,—,
3. (προσπίπτω). 2) accidit συμ-
βαίνει νά. . . Hn 12,1.

ac-cipio (ad καὶ cāpio), accēpi,
acceptum, 3. (παρα)λαμβάνω, δέ-
χομαι. 2) λαμβάνω, εἰσπράττω A
2,4 3) λέγω ναί, συγκατανεύω,
παραδέχομαι Hn 2,4. 4) ἀντιλαμ-
βάνομαι, (κατα)νοῶ, μανθάνω A
1,3. 5) dignitatem παραλαμβάνω
τὸ ἀξίωμα. 6) κληρονομῶ A 14,2.

ac-cresco, 3. ἐπαυξάνω, -ομαι.

accurātē, ἐπίρρ. ἀκριβῶς, ἐπιμε-
λῶς, λεπτομερῶς.

ac-cūso, 1. γράφομαι, μηνύω τινὰ
(ὡς ἐνοχον δημοσίου ἀδικήματος).
in iudicio publico ἐν δημοσίᾳ
δίκῃ ιδ. suis.

acīēs, eī (τάξις μάχης), παράταξις,
μάχη Hn 6,4. 2) ναυτική παρά-
ταξις Hn 11,1. 3) in acie (κατὰ
στόμα), κατὰ μέτωπον Hn 5,4.

acquiēvi, ιδ. asquiesco.

ac-quiesco, ēvi, ētum, 3. (ἀνα-
παύομαι). 2) (κατ' εὐφημισμὸν)
ἀποθνήσκω, (ἀναπαύομαι).

acriter, ἐπίρρ. (δξέως). 2) δρα-
στηρίως, ἐντόνως. Συγκρ. ἐπίρρ.
acerius, ὑπερθ. ἐπίρρ. accerrime
(acer, acris, acre δριμύς, δξύς).

acroāma, ātis, οὐ. (πληθ. āta,
δοτ. ἀφαίρ. ātis), ἀκρόαμα (ἐκ
τοῦ ἀκροᾶσθαι) = πᾶν τὸ μετὰ
τέρψεως ἀκουόμενον (εἴτε τοῦτο
ἀναγινώσκεται, εἴτε ἀπαγγέλλε-
ται, εἴτε κρούεται καὶ ᾄδεται), ὡς
π.χ. ἀνάγνωσμα, σικηνικὴ παρά-
στασις, ἀπαγγελία, μέλος, ᾄσμα.
3) ἀντὶ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἀνα-
γινώσκει (διηγεῖται ἡδέως, ἀπαγ-
γέλλει κλπ. [μάλιστα ἐν τοῖς δεί-
πνοις]), ὁ ἀναγινώσκων, ὁ ἀπαγ-
γέλλων, ὁ μουσικός, ὁ αἰοδός.

actor, ōris, ἄ. (πράκτωρ). 2) ὁ ἐκτε-
λῶν τὸ ἀποφασισθέν, ἐκτελεστής,
ὁ ἔργῳ ὑποστηρικτὴς ιδ. auctor.
ad, πρόθ. μετ' αἰτ., πρὸς, εἰς Hn

2,1. 2,4. liber ad Rhodios (ἐνν. scriptus γεγραμμένον) βιβλίον ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ἀφιερωμένον τοῖς Ῥοδίοις A 22,4. — 2) χρονικῶς μέχρι A 5,1. 18,3. usque ad μέχρι Hn 2,3. 7,1. C 2,4. — 3) πρὸς δῆλωση σκοποῦ A 17,3.

addīdi, ἰδ. ad-do.

ad-do, addīdi (ἐκ τοῦ addēdi), additum (ἐκ τοῦ ad-datum), 3. προστίθῃμι, προσθέτω.

ad-dūco, 3. ad aram προσάγω, ὀδηγῶ εἰς τὸν βωμόν. in suspcionem καθίστημι τινα εἰς ὑπόψιν, καθιστῶ τινα ὑποπτον.

1. ad-ēo, adīi, aditum, adīre, προσέρχομαι.

2. adēo, ἐπίρρ., εἰς τοσοῦτον, εἰς τοῦτο. 2) οὕτω, (τόσον).

ad-hībēo (ἐκ τοῦ ad-hābeo), būi, bītum, 2. (προσέχω). curam χρῶμαι θεραπείᾳ (κάνω κούρα).

adhuc, ἐπίρρ. μέχρι τοῦ νῦν.

adīi, ἰδὲ ῥῆμα ad-ēo.

ad-iungo, nxi, netum, 3. προστίθῃμι, συνάπτω.

adiunxi, ἰδ. adiungo.

ad-ministro, 1. διοικῶ.

admirandum, i, οὗ., τὸ θαυμάσιον (τὸ ἀξιοθαύμαστον, τὸ ἀξιοσημείωτον).

admōdum (ἐκ τοῦ ad mōdum = μέχρι τοῦ ἀπαιτουμένου μέτρου) πάνυ, μάλα, λίαν.

admonītus, ūs, ἀ. (admōnēo παραι-

νῶ) παραινέσεις. admonitū (μετὰ γενικῆς) τῇ παραινέσει (τιός), ad-opto, 1. υἰοθετῶ.

ad-orior, adortus sum, adoriri, 4. ἀποθ. προσβάλλω.

ad-sum, affūi (ad-fui), adesse, παρὰχίγνομαι, παρευρίσκομαι.

adulescens, ntis, ἀ. (κυρίως μυχ. ἐνεστ. τοῦ ῥ. adoleasco αὐξάνομαι), ὁ νέος ἀνὴρ (ἀπὸ 17-42 ἐτῶν) Hm 3,2. A 16,1.—2) ἐπιθετικῶς, νέος ἐν νεανικῇ ἡλικίᾳ A 2,2.

adulescentia, ae, παιδικὴ ἡλικία. adulescentulus, i, ἀ., μεῖραξ, νεανίας, (νέος ἀνὴρ) A 2,1. 2,4 (ἐνθα πρόκειται περὶ νέου ἔχοντος) ἡλικίαν 23 περίπου ἐτῶν). 2) ἐπίθ. admodum adulescentulus πολὺ νεαρός Hm 1,1.

adventus, ūs, ἀ., ἄφιξις.

adversarius (ἐπίθ. ἀντίπαλος). 2) οὗς. ἀ. ὁ πολέμιος, ὁ ἐχθρός.

adversus, πρόθ. (κυρίως τὸ adversus εἶναι μετοχὴ = ἐστραμμένος πρὸς τι), ἀπέναντι, ἀντικρῶ. 2) τοπικῶς ἐχθρικῶς καὶ μεταφορικῶς ἐναντίον, παρὰ + αἰτ.

aedēs (ἀρχιότ. τύπος aedis), is, νός.

aedificāram = aedificavēram.

aedificātor, ōris, ἀ., (ὁ οἰκοδόμος). 2) ὁ φιλοικοδόμος, ὁ ἀγαπῶν τὴν οἰκοδομὴν ὡραίας καὶ μεγαλοπρεπεῖς κατοικίας.

aedificium, īi, οὗ., οἰκοδόμημα Hn 12,3.

aedificō, 1. οἰκοδομῶ, κατασκευάζω
aedilis, is, ἄ., ὁ ἀγορανόμος. ae-
dilis plebei (plebei εἶναι γεν.
[= plebis] ἐξ ὀνομαστικῆς ple-
bes) ὁ δημοτικός ἢ ταπεινότερος
ἀγορανόμος.

aedis, id. aedes.

aemulatio, ōnis, ἀνταγωνισμός, ἄ-
μιλλα (εὐγενής), ἀντίθ. obtrec-
tatio.

āenēs (ἐκ τοῦ aes, aeris οὐ. χαλ-
κός), χαλκοῦς.

aequālis, e, (ὁμῆλιξ). 2) οὐσ. ἄ.,
ὁ ὁμῆλιξ.

aequē, ἐπίρρ., ἐπίσης, ὡσαύτως.

aequus, ὁμαλός, ἴσος. 2) ἀπαθής.
ἀτάραχος A 1, 3. 3) condicio
παραδεκτός, δίκαιος (λογικός, συμ-
φέρων) ὅρος (ἐπὶ τόκου).

aerarium, īi, οὐ., ταμειῖον, ταμεῖον
(τοῦ κράτους).

aes, aeris, οὐ., χαλκός. 2) χρῆμα.
aes alienum τὸ χρέος (κατὰ λέξιν
= χρῆμα ξένον).

aestimo, 1. (τιμῶ). 2) magni aes-
timo μεγάλως ἐκτιμῶ. minoris
aestimo ὀλιγώτερον ἐκτιμῶ.

aetas, ātis (αἰών). 2) ἡλικία,
ἔτος, βίος. puerilis aetas παιδική
ἡλικία. extrēma aetas ἐσχάτη
ἡλικία, βαθὺ γῆρας. haec aetas
οὗτος ὁ χρόνος, ὁ παρὼν χρόνος
Hm, 25.

affēcī, id. afficō.

affecto, 1. (ἐπιχειρῶ). 2) ἐπιδιώκω.
af-fēro (ad-fero), attūli, allātum,

afferre (προσφέρω) 2) testimo-
nium δίδω, (ἀνα)φέρω ἀπὸδει-
ξιν (τεκμήριον).

af-ficō (ad καὶ fācio), fēcī,
fectum, 3. οὕτω διατίθημι τινα
2) aliquem poenā τιμωρῶ τινα.
afficior morbo (ἀφαιρ.) περιπί-
πτω νόσῳ, νοσῶ. afficior morbo
oculorum περιπίπτω νόσῳ τῶν
ὀφθαλμῶν, περιπίπτω ὀφθαλμῇ.
affinitas, ātis, κηδεστία, συγγέ-
νεια ἐκ γάμου.

affuit, id. adsum.

affluentia, ae, καὶ affluentia (ἀ-
φθονία). 2) περίσσεια μετὰ πο-
λυτελείας, περιττή πολυτέλεια.

affluentius, συγκρ. (τοῦ ἐπιρρήμα-
τος affluenter ἀφθόνως), πολυτε-
λέστερον (μὲ περισσώτερο λοῦσσο).

ager, agri, ἄ., ἀγρός, χώρα.

agito, 1. (ἐλάνω). 2) mente ἐν τῷ
νῷ κινῶ, κατὰ νοῦν ἔχω, διανοοῦμαι.

ago, ēgi, āctum, 3. (ἄγω). 2) ἐπι-
τελῶ, κατορθῶ. Hn 10, 1. 3) πρᾶτ-
τω A 20, 1. 20, 4. meam rem διεξά-
γω ὑπόθεσίν μου. bellum πόλε-
μον, (τὰ τοῦ πολέμου) διενεργῶ
(ἐπὶ στρατηγού), πολεμῶ. gra-
tias χάριτας ὁμολογῶ, εὐχαριστῶ.
ad vitam agendam πρὸς τὸ δια-
γαγεῖν τὸν βίον, πρὸς τὸ πρακτικὸν
μέρος τοῦ βίου. 4) existimatio
agitur ἡ ὑπόληψις διακυβεύεται
(παίζεται) A 15, 2.

agricola, ae, ἄ., (ἀγρονόμος, γεω-
πόνος), γεωργός.

alīas, ἐπίρρ., ἄλλοτε.

aliēnus, ἀλλότριος, ξένος.

alīquīs, alīqua, alīquod, ἄντων.
ἀόρ. ὡς ἐπίθετ. τις, τι A 2,3. 14,1.

18,4. Συγκκομμένος τύπος quis,
qua, quod A 3,2. 3,3. 2) ἄντων.
ἀόρ. τιθεμένη ὡς οὐσ. aliquis,
aliquid τις, τι Hn 11,2. A 20,2
Συγκκομμένος τύπος, quis, quid
Hn 2,6. 9,2.

alīquot, ἄκλ. πληθύντ. τινές, τινά.
alīter, ἐπίρρ., ἄλλως. aliter ac ἄλ-
λως ἤ.

alīus, alīa, alīud, (γεν. alīus, δοτ.)
alīi) ἄλλος, διάφορος alīi - alīi
οἱ μὲν - οἱ δέ.

alo, alīi, altum, 3. (τρέφω). 2)
morbum τρέφω, παραιτίνω. ὑ-
ποθάλλω τὴν νόσον.

alter, altēra, altērum, (ὁ ἕτερος).
2) ὁ δεύτερος.

alterūter, ūtra, ūtrum ὁ ἕτερος.
alterūtra pars τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο
κόμμα (μερίς).

amātor, ōris, ἄ. (ἐραστής). 2)
φίλος, θυμαστής, λάτρης, ἐραστής.

ambītus, ūs, ἄ. (ἐκλογικὴ περιο-
δείξ). 2) παράνομος σπουδαρ-
χίς (ἐκλογικαὶ παραβάσεις).

amīcē, ἐπίρρ. φιλικῶς.

amicitīa, ae, φιλία.

amīcus, ἐπίθ. φίλος.

amīsissem, ἰδ. amitto.

a-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀπόλ-
λυμι [χάνω], ἀποβάλλω.

āmo, 1. ἀγαπῶ.

amoenitas, tātis, (χάρις), 2) τερ-
πνότης (εὐμορφία).

amphōra, ae, ἀμφορεύς. (εἶδος ὑ-
δρίας μετὰ στενοῦ λαίμοῦ καὶ δύο
λαβῶν ἢ ὠτίων).

amplitūdo, īnis, (εὐρύτης). 2) λαμ-
πρότης, σπουδασιότης.

amplīus, ἐπίρρ., πλέον (θετ. amplē
ἀφθόνως). amplīus centum mi-
lia ἀντὶ amplius q u a m centum
milia πλέον ἢ ἑκατὸν χιλιάδεις.
non amplius novem annos οὐχὶ
πλέον ἢ ἐννέα ἔτη.

amplus, (ἄφθονος). 2) μέγας κα-
τὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὕψιν ἢ ἀξίαν,
μεγάλοπρεπής.

an, μόρ., ἡ (εἰσάγει τὸ β' μέρος
πληγίας ἐρωτήσεως).

anagnostes, ae, (αἰτ. ἐν. anagnos-
tem καὶ anagnosten), ἄ., ἀνα-
γνώστης. Πληθ. — ae. Οἱ ἀναγνώ-
σται ἦσαν πεπαιδευμένοι δοῦλοι,
"Ἕλληνας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἀ-
νεγνώσκον ἐν ὥρᾳ ἀναπαύσεως
τῶν Ῥωμαίων ἢ διακροῦντος τοῦ
δείπνου. Ἡ ἀντίστοιχος λατ. λέξις
εἶναι lector (= ἀναγνώστης).

angustīae, ārum, πληθ. (τὰ στενά).
angustiae locorum τὰ στενά, τὸ
στενὸν πέρασμα ἢ στενοχωρία, τὸ
στενόπορον, ἡ κλεισώρεια.

anīma, ae, (πνεῦμα, ἀναπνοή).
2) ψυχή, ζωή.

animadverto (animum adverto),
verti, versum, 3. (προσέχω τὸν
2. οὖν).) (ἐπὶ τῶν τιμητῶν) in

aliquem ἐπιτιμῶ τινι. τιμωρῶ. anīmus, i, ἄ., (ψυχή). 2) νοῦς, φρόνημα, διάθεσις. animo aequo πράως (ἄνευ ἀντιδράσεως). animo fidenti atque infesto φρονήματι θαρροῦντι καὶ ἐχθρικῶ (μετ' αὐτοπεποιθήσεως καὶ μίσους). animo. . . ventre πνευματικῶς... διὰ σωματικῶν ἀπολαύσεων ἰδ. bello. annālīs, is, ἄ., (ἐνν. liber καὶ συν-ηθέστ. κατὰ πληθ.) βίβλος χρονική, τὰ χρονικά, ἡ ἱστορία. annicūlus, ἔτειος, ἐνὸς ἔτους. an-nuo (ad-nuo), nūi,—, 3. (κατά-νεύω), ὑπισχνοῦμαι, συγκατανεύω. annus, i, ἄ., ἔτος. multis annis ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν Hn 2,5. anno quarto (nono) postquam τρία (ὁ κ τ ὦ) ἔτη ἀφοῦ... Hn 8,1. Hm 4,2. annūus, ἐνιαύσιος, ἐπὶ (ἡ δι') ἐν ἔτος. ante, I. πρόθ. μετ' αἰτ. πρὸ A 3,3. 2) χρον. Hn 1,2. A 20,1. ante eum πρὸ αὐτοῦ (πρὸ τῆς ἐποχῆς του) Hn 3,4.—II. ἐπίρρ. χρονικόν, πρότερον A 19,2. 3. antēā, (ante+ēā), ἐπίρρ., πρότερον. ante-cēdo, 3. (προβαίνω). 2) προ-έχω, ὑπερέχω (εἶμαι ἀνώτερος). antiquitas, ātis, ἀρχαιότης, ἀρχαῖοι χρόνοι A 3,3. 2) πᾶν τὸ ἀφορῶν (εἰς) τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, (ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων), ἀρχαιολογία A 18,1. 20,2. antiquitus, ἐπίρρ., ἀρχαίως.

ap-pārēo, ūi, ītum, 2. ἀναφαίνομαι, ἐμφανίζομαι Hn 12,4. φανε-ρὸς καθίσταμαι, εἰς φῶς ἔρχομαι A 16,4. ap-pāro (ad-pāro), 1. παρασκευάζω appellasse = appellavisse. appello, 1. καλῶ, ὀνομάζω. ap-prīme (ad-primus), ἐπίρρ., μετ' ἐπιθετ. θετικῶν βαθμῶν, ἐν πρώτοις, πρώτιστα (ὅλως ἰδιαιτέρως). aptus, ἀρμόδιος, ἐπιτήδειος. apud, πρόθ. μετ' αἰτ., παρὰ τινα, παρὰ τι. 2) παρὰ τινι Hn 10,1. apud exercitum ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ Hn 7,3. ara, ae, θ. βωμός. arbitrium, īi, οὐ. (διαίτησις). 2) κρίσις, γνώμη Hn 1,3. 3) βούλησις, αὐθαριεσία (ἀπεριόριστος ἰσχύς) Hn 12,5. arbītror, 1. ἀποθ. (ὠτακουστῶ). 2) θεωρῶ ὡς ἀληθές, πιστεύω, φρονῶ A 15,1. arcessi, παθ. ἀπρμφ. ἰδ. arcesso. arcesso, īvi, ītum, 3. μεταπέμπομαι (στέλλω καὶ προσκαλῶ). argentum, i, οὐ. (ἄργυρος). 2) νομίσματα ἀργυρᾶ, ἀργύριον, χρήματα = pecunia. arma, ōrum, οὐ. πληθ. (ὅπλα). 2) ὅπλα, ἡ δυνάμεις τῶν ὅπλων, ἡ πολεμικὴ ἰσχύς Hn, 10,4. αἱ ναυτικαὶ μονάδες, ἐξοπλισμός Hn 11,7. πόλεμος. armo, 1. (ὀπλίζω). 2) παρέχω ἔνοπλον δύνανται Hn 10,1. — 2) ὡς

οὐσ. armāti, ōrum, ἀ., οἱ ἐνοπλοί.
 ar-rīpio (ad-rāpio), ripūi, rep-
 tum, 3. (ἀναρπάζω). 2) ali-
 quid μετὰ ζήλου ἐπιλαμβάνομαι,
 ἀφοσιῶμαι εἰς τι.
 arripūi, ἰδ. arripio.
 artifex, artificis, ἀ. (ὁ μετερχόμε-
 νος τέχνην τινά), τεχνίτης.
 a-scendo (ad καὶ scando), ndi,
 nsum, 3. (ἀναβαίνω). 2) navem
 ἐπιβαίνω νεώς.
 ascēitus, ἰδ. ascisco.
 a-scisco (ad-scisco), īvi, ītum,
 3. (δέχομαι). 1) civitatem δέ-
 χομαι (ἄλλην) πολιτείαν (τὸ δι-
 καίωμα τοῦ πολίτου ἐν ἄλλῃ πόλει).
 asperitas, ātis, (τραχύτης). 2)
 τραχύτης, δυστροπία.
 assēcla, ae, ἀ., (ἀντὶ assec[ū]lla ἐκ
 τοῦ assequor), ὁ ἀκολουθῶν τινα,
 ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τινος ὢν (ὡς
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται περὶ τοῦ
 ἀκολουθοῦ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ῥω-
 μαίου στρατηγοῦ).
 assidūus, συνεχής.
 at, σύνδ., ἀλλά, δέ.
 atque, ἰδ. ac.
 at-tingo (ad-tango), tīgi, tactum
 3. (ἐφάπτομαι). 2) ἄπτομαι, ἀσχο-
 λῶμαι (ἐρασιτεχνικῶς) περὶ τι.
 auctor, ōris, ἀ. (ὁ αἵτιος [ἐπὶ κα-
 λοῦ]), ὁ συμβουλῇ ὑποστηρικτής,
 ὁ σύμβουλος ἰδ. actor.
 audeo, ausus sum, 2. (ἡμιαποθετι-
 κὸν) τολμῶ. negare ausus non
 sum δὲν τολμῶ νᾶ εἶπω (τὸ) ὅχι.

audio, īvi, ītum. 4. ἀκούω. 2) ἐξ
 ἀκοῆς ἢ ἐκ φήμης γινώσκω A13,7.
 augeō, auxi, auctum, 2. αὐξῶ, αὐ-
 ζάνω. augeo officium αὐξάνω τὴν
 ἐξυπηρετικότητά, τὴν καλωσύνην.
 aures, χρυσοῦς.
 aurum, i, οὐ., (χρυσός). 2) χρυσᾶ
 νομίσματα, χρυσίον.
 ausus, ἰδ. audeo.
 aut, σύνδ., ἢ (ἐν A 14,3 = καί).
 autem, σύνδ., δέ.
 auxilium, īi, οὐ. (ἐπικουρία). 2)
 πληθυντικός : auxilia, ōrum, οὐ.,
 βοήθεια, ἐπικουρικά στρατεύματα
 Hm 2,3.
 avaritia, ae, φιλαργυρία.
 avunculus, i, ἀ., θεῖος (πρὸς μη-
 τρός), μητρᾷδελφος (ἀδελφὸς τῆς
 μητρός).

B

bellicōsus, πολεμικός.
 bello, 1. πολεμῶ. animo bellare
 μετὰ σπουδῆς καὶ ζήλου, μετ' ἐνεργείας τοῦ πνεύματος πολεμῶ.
 bellum, i, οὐ., πόλεμος.
 bene, ἐπίρρ. (καλῶς). 2) εὖμα-
 ρῶς, μετ' ἀνέσεως (κόμμοδα).
 beneficium, īi, οὐ., (εὐεργεσία).
 2) τιμή, γέρας, τιμητικὴ διάκρισις.
 benevolentia, ae, εὖνοια, εὐμένεια
 usus benevolentiaque αἱ καλὰ
 φιλικαὶ σχέσεις, ἡ ἐκ τῆς φιλίας
 εὖνοια.
 biduum, i, οὐ., (χρόνος δύο ἡμερῶν
 bis καὶ dies). 2 αἵτ. biduum

ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ἀραιρ. biduo με-
τὰ δύο ἡμέρας ἢ ἐντὸς δύο ἡμερῶν.
bini, ae, α, (ἀριθμ. διανεμητ.).
ἀνὰ δύο, δύο.

bonitas, ātis, χρηστότης, εὐθύτης.
bonus, (ἀγαθός, συγκρ. melior ἀ-
μείνων, ὑπερθ. optimus ἄριστος)
καλός, χρηστός, ἐνάρετος. 2) δρα-
στήριος, ἐπιτήδειος A 13,3. Πληθ.
boni, ōrum, ἄ., «οἱ ἀγαθοί, οἱ
ἄριστοι» οἱ optimātes (ἐν ἀν-
τιθέσει πρὸς τὸ vulgus), ἡ καλὴ
κοινωνία, (οἱ καὶ ὥς πρὲς εἰ
πολεῖται [ἀπὸ ἀπόψεως γένους καὶ
ἀρχῶν]) A 22,4.—Οὐσ. bonum,
i, οὐ. καὶ πληθ. bona, ōrum, πε-
ριουσία (τὰ καλὰ).

breviter, ἐπίρρ., βραχέως, διὰ βρα-
χέων.

C

C. συντετμημένον (ἀντὶ Caius ὅπερ
προφέρεται Gāius) Γάιος.

cādo, cecīdi, cāsum, 3. (πίπτω).
2) πίπτω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μά-
χης, ἀποθνήσκω, φονεύομαι.

caducēus, i, ἄ., κηρύκειον. Σύμ-
βολον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῶν κηρύ-
κων εἰς ἐνδειξιν προτάσεων καὶ
συμβιβασμοῦ. Ἦτο ῥάβδος (ἐ-
λαίας), εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας
περιελίσσοντο δύο ὄφεις (πρβλ.
τὴν λευκὴν σημαίαν τῶν
νεωτέρων στρατῶν).

calamitas, ātis, φθορά.

callidus, ἔμπειρος, πεπειραμένος Hn

5,2. 9,2.

campus, i, ἄ., τὸ πεδῖον, πεδιάς
(κάμπος).

cāno, cecīni, —, 3. (ἄδω). 2)
προφητεύω, προμνητεύω.

cāpio, cēpi, captum, 3. λαμβάνω.
dolores αἰσθάνομαι πόνους, (ἀλγη-
δόνες ἕνεκα τῆς θεραπευτικῆς διαί-
της). honores καθίσταμαι εἰς ἄρ-
χὴν τιμητικὴν, καταλαμβάνω (ἐπι-
τυγχάνω ἀρχάς (τιμὰς)). 2) συλ-
λαμβάνω, αἰχμαλωτίζω, κατακατῶ,
κερδίζω, θέλω, (τραυῶ) A
19,2.

capitulatim, ἐπίρρ., κεφαλαιωδῶς.
dicere κατὰ κύρια κεφάλαια ἐκθέτω.

captivus, i, ἄ., ὁ ἐν πολέμῳ ἄλoύς,
ὁ αἰχμάλωτος (πολέμου).

carior, συγκρ. τοῦ carus.

carus, προσφιλέτης, ἀγαπητός.

castellum, i, οὐ., φρούριον.

castrum, i, οὐ. (ὄχυρά θέσις, φρού-
ριον). 2) πληθ. castra, ōrum, οὐ.,

στρατόπεδον Hn 5,4. C1,2. cas-
tra nautica ναυτικὸν στρατόπε-
δον, ναύσταθμος (χαράκωμα πρὸς
προστασίαν τῶν εἰς τὴν ξηρὰν
ἀνελκυσμένων νεῶν) Hn 11,6. 3)
πόλεμος, στρατεία Hn 2,4. 13,3.

casus, ūs, ἄ., (πτῶσις) 2) σύμπτωμα
casu (ἄφαιρ.) τύχη, κατὰ τύχην.

causa, ae, αἰτία, λόγος Hn 11,3.
ἀφορμή Hn 3,1. causā (ἄφαιρ.
ἢς προτάσσεται πτῶσις γενική) ἕ-
νεκα. rei publicae causā τῆς πο-
λιτείας ἕνεκα, ἐν τῷ συμφέροντι

τῆς πολιτείας.

cecidi, ιδ. cado.

cecini, ιδ. cano.

cēdo, cessi, cessum, 3. (χωρῶ). 2)

ἀναχωρῶ, καταλείπω. hosti ὑποχωρῶ τῷ πολεμῷ (τ.ἔ. κάμπτομαι πρὸ τῶν ὑπερτέρων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ). pertinaciae (δοτ.) ὑποχωρῶ εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην.

celāris = celavēris, ιδ. celo.

celer, celēris, celēre (ταχύς).

2) (ἐπὶ φαρμάκου) ταχέως ἐνεργῶν, φέρων ἀποτέλεσμα ιδ. facilis.

celeriter, ἐπίρρ., ταχέως.

cēlo, 1. (ἀπο)κρύπτω (τινά τι, ἢ τι ἀπό τινος).

cēno, 1. δειπνῶ. apud aliquem δειπνῶ παρὰ τινι. cenātum est (ἀπροσώπως) δεῖπνον ἐγένετο, ἐδειπνήσαν.

censor, ōris, ἀ., ὁ τιμητής.

censorius, iī, ἀ., ὁ χρηματίας τιμητής, ὁ διατελέσας τιμητής.

censūra, ae, τιμητεία.

centiens, ἀριθμ. ἐπίρρ., ἑκατοντάκις.

centum, ἀριθμ. ἄκλ., ἑκατόν. amplius centum milia = amplius quam centum milia πλεόν ἢ ἑκατόν χιλ., πλείονες τῶν 100 χιλ.

certus, (βέβαιος). 2) συγκριτ. certior. certiore facio aliquem βεβαιότερον καθίστημι τινα, πληροφορῶ τινα (γραπτῶς ἢ προφορικῶς).

cessi, ιδ. cedo.

(cetērus ἕτερος), cetēra, cetērum. ('Αντὶ τοῦ ceterus λέγεται reliquus). 2) ἐπίθ. : λοιπὸς Hn 1,1 A 13,3. 3) οὖς. ceteri, ἀ., οἱ ἄλλοι Hn 9,4. 10,3. Μετὰ γενικῆς διακριτικῆς A 15,1.

cibus, i, ἀ., τροφή, τρόφιμα.

circiter, ἐπίρρ., περὶ + ἀίτ., περίπου.

circumdēdi, πρκμ. τοῦ circumdo.

circum - do, 1. περιβάλλω.

circum-ēo, iī, itum, circumīre, περιέρχομαι, ἐρευνῶ, περιπολῶ.

circumīrem, ιδ. circumeo,

circum-vēnio, 4. (ἐχθρικῶς περιέρχομαι), κυκλῶ. circumvenior insidiis (ἀφαιρ.) κυκλοῦμαι δι' ἐνεδρῶν, ἐμπίπτω ἐνέδραις.

citerior, ἀ., καὶ θ., ius, οὐ. (γεν. -ōris), ὁ ἐπὶ τὰδε, ὁ ἐντεῦθεν.

citerior Hispania ιδ. Πίν. Ἰστορ.

civīlis, e, (πολιτικῆς). 2) τοῦ πολιτικοῦ βίου.

civis, is, ἀ., πολίτης.

civitas, ātis, πόλις (ἐν τῷ συνόλω) (κράτος C 3,3., 2) πόλις Hn 3,

2. 3) πολιτεία, πόλις A 3,3. 4) πόλις (δῆμος, κοινότης) A 4,5.

clam, ἐπίρρ., κρύφα.

clandenstīnus, (κρυπτός), μυστικός, κρύφιος.

clārē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.

clārīus, συγκριτ. τοῦ clarus.

clārus, ἔνδοξος.

classiarius (ἀνήκων τῷ στόλῳ). 2)

οὐσ. πληθ. classiarīi, ἀ., οἱ ναυ-
τικοὶ στρατιῶται, αἱ ἐπιβάται». *classis*, is, στόλος. *classe* κατὰ θά-
λασσαν.

cláudo, *cláusi*, *cláusum*, 3. (πε-
ρι)κλείω.

cláusus, ἰδ. *claudio*.

coactus, ἰδ. *cogo*.

coepi, *coepisse*, (ῥ. ἐλλειπτικόν),
ἤρξάμην. *morbus levior esse coe-
pit* ἡ νόσος ἤρχισε νὰ εἶναι ἐλα-
φροτέρα (μᾶλλον ὑποφερτή), ἤρ-
χισε νὰ ἐνδίδῃ (νὰ δεικνύῃ ση-
μεῖα ὑποχωρήσεως). *conici* (πρόφ.
conjici) *coepa sunt* νὰ ῥίπτων-
ται (νὰ ῥίπτωσιν) ἤρχισαν.

cogito, 1. σκέπτομαι, σκοπῶ. *ami-
ce cogito* ἔχω φιλικὰς διαθέσεις.

cognitus. ἰδ. *cognosco*,

cognōmen, ἱnis, οὐ., ἐπωνυμία, ἐ-
πωνύμιον, ἐπώνυμον.

cognosco, *nōvi*, *nītum*, 3. γινώ-
σκω. 2) γινώσκω ἐξ ἰδίας ἀντι-
λήψεως, μανθάνω A 13,7. 18,1. 3)
εὐρίσκω, βλέπω (δ i α π i σ τ ῶ -
ν ω) Hm 2,1.

cōgnomīne, ἀφαιρ. τοῦ *cognomen*.

cognovi, ἰδ. *cognosco*.

cogo, (ἐκ τοῦ *co* [ὁ ἐν συνθέσει =
cum πρόθ.] καὶ *ago*), *cōēgi*, *cōac-
tum*, 3. (συνάγω). 2) ἀναγκάζω.

cohortatīo, *ōnis*, (παράνσεις). 2)
διαταγή, ὁδηγία (= *praecepta*)
Hn 11,1.

collēga, ae, ἀ., συνάρχων.

col-līgo (*cum* καὶ *lēgo*), *lēgi*, *lec-*

tum, 3 (συνδέω). 2) συνάπτω,
συναθροίζω.

collis, is, ἀ., λόφος.

col-lēco, 1. (*con* ἀντὶ *com* [= *cum*]
καὶ *lēco* τίθῃμι ἐν τόπῳ). 2) καθί-
στημι, τοποθετῶ Hn 11,4. 3) δι-
δω τινὶ γυναικα (= *in matri-
monium do*) A 19,4.

colloquūm, īi, οὐ., συνδιάλεξις.

colo, *colūi*, *cultum*, 3. ἐργάζομαι.

2) *color litteris* (ἀφαιρ.) τι-
μῶμαι δι' ἐπιστολῶν (λαμβάνω
γραπτῶς τεκμήριον τῆς ἐκτιμή-
σεως).

comītas, ātis, εὐπροσηγορία.

comītor, 1. ἀποθ. (συνοδεύω). 2)
προπέμπω (εἰς τὸν τάφον). *comi-
tantibus omnibus bonis* προπεμ-
πόντων ὅλων τῶν καλῶν, τῇ συνο-
δείᾳ πάσης τῆς καλῆς κοινωνίας.

com-memōro, 1. ἀναμνησκῶ Hn
2,3. 2) μνημονεύω, ἀναφέρω, ἐκ-
θέτω, A 21,5.

com-mitto, 3. συνάπτω. (ἀρχίζω)
Hn 11,3. 2) *me fluctibus civi-
libus* (δοτ.) ἐμπιστεύω (δίδωμι)
ἐμχυτόν τῇ πολιτικῇ δίνῃ, (ἀφίνω
τὸν ἑαυτὸν μου νὰ παρασυρθῇ εἰς
τὸν κλύδωνα τοῦ πολιτικοῦ βίου).
commūnis, e, κοινός. 2) εὐπροσή-
γορος, προσηγής, καταδεικτικός.

com-mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.
com-pāreo, rūi,—, 2. (κατα)φρί-
νομαι, (κατα)δεικνύομαι).

com-pāro, 1. παρασκευάζω.

com-pello, pūli, *pulsum*, 2. συν-

ωθῶ. 2) ὠθῶ, ἄγω, περιάγω.
 com-pĕrĭo, pĕri, pertum, 4. μαν-
 θάνω, πληροφοροῦμαι.
 complĕo, ēvi, ētum, 2. πληρῶ
 Hn 9,3. 2) διαβίῶ, ζῶ, (συμ-
 πληρῶ ἐν ζωῇ) A 21,1.
 complēssem, ἰδ. compleo.
 complūres, οὐδ. complūra (γεν.
 complurĭum, πλείονες). 2) ἀρκε-
 τοί (ὅχι ὀλίγοι, κάμποσοι).
 compōno, 3. (συντίθημι). bellum
 τὸν πόλεμον καταπαύω (τελειώ-
 νω) Hn 1,5. Hn 6,2. bellum
 εἰρήνην ποιοῦμαι Hn 7,1.
 compositūrus, ἰδ. compōno.
 comprehendo, prehendi, prehen-
 sum, 3. συλλαμβάνω.
 com-prōbo, 1. (συναινῶ), ἐγκρίνω
 ἀποδέχομαι. publice camproma-
 tum est δημοσίᾳ (ὑπὸ τοῦ κρά-
 τος) ἀποδεκτὸν ἐγένετο (ἐνεκρί-
 θη).
 compūli, ἰδ. compello.
 conātus, ἰδ. conor.
 con-cīdo (con καὶ caedo), cīdi,
 cīsum, 3. (κατακλύπτω). 2) κατα-
 σφάζω, φονεύω.
 conciliātor, ōris, ἄ., ὁ πρωταίτιος
 (γάμου), ὁ μεσίτης, ὁ προξενηγής.
 concilĭo, 1. 1) συνάπτω διὰ φιλίας,
 (ζῆτῶ νὰ κερδίσω τὴν φιλίαν, τὴν
 συμμαχίαν) Hn 10,2. 2) pacem
 εἰρήνην ποιῶ (ὡς μεσίτης). nup-
 tias συνάπτω γάμον. fortunam
 δημιουργῶ, παρασκευάζω (θεμε-

λιῶ) τὴν τύχην (τὴν εὐτυχίαν). 3)
 ἐπιδαψιλεύω A 19,3.
 concitasse = concitavisse, ἰδ. con-
 cito.
 concĭto, 1. (παρορμῶ). 2) κινῶ,
 διεγείρω, προοικλῶ.
 con-cupisco, pīvi, —, 3. (ἐν α ρ κ τ.
 con- καὶ cupĭo) ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.
 non intemperanter concupiscere
 quod a plurimis (ἐνν. concu-
 pisci) videas (= videat aliquis)
 τὸ μὴ ἀμέτρως ἐπιθυμεῖν, ὅπερ
 ὑπὸ πλείστων (ὅτι ἐπιθυμεῖται)
 δύνασαι νὰ ἴδῃς (δύνатаί τις νὰ
 ἴδῃ).
 con-curro, curri, cursum, 3. (συν-
 θέω). 2) ταχέως φέρομαι, προσ-
 βάλλω, συμπλέκομαι.
 concursus, ūs, ἄ., συμπλοκή, προσ-
 βολή.
 condicĭo, ōnis, (κατὰστασις). 2)
 ὄρος, ὄροι Hn 6,2. A 2,4. ἰδ. ae-
 quus. 4
 condiscipulātus, ūs, ἄ., συμμαθη-
 τεῖς.
 condiscipŭlus, i, ἄ., συμμαθητής.
 confectum, ἰδ. conficio.
 con-fĕro, contŭli, collātum, con-
 ferre, (συγχομίζω). 2) confero
 me ζητῶ καταφύγιον, καταφεύ-
 γω Hn 9,1. μεταβαίνω A 2,2. 3,2.
 conferrem, ἰδ. confero.
 con-fĭcio (con-fācio), fĕci, fec-
 tum, 3. (κατεργάζομαι). 2) τε-
 λῶ Hn 2,4. 3) librum (oratio-
 nes) βιβλίον (λόγους) ἐπεξεργά-

ζομαι (συγγράφω).
 con-flīgo, flixi, flictum, 3. συμ-
 πλέκομαι, συγκρούομαι.
 conflixi, ιδ. conflixi.
 congrēdiōr (con-grādīōr), con-
 gressus sum, congrēdi, 3. ἀποθ.
 (συνέρχομαι). 2) ἔρχομαι εἰς χεῖ-
 ρας, συμπλέκομαι, συγκρούομαι.
 congressus, ιδ. congradiōr.
 con-īciō (πρόφερε conjicio), iēcī,
 iectum, 3. (con-καὶ iācio), ῥί-
 πτω (ἐντός).
 coniunctē, ἐπίρρ. (συνδεδεμένως).
 2) ἐν φιλικῷ δεσμῷ. Ὑπερθ.
 coniunctissime ἐν φιλικωτάτῳ δε-
 σμῷ.
 coniunctiō, ōnis, (σύνδεσμος), ὁ
 διὰ τοῦ γάμου σύνδεσμος, ἐπιγα-
 μία, συγγένεια.
 conor, 1. ἀποθ. πειρῶμαι. multa
 stulte conor πολλὰ ἀνοήτως ἐπι-
 χειρῶ, κάμνω πολλὰς ἀνοήτους ἀ-
 ποπειράς.
 con-scendo (con- καὶ scando),
 scendi, scensum, 3. navem εἰς-
 βαίνω ναῦν, ἐπιβαίνω νεώς.
 conscriptus (πχθ. μτχ. τοῦ con-
 scribo, ἐγγράφω) = ἐγγεγραμμέ-
 νος. patres conscripti = Senato-
 res (οἱ Συγκλητικοί).
 consecutūrus, ιδ. consequor.
 con-sēquor, 3. ἀποθ. παρακολου-
 θῶ, συνεδεύω A 19,3. 2) προ-
 φθάνω Hn 7,7. 3) (ἐπι-)τυχάνω
 Hn 10,5. A 19,2. 21,1.
 con-sēro, rūi, rtum, 3. (συνεῖρω).

2) manum συνάπτω μάχην.
 con-servo, 1. διασώζω, φυλάττω.
 res meas τὰ ἑαυτοῦ πράγματα
 (τὴν ιδιωτικὴν μου περιουσίαν).
 Hn 10,1. odium διατηρῶ τὸ μῆ-
 σος. iusiurandum διατηρῶ (σέ-
 βομαι) τὸν ὅρκον, δὲν παραβαίνω
 τὸν ὅρκον.
 con-sidēro, 1. (μετ' ἀκριβείας πα-
 ρατηρῶ). 2) σκέπτομαι.
 consiliū, īi, ōn., συμβούλιον. con-
 silia interiora τὰ ἐνδότερα συμ-
 βούλια (τὰ ἰδιαιτέρα καὶ ἐμπι-
 στευτικά [μετὰ τοῦ βασιλέως] συμ-
 βούλια). consilia clandestīna μυσ-
 τικά συμβούλια, κρύφια συνεν-
 νοήσεις. 2) πρόθεσις, σκοπὸς Hn
 1,5. 3) ἀπόφασις A 21,6. 22,3.
 4) δόλος, στρατηγικὴ ἐπιδεξιότης,
 (πολεμικὸν) τέχνασμα Hn 11,7.
 consobrina, ae, θυγάτηρ θείας πρὸς
 μητρός, (πρώτη) ἐξαδέλφη.
 conspexi, ιδ. conspicio.
 con-spīciō (con- καὶ τὸ ἄχρ. spe-
 cio), spexi, spectrum, 3. καθο-
 ρῶ. conspīci in neutram par-
 tem οὔτε εἰς τὸ ἐν μέρος οὔτε εἰς
 τὸ ἄλλο νὰ διακρίνεται (νὰ μὴ κά-
 μνη ἐντόπωσιν ὑπερβολικῆς πολυ-
 τελείας ἢ ὑπερβολικῆς ἀπλότητος).
 constantīa, ae, (εὐστάθεια). cons-
 tantīa vocis atque vultūs (γεν.)
 μετ' εὐσταθείας τῆς φωνῆς καὶ
 τοῦ προσώπου, (χωρὶς νὰ ἀλλοιω-
 σῇ τὴν φωνὴν καὶ τὸ πρόσωπον).
 con-stitūo (con- καὶ statūo), tūi,

tūtum, 2. καθίστημι, ιδρύω, ἐ-
γείρω. 2) οἰκοδομῶ A 13,2.

con-sto, stīti, —, 1. (συνέστηκα).
2) συνίσταμαι, προέρχομαι.

consuēram = consuevērā, id.
consuesco.

con-suesco, suēvi, suētum, 3. εἴ-
ωθα, συνηθίζω.

consuetūdo, īnis, ἔθος, ἕξις τοῦ
βίου A 14,2. 2) φιλόφρων ὁμιλη-
τικότης, θέλγητρον τῆς συνανα-
στροφῆς (ῥαῖοι τρόποι) A 1,4.

consul, ūlis, ἄ., ὑπάτος. consule ἢ
consulibus (ἄφαιρ. ἀπόλυτος = γεν
ἀπολύτῳ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης)
ὑπάτου ὄντος ἢ ὑπάτων ὄντων,
ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ... ἢ τῶν...
consulāris, is, ἄ., ὁ διατελέσας ὑ-
πάτος, ὁ χρηματίας ὑπάτος.

consulātus, ūs, ἄ., ὑπατεία.

consūlo, lūi, ltum. 3. (βουλεύομαι)
2) mihi consūlo, φροντίζω λαμ-
βάνω πρόνοιαν ὑπὲρ ἐμοῦ, βοηθῶ
ἐμὲ αὐτόν A 21,5.

consultum, i, οὔ., ἀπόφασις, δό-
γμα. senatūs consultum Συγκλή-
του δόγμα (ἀπόφασις).

consultus, (βεβουλευμένος). 2) iu-
ris consultus, ἄ., ὁ νομομαθής.

con-sūmo, 3. (κατ)αναλίσκω, δαπα-
νῶ. consūmor φθίνω, ἐκτῆχομαι.

con-temno, mpsi, mptum, 3. (κα-
ταφρονῶ). 2) morbum καταφρο-
νῶ τοῦ νοσήματος, δὲν λαμβάνω
τὸ νόσημα ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν
(δὲν τοῦ δίδω σημασίαν).

contentus, εὐχαριστημένος. con-
tentus sum ἀρκοῦμαι, μένω εὐ-
χαριστημένος.

contextus, (συνεχής ὡς τὸ ὕφα-
σμα). 2) συνεχής, ὁλόκληρος (ἄνευ
χάσματος), ἔχων ἀλληλουχίαν.

contīnens, ntis, (συνέχων). 2)
συνέχων, συγκρατῶν ἑαυτόν, με-
μετρημένος, (οἰκονόμος).

continentīa, ae, (ἐγκράτεια), τὸ
μεμετρημένον, οἰκονομία.

con-tīnēo (con- καὶ tenēo), tinūi,
tentum, 2. (συνέχω). 2) περιέχω
περιλαμβάνω.

contrā, ἐπίρρ., ἐναντίον, κατὰ + γεν.

con-trāho, traxi, tractum, 3. (συ-
σπῶ). 2) συναθροίζω.

contrariūs, (ἀντίος). 2) e contra-
rio τούναντίον.

contūli, id. confero.

con-vēniō, 4. συνέρχομαι. 2) non
convēnit (ἐνν. inter scrip-
tores) δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία
[μεταξὺ τῶν συγγραφέων], οἱ συγ-
γραφεῖς διαφωνοῦσι, (δὲν γνωρίζο-
μεν ἐπ' ἀκριβῶς). colloquium con-
vēnit (πρὶμ.) συνέντευξις συνεφω-
νήθη, συνεφώνησαν (ῥρισαν) συν-
έντευξιν. condiciones non con-
venērunt (ἐνν. inter eos) οἱ
ἄνθρωποι δὲν συνεφωνήθησαν, περὶ τῶν
ἄρων δὲν ἔμειναν σύμφωνοι, δὲν
ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν.

convīna, ae, ἄ., (ὁ συμβίων). 2) ὁ
συμπότης, ὁ συνδαιτυμών, ὁ σύν-
δειπνος.

convivium, ἱι, οὐ., (ἡ συμβίωσις).

2) ἐστίαισις, συμπόσιον.

con-voco, 1. συγκαλῶ.

corĭa, ae, (ἀφρονία). 2) copiae (πληθ.) στρατός, (στρατιωτ. δύναμις).

corŭla, ae, σύνδεσμος, ἐνωτικός κρίκος, δεσμός (φιλίας).

cornu, ūs, οὐ., κέρας, κέρατον (ζφόν) Hn 5,2. 2) κέρας (πτέρυξ στόλου) Hn 8,4.

corōna, ae, (κορώνη). 2) στέφανος.

cor-rumpo (con-καὶ rumpo), rūpi, ruptum, 3. (φθείρω). 2) διαφθείρω (χρήμασι), δεκάζω.

corruptus, ἰδ. corrumpo.

cottidiānus, ὁ καθ' ἡμέραν, καθημερινός, συνήθης.

credo, dīdi, dītum, 3. ἐμπιστεύω Hn 8,3. 2) πιστεύω, quod vix credendum (=eredibile) sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις ἤθελον εἶναι πιστευτόν. 3) παρενθετικῶς: νομίζω, πιθανῶς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα A 18,5.

creō, 1. (δημιουργῶ). 2) ἀποδείκνυμι, ἐκλέγω.

cresco, crevi, crētum, 3. αὐξάνω. 2) crevit virtutum laude ἠϋξῆσε (ἠϋξήθη, ἐμεγαλύνθη) διὰ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀρετῶν, διὰ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας.

crevi, ἰδ. cresco.

crimen, īnis, οὐ., (κρίμα, ἔγκλημα). 2) πληθ. αἱ αἰτιάσεις, αἱ ἐνοχοποιήσεις.

cubitus, i, ἄ., (καὶ cubitum, i, οὐ., κύβιτον), ἀγκών.

cūius, γεν τοῦ qui.

cultus, ūs, ἄ., (περιποίησις τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς). 2) cultus domesticus ἡ τοῦ οἴκου ἐξυπηρέτησις (διότι ὅλα ἐγίνοντο ἐν τῷ οἴκῳ, ἄρτος, εἶδη ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως). cultus cottidianus ὁ καθημερινός (συνήθης) βίος (ἐν τῷ οἴκῳ), ὁ καθημερινός τρόπος τοῦ ζῆν.

cum, I. πρόθ. μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ (+γεν.), σὺν. Τοπικῶς: 1) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὁμοῦ Hm 1,5. 4,2. Hn 8,1 ὅθεν erat cum eo ἦτο μετὰ τούτου (ἀνεστρέφετο αὐτόν) Hm 3,2. 2) πρὸς δῆλωσιν ἐχθρικῆς διαθέσεως=ἐναντίον Hn 4,1. 3) πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος Hn 7,5. 11,1. 12,5.

cum, II. σύνδ. 1) χρον.: (τότε) ὅτε, ἀφ' οὗ Hm 2,1. 2) (χρον. καὶ αἰτιολ. ἅμα) A 20,2. 3) (χρον. καὶ ὑποθ. ἅμα) ὅταν, ἐάν Hn 2,6. 4) μετὰ πρτ. ἢ ὑπερσ. ὑποτακτ. ἐν. ᾧ ἡ ἀφ' οὗ (+ ἀορ. ὀριστ.=cum historicum). 5) αἰτιολογ. ἐπειδὴ Hn 10,4. 11,6. C 2,2 (cum moraretur). A 2,2. 6,5. 17,1. 20,3. 20,5. 21,2. 6) ἐνδοτικόν, εἰ καί, ἂν καί, καίτοι Hm 2,4. Hn 1,3. 8,4. C 2,2. A 6,2. 13,1. 14,2 cum. quidem εἰ καὶ μάλιστα A 22,2. 7) ἐπὶ ἀορίστου ἐπαναλήψεως, ὅσα-

κίς, (ἐάν) A 2,4. 20,1. 2.

cunctus, σύμπας.

cupiditas, ātis, ἐπιθυμία τοῦ πολεμεῖν, τὸ φιλοπόλεμον. cupiditas notitiae clarorum virorum ἡ ἐπιθυμία τῆς γνώσεως τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν (ἡ γεν. notitiae κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ noscendi γεν. γερουνδίου = τοῦ γνωρίζαι). cupidus, (ἐπιθυμητικός), cupidissimus litterarum fuit ἐνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν (ἡγάπα πολὺ νὰ ἀναγιγνώσκῃ καὶ νὰ μελετᾷ συγγραφεῖς).

eupio, pīvi (ἢ ii), pītum, 3. ἐπιθυμῶ.

eura, ae, φροντίς, πρόνοια Hn 9,4. A 21,5. 2) φροντίς, εὐσυνειδησία A 15,2. ἡ (ἐξ ὑποχρεώσεως) φροντίς A 20,4.

euratio, ōnis, (φροντίς). 2 (ιατρική) θεραπεία (κοῦρα).

euro, 1. φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι. euro aedem reficiendam (γερουνδῖβον) ἐπιμελοῦμαι (φροντίζω) περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ.

custodio, īvi, ītum, 4. φυλάττω.

D

darem, id. do.

datus, id. do.

dē, πρόθ. μετ. ἀφαιρ., ἐκ ἀπό. 1) τοπ. ἐκ, ἀπὸ C 2,2. 2) ἀντὶ γεν. διαιρετικῆς C 3,1. A 14,2 (πολλάκις). 3) περὶ + γεν. Hn 2,2. 2,6. A 6,3. 18,6.

dēbēo (ἐκ τοῦ de-hābeo), būi, būtum, 2. ὀφείλω, καθήκον ἔχω. ne mini dubium esse debet οὐδενὶ ἀμφίβολον νὰ εἶναι ὀφείλει (πρέπει). 2) ἀπολύτως: ὀφείλω, χρεωστῶ A 2,4.

debilito, 1. (ἀσθενῶ] = ὁω] τινα, πηρῶ). 2) ἀναχαίτιζω τινὰ ἐν τῇ δράσει. debitor ἐξασθενῶ (=έω). de-cēdo, 3. ἀποχωρῶ, (καταλείπω τὴν ἐπαρχίαν ἅμα τῇ λήξει τοῦ στρατηγικοῦ ἢ τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους) C 1,4. 2) ἀναχωρῶ Hn 1,5. 3) ἀποχωρῶ τοῦ βίου, ἀποθνήσκω A 2,1. 22,3. 4) (ἐπὶ ἀψύχων, π.χ. ἐπὶ πυρετοῦ) ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ, ἐλαττωῦμαι A 22,3.

decem, δέκα.

decēo, decūi,—, 2. Ἀπροσώπως: decet πρέπει, ἀρμόζει, εἶναι πρέπειον.

de-cerno, decrēvi, decrētum, 2. (δοκεῖ μοι, ἀποφασίζω). 2) διαλύω διὰ τῶν ὅπλων τὴν διαφοράν, ἀποφασίζω διὰ τῶν ὅπλων. cum hoc (ἀφαιρετ. ἀρσεν.) decernit πρὸς τοῦτον (ἐναντίον τούτου, τούτῳ) συνάπτει (ἀποφασιστικὴν) μάχην. classe erant decreturi διὰ τοῦ στόλου (διὰ ναυμαχίας) ἐμελλον νὰ ἀποφασίσωσιν, ἐμελλον νὰ ναυμαχήσωσι.

de-clāro, 1. φανερόν ποιῶ, δηλῶ, ἀποκαλύπτω Hn 11,2. 2) δῆλον καθίστημι, δηλῶ, περιγράφω, καθιστῶ σαφές A 18,6.

decretūrus, ιδ. decerno.

dedērem, ιδ. dedo.

dedēris, ιδ. do.

dedi, ιδ. do.

de-do, dedīdi, dedītum, 3. παρα-
δίδωμι, παραδίδω.

de-dūco, 3. (κατάγω). 1) συμπα-
ραλαμβάνω ως συνοδόν C 1,4. 2)
ἄγω, φέρω Hn 11,1.

deductus, ιδ. deduco.

deduxi, ιδ. deduco.

de-fendo, ndi, nsum, 3. ὑπερα-
σπίζω.

de-fensum, (ὑπτιον τοῦ defendo)
Hn 6,1.

de-fēro, 3. (κατάγω). 2) προσφέ-
ρω, ἀπονέμω Hn 3,1. A 6,4. 19,
3. 3) (παρα)δίδω A 4,2. 4) γνω-
στοποιῶ Hn 3,1. 12,2.

de-hortor, 1. ἀποθ., ἀποτρέπω. de-
hortando impedio διὰ τῆς ἀ-
ποτροπῆς (ἀποτρέπων) κωλύω.

deinde (dein-de), ἐπίρρ., ἐπειτα.
primum... deinde πρῶτον... ἔ-
πειτα, (πρῶτον... δεύτερον).

delātus, ιδ. defero.

dē-lecto, 1. (ἐφελκύω). 2) delec-
tor non minus animo quam
ventre εὐφραίνομαι ὅχι ὀλιγώτε-
ρον [=καί] διὰ τοῦ πνεύματος ἢ
[=καί] διὰ τῆς κοιλίας.

delectus μτχ. παθ. τοῦ delīgo,
lēgi, lectum, 3. (ἐκλέγω) ἐκλελε-
γμένος, ἐκλεκτός Hn 4,3.

delēo, ēvi, ētum, 2. καταστρέφω.
ἀφαινίζω.

de-līgo, 1, ἐπιδέω, προσδένω.

de-mīgro, 1. μετοικῶ.

de-pello, depūli, depulsum, 3.
ἀποδιώκω.

de-pōno, 3. (καταθέτω πρὸς ἀσφα-
λεστέραν φύλαξιν), τοποθετῶ Hn
9, 3. 2) animam παραδίδω τὸ
πνεῦμα (καταλείπω τὴν ζωὴν), ἀ-
ποθνήσκω. οἰον καταθέτω, ἀπο-
βάλλω (ἀφίνω, δὲν ἔχω πλέον) τὸ
μῖσος.

de-porto, 1. (κατακομίζω). 2) tri-
umphum κατάγω θρίαμβον.

de-prīmo (de καὶ prēmō), de-
pressi, depressum, 3. καταπιέζω.

2) καταστέλλω, διακόπτω A 22,2.
descisco, scīvi (καὶ συνηθέστερον
descīi), scītum, 3. μεθίσταμαι,
ἀποσκιρτῶ.

descīvi, ιδ. descisco.

de-serībo, 3. περιγράφω. versibus
(ἄφαιρ.) διὰ στίχων (ἐν ποιήσει).

de-sēro, serūi, sertum, 3. ἀπολεί-
πω, παραιτῶ εἰς τὸ μέσον (ἀφί-
νω' εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ).

desiderīum, īi, οὐ., πόθος (λυπηρὰ
ἀνάμνησις τῆς ἀπουσίας τινός).

desidēro, 1. ποθῶ, ἐπιθυμῶ A 16,
3. 2) ἀπαιτῶ, ἐπιζητῶ A 13,3.

de-sīno, desīi, desītum, 3. παύω,
παύομαι.

desisto, destīti,—, 3. παύω, παύο-
μαι, ἀφίσταμαι (μτχ. μέλλ. desti-
tūrus).

desperatīo, onis, ἀπελπισμός, ἀ-
πελπισία, ἀπόγνωσις.

desperātus, (παθητ. μτχ. τοῦ des-
pēro, 1. (ἀπελπίζω), ἀπελπισμέ-
νος, ἀπελπας. desperatis rebus
(ἀφαιρ.) ἐν ἀπελπιστικῇ καταστά-
σει τῶν πραγμάτων.

de-spīcio (de καὶ τὸ ἄχρηστον
spēcio βλέπω), spexi, spectrum,
3. καταθεῶμαι. 2) καταφρονῶ, δὲν
φροντίζω περί. . . A 6,4.

de-spondēo, spondi, sponsum, 2.
ἐγγυῶ, ὑπισχνοῦμαι, ἀρραβωνίζω.
destitērim, id. desisto.

destīti, id. desisto.

de-tēgo, texi, tectum, 2. (ἀποστε-
γάζω, ἀφαιρῶ τὴν στέγην, ἐρει-
πώνω). detectus ἡρειπωμένος.
detrimentum, i, οὐ., βλάβη, ζη-
μία. A 2,3. 2) βλάβη, ἀπώλεια
Hn 5,2. 3) ἀπώλεια, μείωσις
C 2,4.

detūli, id. defero.

devīci, id. devinco

de-vīco, vīxi, vinctum, 4. (δέ-
νω). 2) προσελκύω, (ἐπάγομαι).

de-vīco, 3. κατανικῶ, παραλύω,
ἀποσυντίθημι.

devinxit, id. devincio.

dexter, ēra, ērum, (ἡ dexter,
dextra, dextrum), δεξιός.

dīco, dixi, dictum, 3. λέγω. 2)
συμφωνῶ, ὀρίζω, προσδιορίζω (χρο-
νικὸν ὄριον ἀποδόσεως] προσδιορι-
ζω τὴν λήξιν] τοῦ δανείου) A, 24.

dictātor, ōris, ἄ., δικτάτωρ (γεν.
δικτάωτρος), στρατηγὸς αὐτοκρά-
τωρ (τ.ἔ. με ἀπόλυτον ἐξουσίαν).

dictus, id. dīco.

dies, diēi, ἄ., (καὶ ἐνίοτε θ. ἀλλ' ἐν
τῷ πληθ. πάντοτε γένους ἄρσ.), ἡ-
μέρα. paucis diebus (=post pau-
cos dies ἢ paucis diebus post)
μετ' ὀλίγας ἡμέρας. die quinto
postquam. . . τὴν τετάρτην ἡμέ-
ραν ἀφοῦ. . . — in dies ὁσημέραι,
ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (καθημε-
ρινῶς). idē λ. ita.

diffīcilis, e, δύσκολος, χαλεπός,
difficile est δύσκολον εἶναι. 2)
δυσμεταχειρίστος, παράξενος, ἰδιό-
τροπος A 5,1.

dignitas, ātis, (ἡ διὰ τῆς προσω-
πικῆς ἀξίας ἀποκτηθεῖσα) ἐκτίμη-
σις, τιμὴ A 21,1. 2) θέσις, τάξις,
τὸ ἀξίωμα (τοῦ ἱππέως) A 1,1.
6,2. 5. 19,2. pro dignitate ἀνα-
λόγως τοῦ (ἱππικοῦ) ἀξιώματος
(κατὰ τρόπον ἄξιον τῆς κοινωνι-
κῆς θέσεώς του ὡς ἱππέως) A 2,2.
dignitati servire φροντίζω ὑπὲρ.
τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς θέσεώς μου
dilectus, ūs, ἄ., στρατολογία.

dilexi, id. diligo.

dillīgens, ntis, (μτχ. τοῦ diligo),
ἐπιμελὴς τῶν συμφερόντων τῆς
περιουσίας (ἐπὶ διαχειρίσεως χρη-
στοῦ οἰκογενειάρχου), οἰκονόμος.
diligenter, ἐπίρρ., (προσεκτικῶς).
2) μετ' ἀκριβείας.

diligentia, ae, προσεκτικὴ (ἐπιμε-
μελημένη) καὶ ἀδιάλειπτος δρα-
στηριότης, (φιλοπονία) Hn 7,5.
C 3,4. A 13,4. 2) οἰκονομία.

(φριδῶ, ὀλιγάριαι) A 13,5. 3) ἱασις (θεραπεία τοῦ ἀρρώστου) A 21,5.

di-lġgo (dis καὶ lġgo), lexi, lectum, 3. (ἐκλέγω). 2) ἀγαπῶ (ἐξ ἐκτιμῆσεως), ἐκτιμῶ.

di-mīco, 1. ἀγωνίζομαι, μάχομαι.

di-mitto, 3. (διαπέμπω). 2) ἀποπέμπω, ἀφίνω τι νὰ ἀπέλθῃ Hn 3,3. 4,1. 3) vitam alieno arbitrio (δοτ.) καταλείπω (ἀφίνω, παραιτῶ) τὴν ζωὴν τῇ ἄλλοτρίᾳ αὐθαίρεσίᾳ Hn 12,5.

di-rġpġo (dis καὶ rġpio), ripŭi, reptum, 3. (διαρπάζω). 2) πορθῶ, ἐξολοθρεύω, ἐρημῶ, δηῶ, λαφυραγωγῶ.

dis-cġdo, 3. ἀποχωρῶ. superior ἀποχωρῶ (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης) ἀνώτερος τ. ἔ. νικητῆς.

disiġci, ἰδ. disicio.

dis-iġo (πρόφερε dis-jicio [ἐκ τοῦ dis καὶ iġcio, προφ. jacio] ῥίπτω, βάλλω), disiġci, disiectum, 3. (διαρρίπτω). 2) domum a fundamentis κατασκάπτω τὸν οἶκον ἀπὸ θεμελίων (κατεδαφίζω).

dispalātus (μετοχὴ τοῦ ἀχρήστου ἀποθεματικοῦ ῥήμ. dispālor, 1. διασκορπίζω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ), διεσπαρμένος.

dissensi, ἰδ. dissentio.

dis-sentio, 4. διαφωνῶ, ἀντιδοξῶ, ζῶ ἐν διχονοίᾳ.

dis-sġdġo (dis καὶ sġdeo), sġdi, sessum, 2. δίσταμαι, διέστηκα.

2) dissidebat ab eo διεφέρετο αὐτῷ (εἶχε διαφορὰς πρὸς αὐτόν), ἦτο πολέμιος αὐτοῦ.

dis-sociġo, 1. (διαξέσυνυμι). 2) φέρω εἰς διχονοίαν, διαιρῶ, διασπῶ. dissociatis animis civium (ἀντὶ dissociatis civibus) διχονοησάντων τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ οἱ πολῖται διέστησαν (πολιτικῶς).

districtus (μτχ. παθ. περκμ. τοῦ ῥ. distingo, strinxi, strictum, 3. σύρων διαχωρίζω), ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν (πολλαπλῶς) ἀπησχολημένος.

dġti, δοτ. τοῦ dives.

dġŭ, ἐπίρρ., πολὺν χρόνον, συγκρ. diutius πλείονα χρόνον, μακρότερον.

diuturnġtas, ātis, μακροχρονιότης. dives, ġtis, πλούσιος (δοτ. dġti, ἀντὶ τοῦ συνήθους divġti) A 1, 2.

divinatġo, ōnis, μαντική.

divġnus, θεῖος. divġna res (θεῖον πρᾶγμα, ἡ θυσία, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (= sacrificium)).

dġvus, i, (τιμητική προσωνυμία), ὁ ἀποθεωθεὶς, θεός. divi filius = divi Caesaris filius A 19,2. do, dġdi, dġtum, dġre, 1. δίδωμι, παρέχω, δωρῶ. manŭs (ἐνν. vinculis) δίδω (προτείνω τὰς χεῖρας εἰς δεσμά), ὁμολογῶ ὅτι ἡττήθην filiam δίδω τὴν θυγατέρα ὡς γυναικα, ἐκδίδωμι τὴν θυγατέρα. locum nocendi παρέχω εὐνοϊκὸν (χρονικὸν) σημεῖον

(= locum), λαβήν, εὐκαιρίαν πρὸς βλάβην. operam ut... προσπαθῶ νά... operam honoribus δίδω ἐπιμέλειαν ταῖς τιμαῖς, ἐπιδιώκω (πολιτικά) ἀξιώματα. tempore dato εὐκαιρίας (εὐνοϊκῆς) δοθείσης (τυχούσης). do verba (φράσεις τῶν κωμικῶν) παρέχω λόγους κενούς, φράσεις κενὰς (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἔργα), ἐξαπατῶ (γελᾶω πρὸς βλ. τὸ ἡμέτερον: αὐτὰ ἵνα λόγια). do vela ventis δίδω τὰ ἱστία τοῖς ἀνέμοις, ἀναπετάννυμι τὰ ἱστία, ἐκπλέω. senatus datur ἡ Σύγκλητος δίδεται (κυρίως: aditus ad senatum = ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Σύγκλητον), ἐπιτρέπεται τινὶ νά τύχῃ ἀκροάσεως παρὰ τῆς Συγκλήτου. me do alicui rei, id. committo 2. doceō, docuī, doctum, 2. 1) διδάσκω. 2) διαφωτίζω. docilitas, ātis, εὐμάθεια. docilitas ingenii ἀντιληπτικὴ ἱκανότης, εὐκολος ἀντίληψις. doctor, ōris, ἀ., διδάσκαλος. doctrīna, ae, (διδασκαλία). 2) παιδευσις (γενική), διαπραγματεύσις μεθοδική C 3,4. 3) γνώσεις A 1,2. 4) μόρφωσις διανοίας, φιλοσοφικὴ παιδευσις A 3,3. 4,1. 17,3. dodrans, ntis, ἀ., (κατὰ τὴν σημασίαν ἀπὸ τοῦ de-quadrans = 1) 4 ἑλαττον, ἥτοι libra ἢ ās libralis μεῖον 1) 4, ἥτοι 3) 4 τῆς libra. Mīa libra = 327,45 γραμμ.) 2)

heres ex dodrante κληρονόμος τῶν τριῶν μερῶν (δηλ. τῶν 3/4 τῆς περιουσίας) A 5,2. dolor, ōris, ἀ., ἀλγηδών, πόνος A 21,3. 4. 2) ἄλγος, λύπη, θλίψις A 4,5. dolus, i, ἀ., δόλος, τέχνασμα, ἀπάτη. domestīcus, οἰκιακός, τοῦ οἴκου A 13,4. 13,7. 2) domesticae opes αἱ ἱδῖαι (αὐτοῦ) δυνάμεις, αἱ δυνάμεις τοῦ βασιλείου (αὐτοῦ). domi, id. domus. domicilium, iī, οὐ., (κατοικία). 2) ἔδρα, διαμονή. domus, ūs, (δῶμος) οἶκος Hn 7,7. A 22,1. μόνιμος κατοικία A 3,3. οἶκος, οἰκία. Τύποι μετ' ἐπιρρηματ. σημασίας: domi (πτῶσ. τοπικῆς) ἐν τῇ πατρίδι Hn 1,2. A 3,3. ἐν τῷ οἴκῳ Hn 9,3. A 13,4. domum εἰς τὸν οἶκον (οἰκίαν) A 13,6. domo ἐκ τῆς πατρίδος Hn 8,1. donīcum, σύνδ. (ἀρχαῖος τύπος ἀντὶ τοῦ donec), μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, μέχρις οὗ. dono, 1. δωροῦμαι (δωρῶ). dono aliquem aliquā re δωροῦμαι τινα πράγματι τινι, δωροῦμαι τινὶ τι. dubīto, 1. ἀμφιβάλλω, quod nemo dubitat (ἀντὶ d e q u a r e nemo dubitat) περὶ οὗ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. non dubito (μεθ' ὑποτακτικῆς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι (πιστεύω ὅτι). 2) non dubito μετ' ἀπαρεμφάτου

(χρόνου ἐνεστώτος) δὲν ὀκνῶ νά...
δὲν διστάζω νά...

dubius, ἀμφίβολος. sine dubio
ἀνευ, ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως.
dūco, duxi, ductum, 3. ἄγω Hn
3,3. 8,4. 2) ἄγειν μεθ' ἐαυτοῦ,
Hn 2,4. (κατ' ἑλλειψιν τοῦ me)
secum ἐμὲ μεθ' ἐαυτοῦ, ἀπάγω
(παίρνω καὶ φεύγω) Hn 9,4. 3)
νομίζω, θεωρῶ. continentis de-
bet duci ἐγκρατοῦς (μεμετρημέ-
νου ἀνδρός γνώρισμα ὀφείλει) πρέ-
πει νά θεωρῇται. nefas duco μετ'
ἀπαρεμφ. = θεωρῶ ἄσεβές, θεωρῶ
(ὥς) ἱεροσυλίαν νά...

dulcis, e, (ἡδύς). 2) τερπνός.
dum, σύνδ. μετ' ἐνεστ. ὀριστικῆς.
ἐνῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ Hn 12,1. Μετὰ
παράτατικοῦ ἀντὶ ἐνεστώτος Hn
2,3.

duo, duae, duo, δύο.
duplex, ἴεις (διπλοῦς). 2) διπλοῦς,
διάφορος (δύο ἐκδοχῶν).
dux, ducis, ἄ., (ὁδηγός). 2) ἀρχη-
γός, ἡγεμών.
duxī, ἰδ. duco.

E

ē (οὐδέποτε πρὸ φωνήεντος ἢ τοῦ
h) καὶ ex (πρὸ φων. καὶ συμφ.),
πρῶθ. μετ' ἀφαίρ. 1) τοπικῶς: ἐκ,
ἀπὸ Hn 6,4. A 21,1.2) πρὸς δῆ-
λωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γέ-
νους: ἀπὸ, ἐκ A 19,4. 3) ἀντὶ
γεν. διαιρ. Hn 3,3. 12,1. 12,3.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

A 5,2 (ex hereditate). 3) πρὸς
δῆλωσιν αἰτίας ἢ ἀποτελέσματος:
ἐνεκα, ἐκ, διὰ Hn 7,5. C 2,1.
2,2. A 1,3. 20,3. 21,3. 5) πρὸς
δῆλωσιν συμφωνίας: συμφώνως
πρὸς Hn 3,1. Hn 7,3. 7,5. A
5,2 (ex dodrante). 6,2. (ἰδ. res
publica). 13,6. 6) πρὸς δῆλωσιν
ἐπιρρηματικῆς σχέσεως: Hn 1,2.
(e contrario). ex quo = ὅθεν Hn
5,4.

eā, ἐπίρρ. (ἐννοεῖται parte ἢ viā)
ἐκείνη, κατ' ἐκείνην τὴν ὁδόν.

eamque = et eam, ἰδ. is.

eandem, αἰτ. τοῦ eadem, ἰδ. idem.

ēdictum, i, οὔ., διάγραμμα, διάτα-
ξις (ἔδικτον, ἡδικτον). Ἀναλαμ-
βάνοντες τὴν ἀρχὴν οἱ τιμηταὶ
ἐδημοσίεον διάγραμμα εἴτε πα-
ραλαμβάνοντες τοῦτο τελείως ἀμε-
τάβλητον παρὰ τῶν προκατόχων
(edictum tralatitium διάγραμ-
μα παραδιδόμενον), εἴτε προσθέ-
τοντες εἰς τοῦτο νέας ἰδίας δια-
τάξεις. Ὁ τιμητῆς Κάτων ἀνα-
λαμβάνων τὴν ἀρχὴν προσέθηκε πολ-
λὰς νέας διατάξεις κυρίως πρὸς
περιστολήν τῆς πολυτελείας.

ēdo, edīdi, edītum, 3. ἐκδίδω. in
vulgum ἐκδίδω εἰς τὸ δημόσιον,
δημοσιεύω.

ef-fēro (παλαιότερον ee-fero), ex-
tūli, elātum, efferre, ἐκφέρω.
2) ἐκφέρω, ἐκκομίζω, κηδεύω A
17,1. 22,4.

ef-fīcio (ex καὶ fācio), fēcī, fec-

tum, 3 (ἐξεργάζομαι), 2) κατορθώ C 2,2. efficio ut ενεργῶ νά...

3) ἀποτελεῶ, συναθροίζω (= colligo) Hn 10,5.

ef-fūgĭo, 3. (ἐκφεύγω). 2) διαφεύγω τινά (τάς ἐνέδρας τινός).

effūsus (κυρίως: παθ. μτχ. τοῦ ef-fundo ἐκχέω) = ἐκχυτος. 2) ἄμετρος, ἄνευ μέτρου (εἰς εὐρεῖαν κλίμακα), ὑπερβολικός.

egi, ἰδ. ago.

egō, ἐγώ.

egōmet (ego ἐγὼ καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν - met) ἐγὼ αὐτός.

e-grēdīor (e καὶ grādīor), egres-sus sum, egrēdi, 3. ἀποθ. ἐξέρχομαι.

ei, δοτ. τῆς ἀντων. is, ea, id.

eius, γεν. τῆς ἀντωνυμίας is.

eiusdemque = et eiusdem, ἰδ. idem.

elātus, ἰδ. effero.

elēgans, ntis, φιλόκαλος, κομψός. elegantĭa, ae (κομψότης). 2) elegantia vitae (κομψότης τοῦ βίου), εὐγενής διαγωγή (συμπεριφορά), λεπτοὶ τρόποι (λεπτότης τῶν τρόπων) ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν.

elephantus, i, ἄ., ἐλέφας.

elĭcĭo (e καὶ lācio), cūi, cĭtum, 3. (ἐξάγω). 2) verbosiores epistulas (= extorqueo) ἀποσπῶ, προκαλῶ ἐπιστολάς σχοινοτενεστέρας, (διεξοδικωτέρας τοῦ συνήθους) eloquentĭa, ae, εὐγλωττία, δεινότης.

της τοῦ λέγειν.

emax, ācis, (ὠνητικός). 2) ἔχων ἀγορομανίαν, μανιώδης ἀγοραστής ἀντιθ. vendax).

enim, σύνδ. (μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐν ὅλον ἀποτελούσας), διότι (= γάρ).

e-numĕro, 1. ἀπαριθμῶ, διηγοῦμαι, «καταλέγω».

1. eō, ἐπίρρ., ἐκεῖσε Hm 3,1. 2) eo-ut εἰς τοιαύτην κατάστασιν (τόσον)—ὥστε Hm 2,3. 2) eo... ut εἰς τοιοῦτον (τοσοῦτον) σημεῖον ὥστε.

2. ēo, īi (καὶ īvi), ītum, īre, πορεύομαι. 2) ἀνέτως ὀδεύω (ἀντίθ. repo ἔρπω) Hn 3,4. 3) eo in ius de meā re μεταβαίνω εἰς τὸ δικαστήριον περὶ ὑποθέσεώς μου, καταγγέλλω τινά ὡς ἔνοχον ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, (καθίστημί τινα εἰς δίκην).

3. eō, ἀφαίρ. τοῦ is.

1. eōdem, ἀφαίρ. τοῦ idem.

2. eōdem, ἐπίρρ., εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος Hn 11,2. A 2,3.

eōque = et eō, ἐπίρρ., Hm 3,1. ephēmĕris, īdis, («ἡμερίς»), τὸ ἡμερολόγιον (ἡμερολογιακὸν βιβλίον τῶν καθ' ἡμέραν οἰκιακῶν ἐξόδων).

epistŭla, ae (χάλλιον τοῦ epistolā), ἐπιστολή, (ἐγγράφον).

eques, equĭtis, ἄ., (ἵππεύς). 2) ἐν. καὶ πληθ., ὁ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἱππέων.

equester. tris, tre (ἵππικός), 2) ὁ τῇ ἵππικῇ (ἵππῳ) τάξει ἀνήκων. equitatus, ūs, ἄ., τὸ ἵππικόν, οἱ ἵππεῖς.

equus, i., ἄ., ἵππος.

erga, πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς: (εἰς, πρὸς), 2) ἐναντίον, κατὰ + γεν.

error, ōris, ἄ., πλάνη, ἀπάτη.

erūdīo (ex καὶ rudis, τραχὺς), īvi, ītum, 4 (ἐξημερώνω). 2) ἐκπαιδεύω. erudivit filium ἐδίδασκε (διὰ διδασκάλων) τὸν υἱόν, (ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ).

eruditus, (ἐξαισίως) μορφωμένος.

e-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐκρήγνυμι). 2) (ἐπὶ ἀποστήματος): αἰφνιδίως ἀναφαίνομαι, ἐκσπῶ.

et, σύνδ., καὶ et-et καὶ -καὶ. 2) καί, ἀλλὰ (ὅταν προηγῇται ἄρνησις) A 22,2.

etiam, σύνδ., ἔτι, καί. 2) πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ συγκριτικοῦ: ἔτι A 5,3. 3) ἀκόμη καὶ Hm 2,3.

etiamnum, *ἐπίρρ., ἔτι καὶ νῦν (καὶ τώρα ἀκόμη).

etsi, σύνδ., εἰ καί, καίτοι.

ex-acūo, cūi, cūtum, 3. (ἀκονῶ). 2) παροξύνω, παρορμῶ.

ex ardesco, exarsi, exarsum, 3. (ἐκκαίνομαι). 2) bellum exarsit ὁ πόλεμος ἐξήφθη (ἔσχαψε).

exarsi, ἰδ. exardesco.

ex-cēdo, 3. (ἐξέρχομαι), ἀποχωρῶ.

excellenter, ἐπίρρ., ἐξαιρέτως.

ex cīo, cīvi (καὶ cīi), —, 4. (ἀνακινῶ). 2) ψιφιστῶ ἐπὶ τοῖς πόλεμοις καὶ τοῖς ἐκπαιδευτικῇς Πολιτικῇς

τακαλῶ.

exemplum, i, οὐ., (ἐκ τοῦ eximo.

ex em - p - lum = τὸ ἐκλελεγμένον), παράδειγμα. exempla rerum παραδείγματα πραγμάτων, πρακτικὰ παραδείγματα, γεγονότα. ex-ēo, īi, ītum, īre, 4. ἐξέρχομαι, 2) fama exit φήμη διαδίδεται. (θρυλεῖται).

exercitus, ūs, ἄ., στρατός. Πληθ. -ūs = milites, copiae Hn 8,1.

ex-haurio, hāusi, hāustum, 4. ἐξαντλῶ.

existimatio, ōnis, (γνώμη). 2) ὑπόληψις, τιμή.

exisse, ἰδ. exeo.

existimo, 1. νομίζω Hn 12,2.

A 6,1. 2) ἐκτιμῶ. magni aestimo μεγάλως ἐκτιμῶ C 1,2. 3) σχηματίζω γνώμην, σταθμῶ A16,4 20,5. 4).-mor θεωροῦμαι A 6,1. exītus, ūs, ἐξοδος Hn 12,3.

ex-pēdīo (ex καὶ pes πόυς, κυρίως τὸν πόδα ἐκ τῆς πέδης ἀπαλλάσσω), īvi, ītum, 4. ἐκποδῶν ποιοῦμαι. 2) expedio me ἐκσφίζω ἐμαυτόν, ἀπαλλάττομαι (ξεμπλέκω, γλυτώνω).

expendo, pendi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω, [κυρίως χρήματα]) ὅθεν πληρώνω, ἀποτίνω, ἐξοφλῶ. 2) aliquid expensum (μτχ. παθ. πρκμ.) fero sumptui ὡς ἀποτετισμένον (ἐξωφλημένον) φέρω τι εἰς τὰ ἐξοδα, καταχωρίζω, ἐν ταῖς οἰκιακοῖς ἐξόδοις,

χρεώνω (ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις) τὴν μερίδα τῶν οἰκιακῶν ἐξόδων, δαπανῶ.

expensum, ἰδ. expendo.

ex-perīor, pertus sum, perīri, 4. ἀποθ. «πειρῶμαι τινος», ἀναμετροῦμαι πρὸς τινα.

ex-pers, pertis (ex καὶ pars), ἄμμοιρος. expers periculi ἄμμοιρος (ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος) κινδύνου.

ex-plōro, 1. ἐξετάζω.

ex-pōno, 3. ἐκτίθῃμι, καθιστῶ γνωστόν, περιγράφω.

exposcendus, ἰδ. exposco.

ex-posco, poposci,—, 3. (ἐξαιτῶ). 2) αἰτῶ τινα ἔκδοτον, ἐξαιτοῦμαι (πρὸς τιμωρίαν) τὴν παράδοσιν τινος.

exposui, ἰδ. expono.

ex-pugno, 1. (κερδαίνω μαχόμενος, κυριεύω διὰ πολιορκίας). 2) vi expugno «κατὰ κράτος αἰρῶ», κυριεύω ἐξ ἐφόδου (ἐξ ἐπιδρομῆς).

exque (ex καὶ -que δύο λέξεις) exque eā ἀντὶ ex eāque ἰδ. is.

ex-splendescō, [exsplendui], —, 3. (ἐκλάμπω) διαλάμπω.

externus, ἐξωτερικός. externum malum (=externum bellum ἐξωτερικὸν κακὸν) ἐξωτερικὸς πόλεμος, ἡ μάστιξ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολέμου (ἀντιθ. intestinum bellum).

extra, πρόθ. μετ. αἰτ., ἐκτός.

extrēmo, ἐπίρρ., τελευταῖον Hm

2,3.

extrēmus (ὑπερθ. τοῦ extērus ὁ ἔξω), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: ἔσχατος. Συγκρ. exterior.

extuli, ἰδ. efferō.

exul, ἄλις, ἀ., ὁ φυγάς, ὁ ἐξόριστος.

F

facile, ἐπίρρ., εὐκόλως.

facilis, e, εὐκόλος Hn 10,3. 2) (ἐπὶ φαρμάκου) μὴ φέρων πόνους, ἀνώδυνος A 21,2. ἰδ. celer.

facilitas, ātis, (εὐκολία τρόπων), πραότης.

facio, fēci, factum, 3. ποιῶ. aliquem imperatorem ἀναγορεύω (ἀναδεικνύω) τινὰ στρατηγόν. eivem παρέχω τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, πολιτογραφῶ τινα. librum ἐπεξεργάζομαι, συγγράφω βιβλίον. finem facio belli τέρμα τοῦ πολέμου θέτω. mentionem μνηΐαν ποιοῦμαι. iter πορεύομαι (ἐπὶ στρατιωτικῆς πορείας). progressum προσδεύω. cohortationem δίδω διαταγὴν (ὀδηγίαν). proelium navale ναυμαχῶ. detrimentum existimationis ὑφίσταμαι ἀπώλειαν (μείωσιν) τῆς ὑπολήψεως. facio pacem εἰρήνην ποιοῦμαι. facio alicui potestatem mei δίδω λαβὴν εἰς τινα εὐκόλου συλλήψεώς μου (ἰδ. potestas). nihil reliqui (γεν. διαίρ.) facio οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ποιοῦμαι, οὐδὲν παραλείπω, οὐδὲν παραμελῶ, [κάνω

τὸ πᾶν]. aliquid pulchre θαυμα-
σίως [καλὰ] γνωρίζω τι. versu-
ram διαπραγματεύομαι (συνάπτω)
νέον δάνειον (πρὸς ἐξόφλησιν προ-
γενεστέρου δανείου). Οἱ τοιοῦτόν
τι πράττοντες οἰονεὶ verteabant
(μετέβαλλον) creditorem (= ἥλ-
λασσαν δανειστήν). palam ποιῶ
γνωστόν, διαδίδω. 2) ἀνατρέφω,
μορφῶ. domi factus οἶκος εἰθι-
σμένος, γεγυμνασμένος.
facto, ἰδ. fio. quo facto οὗ (=
τούτου δὲ) γενομένου, μεθ' ὃ γε-
γονός, οὗ ἕνεκα, διὰ τούτου.
factum, ἰ, οὖ., γεγονός, συμβάν,
Hn 6,3. Πληθ. ἔργα, πράξεις A.
18,6.
factūrus, ἰδ. facio.
factus, ἰδ. facio καὶ fio.
facultas, ātis, εὐκαιρία Hn 9,1.
2) (ἐνδεχομένη περίπτωσις), ἡ δυ-
νατότης A2,2. 3) Πληθ. τὰ μέσα
πρὸς καταβολὴν τῶν ἐξόδων, πε-
ριουσία, τὰ οἰκονομικά Hn 6,2.
fāma, ae, (φῆμη) 2) διάδοσις,
ῥεύλος.
fames, is, πείνα.
famīlia, ae, (ἐκ τοῦ famŭlus οἰκέ-
της, ὑπηρετῆς) τὸ σύνολον τῶν
ὑπηρετῶν (δοῦλων), οἱ ὑπηρετῆται,
οἱ οἰκέται A 13,3. 2) οἱ συγγενεῖς,
[τὸ συγγενολόγι] A 18,2. 18,3.
ἰδ. pater familiās.
familiāris, e, οἰκεῖος, φίλος A 16,
2. res familiāris, τὰ πατρῷα, ἡ
περιουσία A 2,3. 4,3. 6,4. 2) οὐσ.

πιστός (ἔμπιστος) φίλος A 5,1.
familiaritas, ātis, (σχέσις οἰκο-
γενειακῇ) οἰκειότης (αἱ καλαὶ
σχέσεις).
familiariter, ἐπίρρ., οἰκείως, στε-
νῶς, συγκρ. familiarŭs.
familiās (γεν. = familiāe) ἰδ. pa-
ter familiās.
fastigium, īi, οὖ., (κορυφή) 2)
βαθμός (κοινωνικός).
favēo, * fāvi, fāutum, 2. (μετὰ
δοτ.) εὐνοῶ.
febris, is, πυρετός. 2) ἐν τῷ πληθ.
= πυρετοῦ προσβολαί.
fecēro, ἰδ. facio.
fecī, ἰδ. facio.
ferē, ἐπίρρ., σχεδόν, περίπου.
fēro, tŭli, lātum, ferre, ὑποφέ-
ρω, ὑπομένω A 1,3. φέρω Hn 4,3.
calamitates belli (ὑποφέρω) τὰ
δεινὰ (τὰς συμφορὰς) τοῦ πολέ-
μου. fructum κομίζομαι τὸν καρ-
πὸν (τὴν ἀμοιβήν), ἀμείβομαι,
διά... (ἰδ. καὶ fructus). 2) ὑπο-
μένω (ὑποφέρω) τινὰ (τὰς ἰδιο-
τροπίαις τινός) A 5,1 ἰδ. nobilis
καὶ expendo.
ferocia, ae (τὸ ἀτίθασον). 2) ἀγε-
ρωχία, εὐψυχία.
ferrum, i, οὖ., (σίδηρος). 2) ἡ διὰ
τῶν ὅπλων βία, τὰ ὅπλα.
fictilis, e, (πῆλινος ἐκ τοῦ fingo
πλάττω). vas fictile (πληθυντ.
vasa fictilia) σκεῦος, πῆλινον,
ἄγγεϊον κεράμειον.
fīdens, ntis (χυρίως μτχ. τοῦ fī-

do) θαρρῶν, θαρραλέος. fidens
animus ἡ αὐτοπεποίθησις ἰδ.
animus.

fides, εἰ, (πίστις). 2) ἔνορκος δια-
βεβίωσις, ὑπόσχεσις Hn 2,3. 4.
προστασία Hn 9,3.

fīducīa, ae, πίστις, ἐμπιστοσύνη. spe
fiduciāque (ἀντὶ spe fidentis-
sima) διὰ λίαν σταθερᾶς ἐλπίδος.

filīus, īi, ἄ., υἱός.

filīa, ae, θυγάτηρ.

finis, is, ἄ., (ὅριον, ὁρόσημον).
2) πληθ. τὰ σύνορα, ἡ περιοχή
Hn 8,1. 3) τέλος, τέρμα Hm 1,3.

fīo, factus sum, fieri (παθ. τοῦ
facio) γίγνομαι. 2) συμβαίνειω,
ἐπέρχομαι A 14,2. domi factus
γεγυμνασμένος, μορφωμένος ἐν τῇ
οἰκῇ (οἰκοδίδιχτος) A 13,4.

fistūla, ae, σῦριγξ. 2) συρίγγιον
[φίστουλας], συριγγῶδες ἀπόστη-
μα. fistulae puris συρίγγια πύ-
ου, συριγγῶδη (πυορροοῦντα) ἀπο-
στήματα.

flagitium, īi, οὐ., αἰσχύνη, ὄνειδος,
ἀτιμία.

flagro, 1. φλέγομαι.

flēo, ēvi, ētum, 2. κλαίω. flens
atque osculans κλαίων καὶ φι-
λῶν, (ἐν μέσῳ δακρύων καὶ φι-
λημάτων).

fluctus, ūs, ἄ., κύμα A 6,1. 2) fluc-
tus (πληθ.) civiles ὁ πολιτικὸς σά-
λος, ἡ δίνη (τὰ νέφη) τοῦ πολι-
τικοῦ βίου, ὁ τῶν στάσεων χειμῶν
(καταιγίς) ἰδ. committo.

foederātus, (σύμμαχος). 2) civitas
foederata, πόλις ἑνσπονδος, πόλις
σύμμαχος (τοῖς Ῥωμαίοις).

foedus, foederis, οὐ., συνθήκη.

fore, μέλλ. ἀπρμ. τοῦ sum ἀντὶ
futurum esse.

foret, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ sum ἀντὶ
esset (forem, -es et, πληθ. -ent).

foris, is, θύρα, (συνήθως κατὰ
πληθυντ. fores, ūm).

forma, ae, μορφή, ἐξωτερικὴ ὄψις,
τὸ ἐξωτερικόν.

formōsus, ὥραϊος (καλοκαμωμέ-
νος).

fortē, ἐπίρρ., (κυρίως ἀφαιρ. τοῦ
fors τύχη) = διὰ τῆς τύχης. si
forte (μεθ' ὑποτακτ.) ἂν τυχόν
(ἀντὶ exspectans si forte)
Hn 8,1.

fortis, e (ἰσχυρός). 2) γενναῖος,
ἀνδρεῖος. Ὑπερθ. fortissimus.

fortitudo, dīnis, ἀνδρεία, θάρρος,
τόλμη.

fortuito, ἐπίρρ., ἀπὸ τύχης, τυ-
χαιῶς πως.

fortūna, ae, εἰμαρμένη A 19,1.

2) τύχη, εὐτυχία Hm 4,1. 3)

α) τύχη, μοῖρα A 3,3. 19,2.

β) (ἰδίᾳ κατὰ πληθυντ.) ἡ περι-
ουσία, τὰ ὑπάρχοντα Hn 9,3.
A 2,3. 4,2. 21,1.

forum, i, οὐ., (ἀγορά). 2) ἡ ἀγορὰ
ὡς κέντρον πολιτικῆς καὶ δικαστι-
κῆς δράσεως. in foro esse coepit
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἂν εἶναι ἤρχισεν, (ἤρχι-
σε τὴν πολιτικὴν δραστίν του).

frater, tris, ἄ., ἀδελφός.
 frequens, ntis, (πυκνός, πολυάριθμος). 2) συχνός.
 frequentia, ae, (πυκνότης). 2)
 frequentia, (ἀφαιρ.) vulgi μετὰ
 συρροῆς τοῦ λαοῦ (τοῦ πλήθους).
 fructus, ūs, ἄ., καρπός. 2) fructus
 rei familiaris αὐξήσις τῆς ἀτομικῆς
 περιουσίας. fructus pietatis
 καρπός (κέρδος) τῆς εὐσεβείας,
 (ἀμοιβή διὰ τὴν εὐσέβειαν).
 frumentum, i, οὖ., σῖτος.
 frūor, fructus sum, frūi, 3. ἀποθ.
 (καρποῦμαι). 2) aliquo εὐχαριστοῦμαι
 μὲ τὴν συναναστροφὴν (συντροφιά) τινος,
 συναντῶμαι εὐχαρίστως μέ τινα.
 frustrā, ἐπίρρ., (ἐκ τοῦ fraus ἀπάτη),
 μάτην. frustra facio aliquid
 μάτην ποιῶ τι, ἀποτυγχάνω τοῦ
 σκοποῦ, ἀστοχῶ.
 frustror (ἐκ τοῦ frustra), —, 1. ἀποθ.
 (ματαιῶ). 2) me ipsum ἀπατῶ
 ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἐμαυτὸν ἀδικῶ,
 βλάπτω.
 fuēram, id. sum.
 fuērim, id. sum.
 fuga, ae, φυγή.
 fugāram = fugavēram, id. fugo.
 fūgio, fūgi, fugitum, 3. φεύγω.
 2) rei publicae procurationem
 ἀπέχομαι τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας,
 (ἀπέχομαι τῶν κοινῶν).
 fugisse, id. fugio.
 fūgo, 1. τρέπω εἰς φυγὴν.
 fui, id. sum.

fundamentum, i, οὖ., θεμέλιον.
 funus, funēris, οὖ., κηδεία, ἐκφορά,
 ταφή.
 futūrus, id. sum.

G

gener, ěri, ἄ., γαμβρός, (ὁ ἀνὴρ
 τῆς θυγατρὸς) A 21,4.
 generātus, (πεφυκώς). 2) ab aliquo
 καταγόμενος ἀπὸ τινος = ortus.
 generōsus, (εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν),
 γενναιόφρων, μεγαλόψυχος, ἱπποτικὸς
 A 3,1.
 gens, ntis, (γένος). 2) ἔθνος.
 genus, genēris, οὖ., (γένος). 2) εἶδος.
 gēro, gessi, gestum, 3. (φέρω —
 φορῶ). 2) me παρέχω ἐμαυτὸν, συμπεριφέρομαι.
 me splendide ζῶ μεγαλοπρεπῶς.
 rem πράττω τι (κατ' ἐξοχὴν τὰ τοῦ πολέμου) δι-
 οικῶ. res ἐπιχειρήσεις (στρατιωτικὰς)
 διεξάγω. bellum διεξάγω πόλεμον,
 πολεμῶ. consulatum (praeturam)
 ἀσκῶ τὴν ὑπατείαν (τὴν στρατηγίαν).
 honores διαχειρίζομαι τὰς τιμὰς
 (τὰς ἀρχάς, τὰ τιμητικὰ ἀξιώματα),
 περιβάλλομαι ἀρχήν. res genuntur
 male τὰ πράγματα διεξάγονται
 (ἔχουσι) κακῶς. res gestae
 (πληθ.) αἱ πράξεις (κατ' ἐξοχὴν
 αἱ πολεμικαί), τὰ πολεμικὰ ἔργα,
 τὰ ἐν πολέμῳ ἔργα.
 gestum, id. gero.
 glorior, 1. ἀποθ. hoc (αἷτ.) καυχῶμαι,
 μέγα φρονῶ ἐπὶ τούτῳ.

graecē, ἐπίρρ., ἑλληνιστί.

graecus, ἑλληνικός. res graecae ἡ γραμματεία καὶ ἡ ἱστορία τῆς (ἀρχαίας) Ἑλλάδος.

Grāius, ἰδ. Πίνακα Ἱστορ. καὶ Γεωγραφ. λ. Hercules καὶ Graius saltus.

gratīa, ae, (χάρις). 2) δημοτικότης, εὖνοια (ἐξ ἐκτιμήσεως) A 2,4. 6,2, 21,1. 3) καλή (φιλική) συνεννόησις, συμφιλίωσις A 17,1 ἰδ. redeo.

grātus, (ἀρεστός). 2) εὐκτός, ἐπιθυμητός.

gravis, e, βαρύς, δεινός, ὀξύς.

gravitas, ātis, (βαρύτης). 2) ἀξία, σοβαρότης.

H

habēo, ūi, ūtum, 2. ἔχω. aliquem collēgam ἔχω τινά (ὥς) συνάρχοντα. aliquem actorem auctoremque ἔχω τινά ὥς βοηθὸν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τῇ συμβουλῇ (συνεκτελεστὴν καὶ σύμβουλον, χεῖρας καὶ νοῦν). castra στρατοπεδεύω. 2) ἔχω ἐν ἐμοί, δεικνύω A 18,4. 3) ποιῶ. hāc oratione habitā τούτου τοῦ λόγου γενομένου, ταῦτα εἰπὼν. iudicium nullum habere δὲν ἐγκαλοῦμαι εἰς δίκην, δικαστήριον. 4) παρέχω. honores ἐπιδαψιλεύω τιμάς, τιμῶ. 5) ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου Hn 7,2. A 13,4. 6) κρατῶ Hn 12,2. 7) cognitum habeo (ἐγνωσμένον ἔχω), γινώσκω κατὰ βάθος, percipi-

tum habeo (ἐντονώτ. τοῦ percipio) νοῶ κατὰ βάθος, [χωνεύω A 17,3. cognitum habeo (ἐντονώτ. τοῦ cognosco) ἔχω τινὸς ἀκριβῆ γινῶσιν, γνωρίζω τι κατὰ βάθος A 18,1. 8) satis habeo + ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι νά... 9) habeo (mihi curae [δοτ.] + ἀπρμφ. = φροντίζω (νά...), ἐπιμελοῦμαι. 10) θεωρῶ. habeor νομίζομαι [περνω γιά]. 11) δεικνύω, φανερώνω A 13,2. 12) me habeo [=sum] (εἶμαι ἐν τινι καταστάσει), διακείμεαι, ἔχω Hn 2,1. 13) eius (τ.ἑ. v e r s ū r a e) condicionem aequam habeo τούτου (τοῦ νέου δανείου) ὅρον παραδεκτόν (δίκαιον) συνάπτω.

habito, 1. κατοικῶ. bene habito καλῶς (ἀνέτως, μετ' ἀνέσεως) κατοικῶ (ἔχω ὠραῖο σπίτι).

hāc, ἐπίρρ., ταύτη, διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ.

hactenus, ἐπίρρ., μέχρις ἐνταῦθα.

hasta, ae (δόρυ). 2) hasta publica δημοπρασία (εἰς ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ Κράτους). Κατὰ παλαιὸν ἔθος, ὅτε ἐπωλοῦντο λάφυρα πολέμου, εἰς ἐνδειξιν ἐπηγνύετο δόρυ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔθος τοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς ἄλλας πωλήσεις, ἥτοι εἰς τοὺς πλειστηριασμούς τῆς περιουσίας προγραφόμενων πολιτῶν. Οἱ χρηστοὶ πολῖται ἀπέφευγον κατὰ συνείδησιν νά μετέχωσι τοιούτων δημοπρα-

σιῶν. Ἰδ. accedo.
 hereditas, ātis, κληρονομία.
 hereditum, īi, οὐ., κληρονομία. heredium a patre relictum κληρονόμημα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθὲν (πατρικόν), μικρὸν πατρικὸν κτῆμα.
 heres, ēdis, ἀ., κληρονόμος.
 hic, haec, hoc, (γεν. huius, δοτ. huic κτλ.) οὗτος, ὁδε.
 hic, ἐπίρρ. ἐνταῦθα.
 hinc, ἐπίρρ., ἐντεῦθεν.
 his, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. hic, haec, hoc.
 historīa, ae, (ιστορία). 2) συστηματική ιστορία. contexta συνεχῆς ιστορία, ιστορική πραγματεία (ἀντίθετον : βιογραφία) A 16,3. 3) historiae (πληθ.), τὰ ιστορικὰ ἔργα C 3,3.
 hodīē, ἐπίρρ., σήμερον.
 homo, hominis, ἀ., ἄνθρωπος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ζῶον) Hn 3,4. 2) κατὰ πληθυντ. ἄνθρωποι (κόσμος) A 13,6.
 -honus, ōris, ἀ., τιμή, ἐκδήλωσις τιμῆς A 6,4. 2) ἡ (ἐκ τῶν ἀξιώματων) φήμη, ὑπόληψις A 18,5. 3) ἀρχή, πολιτικὸν ἀξίωμα, αἱ τιμαὶ C 1,1. A 6,2.
 hortātū (ἀφαιρ. τοῦ οὐσιαστ. hortatus), μετὰ γεν., τῇ προτροπῇ (τινος).
 hortus, i, ἀ., (κῆπος). 2) πληθ. «παράδεισος», περίβολος (πάρκo).
 hospitium, īi, οὐ., φιλοξενία.

hostīa, ae, ἱερεῖον, σφάγιον, θῦμα.
 hostis, is, ἀ., (ὁ πολέμιος), ὁ ἐχθρὸς (τῆς πατρίδος).
 hūc, ἐπίρρ., εἰς τοῦτον τὸν τόπον, εἰς τοῦτο τὸ μέρος.
 huic, δοτ. ἐνική τοῦ hic, haec, hoc.
 humanitas, ātis, φιλοφροσύνη, «εὐμουσία», εὐγένεια τρόπων ἀπορρέουσα ἐκ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου (πνευματικῇ καὶ ἠθικῇ ἀγωγῇ). 2) ἀνωτέρα, (ὑψηλή, λεπτή) μόρφωσις A 3,3. 3) λεπτότης τρόπων, κοινωνικότης, εὐγένεια A 16,1.
 humilis, e, (χαμηλός, χθαμαλός). 2) ταπεινός.

I

iācīo, (πρόφερε jacīo), iēcī, iac-tum, 3. ῥίπτω, βάλλω.
 iacto, (θαμιστικὸν τοῦ iacio) (ῥιπτάζω). 2) ῥίπτω (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. ἤδη.
 ianua, ae, (πρόφ. janua), θύρα.
 ibi, ἐπίρρ., αὐτοῦ, ἐκεῖ. 2) ibi=in cēna ἐν τῷ δείπνῳ Hn 12,1.
 idem, eādem, idem, ὁ αὐτός (γεν. eiusdem, δοτ. eīdem). hic idem αὐτὸς οὗτος.
 idēō, ἐπίρρ. (τούτου ἕνεκα). 2) ideo...quod τούτου ἕνεκα... (δι)ότι.
 idoneus, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.
 igitur, σύνδ., λοιπόν.
 ignōro, 1. ἀγνοῶ, διατελῶ ἐν ἀγνοίᾳ.
 iis, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. is, ea, id.

ille, illa, illud, (γεν. illīus, δοτ. illī κτλ.) ἐκεῖνος.

il-lūdo (in καὶ ludo), lūsi, lūsum, 3. ἐμπαίζω.

illustris, e, (φαεινός). 2) ἐπιφανής (τὸ γένος) Hn 3,2. 3) res illustris ἔργον ἀνγλῆεν (ἔξοχον) A 18,2.

illūsus, id. illudo.

imāgō, gīnis, (εἰκόν). 2) πλθ. αἱ κῆρναι εἰκόνες τῶν προγόνων.

imitātor, ōris, ἀ., μιμητής, ξηλωτής.

immīsi, id. immitto.

im-mitto, 3. («ἐὼ τρέχειν», «σεύω»). 2) «ἀνίημι», ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ δράμῃ, ἐξαπολύω, ἐξαποστέλλω.

immōlo, 1. (ἐκ τοῦ in καὶ mola=κριθαὶ χονδροκοπανισμέναι, ἃς μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις), θυσιάζω, θύω.

im-pēdīo (in καὶ pes), īvi, ītum, 4. ἐμ-ποδ-ίζω, κωλύω, ἀποτρέπω.

imperātor, ōris, ἀ., ἀρχηγός, στρατηγός Hn 5, 2 C 3,1. 2) ὁ αὐτοκράτωρ στρατηγός, δηλ. ὁ νικητής καὶ τροπαιοῦχος στρατηγός A19,1.

imperīum, īi, οῦ., (διαταγή). 2) ἀρχηγία, στρατηγία Hm 3,3. Hn 7, 3. 3) summa imperii (τὸ ὅλον τῆς ἀρχῆς), ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία, ἀρχιστρατηγία. 4) ἐξουσία (τοῦ διατάσσειν), δύναμις Hn 5,3. orbis (γεν. terrārum, ἐξουσία τῆς οἰκουμένης, κοσμοκρατορία. 5) χώρα, βασιλείον, κράτος Hm 2,5.

im-pēro, 1. προστάσσω, διατάσσω. ...alicui ut, προστάσσω τινί, ἵνα, (διατάσσω νά...).

im-pertīo, īvi, ītum, 4. (ποιῶ τινα κοινωνόν τινος). 3) doctrinis quibus puerilis aetas impertiri debet, eruditur διὰ τῶν γνώσεων, πρὸς ἃς ἡ παιδικὴ ἡλικία γνώριμος νὰ καθίσταται ὀφείλει, ἐξεπαίδευσε, τ.ἔ. δι' ἐκείνων τῶν γνώσεων, αἵτινες εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας τῶν παιδων. impetrārim = impetravērim, id. impetro.

impētro, 1. (ἐκτελῶ). 2) ἐπιτυχάνω, κατορθώνω τὸ ἐπιζητούμενον. impraesentiārum, (δημώδης ἐκφρασις) ἐν τῷ παρόντι, τ. ἔ. in praesentiā harum (rerum). imprudenter, ἐπίρρ., ἀφρόνως. īmus καὶ (infīmus) ὑπέρθ. τοῦ συγκρ. inferīor, κατώτατος id. intestinum.

in, πρόθ. I. 1) (μετ' αἰτιατ.) εἰς. 2) ἐναντίον Hn 2,3. C 2,3. 3) χρον. in singulos menses καθ' ἑκάστον μῆνα, μηνιαίως id. dies 4) (ἀντὶ τοῦ ergā) πρὸς A 17,2 II. (μετ' ἀφαιρ.): 1) ἐπὶ τόπου· ἐν Hn 5,1. 2,3. 11,4. C 1,1. 3,5. A 18,1. 2. 3. 20,3. 2) ἐπὶ χρόνου κατὰ+ αἰτ. Hn 4,3. C 1,2. 2,2. A 1,3. 17,1. 21, 5. 3) πρὸς δῆλωσιν ἄλλων σχέσεων: α')

πρὸς δῆλωσιν περιστάσεων, ὅφ' ἃς διατελεῖ ἡ συμβαίνει τι :

horum in concursu τούτων ἐν τῇ συμπλοκῇ. in omni procuratione ἐν πάσῃ διοικήσει. in similitudine esse διχονοῶ, διαφωνῶ. β') πρὸς δῆλωσιν προσώπων, οἷς ἀνῆκει τι. erat in puero ὑπῆρχεν ἐν τῷ παιδί. in adolescentulo...erat ἐν τῷ νεαρόν (ἐν τῷ νέῳ ἀνδρὶ) ὑπῆρχε. γ') πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος, ἢ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ τις εὐρίσκεται: in sestertio ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... [ιδ. sestertius]. δ') πρὸς δῆλωσιν ἀριθμοῦ: in eis (ἀντὶ in numero eorum) μεταξὺ τούτων Hm 2,4. Hn 4,4. 12,2. 13,2. A 13,3. ε') πρὸς δῆλωσιν πραγμάτων, εἰς ὧν τὴν σχέσιν ἀφορᾷ τι: [pacem conciliavit, in quo = in qua re] εἰρήνην ἐποίησεν, ἐν ᾧ πράγματι, (ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν).

in-cendo (in καὶ cando), endinum, 3.* ἀνάπτω Hn 5,2. 2) ἐξάπτω Hn 2,1.

in-cido (in καὶ cado), cidi,—, 3. (εἰσπίπτω). 1) εἰσχωρῶ.

in-cipio (in καὶ cāpio), cēpi, cepitum, 3. (ἐπιχειρῶ). 2) ἄρχομαι.

in-cito, 1. (ἐλαύνω τι). 2) προτρέπω, παροτρύνω (εἰς ἀμίλλαν).

incognitus, ἄγνωστος.

incōla, ae, ἄ., κάτοικος.

incredibilis, e, ἀπίστευτος. incredibile dictū (β' ὑπτιον τοῦ p. dico) ἀπίστευτον εἰπεῖν, λόγου

κρεῖττον, πίστεως μεῖζον.

incuria, ae, ἀμέλεια, ἀφροντισία.

inde, ἐπὶ., (ἐντεῦθεν). 2) μετὰ ταῦτα indicium, ἴι, οὐ., (ἐνδειξις). 2) τεκμήριον.

indico, 1. δηλῶ, φανερώω, καταδεικνύω, (προδίδω).

in-digēo (indu [= in] καὶ egeo), ἴι,—, 2. ἐνδεῶς ἔχω τινός. alienarum opum ἐνδεῶς ἔχω (λαμβάνω* ἀνάγκην) ξένης βοήθειας· medicinā (ἀφαιρ.) κάμνω χρῆσιν (ἔχω χρεῖαν) φαρμάκων.

in-dūco, 3. (εἰσάγω). 2) παρασύρω Hn 5,3,3) προτρέπω Hn 8,4. 4) in errorem εἰς πλάνην εἰσάγω, (παρα)πλανῶ.

inductus, ιδ. induco.

indulgentia, ae, ἐπιείκεια (υποχρεωτικοὶ τρόποι).

indulgēo, dūsi, [dultum], 2. (χαρίζομαι). 2) εἶμαι (ὑπεροβολικῶς) ἐπιεικής, δὲν πιέζω τοὺς ὀφειλέτας (νὰ καταβάλλωσι τὸ χρέος των εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας).

industriā, ae, δραστηριότης, ἐνεργητικότης C 3, 1. 2) φιλοπονία C 3,4. 3) ἐθελοπονία A 13, 4.

in-ēo, ἴι (σπανιώτ. īvi), itum, ire, (εἰσέρχομαι). 2) rationem σκέπτομαι μέσον, μηχανῶμαι σχέδιον. consilium λαμβάνω ἀπόφασιν.

in-ermis, e, (in καὶ arma), ἄοπλος.

inertia, ae, (ἐκ τοῦ iners [in στερητ. καὶ ars τέχνη] ἄτεχνος). 2)

ἡ πρὸς φυγοπονίαν ῥοπῇ, ῥαθυμία, ὀκνηρία.

in-fēro, intūli, illātum, inferre, (εἰσφέρω). 2) bellum in Italiam μεταφέρω τὸν πόλεμον (τὸ θέατρον τοῦ πολέμου) εἰς τὴν Ἰταλίαν. ἐπιφέρω arma Italiae (δοτ.) πολεμῶ κατὰ τῆς Ἰταλίας.

infestus, δυσμενής. animo infesto ἐν πνεύματι δυσμενεῖ, ἐχθρικῶς, μετὰ μίσους, μισῶν.

infīmi, ōrum (ιδ. imus), οὐσ., οἱ ταπεινότατοι (κατὰ τὴν τάξιν).

infinītus, (ἄπειρος). 2) ὑπέρμετρος.

in-fitior, 1. ἀποθ. (ἐκ τοῦ in-fitias ire αἰτ. πληθ.), ἀρνοῦμαι.

ingenīum, īi, οὐ., (φύη). 2) φυσικὸν δῶρον, εὐφυΐα, πνεῦμα.

inīcio [πρόφ. injīcio] (in καὶ iācio), iēci. iectum, 3. ἐμβάλλω, προξενῶ.

inīi, iniēram, ιδ. in eo.

inimicitia, ae, ἐχθρα. Συνήθως ἐν τῷ πληθ.: ἐχθρικά διαθέσεις.

inimīcus (in καὶ amīcus), ἐχθρικός. inimicissimus, (ἐχθιστος). 2) οὐσ. ὁ θανάσιμος ἐχθρός.

inīquus (in καὶ aequus) ἄνιστος. 2) ἄδικος.

initium, īi, οὐ., ἀρχή. initio (ἀφαιρ.) κατ' ἀρχάς.

in-nītor, innixus sum, innīti, 3. ἀποθ. στηρίζομαι.

innixus, ιδ. innitor.

inopīa, ae, ἔνδεια, inopia publica, ἔνδεια δημοσία, οἰκονομικαὶ

τοῦ κράτους δυσχέρειαι.

inprimis (in καὶ pīmus), ἐπίρρ., ἐν τοῖς πρώτοις, πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν, ἰδίᾳ.

inquam, inquis, inquit, (ἐλλειπτικὸν ῥῆμα), λέγω, —εις, —ει.,

in-scīens, ntis, ἀγνοῶν, ἐν ἀγνοίᾳ. inscientibus iis ἀγνοούντων τούτων, (ἐν ἀγνοίᾳ τούτων).

insidiāe, ārum (πληθ.). ἐνέδρα Hn 4,3. 5,3. 2) δόλος, ἐπιβουλὴ Hn 12,2.

insidior, 1. ἀποθ. (μετὰ δοτ.), ἐνεδρεύω.

in-stituō (in καὶ statuō), tui, tū-tum, 3. (ιδρύω). 2) ἀρχίζω, ἀναλαμβάνω Hn 2,4. C 3,3. A 14,2. 3) ἀποφασίζω Hn 8,3.

insūla, ae, νῆσος.

intel-lēgo (inter-lego), exi, ectum, 3. ἐννοῶ (διὰ τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοῦ), διακρίνω. 2) συμπεραίνω Hn 5,4.

intemperanter, ἐπίρρ., ἀκράτως, ἀμέτρως.

inter, πρόθ. μετ' αἰτ., μεταξύ.

inter-cēdo, 3. (παρεμβαίνω). 2) intercedit obrectatio ἀναφύεται [ὑπάρχει 'ς τὸ μέσον] ἀνταγωνισμὸς (ζηλότυπος). querimonia ἀφορμὴ παραπόνων παρεμπίπτει, ἀναφύεται. 3) παρέρχομαι (περνῶ) A 20,2.

intercessisse, ιδ. intercedo.

interdum, ἐπίρρ., ἐνίοτε.

inter-ēo, īre, διαφθείρομαι, ἀπόλ-

λυμαι Hn 4,3. Hn 2,4. 2) ἀπο-
θνήσκω (χάνω τὴν ζωὴν μου) Hn
13,1.

interfēcī, ἰδ. interficio.

inter-fēcīo (inter καὶ fēcīo), fēcī,
fectum, 3. (φθείρω). 2) ἀποκτείν-
ω. interficior ἀποθνήσκω, φο-
νεύομαι.

interficiundus (= interficiendus
ἰδ. interficio), φονευτέος. ad
hunc interficiendum πρὸς τὸ φο-
νεῦσαι τοῦτον, διὰ τὸν φόνον τούτου.

interiērim, ἰδ. intereo.

interim, ἐπίρρ., ἐν τῷ μεταξὺ
(χρόνῳ).

interior, ἀ. καὶ θ., interior, οὐ.,
(γεν. interiōris), συγκρ. ἐνδότε-
ρος, ἰδ. consilium.

interīrem, ἰδ. intereo.

interitus, ūs, ἀ., ἀπώλεια, θάνα-
τος.

inter-pōno, 3. (τίθῃμι ἐν τῷ μέ-
σῳ). 2) με παρεμβαίνω, ἐπεμ-
βαίνω, (δανείζω χρήματα).

interpretor, 1. ἐρμηνεύω, ἐξηγῶ.

inter-sum, (ἐν τῷ μέσῳ εἰμί, πα-
ρευρίσκομαι), συμμερίζομαι, συμ-
μετέχω, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος
(ἀναμειγνύομαι).

intestīnum, ἰ, οὐ., ἔντερον. imum
intestīnum τὸ ὀρθόν ἢ ἀπευθυ-
σμένον ἔντερον, τ. ἑ. ἡ τελευταία
μαῖρα τοῦ παχέος ἔντερου.

intestīnus (ἐκ τοῦ intus ἐντός
πρβλ. ἐντόσθια ἐκ τοῦ ἐντοσθεν,
ἐντοσθι), ἐσωτερικός, ἐμφύλιος,

(ἀντίθετον: externus ἐξωτερικός).
intīme, ἐπίρρ., οἰκειότατα.

intra, πρόθ. μετ' αἰτ. (ἐἶδον). 2)
ἐν τῇ σφαίρᾳ+γυν. Hn 11,4.

in-vēñio, 4. (εὐρίσκω). 2) ἀνακα-
λύπτω, ἐξευρίσκω.

inventūrus, ἰδ. invenio.

in-veterasco (ἐναρктиκὸν τοῦ in-
vetēro), rāvi, —, . ἐγγηράσκω.
2) (ἐπὶ χρέους) διαιονίζω, διαι-
ονίζομαι, παλαιοῦμαι, χρονίζω A
2,5.

invictus (in καὶ vinco), ἀήττητος,
ἀνίκητος.

invidīa, ae, φθόνος.

invīto, 1. καλῶ, προσκαλῶ.

iocor, 1. ἀποθ. (πρόφερε jocor),
ἀστειεύομαι. iocans παίζων, χά-
ριν παιδιᾶς.

Iovi, δοτ. τοῦ Iuppiter.

ipse, ipsa, ipsum, αὐτός, αὐτὸς
οὗτος (ὁ ἴδιος). 2) μετὰ σημα-
σίας ἐπιρρηματικῆς: ἀκριβῶς Hn
10,5.

irascor, irātus sum, irasci, 3.
ἀποθ. ὀργίζομαι.

irātus, παρωργισμένος ἰδ. irascor.

ire, ἀπαρμ. τοῦ ῥήμ. eo.

ir-rīdēo (in καὶ rideo), rīsi, rīsum,
2. ἐγγελῶ, μωκτηρίζω, σκώπτω.

is, ea, id, (γεν. eius, δοτ. ei),
οὗτος.

itā, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον, non ita
multis diebus (ἀφαιρ. χρόνου)
οὐχὶ τόσον πολλὰς ἡμέρας ὥστε-
ρον, ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα.

itaque, καὶ οὕτω (= et ita) A 15,

1. 2) σύνδ. ὅθεν.

itemque = et item ἐπίρρ.) ὡσαύτως, ὥς καί.

iter (ἐκ τοῦ it[īn]er), γεν. itinēris οὗ., πορεία, πορεία (τοῦ στρατοῦ).

itērum, ἐπίρρ., τὸ δεύτερον Hn 5,3.

C 2,2. 2) δεύτερον Hn 6,1.

itinēre, ἀφαιρ. τοῦ iter.

iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum

2. καλεῶ, διατάσσω, παραγγέλλω.

iūcundus (πρόφ. jucundus), τερπνός, τερψίθυμος A 14,1. 2) εὐχάριστος, προσφιλής A 16, 1.

iudiciūm (πρόφ. iudiciūm), ἵ, οὗ.

κρίσις. 2) δικαστήριον, δίκη A 6,3.

ἰδ. habeo. 3) (κρίσις) iudicio (ἀφαιρ.) ἐκ πεποιθήσεως, ἐσκεμμένως A 15,3.

iūdīco (πρόφ. judīco), 1. δικάζω,

καταδικάζω. 2) exulem iudico

aliquem (κρίνω τινὰ ἐξόριστον),

καταδικάζω τινὰ εἰς ἐξορίαν, ἐξο-

ρίζω. hostem iudicatum καίπερ

κριθέντα (κηρυχθέντα) ἐχθρόν (τῆς

πατρίδος). 3) κρίνω, ἀποφασίζω

Hn 13,2 A 13,3. 16,1. 20,5.

4) συνάγω, συμπεραίνω A 15,3.

Iuppīter (πρόφ. Juppīter), γεν.

Iovis, δοτ. Iovi, αἰτ. Iovem, ἀ-

φαιρ. Iove, ἀ., Ζεὺς, Iuppiter

optimus maximus Ζεὺς ἄριστος

μέγιστος.

iūro (πρόφ. juro), 1. ὀμνύω, ὀρ-

νίζομαι.

iūs (πρόφ. jus), iuris, οὗ. δίκαιον,

δικαιοσύνη. 2) δικαστήριον A 6,3.

3) iuris consultus, ἀ., ὁ νομο-

μαθής, (δεινὸς νομικός).

iūs-iurandum, (γεν. iuris iurandi

δοτ. iuri iurando, ἀφαιρ. iure

iurando), οὗ., ὅρκος (τῶν πολι-

τῶν). Ὁ ὅρκος τῶν στρατιωτῶν

ἐλέγετο sacramentum.

iussi, ἰδ. iubeo.

iuvencus, ἰ, ἀ., (πρόφ. juvencus),

νέος ταῦρος, μόσχος.

iūvit, ἰδ. iuvo.

iūvo (πρόφ. juvo), iūvi, iūtum,

1. βοηθῶ, ὑποστηρίζω.

iuxta (πρόφ. juxta), πρόθ. μετ'

αἰτ. = παρὰ + αἰτ., ἐπὶ + δοτ.

πλησίον.

K

kālendae, ārum ἐκ τοῦ (calo =

καλῶ), καλάνδαι (καλένδαι), τ.ῃ.

ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός.

prīdie kal. (= kalendas) Aprīles

τῇ προτεραίᾳ τῶν καλανδῶν τοῦ

Ἀπριλίου (ῥῆτοι τῇ 31 Μαρτίου).

Υ

labor, ōris, ἀ., μόχθος, ταλαιπωρία.

laccio, īvi, ītum, 3. «καταπει-

ράζω», προκαλῶ.

lacrima, ae, (δάκρυμα), δάκρυ,

lapis, īdis, ἀ., (λίθος). 2) «ἄρος»,

«στήλη», κατὰ παράλειψιν τοῦ

ἐπιθ. miliarīus (= ἔχων 1000), ὁ

μυριοδραχμῆς λίθος, τὸ μυριάριον

(= 1000 ῥωμαϊκὰ βήματα) ἰδὲ

καὶ passus.

- largitŭ, ōnis, (φιλοδωρία). 2) ἀθέμιτος γενναιοδωρία, δεκασμός, δωροδοκία (κατὰ τὰς ἐκλογάς).
- laus, laudis, ἔπαινος, ἐπαινετική ἀναγνώρισις.
- lautus, (κυρ. μτχ. τοῦ lavo λούω ὅθεν λελουμένος, λ ο υ σ μ έ ν ο ς). 2) μεγαλοπρεπής, sum imprimis lautus ζῶ μεγαλοπρεπέστατα («ζῆν ἐν πᾶσι λαγῶσις»), εἶμαι πολὺ γενναιόδωρος (ἐν τῇ ζωῇ).
- lectica, ae, (ἐκ τοῦ lectus [λέκτρον], κλινίδιον, φορητὴ κλίνη, κοινὸν φορεῖον.
- lecticŭla, ae, (ὑποκοριστ. τοῦ lectica), μικρὸν ἀπέριττον (ἀπλοῦν) φορεῖον.
- lectio, ōnis, ἀνάγνωσις.
- lector, ōris, ἀ., ἀναγνώστης.
- legatus, i, ἀ., πρεσβευτής, ἀπόστολος Hn 7,2. 12,2. 12,4. 2) ὁ μετὰ τὸν Ῥωμαῖον ἐπαρχιακὸν διοικητὴν ὑπάλληλος, ὑπαρχος A 6,4.
- lēgo, lēgi, lectum, 3. ἀναγιγνώσκω.
- lēvis, e (κοῦφος). 2) ὁ μὴ ἔχων βαρύντητα, ἀσήμαντος, μηδαμινός, ἐλαφρὸς A 13, 6. 3) ἐπὶ νόσου : ἀνεκτὸς A 22,3. 4) κουφόνους (ἐλαφρόμυθος), ἄστατος A 15,1.
- lēvo, 1. ἀνακουφίζω.
- lex, legis, νόμος.
- libenter, ἐπίρρ., ἀσμένως.
- liber, bri, ἀ., βιβλίον.
- liberalis, e, (τοῦ ἐλευθέρου). 2) ἐλευθέριος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός. liberalitas, ātis, ἐλευθεριότης, γενναιοδωρία.
- liberaliter, ἐπίρρ., φιλοξένως, ἐλευθερίως.
- librarius, ii, ἀ., (ἀντι)γραφεὺς βιβλίων. Δι' αὐτῶν διεδίδοντο τὰ εἰς ὀλίγους τότε κυκλοφορούμενα χειρόγραφα βιβλία.
- littera, ae, (γράμμα, στοιχεῖον ἀλφαβήτου). 2) πληθ. ἡ ἐπιστολή.
- 3) Graecae litterae, τὰ ἑλληνικὰ γραπτὰ μνημεῖα, ἡ ἑλλην. γραμματεία. 4) γράμματα, ἐλευθέριοι τέχναι (σπουδαί) C 3,1, A 1,2.
- 5) ἡ συγγραφικὴ, τὸ συγγράφειν Hn 13,2.
- litteratus (δεδιδαγμένος). 2) κατηρτισμένος ἐν τινι γλώσσῃ, (ἐγγράμματος).
- litus, ōris, οὐ., ἀκτὴ, παραλία.
- locuplento, 1. πλουτίζω (τι διὰ τινος).
- locus, i, ἀ., (πληθ. loca, ōrum, οὐ.) τόπος, μέρος Hm 1,2. Hn 11,1. A 20,1. τόπος (διαμονῆς) Hn 12,3. τοποθεσία, ἔδαφος Hm 2,4. Hn 3, 4. εὐνοϊκὸν σημεῖον, εὐκαιρία Hm 1,2.
- longe, ἐπίρρ., (μακράν). 2) πολὺν καιρὸν. Συγκρ. longius (=diutius).
- longus, μακρὸς, σχοινοτενής.
- lumbus, i, ἀ., ἰσχίον (ἐξ οὗ lumbago ἰσχυάς, ὀσφυαλγία).
- luxuria, ae, τρυφή, πολυτέλεια.

M

magis, ἐπίρρ., μᾶλλον.

magister, tri, ἀ., (ἄρχων). 2) magister equitum ἱππαρχος.

magistrātus, ūs, ἀ., ἀρχή. Πληθ. (αἱ ἀρχαί, οἱ ἄρχοντες), οἱ δύο ὕπατοι Hm 7,2. 2) ἡ ἀρχὴ τοῦ σωφρέτου (ἐν Καρχηδόνι) Hn 7,5. 3) ἡ δημοσία (ἀνωτάτη) ἀρχή, ἄρχων A 18,1. 4) τὸ δημόσιον ὑπὸργημα A 18,6.

magnificus, μεγαλοπρεπής, (μεγαλοπρεπῶς ζῶν).

magnitūdo, īnis, (μέγεθος). 2) μέγα ποσὸν A 14,3. magnitudo animi μεγαλοψυχία.

magnus, μέγας, ἐκτεταμένος A. 12,3. 2) πολυάριθμος Hn 3,2.

magna pecunia μεγάλη ποσότης χρημάτων, πολλὰ χρήματα. 3) σημαντικός, σπουδαῖος Hm 4,1. C 1,2. 3,1. A 2,4. 16,1. 20,5.

Συγκριτ. maior ἀ. καὶ θ., maius οὐ. (γεν. maiōris) μείζων. maiōres, um, ἀ., οἱ πρόγονοι. Ὑπερθ.

maxīmus, μέγιστος.

malē, ἐπίρρ., κακῶς, οὐχὶ ἐπιτυχῶς.

mallet, πρτ. ὑποτ. τοῦ β. malo.

malo, malūi, malle (mage [=

magis] + volo), μᾶλλον θέλω), προτιμῶ.

malum, i, οὐ., τὸ κακόν, τὸ δεινόν.

malum externum ὁ (πλήρης δεινῶν) ἐξωτερικὸς πόλεμος Hm 2,1. Πληθ. mala, ōrum, οὐ., ἡ δεινὴ

manceps, cīpis, ἀ., (ὁ ἀγοράζων ἐν δημοπρασίᾳ τὰ δημόσια τέλη). 2) nullus rei manceps οὐδενὸς πράγματος (οὐδεμιᾶς ἐπιχειρήσεως) ἐργολήπτης, ἐργολάβος, (μισθωτής, ἐνοικιαστής).

mando (ἐκ τοῦ manus καὶ do), 1. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φροντίδα τινός. mānēō, nsi, nsum, 2. μένω, παραμένω.

mansi, id. maneo.

manus, ūs, χεῖρ id. do. 2) δύναμις, στρατὸς Hm 4,3.

mare, is, οὐ., θάλασσα. et terrā et marī καὶ κατὰ γῆν (κατὰ ξηράν) καὶ κατὰ θάλασσαν. 2) mare (=fretum) Hm 4,1.

maritīmus, παραθαλάσσιος. 2) θαλάσσιος A 6,1.

mater, tris, μήτηρ.

matrimonīum, īi, οὐ., γάμος, συν-οικέσιον.

matūrē, ἐπίρρ., προώρως.

maxīmus, id. magnus.

medicīna, ae, φάρμακον, ἱατρικόν.

medīcus, i, ἀ., ἱατρός.

medimnus, i, ἀ., μέδιμνος (μέτρον ἄττικόν). Γεν. πληθ. medimnum.

Ὁ ἄττικὸς μέδιμνος ἦτο (=6 modii) περίπου λίτραι 52, 53.

mediocris, e, μέτριος, μέσος A13,3. 2) μτφρ. μέτριος, μικρός, ὀλίγος A 13,4.

medītor, 1. (πρβλ. (μέδ-ομαι), ἀποθ. διανοοῦμαι (σχεδιάζω).

mēmōr, ōris, μνήμων.
 memorīa, ae, (μνήμη). 2) φήμη,
 διήγησις, διάδοσις Hn 8,2.3) μνή-
 μη, (οἱ ἐπιγιγνόμενοι) Hn 13,3.
 mendaciūm, īi, οὐ., ψεῦδος.
 mens, mentis, νοῦς, διάνοια, φρό-
 νημα.
 mensis, is, ἀ., μῆν. in singulos
 menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνι-
 αῖος.
 mensūra, ae, μέτρον, τὸ μετρεῖν.
 mentiō, ōnis, μνεία. mentione
 factā μνείας γενομένης.
 mercennariūs, μισθοφορικός.
 merēō, ūi, itum, 2. (ἄξιός εἰμι).
 2) primum stipendium mereo
 τοῦ πρώτου (στρατιωτικοῦ) μι-
 σθοῦ εἶμαι ἄξιος, τελῶ (κάμνω)
 τὴν πρώτην στρατείαν.
 merītō, ἐπίρρ. δικαίως.
 -met, μόρ. ἐγκλιτ. γε ἰδ. egomet.
 metior, mensus sum, 4. ἀποθ.
 μετρῶ.
 meus, ἐμός.
 mihi, δοτ. τοῦ ego.
 miīgro, 1. (μετοικῶ). 2) ex vitā
 μετοικῶ ἐκ τοῦ βίου, μεταλλάττω
 τὸν βίον (ἀποθνήσκω).
 miles, lītis, ἀ., στρατιώτης.
 mille, ἄκλ., χιλιάς, χίλιοι. Πληθοντ.
 millia passuum trecenta χιλιάδες
 βημάτων τριακόσιαι.
 mīnor, ἀ., καὶ θ., mīnus οὐ. (γεν.
 minōris συγκρ. τοῦ parvus),
 μικρότερος. minor quinque et
 viginti annis natus (ἰδ. nascor)

ἥσσω τῶν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν
 γεγονώς, νεώτερος τῶν 25 ἐτῶν,
 μόλις εἰκοσιπενταετής.
 mīnus, συγκρ. ἐπίρρ., ἦττον, ὀλι-
 γώτερον. minus robustus=non
 robustus ὅχι τόσον ἰσχυρός, ὀλί-
 γον ἰσχυρός.
 mīror, 1. ἀποθ. θαυμάζω, ἐκπλήτ-
 τομαι, μετ' ἐκπλήξεως ἀναζητῶ.
 mīsi, ἰδ. mitto.
 mitto, mīsi, missum, 3. πέμπω,
 στέλλω, γράφω ἐπιστολήν, ἐπι-
 στέλλω A 16,3. 20,1.
 moderatiō, ōnis, μετριασμός, ἡ
 (ἐν τῇ βιοτικῇ οἰκονομίᾳ) με-
 τριότης, περιορισμός.
 modīcus, μέτριος, (ὅσον πρέπει).
 modīus, īi, ἀ., μόδιος (μέτρον σι-
 τηρῶν, περίπου 8,754 λίτρας=1/6
 τοῦ ἄττικοῦ μεδίκνου). Γεν. πλῆθ.
 (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) modium.
 mōdō, ἐπίρρ., μόνον. modo-mo-
 do ὅτ' ἐν-ὅτ' ἐν δέ. non modo...
 sed etiam οὐ μόνον ἀλλὰ καί.
 mōdus, i, ἀ., τρόπος 2) modus
 mensurae τὸ μέτρον (τοῦτο) τοῦ
 μετρεῖν (ἦτοι οἱ 6 μόδιοι) A 2,6.
 mons, montis, ἀ., ὄρος.
 monumentum, i, οὐ., (μνημεῖον).
 2) τάφος (=sepulcrum).
 morbus, i., ἀ., νόσος. morbus oeu-
 lorum νόσημα, νόσος τῶν ὀφθαλ-
 μῶν, ὀφθαλμία.
 mōrior, mortūus sum, mōri, 3.
 ἀποθ. ἀποθνήσκω.
 mōror, 1. ἀποθ., διατρίβω. cum diu

tius morarētur ἐπειδὴ μακρότερον (χρόνον ἢ ὅσον ὁ νόμος επέτρεπε) διέτριβε. 2) λαμβάνω, καταλαμβάνω θέσιν) ἐπὶ στρατηγῶν Hn 5,1. 3) διατρέβω (ἐπὶ τόπου) A 20,1.

mors, mortis, θάνατος.

mos, moris, ἄ., ἔθος A 6,2. 2) πληθ. (ἡθικῶς) ὁ χαρακτήρ, τὸ ἔθος C 3,5. A 5,3. 14,2. 19,1. 3) τὰ ἥθη (τοῦ ἔθνους ἢ τῆς χώρας) Hm 3,3. τὰ ἥθη (τῶν προγόνων) A 18,1.

multiplēo, 1. (πολλαπλασιάζω) 2) multiplicandis (ἀφαιρ.) usūris διὰ πολλαπλασιασμοῦ (ἐπισωρεύσεως) τόκων, ἐπισωρεύσει τόκων (ὥστε οὕτοι νὰ ἀυξάνουν τὸ χρέος).

multitūdo, īnis, πληθὺς, πληθος, συμῆνος (κοπάδι).

multō, ἐπίρρ., πολλῶ, πολύ.

multus, πολὺς Hn 1,2. 5,3. 2) πολὺς, ὑπερβολικὸς A 13,5. 3) οὐσ. multa, ōrum, οὐ., πολλὰ Hn 2,3. 4) πολὺς, μέγας C 3,4.

munditiā, ae, (καθαριότης). 2) κομψότης, (ἀπλότης μετὰ καλαισθησίας).

municipiūm, īi, οὐ., ἱσοτελής πόλις. Πόλις ἐκτὸς τῆς Ῥώμης καί μένη, ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κατ' ἰδίους νόμους καὶ ὑπὸ ἰδίους ἄρχοντας κυβερνωμένη. Οἱ πολῖται ταύτης εἶχον τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου.

munio, īvi, itum, 4. (ὀχυρῶ). 2) itinera (τεχνικὸς ὄρος) = κατασκευάζω (ἀνοίγω), χαράττω ὁδοὺς (πρὸς δίοδον τοῦ στρατοῦ).

munus, ĕris, οὐ., λειτουργία, (καθήκον). 2) δῶρον, δωρεὰ Hn 7,3. 12,3. 3) munus fortunae εὐνοια τύχης, ἀγαθὴ τύχη.

murus, i, ἄ., (τοίχος). 2) muri (πληθ.) τὰ τεῖχη τῆς πόλ. τεῖχισμα. mutatio, ōnis, μεταβολή. rei publicae μεταβολὴ τῆς πολιτείας, πολιτικὴ ἀναστάσις (ταραχή). mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

N

nactus, id. nanciscor.

nam, σύνδ., διότι.

namque, σύνδ., διότι.

nanciscor, nactus sum, nancisci 3. ἀποθ. λαγχάνω. sorte provinciam nactus Hispaniam κλήρω (ὥς) ἐπαρχίαν λαχὼν (ἀφοῦ ἔλαβε) τὴν Ἰσπανίαν. 2) morbum περιπίπτω εἰς νόσον (πρβλ. τὸ ἡμέτερον: ποῦ τὴν πέτυχα τὴν ἀρρώστια).

narro, 1. διηγούμαι.

nāscor, nātus sum, nāsci, 2. ἀποθ. ex aliquo γεννῶμαι ἐκ τινος. natus Drusillā (ἀφαιρ. = Drusillae filius) ὁ ἐκ τῆς Δρουσίλλης natus γεγονώς. domi natus οἰκogeneής.

natīo, ōnis, ἔθνος.

natūra, ae, φύσις A 22,2. 2) χα-
ρακτήρ, φύσις, φυσική κλίσις, τὸ
φυσικόν A 5,1. 17,3.

natus, ιδ. nascor.

nafragium, ιι, οὐ., ναυάγιον.

nauticus, ναυτικός, castra nau-
tica, τὸ ὁρμητήριον τῶν νεῶν,
νεώριον (σταθμός τῶν πλοίων,
ὅστις ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὀχυρώσεων
μετὰ φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν τῶν
νεωλοκρουμένων πλοίων).

navalis, e, ναυτικός proelium na-
vale ναυμαχία.

navis, is, ναῦς.

ne, (ἐπίρρ.). 2) σύνδ., ἵνα μή, ὅ-
πως μή.

-ne, μόρ. ἐγκλιτ., εἰ, ἂν...

nece ἢ neque, σύνδ., οὔτε, μήτε, καὶ
οὐ, καὶ μή, καὶ δέν, καὶ νὰ μή.
necesse, ἄκλ., necesse est δεῖ,
ἀνάγκη εἶναι.

necessitudo, ιnis, (ἀνάγκη). 2)
σύνδεσμος (ὕπηρεσιακός). C 1,3.
Οἱ ταμίαι ἤσαν συνημμένοι πρὸς
τοὺς ἀρχηγούς, ὅφ' οὓς ὁ κλῆρος
(=sors, τ.ἔ. ἡ τοῦ θεοῦ κρίσις)
εἶχεν αὐτοὺς ὑπηγμένους δι' ἄρ-
ρήκτου ἡθικοῦ δεσμοῦ. Ὁ δεσμός
οὗτος οὐδὲν διέφερεν ἐκείνου, ὁ
ὅποιος συνέδεε τὰ τέκνα πρὸς
τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἡ τοιαύτη
σχέσις, καθὼς ἡ συγγενική, ἐκα-
λεῖτο necessitudo. 3) οἰκειότης,
στενὸς δεσμός ἢ σχέσις μεταξὺ
συγγενῶν, δεσμοὶ συγγενείας A
19,4.

nefas (ne καὶ fas), (μόνον κατ' ὀ-
νομ. καὶ αἰτ.) τὸ ἀνόσιον, πᾶν
ὅ,τι ἀπαγορεύει ὁ θεὸς καὶ ὁ φυ-
σικός νόμος, ἱεροσυλία ιδ. duco
ἐν τέλει.

nego, 1. ἀρνοῦμαι Hn 12,3. λέγω
ὅτι δέν... Hm 1,5.

negotium, ιι)nec καὶ otium),
ἀσχολία, ἔργον, ὑπόθεσις.

nemo, γεν. nullius, δοτ. nemini,
αἰτ. neminem, ἀφαιρ. nullo (ἐκ
τοῦ ne καὶ hemo [=homo]),
οὐδεὶς A 6,3. 2) ἐπιθετικῶς =
nullus A 19,3.

neptis, is, ἐγγόνη.

neque, ιδ. nec. 2) neque multo
post οὐ πολλῷ ὕστερον, μετ' οὐ
πολύ.

neuter(ne-uter),néutra,néutrum
οὐδέτερος. in néutram partem,
εἰς οὐδέτερον μέρος (δηλ. οὔτε
πέρα πολύ, οὔτε πολὺ ὀλίγον)
ιδ. conspicio.

nil, (γεν. nullius rei,δοτ. nulli
rei, ἀφαιρ. nulla re), οὐδέν.

nil, ἐπίρρ., κατ' οὐδέν A 21,5.

nihiilo, ἐπίρρ., (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ
nihilum, i, οὐ., οὐδέν). nihilo
setius οὐδὲν ἤττον.

ni-si, σύνδ. εἰμή, ἐὰν μὴ (=si non).
nego nisi (=dico non... nisi) λέ-
γω ὅτι δέν... ἐὰν μή, λέγω ὅτι τό-
τε μόνον... ἐὰν.

nobilis, e, (γνωστός [ἐκ τοῦ no-
sco]). 2) οὐσ. πληθ. nobiles, ἴμυ
ἀ., οἱ εὐγενεῖς. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν

Ῥώμη ἐκεῖνοι, ὧν οἱ πρόγονοι
ἤρξαν ἀνωτέρας ἀρχάς C 2,3. 3)
ὀνομαστός. nobilis feror φέρομαι,
θεωροῦμαι (ὧν νέος) διακεκριμέ-
νος A 3,2.

nocendus, ἰδ. noceo.

nocēo, cui,—, 2. (μετὰ δοτ.) βλά-
πτω.

noctū, ἐπίρρ., νύκτωρ, (ἐν καιρῷ)
νυκτός.

nōlo (ἐκ τοῦ ne-vōlo), nolūi, nol-
le (ἀνώμ.), δὲν θέλω.

nomen, ἱnis, οὖ., ὄνομα. sine no-
minibus ἄνευ ὀνομάτων, (ἄνευ
δηλώσεως ἐκάστοτε τοῦ ὀνόμα-
τος). suo nomine ἰδ. suus.

nomīno, 1. ὀνομάζω.

nōn, οὖ., οὐκ, ὅχι, δέν.

nonaginta, ἀριθμ., ἐνενήκοντα.

nonnīhil, ἔστιν ὅ τι, τί .nonnihil
tempōris τὴ χρονίου, χρόνον τινά.
οὐσ. nonnulli, ὀrum, ἀ., τινές.

nōnus, ἑνατος.

notitīa, ae, γνωσις, γνωριμία.

nōto, 1. σημειῶ, ἀναγράφω C 3,4.
A 18,2. ἀναφέρω, μνημονεύω A 18,3.

novem, ἑννέα.

novus, νέος.

nox, noctis, νύξ.

nūbo, psi, ptum, 3. (καλύπτω διὰ
πέπλου), 2) ἐπὶ γυναικός alieni
λαμβάνω τινά σύζυγον (ὑπανδρεύ-
ομαι).

nullus, (γεν. nullīus, δοτ. nullī,
κλπ) οὐδεὶς C 2,4. A 6,3. 14,3.
18,2. 2) οὐσ. οὐδεὶς Hn 5,1.

num, (μόρ. ἐρωτημ.), εἰ, ἄν...
numērus, i, ἀ., ἀριθμός A 12,4.

2) δύναμις Hn 2,1.

numquam, ἐπίρρ., οὐδέποτε.

nunc, ἐπίρρ., νῦν, τώρα.

nuntīo, 1. (ἀν)αγγέλλω.

nuptīae, ārum, μόνον κατὰ πληθ.

(ἐκ τοῦ nubo), γάμος.

nūpta, μτχ. ἰδ. nubo.

O

ob, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + αἰτ., ἔ-
νεκα.

ob-dūco, 3. (προσάγω). 2) ob-
ductā nocte (ἐνν. caelo) ἔξα-
πλωθείσης τῆς νυκτός (ἐπὶ τοῦ
οὐρανοῦ), νυκτὸς ἐπιγενομένης, ὑ-
πὸ τὸ σκοτός τῆς νυκτός, (ἐν νυ-
κτὶ σκοτεινῇ).

obductus, ἰδ. obduco.

obiēcī, ἰδ. obicio.

obiēcō (πρόφ. objicō), ob καὶ
jācio), iēcī, iectum, 3. (προβάλ-
λω). 2) me ἀντεπεξέρχομαι, ἀντι-
τάσσομαι. 3) obicior ἀντιτάσσο-
μαι. quo repentinō visu obiecto
οὗ (= τοῦτου δέ) τοῦ ἀπροσδο-
κῆτου θεάματος ἀντιπαχθέντος, διὰ
τῆς ἀντιτάξεως τοῦ αἰφνιδίου τού-
του φαινομένου.

obītus, ūs, ἀ., (ob+eo), θάνατος.

ob-sēcero (ob καὶ sacro), 1. ἐξορ-
κίζω, ἱκετεύω ἰδ. oro.

ob-sēquor, 3. ἀποθετ. (ἐπομαι).
2) studiis (δοτ.)=εἶμαι (ψυχῇ
καὶ σώματι) ἀφιερωμένος εἰς

τὰς μελέτας, ἐπιδίδομαι.

observantia, ae, (λεπτή εὐλάβεια).

μετὰ σεβασμοῦ συμπεριφορά, ἐπιφυλακτικότης (ἀποχή ἀπὸ πάσης πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς θέσεως), obses, obsidis, ἄ., ὄμηρος.

ob-sidēo (ob καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. πολιορκῶ.

obstinatīo, ōnis, ἰσχυρογνωμοσύνη taciturnā obstinatione διὰ τῆς σιωπηρᾶς ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου σιωπῆς.

obtestatīo, ōnis (ἐπιμαρτυρία). obtestationes patris οἱ τοῦ πατρὸς ἐξορκισμοί, (αἱ θερμαὶ) ἱκεσίαι (παρακλήσεις) τοῦ πατρὸς. obtīgi, ἰδ. obtingo.

ob-tīnēo (ob καὶ tēnēo), tinūi, tentum 2. κατέχω, καταλαμβάνω A 6,4. 2) διατηρῶ A 1,1.

ob-tingo (ob καὶ tango), tīgi,—, 3. (ἐφάπτομαι). 3) τυγχάνω τινί, κλήρω δίδομαι.

obtrectatīo, ōnis, (κακοήθης) ἄμιλλα, κακεντρεχῆς ἀνταγωνισμός.

obvīam, (ἐπίρρ. εἰς ὑπάντησιν). 2) obvīam venio ἀντεπεξέρχομαι, ἀντιτάσσομαι ἰδ. καὶ venio.

occasīo, ōnis, εὐκαιρία.

oc-cīdo (ob καὶ caedo κόπτω), cīdi, cīsum, 3. ἀποκτείνω (ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). Hamilcāre occīso τοῦ Ἀμίλκα φονευθέντος, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα.

occupatīo, onis, ἀσχολία, ἐνασχόλησις.

oc-cūpo (ob-cāpio), 1. κατέχω. sum occupatus in apparando (ἐνν. bellum ἢ copias) εἶμαι ἀπλησυχολημένος περὶ τὸ παρασκευάζειν (τὸν πόλεμον ἢ τὰς πολεμικὰς δυνάμεις), περὶ τὴν πολεμικὴν παρασκευήν. occupo saltūs, exītūs (αἰτ. πληθ.) κατέχω, καταλαμβάνω τὴν κλεισώρειαν, τὰς ἐξόδους.

octoginta, ὀγδοήκοντα.

ocūlus, i, ἄ., ὀφθαλμός.

odīum, īi, οὐ., μῖσος. odium paternum τὸ (παρὰ) τοῦ πατρὸς κληρονομικὸν μῖσος.

of-fendo, ndi, nsum, 3. προσκρούω, (πειράζω).

offensīo, ōnis, σύγκρουσις, δυσάρεσκεια, δυσἀρέστησις.

officiūm, īi, οὐ., 1) (προθυμία εἰς τὸ ἐξυπηρετεῖν), ἐξυπηρετικότης, καλωσύνη A 2,6. 2) ἔφρεσις τοῦ ποιῆσαι τὸ καθήκον, συναίσθησις ἢ ἐπίγνωσις τοῦ καθήκοντος, καθήκον A 6,5.

o-mitto (ob καὶ mitto), 3. παρ-λείπω (ἐν τῇ διηγῇσει).

omnis, e, πᾶς Hn 2,1. 9,2. 2) ὅλος, ὁλόκληρος Hn 3,1. 9,3. A 3,2. 14,3.

opēra, ae (ἐργασία, προσπάθεια). 2) cuius operā (ἀφαιρ.) οὗ τῇ ἐν-εργείᾳ (παροτρύνει, ὑπαιτιότητι) Hn 7,3. 3) δρᾶσις, ὑπηρεσία C 1,1. operīo, rūi, rtum, 4. καλύπτω, σκεπάζω.

opīnor, 1. ἀποθ. νομίζω.

oppīdum, i, οὔ., πόλις.

op-plēo, ēvi, ētum, 2. πληρῶ.
(γεμίζω).

oppīētus, id. oppleo.

op-prīmo (ob καὶ prēmō), pressi,
pressum, 3 (καταπιέζω). 2) κα-
ταβάλλω, ἀφανίζω.

op-pugno (ἐντονώτερον τοῦ obsi-
dēo), 1. πολιορκῶ.

ops (ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ μόνον ἐν
τῇ γεν. opis, αἰτ. opem καὶ ἀφαιρ.
ope) πληθ. opes (γεν. opum),
δύναμις, ἰσχὺς Hn 10,2. 2) βοή-
θεια Hn 1,3. 3) χρηματικά μέσα,
περιουσία A 2,3,4.

optīmus (ὑπερθετ. τοῦ bonus),
ἀριστος, ἐξαιρετος, ἐξάισιος, ἐπι-
τηδύτατος, ἐπιδεδξιότατος.

oratiō, ōnis, λόγος, ὁμιλία (σύντο-
μος) A 22,1. 2) λόγος γραπτὸς
C 3,3.

orātor, ōris, ἄ., ῥήτωρ.

orbis, is, ἄ., (κύκλος). 2) orbis
terrārum ἡ οἰκουμένη.

ordīno, 1. κατατάσσω κατὰ χρο-
νολογικὴν σειρὰν (ἀντὶ ordīne
enumēro) ἐν (χρονολογικῇ) δι-
αδοχῇ καταγράφω.

ordo, ordīnis, ἄ., τάξις A 18,3. 2)
τάξις θέσις (ἐν τῇ κοινωνίᾳ) A 13,
6. ordo equester ἡ ἱππὰς τάξις, ἡ
τάξις τῶν ἱππέων, ἡ ἱππικὴ τάξις.

origō, gīnis, (γένεσις). Πληθ. O-
rigīnes «Ἀρχαί» C 3,3. 3) γένος,
οἰκογένεια A 1,1. 3) familia-

rum, γενεαλογία, γενεαλογικὸν δέν-
δρον A 18,2.

orīor, ortus sum, orīri, 4. ἀποθ.
(ἀνατέλλω, προκύπτω), 2) orior
a + ἀφαιρ. (ἡ καὶ ἄνευ τῆς a προ-
θέσ.) κατάγομαι ἀπό... — notans
quis a quōque (=et a quo) or-
tus (ἐνν. esset) quos honores
(cepisset) quibusque tempori-
bus cepisset (honores) ἀναφέρων
τίς [ἦτο] (πῶς ὀνομάζετο) [καὶ]
ἀπὸ ποίου κατήγετο, ποίας ἀρχάς
(τιμητικὰ ἀξιώματα) κατέλαβε καὶ
κατὰ ποίους χρόνους (πότε) κατέ-
λαβεν (αὐτάς) A 18,3.

oris, id. os.

ornātus, (κεκοσμημένος). 2) ἐξω-
πλισμένος, σεσαγμένος (μὲ πυργί-
σκον), μεθ' ὅλης τῆς σκευῆς του.
Hn 3,4.

orno, 1. (κοσμῶ). 2) κλετίζω, λαμ-
πρύνω.

oro, 1. δέομαι, παρακαλῶ. oro at-
que obsēcro θερμῶς ἱκετεύω, (ἐ-
ξορκίζω) id. obsecro.

ortus, id. orior.

os, ōris, οὔ., (στόμα). 2) (φωνητι-
κὸν ὄργανον), προφορά.

osculor, 1. ἀποθ. (κατα)φιλῶ.

os-tendo, ndi, ntum, 3. (ἐπι)δει-
κνύω Hn 11,2. 2) δηλῶ Hn 12,5.

ostentatiō, ōnis, μεγαλυνία, καύ-
χησις, ἐπίδειξις (ματαία).

otīum, īi, οὔ., (ἀπραγμοσύνη). 2)
(ἡ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπερχομένη
ἡσυχία) ἀσφάλεια καὶ γαλήνη
εἰρήνη (ἀντίθ. bellum).

P

paci, δοτ. τοῦ pax.

paene, ἐπίρρ., σχεδόν.

palam, ἐπίρρ., (φανερῶς), ἰδ. facio.

par, paris, ὅμοιος, ὁ αὐτός, ἴσος.

pari modo καθ' ὅμοιον τρόπον,

δηλ. (χρονολογικῶς) C 3,4. par

non sum ἴσος δὲν εἶμαι, (ἀριθμη-

τικῶς εἶμαι κατώτερος). par prin-

cipibus (δοτ.) ὅμοιος τοῖς μεγά-

λοις (τ.ἑ. ἐγνώριζε νὰ τηρῇ τὴν

ἐμπρέπουσαν στάσιν κατὰ τὰς σχέ-

σεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μεγάλους).

par... ae ὅμοιος... ἤ, ὅμοιος...

καί, ὁμοίως τινι... ..in pari peri-

culo sum εἶμαι ἐν μέσῳ (ἐν κατα-

στάσει) ὁμοίου κινδύνου Hm 2,1.

pāreō, rūi,—, 2. (φαίνομαι). 2)

ὕπακούω, πείθομαι.

pāro, 1. bellum παρασκευάζω πό-

λεμον, παρασκευάζομαι πρὸς πό-

λεμον.

pars, partis, μέρος, τμήμα A 2,3.

2) πλευρὰ Hn 12,3. 3) κόμμα A

2,2 partes Sullānae (Cinnānae)

ἡ μερίς, τὸ κόμμα τοῦ Σύλλα (τοῦ

Κίννα). partes optīmae τὸ ἀρι-

στοκρατικόν (τ. ἑ. τὸ Συγκλητι-

κόν) κόμμα, ἥτοι οἱ optimātes,

(γεν.) -ium.

parum, ἐπίρρ., ὀλίγον. non parum

ὄχι μικρόν, ἱκανῶς, ἀρκούντως.

passus, Hn 13,3. A 2,4. ἰδ. patior.

passus, ūs, ἀ., βῆμα (βωμ. βῆμα

=5 πόδες, δηλ. 1,48 μέτρου. 'E-

πομένως milia (οὐδ. πληθ. τοῦ

mille) passūum decem=χιλιάδες

βημάτων δέκα (=10 βωμ. μίλια),

δηλ. 14.800 μ., ἥτοι 15 περίπου

χιλιόμετρα.

patē-fācio, 3. (ἐκ τοῦ pateo καὶ

facio ἀνεῶρθαι ποιῶ), ἀνοίγω.

loca τὰ δύσβατα μέρη κάμνω βα-

τά, προσιτά, ἀνοίγω δρόμους, ὁ-

δοποιῶ τὰ ἄβατα.

patefēci, ἰδ. patefacio.

patēō, tūi,—, 2. ἀναπέπταμαι. ho-

nores patent τὰ ἀξιώματα ἀ-

ναπέπτανται (εἶναι προσιτά), ἡ

πρὸς τὰς τιμὰς ἄγουσα εἶναι ἐ-

λευθέρα (ἀνοικτή).

pater, tris, ἀ., πατήρ. 2) πληθ. ὡς

τιμητικὴ προσωνομία τῶν συγ-

κλητικῶν (οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους).

patres conscripti (=senatores)

[ἰδ. conscriptus]. pater familias

(familias εἶναι ἀρχαῖκός τύπος

τῆς γεν. ἐνικοῦ ἀντὶ familiae), ἀ.,

ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ οἰκογενειάρχης.

paternus, πατρεικός, τοῦ πατρός.

pātior, passus sum, pāti, 3. ἀποθ.

ὑποφέρω, ἀνέχομαι A 15,1. 2) ἐ-

πιτρέπω, (παρα)δέχομαι Hn 13,

3. A 2,4. 5.

patrīa, ae, πατρίς.

pāucus, (περβλ. παῦ-ρος, σχεδόν

μόνον κατὰ πληθ. ἀριθ.), ὀλίγοι

(τὸν ἀριθμόν).

pāulum, ἐπίρρ., μικρόν, ὀλίγον. pau-

lum modo ὀλίγον μόνον.

pāx, pācis, (εἰρήνη). 2) σύναψις εἰρή-

νης, συνομολόγησις εἰρήνης A18,2.

pecuniā, ae, χρήματα, περιουσία.
pecuniōsus, πολυχρήματος, εὐκα-
τάστατος.

pedester, stris, stre, πεζικός, τῆς
ξηρᾶς.

pedisēquus, i, ἄ., (pes καὶ sequor)
ὁ ἀκόλουθος (δοῦλος ἀκολουθῶν ἢ
συναδελφών τὸν κύριον ἐξερχόμε-
νον).

pello, pepūli, pulsum, 3. ὠθῶ,
ἐξωθῶ. 2) τρέπω εἰς φυγὴν, ἀπο-
κρούω, νικῶ.

pendo, pependi, pensum, 3. (στα-
θμῶ, ζυγίζω). 2) πληρώνω.

pepūli, ἰδ. pello.

per, πρόθ. μετ' αἰτιατ. διὰ (γεν.):
α) τοπικῶς Hn 4,2. per lumbos
κατὰ τὰ ἰσχία. β) πρὸς δῆλωσιν
τῆς αἰτίας: per senatum ἕνεκα
τῆς συγκλήτου, κωλυούσης (μὴ
ἐπιτρέπουσας) τῆς συγκλήτου.

peraeque, ἐπίρρ., πάνυ ἐξ ἴσου,
(πάνυ ὁμοίως), κατὰ κανόνα, κα-
νονικῶς.

per-āgo, 3. ἐπιτελῶ, φέρω εἰς πέ-
ρας. rebus peractis τῶν πραγμά-
των εἰς πέρας ἀχθέντων (μετὰ τὴν
διεξαγωγὴν τῶν ἐπιχειρήσεων).
propositum φέρω εἰς πέρας τὸν
σκοπὸν τὴν (ἀπόφασιν). consu-
latu peracto τῆς ὑπατείας παρα-
τωθείσης (μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑ-
πατείας).

perceptus, ἰδ. habeo.

per-cipio (per-cāpio), cēpi, cep-
tum, 3. (καταλαμβάνω). 2) γνω-

ρίζω, ἐκμανθάνω.

per-dūco, 3. (διάγω). 2) ἄγω Hn
4,3.

peregrinatio, ōnis, ἀποδημία, δια-
τριβὴ ἐν ξένη χώρᾳ.

per-ēo, īi, ītum, īre, ἀπόλλυμαι,
ἀποθνήσκω.

per-fugio, fūgi,—, 3. καταφεύγω.
perfunctus, ἰδ. perfungor.

per-fungor, functus sum, 3. ἀποθ-
(ἐπιτελῶ). 2) laboribus (ἀφαιρ.)
ὑφίσταμαι, ὑπομένω (π ε ρ ν ᾶ ω)
μόχθους.

pericūlum, i, οὐ., κίνδυνος.

peritūrus, ἰδ. pereō.

peritus, ἔμπειρος.

per-mitto, 3. (ἀφίνω τινὰ ἢ δι-
έλθῃ). 2) rem arbitrio (δοτ.) κα-
ταλείπω τι εἰς τὴν κρίσιν (τιός),
ἐξαρτῶ τι ἀπὸ τινος (προσώπου),
perpetūo, ἐπίρρ., διηνεκῶς, ἀδια-
λείπτως, καθ' ὅλον τὸν βίον.

perpetūus, (διηνεκής), ὅλος C 1,3.
2) odium perpetuum μῖσος διαρ-
κές, ἀδιάλειπτον, ἄσβεστον Hm
4,3.

per-scribo, 3. γράφω, ἱστορῶ (λ ε -
π τ ο μ ε ρ ῶ ς, δ ι ε ξ ο δ ι κ ῶ ς,
ἀ κ ρ ι β ῶ ς).

persecutus, ἰδ. persēquor.

per-sēquor, 3. ἀποθ. διώκω ἀκα-
ταπύστως, ἀγωνίζομαι διηνεκῶς
Hm 1,4. 2) (ἐνν. scripturā γρα-
φῇ) ἐκθέτω, ἐγγράφως (κατὰ χρο-
νολογικὴν σειρὰν) περιγράφω, παρα-
γματεύομαι C 3,4.

per-suādeo, āsi, āsum, 2. πείθω.
persuasēram, ιδ. persuadeo.

(pertaedet), pertaesum est, 2.
ἀπέρσ. (κόρος ὑπάρχει). 2) ne-
gotii suscepti κόρος, ἀγρία, ἀ-
νία (βαρεμός) ἔλαβέ με τοῦ ἀνα-
ληφθέντος (ὑπ' ἐμοῦ) ἔργου, ἐγ-
καταλείπω ἐξ ἀνίας τὸ ἀναληφθὲν
ἔργον.

per-terrō, rūi, rītum, 2. κατα-
πλήττω.

perterritus, ιδ. perterreo.

pertinacia, ae, τὸ ἐπίμονον, ἐπι-
μονή.

pertinēo (per-tēneo), tinūi, (ten-
tum), 2. (διατείνω). 2) συνεισφέ-
ρω, συντελῶ, ἀφορῶ, ἀποσκοπῶ.

per-turbo, 1. ταράττω, εἰς ταραχὴν
φέρω, εἰς ταραχὴν ἐμβάλλω.

per-vēnio, 4. ἀφικνοῦμαι, perve-
nio ad desperationem περιέρχο-
μαι (φθάνω) εἰς ἀπελπισμόν, ἀ-
ἀπελπίζω (ἀπελπίζομαι).

per-vertō, 3. (ἀναστρέφω). 2) per-
vertō mōres διαστρέφω, δια-
φθείρω τὰ ἥθη.

petiērim = petiverim, ιδ. peto.

pēto, īvi καὶ īi, ītum, 3. (ὀρμῶ,
πρβλ. πέτομαι), ἐπιφέρωμαι 2) pe-
to ut παρακαλῶ νά... 3) Etruriam
διευθύνωμαι εἰς Ἑ. Hn 4,2. 4)
honores θηρεύω τὰ ἀξιώματα sa-
lutem fugā ζητῶ τὴν σωτηρίαν
διὰ τῆς φυγῆς. 5) petor καταζη-
τοῦμαι.

pietas, ātis, (εὐσέβεια, αἵθημα
ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς πάν-

τας εἰς οὓς τοῦτο ὀφείλεται, ἥτοι:
πρὸς θεούς, πατρίδα, γονεῖς καὶ
στενούς συγγενεῖς.). 2) σεβασμός,
εὐσέβεια, ἡ πρὸς τοὺς συγγενεῖς
ἀγάπη A 5,1. ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς
ἀγάπη A 17,1.

plebes, ēi, ὁ λαὸς (ὡς τάξεις, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πατρικίους
καὶ τὴν σύγκλητον) ιδ. tribunus-
plerique, pleraeque, plerāque, οἱ
πολλοί, ἡ πλειονότης.

plerumque, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον, κατὰ μέγιστον μέρος.

plumbum, i, οὖ., μόλυβδος.

plurimus, ὑπερθ. (τοῦ plus) πλεῖ-
στος.

plūs, plūris, (συγκρ. τοῦ multus)
πλείων, πλέον. plures (ἀρσ. ar-
mati μέγας ἀριθμὸς ὀπλισμένων.
2) plus ὡς οὐσ. οὐδέτ. (μετὰ
γεν.): plus salis πλέον κομφότη-
τος, περισσοτέρα κομφότης. 3) ὡς
ἐπίρρ., πλέον.

poena, ae, ποινή.

Poenus καὶ συνήθ. πληθ. Poeni,
ōrum, καὶ ἐπίθετον Poenicus,
(ιδὲ Πίνακα ἱστορ. καὶ γεωγραφ.)
ἀντὶ Punīcus = Karthaginiensis
(πρβλ. poena [ποινή] — pūnio,
moenia—mūnio).

poëta, ae, ἀ., ποιητής.

poëtice, ēs, (αἰτ.-en), (ἐλληνικὴ
καὶ ῥωμαϊκὴ) ποίησις.

poëticeus, ποιητικὸς, ἀφορῶν (εἰς...).

pol-licēor, cītus sum, 2. ἀποθετ.
ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pompa, ae, πομπή. pompa funē-
ris πομπή κηδείας, μεγαλοπρεπής
κηδεία (ἀκολουθία ταφῆς).

pōno, posūi, positum 3. (τίθη-
μι). 2) principem (τάττω τινά)
ἀρχηγόν (ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρα-
τοῦ). pono castra στρατοπεδεύω.
pono statuam ἰδρύω, ἀνεγείρω
ἀνδριάντα.

populus, i, ἄ., λαός, δῆμος.

porto, 1. κομίζω (κουβαλῶ).

possessio, ōnis, κτήσις (ιδίᾳ κτή-
σις ἀκινήτου), κτήμα.

possem, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ pos-
sum.

possum, potūi, posse, δύναμαι.
ut omnes honores quos pos-
sent (ἐνν. habēre) haberent
ὥστε νὰ ἐπιδικηλεύσωσι πάσας
τάς τιμὰς, ἃς ἠδύναντο νὰ (ἐπιδα-
φιλεύωσιν).

post, πρόθ. μετ' αἰτ., μετὰ + αἰτ.
2) ἐπίρρ., ἔπειτα. multo post
πολλῶ (πολύ) ὕστερον.

postēa, ἐπίρρ., ὕστερον, μετὰ ταῦτα.
posteāquam, σύνδ. ἀφοῦ = post-
quam.

postērus, ὕστερος, ὕστεραῖος.

postquam, σύνδ. μετὰ πρkm. ὀριστ.

ὥς, ἀφοῦ. 2) μετὰ ὑπερσυντ.
ὀριστ. ὕστερον ἢ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ.

postūlo, 1. ἀπαιτῶ, ζητῶ τι Hn
2,4. 2) ἀπαιτῶ (μετ' αἰτ. καὶ
ἀπρμφ.) Hn 12,3.

posuēro, ἰδ. pono.

potens, ntis (δυνάμενος). 2) ὑ-

περθ. potentissimus μέγα ду-
νάμενος, μεγίστην ἐπιρροήν ἔχων
(ἀσκῶν).

potentia, ae, ἰσχὺς (προσωπικὴ
ἐπιρροή ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν
ἰσχὺν τῶν νόμων), αὐθαίρεσία.

potēram, πρτ. ὀριστ. τοῦ possum

potestas, ātis, δύναμις, ἰσχὺς A

4,1. 2) ἐξουσία (τοῦ τιμητοῦ) C

2,3. 3) sum in potestate meā

εἶμαι αὐτεξούσιος, δὲν ἐξαετῶμαι

ἀπὸ ἄλλου. alicui potestatem

sui facere παρέχω λαβὴν τοῦ ἑαυ-

τοῦ μου πρὸς τινά, ἀφίνω τὸν ἑαυ-

τόν μου ἐκτεθειμένον, ὥστε νὰ συλ-

ληφθῇ ὑπὸ τινος (ὡς αἰχμάλωτος).

potius, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον ὑπερθ.

potissimum μάλιστα, κατὰ προ-

τίμησιν, κατὰ πρῶτον Hn 11,6.

ἀκριβῶς, κατ' ἐξοχήν A 3,3.

potuēro, ἰδ. possum.

potuisse, πρkm. ἀπρμφ. τοῦ ῥ.

possum.

praeēro (prae καὶ habeo), lūi,

bītum, 2. (παρέχω). 2) me cā-

dem diligentia (ἀφαιρ.) διεικνύω

ὁμοίαν περίσκεψιν (κατὰ λέξιν :

παρέχω ἑμαυτὸν ὁμοίας περισκέ-

ψεως).

praeceptum, i, οὐ., διδασκαλία.

δόγμα A 17,3. 2) διαταγή, ἐτο-

λή. praecepto (ἀφαιρ.) μετὰ γιν.

κατὰ διαταγήν (τινος) Hn 11,4.

prae-cipio (prae καὶ cāpio) προ-

λαμβάνω. 2) ut διατάσσω... νά.

prae-cipue, ἐπίρρ., ὅπως ιδιαιτέρως,

ἐξαίρετως.

prae-dīco, 3. προλέγω A 16,4.

prae-dīco, 1. ἀναφέρω, μνημονεύω
A 13,7.

praedīum, īi, οὐ., κτῆμα, γαιοκτη-
σία.

praeesse, īd. praesum.

praefectūra, ae, ἀξίωμα ἐν τῷ στρα-
τῷ προερχόμενον ἐν τῇ διοικήσει
ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας ὑπὸ ἀνθυπά-
του ἢ στρατηγού εἰς ῥωμ. ἱππεῖς,
διοίξεις, ὑπαρχία.

praefectus, i, ἀ., ἐπιτηρητής, ἐπό-
πτης (ἐν Καρχηδόνι). Ἀντιστοι-
χεῖ πρὸς τὸν censor ἐν Ῥώμῃ.

praefūi, īd. praesum.

praemīum, īi, οὐ., βραβεῖον, ἀντα-
μοιβή.

praes, praedis, ἀ., (ἡ ὑπὲρ ἐργο-
λήπτου τινὸς παρὰ τρίτου διδο-
μένα εἰς τὸ δημόσιον ἐγγύησις).
2) ὁ (ἀξιόχρεως) ἐγγυητής.

prae-scribo, 3. (προγράφω). 2)
ἐκ τῶν προτέρων παραγγέλλω, προ-
διαγράφω, διατάσσω.

praesens, ntis, παρών īd. prae-
sum.

praesidīum, īi, οὐ., (φρουρά, στρα-
τός). 2) πληθ.= castra nautica.
praestitisse, īd. praesto.

prae-sto, stīti, stītum, 1. ὑπερ-
βάλλω, ὑπερτερῶ, ὑπερβαίνω Hn
1,2. A 3,3. 18,5. 2) ἐκτελῶ, πρα-
γματοποιῶ, ἐκπληρῶ A 15,1.

prae-sum, fūi, esse (προΐσταμαι).
2) ἀναλαμβάνω διοίκησιν, διοικῶ

praesse coepit (praefuit ἤρξε).

3) potestati προΐσταμαι ἐξουσίας.
διευθύνω (διοικῶ) ἀρχήν, ἀξίωμα.
praeter, πρόθ. μετ' αἰτ., πλὴν, ἐκτός
Hn 3,4. A 14,3. 2) παρὰ+αἰτ.
Hn 12,5. 3) κατ' ἐξαίρεσιν, ἐκτός
A 1,3. 2,4.

praeter-ēā, ἐπίρρ., ἐκτός τούτων,
πρὸς τούτοις, πλὴν τούτου.

praeter-ēo, īi, ītum, īre, παρέρ-
χομαι. 2) ἀφίνω ἀμνημόνευτον.
praeterībo, īd. praetereo.

praeterquam, ἐπίρρ., ἐκτός, πλὴν.
praeterquam quod ἐκτός ὅτι.
praetor, ōris, ἀ., (πραίτωρ), στρα-
τηγός (τὸ ὕπατον πολιτικὸν ἀξίω-
μα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ).

praetūra, ae, στρατηγία.

prēces, γεν. precum (κατὰ πληθ.)
δέησις, παράκλησις.

prēmo, pressi, pressum, 3. (πιέ-
ζω), καταδιώκω (πεισματωδῶς),
πρόσκειμαι. 2) premor valetu-
dīne κατατρυχῶμαι ὑπὸ τῆς ἀσθε-
νείας, (παλευώ με τὴν ἀρρώστια)-
pretīum, īi, οὐ., (τιμή). 2) ἀργύ-
ριον, χρῆματα.

(prex), īd. preces.

prīdīe, ἐπίρρ., τῇ προτεραίᾳ. pri-
die Kal(endas) Aprīles τῇ προ-
τεραίᾳ τῶν καλαινδῶν τοῦ Ἀπρι-
λίου (τῇ 31ῃ Μαρτίου).

prīmo, ἐπίρρ., πρῶτον, κατ' ἀρχάς.
prīmum = primo, ὁ ἰδῆ.

prīmus, πρῶτος.

prīnceps, cīpis, ἀ., (ἄρχων), πρῶ-

τος Hm 3,3. 2) ἀρχηγός, ἐπὶ κε-
φαλῆς Hn 2,6. ἡγεμῶν A 20,5.
3) μέγας, σπουδαῖος, διακεκριμέ-
νος A 17,3.) πληθ. principes
οἱ πρόκριτοι (πολιῖται), οἱ μεγάλοι
Hn 9,3. A 3,1. 4) principes οἱ
πρωτεύοντες, οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ
ἄνδρες A 16,4. 19,2.

principātūs, ūs, ἄ., ἡ πρώτη τά-
ξις, τὰ πρωτεῖα A 5,4. (κυρίως ἐν
τῷ δημοσίῳ βίῳ) C 2,2.

prior, ἄ., καὶ θ., prius, οὐ. (γεν.
priōris) συγκρ. πρότερος.

pristīnus, πρότερος.

prius, ἐπίρρ. συγκρ., πρότερον.

priusquam, σύνδ., πρὶν ἢ, πρὶν.

privātus, i, ἄ., ὁ ἰδιώτης (ἄνευ δη-
μοσίου ὑπουργήματος).

privignus, i, ἄ., ὁ πρόγονος, (ὁ π ρ ο
γ ο υ ν ό ς).

pro, πρόθ. μετ' ἀφαιρ.: κατὰ +
αἰτιατ. πρὸς + αἰτιατ. ἐν σχέ-
σει πρὸς. . .

probabīlis, e, (εὐλογος, πιθανός).
2) δόκιμος.

probo, 1. (δοκιμάζω). 2) ἐπιδοκι-
μάζω, ἐγκρίνω.

procuratīo, ōnis, (ἐπιμέλεια). 2)
διοίκησις, δημοσία ὑπηρεσία.

pro-cūro, 1. negotia φροντίζω πε-
ρὶ τῶν ὑποθέσεων.

prodītus, id. prodo.

pro-do, dīdi, dītum, 3. (προσφέρω)
2. memoriae (δοτ.) παρὰ δι-
δω τι τῇ μνήμῃ (τῇ ἱστορίᾳ, τοῖς
ἐπιγιγνομένοις). memoria pro-

dita est εἰδησις διεδόθη.

pro-dūco, 3. (προάγω). 2) dolo
(ἀφαιρ.) in proelium προάγω διὰ
δόλου, δελεάζω πρὸς μάχην. 3)
vitam μηχανῶ (παρατείνω) τὴν
ζωήν.

productus, id. prodūco.

proelīum, īi, οὐ., (συμπλοκή). 2) μά-
χη. navale proelium (ναυτική
μάχη), ναυμαχία.

profectus, id. proficiscor.

professus, id. profiteor.

proficiscens (ἀντὶ profectūrus =
μέλλων νὰ πορευθῇ) Hn 2,3. id.
proficiscor.

pro-ficiscor, fectus sum, profi-
cisci, 3. ἀποθ. πορεύομαι. Hn
2,3. βαδίζω ἐναντίον 5,1. 8,1.
in castra εἰς τὸ στρατόπεδον (εἰς
τὸν πόλεμον), ἐκστρατεύω.

profitēor (pro-fāteor), fessus sum.
2. ἀποθ. ὁμολογῶ, λέγω.

pro-flīgo, 1. καταβάλλω, κατανικῶ.

pro-fūgiō, 3. (προφεύγω). 2) do-
mo φεύγω ἐκ τῆς πατρίδος. 3)
καταφεύγω Hn 7,6.

progressus, ūs, ἄ., πρόοδος, προ-
κοπή.

pro-hībēo (pro-hābeo), būi, bī-
tum, 2. ἀπείργω. transitū (ἀ-
φαιρ.) ἀπείργω (ἀπὸ τῆς διαβά-
σεως, ἐμποδίζω τὴν διάβασιν).

pro-lābor, lapsus sum, lābi, 3.
ἀποθ. (πρόσω ὀλισθαίνω). 2) ἐπὶ
κτηρίου : εἶμαι ἔτοιμος νὰ καταρ-
ρεύσω, (ἀπειλῶ κατάρρευσιν).

pro-mitto, 3. (καθίημι). 2) ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pro-nuntiō, 1. ἀνακηρύττω. 2) ἀπαγγέλλω, ἀπομνημονεύω.

1. propāgo, 1. διαδίδω, (μεταφυτεύω). 2) fines imperii ἐπεκτείνω τὰ ὅρια τοῦ βασιλείου.

2. prapāgo, gīnis, (βλάστημα ἀμπέλου). 2) πληθ. γενεαλογία (οἰκογενείας), γενεαλογικὸν δένδρον, (στέμμα οἰκογενειακόν),

propatūlum, i, οὐ. (κυρ. μέρος ἐκτεθέμενον εἰς τὰ ὅμματα πάντων), προαύλιον, αὐλή.

propērē, ἐπίρρ., ταχέως, ἐν σπουδῇ.

propinquus, ὁ ἐγγύς, πλησιόχωρος.

proprius, ἐπίρρ. (συγκρ. τοῦ prope ἐγγύς) κατ' αἰτ., ἐγγύτερον.

pro-rōno, 3. (προτίθημι). 2) quaestionem προβάλλω, (προτείνω) ζητημα. remedia προτείνω (ὀρίζω) φάρμακα.

propositum, i, οὐ. (τὸ προκειμένον), σκοπός.

propter, πρόθ. (μετ. αἰτ.), ἔνεκα, διὰ + αἰτ.

pro-rumpo, rūpi, ruptum, 3.. (ἔξορμῶ). 2) tanta vis morbi prorūpit τοσαύτη ὁρμή τῆς νόσου ἐπέπεσε, μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ἐνέπεσαν (ἐξεδηλώθη) ἡ νόσος.

pre-sēquor, 3. ἀποθ. προπέμπω.

prosperitas, ātis, εὐτυχία A 19,3.

prosperitas valetudinis ἀκμή εὐρωστίας, καλή (ἄκρα) ὑγεία.

pro-spīcio (pro-spēcio), spexi, spectrum, 3. (προσρῶ). 2) βλέπω μακράν, παρατηρῶ.

pro-ut, ἐπίρρ., «καθ' ὅ», ὥς, καθάπερ.

provīdēo, 2. (προνοῶ). 2) λαμβάνω πρόνοιαν, (προφυλακτικὰ μέτρα), ἐπινοῶ πανουργίαν.

provincīa, ae, ἐπαρχία.

proximus, ὑπερθ. (τοῦ propior), ἐγγύτατος, πλησιέστατος Hn 11,4. 2) προσεχής Hn 3,2.

prudentia, ae, εὐφυΐα, πρόνοια, περίσκεψις, ψυχραιμία. 2) τέχνησμα Hn 11,7.

publico, 1. (δημοσιῶ). 2) bona δημεύω τὴν περιουσίαν.

publicē, ἐπίρρ., (δημοσίᾳ). 2) ἐν ὀνόματι τῆς πολιτείας A 3,1. δημοσίᾳ ἀποφάσει, ἐπισήμως Hn 3,1. 3) διὰ λογαριασμόν τοῦ δημοσίου. A 2,4. 3,1.

publicus, δημόσιος, τοῦ κράτους.

puer, ĕri, ἄ., παῖς, νεανίας. 2) δοῦλος (ἀσχέτως ἡλικίας, πρβλ. «παῖς», γκαρσόν) Hn 12,4. 12,5. A 13,5.

puerilis, e, παιδικός.

pueritia, ae, παιδικὴ ἡλικία.

puerulus, i, ἄ., μικρὸν παιδίον.

pugna, ae, μάχη, πόλεμος.

pugno, 1. πολεμῶ. pugno pugnam πολεμῶ πόλεμον. hāc pugnā pugnatā ταύτης τῆς μάχης πολεμηθείσης, ταύτης τῆς μάχης γενομένης, (μετὰ τὴν μάχην ταύτην).

pulchrē, ἐπίρρ., καλῶς, ἐπιδεξίως.

pullūlo, 1. (βλαστάνω] φ ο υ ν τ ὡ -
ν ω] ἐπὶ τῶν βλαστῶν τῶν δένδρων
καὶ ἐπὶ τῶν νεοσσῶν). 2) διαδί-
δομαι.

pulsus, ἰδ. pello.

puppis, is, πρύμνα.

puris, γεν. τοῦ pus.

pus, puris, οὖ., πύον.

puto, 1. νομίζω.

Q

quā, ἐπίρρ., (ἐννοεῖται vīā ἢ
p a r t e δι' ἧς ὁδοῦ, δι' οὗ μέ-
ρους), ὅπου.

quācumque, ἐπίρρ., ὅπουδὴποτε.

quaero, sīvī, sītum, 3. ζητῶ, θέλω.

Hn 11,2. 2) quaero ab aliquo
ἐρωτῶ τινα, ζητῶ νὰ μάθω παρὰ
τινος.

quaesīvi, ἰδ. quaero.

qualis, e, ὁποῖος. hoc quale sit
τοῦτο ὁποῖον (ὁποῖας σπουδαί-
τητος ἢ σημασίας) εἶναι. . .

quaestio, ōnis, ζήτημα.

quaestor, ōris, ἀ., ταμίης.

quam, ἐπίρρ., ἢ (μετὰ τὰ συγκριτι-
κὰ καὶ τὸ alius) clarius quam
possent λαμπρότερον ἢ ὅσον θὰ
ἠδύναντο A 1,3. 2) aliud acroā-
ma quam (ἀντὶ τοῦ praeter=ἐ-
κτός) anagnosten ἄλλο ἀκρόαμα
ἐκτός τοῦ ἀναγνώστου). 3) μετὰ
ὑπερθετικῶν: quam plurimas. . .
serpentes ὡς πλείστους. . . ὅφεις,
ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους
Hn 10,4.

quandīu, ἐπίρρ., ἐφ' ὅσον (χρόνον)
Hn 5,4. 13,3. A 3,2. 2) (ὁ)πό-
σον χρόνον A 20,1.

quamquam, σύνδ., εἰ καί. 2) ἀλλ'
ὅμως, ἐν τούτοις, ἄλλως τε A
16,2. 20,1.

quam-vis, σύνδ. (ὅσον θέλεις). 2)
καὶ ἑάν.

quanto, ὅσῳ. tanto-quanto το-
σούτῳ—ὅσῳ, τοσοῦτον—ὅσον.

quantum, οὖσ., οὖ. καὶ (αἰτ. ἐνι-
κοῦ) ὡς ἐπίρρημα, ὅσον A 19,1.

quantus, πόσος A 20,5. 2) (ἡλι-
κος) πόσον μέγας Hn 5,4.

quā-re, ἐπίρρ., δι' ὃ, ἕνεκα, ὅθεν.
'Αλλ' ἐν βίῳ Κάτωνος (2,3) κε-
χωρισμένως, διότι εἶναι δύο λέξεις
quā re=ut eā re ἵνα διὰ τούτου
τοῦ πράγματος.

quartus, τέταρτος.

quaterni, nae, na (γεν. quater-
num), ἀνὰ τέσσαρας, τέσσαρες.
-que, ἐγκλιτ. τε, καί. 2) ἀλλὰ Hm
1,2.

quemlibet, αἰτ., τοῦ quilibet, ὁ ἰδέ.
quēo, quīvi, —, (quīre), (μετ'
ἀρνήσεως καὶ ἀπρμφ.) δύναμαι.
querimonīa, ae, παράπονον (μεμ-
ψιμοιρία), ἀφορμὴ παραπόνων.

qui, quae, quod, ἄντων. ἀναφ.
ὅς, ἡ, ὁ Hm 1,5. Hn 3,1. 5,4.
7,3. 8,4. 11,3. C 3,4. A 1,4.
2,5. 3,1. 5,4. 6,5. 14,3. 15,3.
16,3. 17,2. 18,3. 18,5. 20,3.
2) ἀντὶ συνδ. qui = et is ἢ sed
is ἢ is autem ἢ is enim ἢ is

igitur, cuius=huius enim διότι τούτου A 2,2. quā=et eā A 15,2. quibus=iis igitur A 18,4.— Μεθ' ὑποτ. α) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἀποτελέσματος: qui=ut is ὥστε οὗτος Hn 5,4. 11,3. A 5,1. 5,4. 14,2. 18,2. β) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ: qui=ut is ἵνα οὗτος Hn 7,2. 7,5. 7,7. 12,2. C 2,3. γ) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας: qui=cum is ἐπειδὴ οὗτος Hn 1,3. 12,2. A 6,4.

quicquam, ἰδ. quicquam.

quidem, ἐπίρρ., γε, τῇ ἀληθείᾳ, μάλιστα. 2) τοῦλάχιστον A 14,1.

quilibet, quaelibet, quodlibet (ἐπιθετικῶς ἢ quidlibet οὐσιαστικῶς) ὅστις θέλει (κατὰ λέξιν: ὅστις ἀρέσκει), ὅστισδήποτε, πᾶς τις, ὁ τυχών. quemlibet amplissimum triumphum πάντα τινὰ μεγάλωπρεπέστατον θρίαμβον.

quin, σύνδ. ὅστις δέν, ὥστε δέν, ὅστις (ὥστε) νὰ μὴ... 2) χωρὶς νὰ A 2,2. 20,1.

quini, ae, a, (γεν. quinum), ἀνὰ πέντε, πέντε.

quinque, πέντε.

quinquiens, πεντάκις.

quintus, πέμπτος.

quis, quid τίς; τί; Hn 12,5. A 17,1. 18,3.

quisquam, quidquam (ἢ quicquam), γεν. cuiusquam, δοτ. cuiquam, τίς, τί.

quisque, quaeque, quidque (οὐ-

σιαστικῶς καὶ quodque ἐπιθετικῶς), ἕκαστος, πᾶς (τις).

quisquis, quidquid, (ἢ quicquid) (πᾶς) ὅστις, ὅστισδήποτε.

quīvi, ἰδ. queo.

quō ἐπίρρ., ὅπου, εἰς ὁποῖον μέρος Hn 9,1. 2) πρὸς ἐπίτασιν τοῦ συγκριτικοῦ: quo magis Hn 10,2.

quod, σύνδ., ἕως, ἐφ' ὅσον (χρόνον).

quod, ὅτι, διότι 2) quod nisi ἐὰν δὲ μὴ.

quodam - mōdo ἐπίρρ., τρόπον τινά.

quoniam, σύνδ., ἐπειδὴ (βεβαίως), ἐπειδὴ (τώρα πλέον), ἐπειδὴ (λοιπόν).

quodque, ἐπίρρ., ὡσαύτως, καί, ἔτι, προσέτι. 2) tum quoque ἀκόμη τώρα (τὴν στιγμὴν αὐτήν).

quotannis, (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ quot anni=ὅσα ἔτη εἶναι), ἐπίρρ., κατ' ἔτος.

quotienscumque, ἐπίρρ., ὡσάκις καὶ ὡποσάκις καὶ ὡποτεδήποτε.

R

ratio, ōnis (λογαριασμός) 2). σχέδιον, ὁδός, μέσον Hn 10,3. 3) (λογικὸς καὶ φρόνιμος) ὑπολογισμός, μεμετρημένη καὶ λογικὴ χρῆσις τοῦ χρήματος A 14,3.

ratus, ἰδ. reor.

recēpi, ἰδ. recipio.

re-cīpīo (re καὶ cāpīo), cēpi,

- ceptum, 3. (ἀναλαμβάνω). 2) me ἐπανέρχομαι Hn 11,2. 3) ὑποχωρῶ Hn 11,4.
- re-cūso (re καὶ causa=δὲν δέχομαι, ἀρνοῦμαι), 1. illud recusavit ne postulerent ἡρνήθη (δὲν ἡθέλησε) νὰ ἀπαιτήσωσιν, ἀπέκρουσε τὴν ἀπαίτησίν των ἐκείνην ὅπως..., τὸ μόνον ὕπερ παρεκάλεσεν ἦτο νὰ μὴ...
- reddīdi, ἰδ. reddo.
- red-do, dīdi, dītum, 3. ἀποδίδω Hn 7,2. 2) ἀποκαθιστῶ Hm 2,5. 3) καθιστῶ, ποιῶ Hn 2,1. A 19,4.
- red-ēo, īi, ītum, īre, ἐπιστρέφω. 2) numquam in gratiam redeo οὐδέποτε εἰς καλὴν φιλικὴν συνεννόησιν (συμφιλίωσιν) ἐπανέρχομαι, οὐδέποτε συμφιλιοῦμαι (τ. ἔ. οὐδέποτε ἤρισα).
- redīi, ἰδ. redeo.
- redītus, ūs, ἀ., (ἐπάνοδος). 2) πρόσοδος, ἔσοδον, εἰσόδημα.
- re-fēro, rettūli, relātum, referre. me ἀποσύρομαι, ἐπαναπλέω.
- re-fīcīo (re καὶ fācīo), fēcī, fec-tum, 3. (πάλιν ποιῶ). 2) res reficiuntur τὰ πράγματα (αἱ συνθήκαι) βελτιοῦνται (καλυτερεύουν), ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων βελτιοῦται. 3) ἐπισκευάζω A 20,3.
- regnum, i, οὐ., βασίλειον.
- relictum, ἰδ. relinquo.
- religiōse, ἐπίρρ., (μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας), μετὰ συνειδητῆς περισκέψεως (σταθμήσεως), relinquo, līqui, lictum, 3. καταλείπω scriptum (οὐδ. μτχ.) γραπτῶς καταλείπω, ἀναγράφω, ἱστορῶ (=memoriae prodo [ἰδ. prodo]). 2) arma καταθέτω τὰ ὅπλα.
- relīqui, ōrum, ἀ., οἱ λοιποὶ, τὰ λείψανα Hn 6,4. relīqua τὰ λοιπὰ A 19,1. 3) nihil relīqui facio, ἰδ. facio.
- relīquus, λοιπός, ὑπόλοιπος. 2) οὐσ. ἰδ. facio A 21,5.
- remediūm, īi, οὐ., φάρμακον, (γιατρικό).
- re-mīgro, 1. ἐπανέρχομαι.
- re-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀποδίδω, ἀπολύω.
- remōtus, ἰδ. removeo.
- re-mōvēo, mōvi, mōtum, 2. ἀπομακρύνω Hn 2,4. 2) ἀποκρούω, ἀπωθῶ Hm 2,4. 3) ἐκποδῶν ποιοῦμαι (παρμερίζω) Hn 10,3.
- re-nōvo, 1. ἀνανεῶ.
- re-nuntīo, 1. ἀναγγέλλω.
- reōr, rātus sum, rēri, 2. ἀποθ. νομίζω. ratus (μτχ. πρkm. μετὰ σημασ. ἐνεστώτος), νομίζων, ἐν ᾧ ἐνόμιζεν, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι.
- repentē, ἐπίρρ., ἐξαίφνης, ἀπροσδοκήτως.
- repentīnus, αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος.
- re-pērio, reppēri, repertum, 4. ἀνευρίσκω Hn 11,3. 2) εὐρίσκω C 3,2. causam bellandi εὐρίσκω

αἰτίαν τοῦ πολεμεῖν (πολέμου).
 repo, psi, ptum, 3. (ἔρπω). 2)
 βαδίζω ἔρπων (ἀντίθετον εο).
 re-pōno, 3. καταθέτω (ὡς περίσ-
 σευμα).
 reppēri, ἰδ. reperio.
 re-prīmo, pressi, pressum, 3. ἐπέ-
 χω, (σταματῶ τι).
 requīro (re-quaero), quisīvi, qui-
 sītum, 3. ζητῶ πληροφορίας (πε-
 ρί τινος πράγματος).
 rēs, rēi, I. πρᾶγμα. in omnibus re-
 bus ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ἐν
 παντί. Συχνάκις πρὸς περιγραφὴν
 προηγουμένης ἐννοίας ἢ προτά-
 σεως C 2,3. Hn 1,3. 7,7. A 16,3.
 2) πράγματα, συνθήκαι, σχέσεις
 Hn 1,4. 3) αἰτία, ἀφορμή, μέσον
 C 2,2. 3,3. A 21,1. 4) ἐπιχειρήσεις
 (ἐργολαβία) A 6,5. 5) πληθ. res
 τὰ χρήματα, ἡ περιουσία Hn 10,1.
 res familiaris, ἰδ. familiaris. 6)
 τὰ ἄριστα (πράγματα) A 13,1. ἰδ.
 utor. 7) res domesticae οἰκιακὰ
 ὑποθέσεις. 8) res mandata τὸ ζη-
 τηθέν, ὑπόθεσις δ' ἣν παρακαλεῖ-
 ται τις. II. πρᾶξις, ἔργον Hn 11,6.
 C 3,4. A 18,2. 17,1. Κυρίως πολε-
 μικά ἔργα C 3,3 res gestae πρά-
 ξεις, συμβάντα, κατορθώματα, res
 maximae κυριαρχικὴ ἐξουσία, ὑ-
 ψίστη δύναμις. III. res Graecae,
 res Italicae ἑλληνικὴ, ῥωμαϊκὴ
 ἢ τῶν ἰταλικῶν πόλεων ἱστορία.
 res-publīca (γεν. δοτ. rei publi-
 cae, αἰτ. rem publicam, ἀφαιρ.

re publicā), τὸ κοινόν, ἡ πολι-
 τεία, τὸ κράτος C 2,2. 2,4. A
 3,2. 6,2. e re publica (συμφώ-
 νως) πρὸς τὸ συμφέρον (ἐν τῷ
 συμφέροντι) τῆς πολιτείας A 6,2.
 2) ἡ πολιτικὴ, ὁ πολιτικὸς βίος A
 6,1. ἰδ. versor.

res-scisco, scīvi ἢ scīi, scītum, 3.
 πληροφοροῦμαι, μανθάνω.

re-servo, 1. me (διατηρῶ, διαφυ-
 λάττω) ἐμυτὸν (ἐν ζωῇ).

re-sisto, stīti, (stītum), 3. ἀνθί-
 σταμαι Hn 3,1. 5,4. 2) ne (μεθ'
 ὑποτακτ.) ἀντιτείνω νὰ μὴ...

re-spondēo, spondi, sponsum, 2.
 ἀνταποκρίνομαι. mihi responde-
 tur εἰς ἐμέ ἀπόκρισις δίδεται (ἀ-
 ποκρίνονται), λαμβάνω τὴν ἀπάν-
 τησιν.

responsum, i, οὐ., ἀπόκρισις, ἀ-
 πάντησις.

restīti, ἰδ. resisto.

re-stītuo (re-stātuo), tūi, tūtum,
 3. (πάλιν ἀνορθῶ). 2) ἀνακτῶμαι
 (κερδίζω ἐκ νέου).

re-tīnēo, tinūi, tentum, 2. (οὐκ
 ἐῶ ἀπελθεῖν). 2) παρατείνω. sen-
 sit... neque sibi diutius vi-
 tam esse retinendam ἐνόησεν
 (ἀντελήφθη)... ὅτι δὲν ἔπρεπε (δὲν
 ὤφειλεν) ἐπὶ μακρότερον χρόνον
 τὸν βίον ἑαυτῷ νὰ παρατείνῃ.
 3) (γνωρίζω νὰ) διατηρῶ A 20,5.

rettūli, ἰδ. refero.

revertor, reversus sum καὶ (re-
 verti), reverti, 3. ἀποθ. ἐπι-

στρέφω.

revēdo, 1. ἀνακαλῶ. patriam defensum (ἀ' ὑπτιον) revocatus τὴν πατρίδα ἵνα ὑπερασπίσῃ ἀνακληθεῖς.

rex, regis, ἄ., βασιλεύς. 2) reges (βασιλεῖς) (ὑπατον ἀξίωμα τῶν δύο ἐν Καραχιδόνι ἀνωτάτων ἀρχόντων), σωφείται (καρχηδονιστὶ schofet).

rīsus, ūs, ἄ., γέλως, καγχασμός. robustus (δρύνος). 2) opibus (ἀ. φαιρ.) minus esse robustum (ἐβλεπεν ὅτι ἦτο) ὅχι τόσον ἰσχυρὸς κατὰ τὰς δυνάμεις (ἐβλεπεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀρκούσας δυνάμεις).

rogātū, (ἀφ. τοῦ rogātus αἵτησις) μετὰ γεν. = τῇ παρακλήσει (τινός) rogo, 1. (ἐρωτῶ). 2) παρακαλῶ, παρακλητικῶς ζητῶ (πρβλ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ἐρωτῶ» = παρακαλῶ) Hn 7,3. παθ. quidquid rogabatur ὅ,τι παρεκάλει τις αὐτόν A 15,1.

ruber, bra, brum, ἐρυθρός.

rusticus, ἀγροτικός.

S

sacrifico, 1. θύω, θυσιάζω.

saepē, ἐπίρρ., πολλάκις.

sāl, sālis, ἄ., (ἄλας). 1) καλαισθησία (γ ο ὤ σ τ ο), κομψότης.

saltus, ūs, ἄ., ὄρος δασῶδες, δρυμὸς Hn 3,3. 3,4. Πληθ. ὑψώματα σχηματίζοντα στενόν, κλεισώρεια, στενὸν πέρασμα), πέρασμα,

στεναὶ διαβάσεις Hn 4,3.

salus, ūtis, σωτηρία, 2) ἀνάρρωσις (ἐξ ἀσθενείας) A A 21,6.

salutāris, e, σωτήριος.

sancio, nxi, netum, 4. (κυρῶ π.χ. νόμον). 2) necessitudinem (καθιερῶ) συνδέω, συνάπτω (ἐπὶ στενότερον) τοὺς δεσμούς τῆς συγγενείας.

sanctus, ιερός, ὑπερθ. sanctissimus λίαν ιερὸς θεωρούμενος.

sano, 1. θεραπεύω.

sapientia, ae, φρόνησις, σύνεσις.

sarmentum, i, οὐ., (κλών, βλαστός), πληθ. φρυγάνων, δέσμη, φρύγανα.

satis, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ θ. ἡ οὐσ. 1) ἐξαρκῶν, ἱκανός. hoc unum satis erit dictum (hoc unum dictum erit satis) τοῦτο μόνον λεχθὲν θὰ εἶναι ἱκανόν. 2) ἅλις, ἀρκετόν, satis habeo μετ' ἐνεστώτος ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι (εἴμαι εὐχαριστημένος) νά. . .

satis-facio, 3. (ἱκανὸν ποιῶ τινα). 2) μετ' αἰτίας. καὶ ἀπρμφ. = πείθω τινά ὅτι. . ., δίδω ἐπαρκῆ ἐξήγησιν ὅτι. . .

sāciūs, τετραωμένος, τραυματισθείς.

scapha, ae, σκάφη, μικρὰ λέμβος.

scilicet, ἐπίρρ. (ἐκ τοῦ sci[re]licet

εἰδέναι ἔξεστι), δηλονότι, δηλαδὴ.

scio, scīvi καὶ scīi, scītum, 4. γινώσκω, γνωρίζω.

scribo, psi, ptum, 3. γράφω. aliquid de pace scriptum est περὶ

τῆς εἰρήνης ἐγράφη τι (τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου ἀφεώρα εἰς τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης). scribo alicui ἢ ad aliquem γράφω τινί, ἢ πρὸς τινα.

scriptum, ἰδ. scribo καὶ relinquo. sē ἢ sēsē, ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτούς, ἑαυτάς κ.λ.π.

secum = cum se, μεθ' ἑαυτοῦ, μεθ' ἑαυτῶν κλπ.

secundus (ἐκ τοῦ sequor ἕπομαι), δεύτερος. 2) εὖνους. secunda fortūnā ἀγαθῇ τύχῃ, ὑπὸ εὐτυχεῖς συνθήκας, εὐτυχῶς.

secūtus, ἰδ. sequor.

sed, σύνδ., ἀλλά.

se-dēcim, δέκα καὶ ἑξ, δέκα ἑξ. se—grēgo, 1. (ἀπαγγέλλω). 2) ἀποκλείω.

se-iungo (πρόφ. sejungo), nxi, nctum, 3. διαχωρίζω, ὀρίζω.

semel, ἐπὶρρ., ἀριθμ., ἅπαξ (μὶ ἀ φ ο ρ ἄ).

semper, ἐπὶρρ., ἀεί, πάντοτε.

senātus, ūs, ἄ., σύγκλητος. 2) ἡ ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀκρόασις Hn 7,6. senatus populusque Romanus ἡ ῥωμαϊκὴ κυβέρνησις, τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος (ἡ βουλευτικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς 'Ρώμης

senectus, ūtis, γῆρας. extrema ἡ summa senectus βαθύτατον γῆρας.

senex, senis (ἐκ τοῦ sen[ic]lis), γέρων, πρεσβύτης, ἐν βαθεῖ γήρατι

C 3,3. A 16,1. 2) συγκρ. senior γέρων πως C 3,2.

sēni, δοτ. ἐνικοῦ τοῦ senex A 16,1. sēni, sēnae, sēna, ἀνά ἑξ, ἑξ A 2,6. sensi, ἰδ. sentio.

sententiā, ae, γνώμη. 2) ex sententiā κατὰ γνώμην (κατ' εὐχὴν, ἐπιτυχῶς).

sentīo, sensi, sensum, 4. αἰσθάνομαι A 21,4. 2) ἀντιλαμβάνομαι, ἔννοῶ Hn 2,2.

separātīm, ἐπὶρρ., ἰδίᾳ (χωριστά).

sepēlīo, pelīvi, pultum, 4. θάπτω, ἐνταφιάζω.

septem, ἐπτά.

septuagesīmus, ἐβδομηκοστός.

septuaginta, ἐβδομήκοντα A 21,1.

sepultus, ἰδ. sepelio.

sēque (se καὶ -que = et se) Hn 11,7.

sēquor, secūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ. ἀκολουθῶ. castra alicuius ἀκολουθῶ τὸ στρατόπεδόν τινος, συνεκστρατεύω μετὰ τινος. aliquem in provinciam (ὡς βοηθός) συνοδεύω τινὰ μέλλοντα νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας.

sermo, ōnis, ἄ., (ὁμιλία, λόγος). 2) γλῶσσα. Graeco sermone ἑλληνικῷ λόγῳ, ἑλληνιστί.

serpens, ntis (ἐνν. bestia), ὄφις, (γεν. πληθ. serpentium).

servīo, īvi, itum, 4. (εἶμαι ἢ ὑπηρετῶ ὡς δοῦλος). 2) paci ὑπηρετῶ τῇ εἰρήνῃ, (στρέφω πᾶσαν

τὴν προσοχὴν μου εἰς..., ἐργάζομαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τίθεμαι ὅλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εἰρήνης). 3) ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω, προνοῶ ὑπὲρ... A 6,5.

serviundum, ἀντὶ serviendum, ἰδ. servio.

servulus, i, ἄ., (τὸ ὑποκοριστικὸν περιφρονητικῶς), δοῦλος.

sestertius, ii, ἄ., (ἐκ τοῦ semis [= semi-as ἡμισσάριον] καὶ tertius ἐνν. n u m m u s τρίτον ἡμισσάριον, δύο καὶ τὸ τρίτον ἡμισσάριον, πέντε ἡμισσάρια, τ.ἔ. τρία ἡμίσεος δεόντα=2 1/2 ἄσσάρια). Σηστέριος, ῥωμαϊκὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἔχον βραδύτερον 4 ἄσσάριων ἀξίαν περίπου 0,25 τῆς προπολεμικῆς δραχμῆς. 2) sestertium, ii, οὐ, (κυρίως γεν. πληθ. τοῦ sestertius ἀντὶ centena milia sestertium (=sestertiorum) μετὰ ἀριθμ., πολλαπλασιαστικοῦ ἐπιρρήματος = 100.000 σηστέριοι, περίπου 25.000 δρχ.). Κατὰ ταῦτα in sestertio centiens=(ἀφοῦ sestertium =10.000.000 σηστέριοι) 2.500.000 περίπου δρχ. In sestertio vicies=περίπου 500.000 δρχ. Ἰδὲ in.

setius (καὶ secius συγκρ. τοῦ secus = ἄλλως ἢ ὅσον πρέπει), ἐπίρρ., ἤττον. neque eo setius οὐδὲν ἤττον ὅμως.

sveērē, ἐπίρρ., αὐστηρῶς.

severitas, ātis, αὐστηρότης, σοβαρότης.

sex, ἑξ.

sexaginta, ἐξήκοντα.

si, σύνδ., εἰ, ἐάν. ἄν.

sic, ἐπίρρ., οὕτως, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὥδε. 2) οὕτω, τόσον A 1,4. 3) τόσον μόνον, ἐπὶ τῷ ὄρφ... A 6,4.

significo, 1. δηλῶ.

signum, i, οὐ., σημεῖον, τεκμήριον, ἀπόδειξις. 2) signum pugnae τὸ σημεῖον (τῆς ἐνάρξεως) τῆς μάχης.

silva, ae, (ὕλη, δάσος). 2) κῆπος σύνδεστος, (πάρκον).

similitudo, dīnis, ὁμοιότης.

simul, ἐπίρρ., ὁμοῦ Hn 6,4. 2) συγχρόνως Hn 2,4. 7,2. 9,5. 13,3.

simulo, 1. (ἀπεικάζω). 2) προσποιῶμαι, [καμώνομαι].

simultas, ātis, (ἄμιλλα). 2) ἑλλειψις ὁμοιοῦς, διχόνοια, διαφωνία, παρεξήγησις,

sine, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἄνευ.

singularis, e, (μόνος). 2) ἐξαίρετος, διαφέρων πάντων.

singuli, ae, a, ἕκαστος, in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως. singulis (δοτ.) ἐκάστω, κατὰ κεφαλὴν.

socer, ēri, ἄ., πενθερός.

societas, ātis, (κοινωνία). 2) συμμάχια.

solco, solitus sum, 2. (ῥῆμα ἡμι-αποθετικόν), εἴωθα, συνηθίζω.

sollitus, ἰδ. soleo.

soll-ers, rtis, (sollus [= totus])

καὶ ars), ἔμπειρος, ἐπιδέξιος.

solum, ἐπίρρ., μόνον.

solvo, lvi, lūtum, 3. λύω. naves
τὰς ναῦς, (τὰ πρυμνήσια τῶν
νεῶν), ἀπαίρω. 2) epistulam λύω
(ἀν οἶ γω) τὴν ἐπιστολήν.

soror, ōris, ἀδελφή.

sors, sortis, κλήρος C 2,1. non
pro sortis necessitudine οὐχὶ
συμφώνως πρὸς τὸν στενὸν δε-
σμὸν (τὴν ὑπηρεσιακὴν σχέσιν),
τὸν ὁποῖον ὁ κλήρος εἶχεν ὀρίσει
(μεταξὺ τῶν).

sortē, ἀφαιρ. τοῦ sors.

specimen, minis, οὐ., (δεῦγμα).

2) ἀπόδειξις, τεκμήριον.

sperārat = speravērat, ἰδ. spero.

spēro, 1. (ἐκ τοῦ spes.), ἐλπίζω.

spēs, spēi, ἐλπίς. 2) ἰδιοτελεῖς
σκοποὶ A 6,5.

splendīdē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.

splendīdus, λαμπρός, ἀξιοπρεπῶς
ζῶν, ἀξιοπρεπῇ παράστασιν ἔχων.

sponsālia, ium, οὐ., πληθ. μνηστεία,
ὑπόσχεσις γάμου, ἀρραβῶνες.

statim, ἐπίρρ., εὐθύς.

statūa, ae, ἀνδριάς.

statūo, ūi, ūtum, 3. (ἵστημι). 2)
ἀποφασίζω.

stipendium, ūi, οὐ., (φόρος) ἐκ τοῦ
stips [τὸ εἰσφερόμενον κέρμα, ἔ-
ρανος] καὶ pendo [= τίνω, πληρώ-
νω]. 3) (ἡμερήσιος) στρατ. μισθός.

stirps, pis, (στέλεχος). 2) ἡ πρῶ-
τη γενεαλογικὴ καταγωγὴ, γέ-
νος, γενεά.

sto, stēti, stātum, 1. ἕστηκα. pa-
ri fastigio (ἀφαιρ.) ἵσταμαι ἐπὶ
τοῦ αὐτοῦ (ἐπὶ τοῦ ὁμοίου) κοινω-
νικοῦ ἐπιπέδου (βαθμοῦ). 2) mihi
stat+ἀπρμφ.=ἔχω στερεὰν ἀπό-
φασιν νά... (εἶμαι ἀποφασισμένος).
studēo, dūi,—, 2. (σπουδάζω). 2)
προθυμοποιοῦμαι, ἐπιθυμῶ, προσ-
παθῶ (κοιτάζω νά...).

studiōsus, (ἐπιμελής). 2) studio-
sus litterarum σπουδάζων περὶ
τὰ γράμματα, φίλος τῶν γραμμα-
τῶν, φίλος τῶν ἐπιστημῶν.

studium, ūi, οὐ., σπουδὴ, ζῆλος A
1,4. 2) studia principum αἱ τά-
σεις (αἱ προσπάθειαι, κομματικοὶ
ἀνταγωνισμοί), τὰ πολιτικὰ πάθη
τῶν μεγάλων ἀνδρῶν A 16,4. 3)
(πληθ.) ἡ μετὰ μεγάλης θελήσεως
διαρκὲς πρὸς τι ἐνασχόλησις τοῦ
νοῦ. studia litterarum ἡ περὶ
τὰ γράμματα (τὰς ἐπιστήμας)
σπουδὴ. 4) αἱ σπουδαί, αἱ κλίσεις
(ἀτόμου τινὸς) A 2,2.

stultē, ἐπίρρ., μωρῶς, ἀνοήτως.
suavitas, ātis (ἡδύτης). 2) sua-
vitas oris atque vocis χάρις
γλώσσης καὶ φωνῆς (μεστὸν χά-
ριτος λεκτικὸν καὶ τόνος φωνῆς
εὐχάριστος) πρβλ. τὸ γαλλ. dic-
tion.

sub, πρόθ. μετ' ἀφαιρ., ὑπὸ+αἰτ.

subēgi, ἰδ. subigo.

sub-īgo (sub καὶ āgo), ēgi, ac-
tum, 3. ὑποτάσσω.

subītō, ἐπίρρ., αἰφνης, ἀπροσδοκῆτως

sub-lēvo, 1. (ἀνακουφίζω). 2) καθιστῶ δυνατόν, διευκολύνω.

sub-serībō, 3. (ὑπογράφω). 2) υπογράφω ὡς συγκατηγόρος τὴν καταγγελίαν τοῦ κυρίου κατηγοροῦ, «κλητὴρ ἐπιγράφομαι».

sub-texo, χυῖ, xtum, 3. (συνυφαίνω). 2) παρενείρω, παρεμβάλλω.

sub-urbānus, προάστειος, πλησίον τῆς πόλεως (Ῥώμης) κείμενος.

sue-cēdo (sub καὶ cedo), 3. (ὑπέρχομαι) 2) alicui διαδέχομαι (τινα) ἐν τῇ ὑπερσίᾳ.

sue-cumbo, cubūi, cubitum, 3. (κατακλίνομαι). 2) ὑπείνω, ἐνδίδω, ὑποκύπτω, succumbente patriā = si succumbēret patria ἐὰν ἡ πατρις ᾔθελεν, ἐδώσει (ᾔθελεν ὑποκύψει).

suffectus (μτχ. τοῦ sufficior), ἐπικαταστάθεις, ἐπικατάστατος στρατηγός, ὁ εἰς ἀντικατάστασιν ἄλλου (ἀποθανόντος) ἐκλεγείς.

sui, sibi, se ἢ sese, ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτῶν κλπ.

sum, fui, esse, εἶμαι. sum alicui aptissimus προσαρμόζομαι τινι, (προσκολλῶμαι τινι). sum alicui iucundissimus (εἶμαι τινι εὐχρεστότατος), εἰς ἄκρον (καθ' ὑπερβολὴν) ὑπὸ τινος ἀγαπῶμαι. sum in pari periculo (εἶμαι ἐν μέσῳ [ἐν καταστάσει] ὁμοίου κινδύνου), ὁμοίως κινδυνεύω. numerus erat

viginti milium ὁ ἀριθμὸς ἦτο εἴκοσι χιλιάδων, (ἀνῆρχετο, συνεποσοῦτο εἰς...), sum adversus aliquem εἶμαι ἐκτὸν (ἢ ἀντίπαλός) τινος. sum in amicitia cum aliquo εἶμαι ἐν φιλίᾳ (φιλικῶς διαβιῶ) πρὸς τινα. sum eādē mente εἶμαι (ἐμοφοῦμαι) τῶν αὐτῶν διαθέσεων, ἔχω τὰς αὐτὰς διαθέσεις. sunt in suā potestate εἶναι ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐξουσίᾳ (εἶναι αὐτεξούσιοι). sum optimarum partium εἶμαι τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόμματος. continentis est εἶναι (ἔδιον) οἰκονόμου. est signum continentiae εἶναι σημεῖον οἰκονομίας (προδίδει οἰκονομίαν). est signum diligentiae εἶναι σημεῖον ἐπιμεμελημένης φιλοπονίας. aliquid est indicio (δοτ.) εἶναι τι τεκμήριον (χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν). reliquum est ut... ὑπόλοιπον εἶναι (ὑπολείπεται) νά... .

summa -ae, (τὸ ὅλον). 2. summa imperii ἀρχιστρατηγία Hn 3,1. 3) κοσμοκρατορία, ἡγεμονία Hn 8,3. summus καὶ supremus (ὑπερθ.), ἀνώτατος, ὑπάτος. summas (amphōras) opērit καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν (τὸ ἄνω μέρος) τῶν ἀμφορέων.

sūmo, mpsi, mptum, 3. λαμβάνω. sumpsī, id. sumo.

sumptuōsus, δαπανηρός, φιλοδάπανος, πολυέξοδος, σπάταλος A 13, 5. πολυδάπανος, πολυτελής A 14,3.

sumptus, ūs, ἀ., δαπάνη, ἔξοδα. 2) δαπάνη εἰς (πολυτελεῖς κατασκευάς) A 13,2.

supellex, supellectilis, οἰκοσκευὴ (ἐπιπλά κλπ.).

superārat=superavērat.

superārim=superavērim.

superesse, ἰδ. supersum.

superior, ἀ. καὶ θ., ἴσος οὐ. (γεν. iōris συγκρ. τοῦ supērus) πρότερος, παρελθὼν C 1,4. Hn 4,4. 2) ἰσχυρότερος, κραταιότερος Hn 8,4. 3) ὑπέρτερος, νικητὴς Hn 1,2. Hn 1,2.

supēro, 1. (εἶμαι ὑπεράνω). 2) ὑπερτεροῦ, ὑπερβάλλω Hn 1,1. 3) νικῶ, καταβάλλω, classe «ναυσικρατῶ», ναυμαχία νικῶ Hn 11,7. 4) superior ὑπερτεροῦμαι, εἶμαι (ἀριθμητικῶς) ἀσθενέστερος.

superstes, stītis, ἐπιζῶν. sum superstes alicui ἐπιβιῶ, ἐπιζῶ τινι, ζῶ μετὰ τὸν θάνατόν τινος.

super-sum, περισσεύω, ὑπολείπομαι. 2) temporibus (δοτ.) ἐπιβιῶ, ζῶ μετὰ τὴν πάροδον τῆς κρίσεως (τῆς νόσου).

suprā (ἐκ τοῦ suprā parte), ἐπίρρ., ἀνωτέρω.

suprēmus=summus.

sus-cīpīo (sub[su(b)s] καὶ cāpio), cēpi, ceptum, 3. (ὑποστηρίζω). 2) negotium ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι ἔργον. inimicitias ἐπισύρω ἔχθρας. bellum ἐπιχειρῶ

(ἀποδύομαι εἰς) πόλεμον.

suspiciō, ōnis, ὑποψία.

sus-tīneo (sub]=su(b)s] καὶ tenēo), tinūi, tentum, 2. (βαστάζω). 2) vim hostium ὑπομένω (ἀποκρούω) τὴν ὁρμὴν τῶν πολεμίων.

sustūli, ἰδ. tollo.

suus, ἑαυτοῦ. 2) suae res ἡ ἰδίᾳ αὐτοῦ περιουσία. suo nomine accusare ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι κατηγορεῖν (εἶμαι ὁ μόνος, ὁ κύριος κατηγορὸς εἰς ποινικὴν δίκην). 3) οὐσ., sui, ōrum ἀ., οἱ οἰκεῖοι, οἱ συγγενεῖς A 17,2. 20,1.

T

tabellariūs, ἴι, ἀ., κήρυξ γραμματοφόρος, ὁ κομιστής.

taciturnus, σιωπηρὸς, σιωπηλός.

talis, e, τοιοῦτος. 2) οὕτω μέγας A 5,4.

tam, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον πολὺ.

tam... quam τόσον... ὅσον.

tamen, ὅμως.

tamquam, ἐπίρρ., (ὥσπερ, ὥσει).

2) ἀντὶ τοῦ tamquam si Hn 2,2. (μὲ ὑποτακτ.).

tanto (ἄραρι. τοῦ tantus μετὰ τοῦ antecēdo), τοσοῦτῳ, τοσοῦτον.

tantum, ἐπίρρ., (τόσον πολὺ). 2) τόσον μόνον, ἀπλῶς Hn 10,5.

tantus, τοσοῦτος Hn 13,2. C 3,2.

A 15,2. 18,6. 2) τόσος, οὕτω πολὺς, οὕτω μέγας A 14,2. hic tantus vir οὗτος ὁ μέγας ἀνὴρ.

tectum, i, οὐ., (στέγη). 2) οἶκος, οἶκημα.

temerē, ἐπίρρ., (τυχόντως, ἀλογίστως), nullus dies. . . temere οὐδεμία σχεδὸν ἡμέρα εὐκόλως... A 20,2. (ιδ. intercedo).

templum, i, οὐ., ναός.

temporibus, ιδ. tempus.

tempus, ὅρις, οὐ., χρόνος. tempore reliquo ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ. suo tempore ἐν τῷ οἰκείῳ χρόνῳ, ἐν χρονολογικῇ τάξει A 28,2. 2) εὐκαιρία Hn 2,3. 3) πλῆθ. οἱ χαλεποὶ καιροί, ἡ κρίσις τῆς ἀσθενείας A 22,2.

tenēo, nūi, ntum, 2. (κρατῶ). 2) aram ἐπιθέτω τὰς χειρας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ὡς οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου). 3) κατέχω Hn 1,5. 4) principatum eloquentiae κρατῶ τὰ πρωτεῖα (τὰ σκήπτρα) τῆς εὐγλωττίας, εἶμαι ὁ πρῶτος ῥήτωρ. me uno loco διαμένω ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. 5) ἐμμένω,πραγματοποιῶ, ἐκτελῶ A 1,2. tenesmos (ἀντὶ tenesmus), i ἀ., κωλικὴ νόσος μετὰ τάσεως πρὸς ἀφρόδυσιν, «ταινεσμός».

tento, 1. (ψηλαφῶ). 2) δοκιμάζω, ἀποπειρῶμαι A 1,2. 3) κλητεύω, ἐνάγω C 2,4.

terni, ae, a, ἀνὰ τρεῖς, τρεῖς. ter-na milia ἐνν. (sestertium) = 3.000 σηστέρτιοι.

terra, ae, γῆ, ἡπειρος, ξηρά.

terror, ὀρις, ἀ., τρόμος.

tertiō, ἐπίρρ. τὸ τρίτον (τρίτην φοράν).

tertius, τρίτος

testamentum, i, οὐ., διαθήκη.

testimoniūm, ii, οὐ., τεκμήριον, ἀπόδειξις.

testis, is, ἀ., μάρτυς.

timor, ὀρις, ἀ., φόβος.

tollo, sustūli, sublātum, 3. (αἵρω). 2) ἀπάγω, ἀποκομίζω Hn 9,4. 3) ἀφαιρῶ ἐκ τοῦ μέσου, ἀναιρῶ, ἐξολοθρεύω Hn 5,3.

totus (γεν. totius, δοτ. toti), ὅλος, ὁλόκληρος, πᾶς. totā Africā ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν ὅλην.

trādo (trans-do), dīdi, dītum, 3. παραδίδω. non suae esse virtutis arma adversariis tradere (εἶπεν ὅτι) δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς (τῆς ἑαυτοῦ ἀξιοπρεπείας) τοῖς πλεμείοις τὰ ὅπλα νὰ παραδώσῃ. 2) (ἐπὶ διδασκάλου) διδάσκω, παραδίδω (προφορικῶς) A 1,3.

trādūco (trans-duco), 3. διαβιβάζω traduxi, ιδ. traduco.

traīeci, ιδ. traicio.

trā-īcio (πρόφερε trajīcio), iēci, iectum, 3. διαβιβάζω.

tranquillitas, ātis, ψυχικὴ γαλήνη, ψυχικὴ ἡρεμία.

tranquillo, 1. καθησυχάζω, γαλήνῳ. tranquillatis rebus ἀφοῦ τὰ πράγματα (τὰ πολιτικὰ μίσση) καθησύχασαν (ἡρέμησαν, κατηνύχασθησαν), ἀφοῦ ἔργενεν ἡσυχία.

trans-ēo, īre, διαβαίνω, διαπερῶ.
transīi, īd. transeo.

transītus, ūs, ἀ., δίοδος.

trecenti, ae, a, τριακόσιοι.

tribūnus, i, ἀ., (φύλαρχος). tri-
bunus militum χιλιάρχος. Ἐκά-
στη λεγεών εἶχεν 6 ἐκ περιτρο-
πῆς διοικοῦντας χιλιάρχους. tri-
bunus plebēi (γεν. τοῦ plebes)
δήμαρχος.

tribūo, būi, būtum, 3. (νέμω). 2)
litteris (δοτ.) nonnihil temporis
ἀφιερῶ χάριν τῶν γραμμάτων χρό-
νον τινά (μέρος τι τοῦ χρόνου).
3) παρέχω, χορηγῶ A 19,3. 4)
cum tribūi (ἀπαρμφ. τοῦ tri-
buor) vidērent ἐπειδὴ ἔβλεπον
ὅτι ἀπεδίδετο, (ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀ-
ποδοθῇ), ὅτι ὠφείλετο, ὅτι προ-
ήρχετο ἐκ... A 6,5.

tridūum, i, οὐ., τριήμερον.

triennīum, īi, οὐ., τριετία.

triginta, τριάκοντα.

triticeum, i, οὐ., σῖτος.

triumphus, ī, ἀ., θρίαμβος. Ὁ θρί-
αμβος ἦτο ἡ μερίστη τῶν ἀμοιβῶν
τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας. Ἐψηφί-
ζετο ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῷ ἐπι-
στρέφοντι νικητῇ καὶ τροπαιοῦχῳ
στρατηγῷ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῇ τῶν
λεγεόνων εἰσῆρχετο ἐν πομπῇ εἰς
τὴν Ῥώμην καὶ ἀνῆρχετο εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διός.

tuēor, tuītus ἢ tūtus sum, 2.
ἀποθ. (προβλέπω). 2) φυλάττω.
valetudinem φυλάττω τὴν υἰεῖαν

μου (προσπαθῶ νὰ ἀναρρώσω).

tuli, īd. fero.

tum, ἐπίρρ., τότε tum quoque καὶ
τότε (ἀκόμη).

tumultus, ūs, ἀ., (ταραχή). 2) (αἰ-
φνιδία) στάσις, (ἐπανάστασις).

U

ubi, ἐπίρρ., ὅπου, ἐνθα Hn 1,2.

Hn 12,3. 2) ubi, σύνδ. χρόν.,
ὥς, εὐθύς ὥς Hn 8,2. 11,2.

ullus, (γεν. ullius, δοτ. ullī), (προ-
ηγουμένης ἀρνήσεως) τίς, οὐδεὶς.

ultimus (ὑπερθ. τοῦ ἀχρήστου
ulter, ultra, ultrum), ἔσχατος
A 20,4. 2) ἀρχαιότατος, ὁ πλέον
ἀπομεμακρυσμένος A 1,1.

umquam, (προηγουμένης ἀρνήσεως)
ποτέ, οὐδέποτε.

undē, ἐπίρρ., ὅθεν, ὁπόθεν.

undīque, ἐπίρρ., πανταχόθεν.

universus (ἐκ τοῦ unus+μτχ.
versus), ὁμοῦ, πᾶς. 2) πληθ.
πάντες, σύμπαντες.

unus (γεν. unius, δοτ. unī), εἷς
Hn 12,1. 2) εἷς, μόνος Hn 1,2
(ἀντίθετον multi), 3,4. 3) ὁ εἷς,
ὁ μὲν Hn 3,3. 4) εἷς καὶ ὁ αὐτός
Hn 12,3. 5) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

urbānus, ἀστικός (τῆς Ῥώμης).

urbs, urbis, πόλις. 2) Ῥώμη Hn
5,1. C 2,2. A 20,1. (πρβλ. ἄστν
= Ἀθῆναι. Πόλις = Κων)νοῦπο-

λις. Πόντος = Εὐξείνιος πόντος).
usque, ἐπίρρ., (διηγετικῶς). 2) μετ'

ἄλλης προθ. (τοπικῶς) usque a rubro mari ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. 3) χρον. usque ad μέχρι Hn 2,5. 7,1. C 2,4. 3,4. A 16,3. usūra, ae, (χρῆσις). 2) (ὀφέλεια ἀπὸ δεδανεισμένου κεφαλαίου) τόκος. usūs, ūs, ἄ.. χρῆσις, χρησιμοποίησις (τοῦ χρήματος) A 14,3. 2) usus benivolentiaque (ἰδ. benevolentia) A 20,5. 3) ūsū (ἀφαιρ.) vēnit διὰ τῆς χρήσεως (διὰ τῆς συνήθους τῶν πραγμάτων φορᾶς) πράγματι συμβαίνει, ἢ (ἐὰν τὸ usū ληφθῇ ὡς δοτ. πτώσεως = usui) ἔρχεται εἰς χρῆσιν, πράγματι συμβαίνει, ἐπακολουθεῖ = fieri solet (εἴωθε γίγνεσθαι, λαμβάνει χώραν) Hn 12,3. quae nunc usū veniunt (ὅσα νῦν συμβαίνουν) τὰ σημερινὰ γεγονότα A 16,4. usus (sum), ἰδ. utor. ūt, I. ἐπίρρ., ὡς, ὥσπερ. 1) ἐν παρενεθετικαῖς προτάσεσι πρὸς σαφεστέραν ἀνάπτυξιν C 1,1: ut tum erant tempora καθὼς τότε ἦσαν οἱ χρόνοι, ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του (διότι ἐπὶ Νέπωτος τὸ χρῆμα δὲν ἦτο ἄφθονον), παραδείγματος χάριν A 18,3. 21,5. 22,4. 2) ut — sic καθὼς — ὁμοίως Hn 7,4. 3) ἐπὶ χρόνου: ὡς, εὐθὺς ὡς (συνήθ. μετὰ πρ. μ. ὁριστ.) Hm 2,1. Hn 7,4. C 1,2. A 21,5. — II. σύνδ. μεθ' ὑποτακτ. 1) πρὸς δῆλωσιν ἐνεργείας, ἀκολουθίας κλπ. ἡ προηγ. δεικτικῶν = ὥστε (νά)...

Hm 1,4. 1,5. 2,1. Hn 2,2,4,3. 10,5. 12,1. A 1,3. 2,6. 15,1. 18,1. 2. 20,3. 21,1. 21,2,21,3. 5. 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ = ἵνα Hn 2,1.

ūter, utra, utrum, πότερος (γεν. utrius).

uterque, utrāque, utrumque (ἐν. γεν. utriusque, δοτ. utriūque) ἐκότερος, ἀμφοτέροι. Καθ' ἐνικὸν ἀρθμόν: Hn 4,4. A 14,2. 20,5. 2) οὐδ. ἐν. ὡς οὐσιαστικόν quod utrumque ὕπερ ἐκάτερον (τούτων δὲ τῶν δύο ἕκαστον). Πληθ. utriūque (ὅταν ἐκατέρωθεν εὐρίσκονται οἱ ἀντίπαλοι) Hn 11,1. (ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο μόνον) Hn 4,2.

ūti, ἀπρμφ. τοῦ utor.

utilitas, ātis, χρησιμότης, ὀφέλεια.

ūtor, ūsus sum, ūti, 2. ἀποθ. χρῶμαι. aliquo doctōre χρῶμαί τινι διδασκάλῳ, ἔχω τινὰ (ὡς) διδάσκαλον. beneficio (ἀφαιρ.) δέχομαι (λαμβάνω) τὴν τιμὴν. omnibus optimis rebus (ἀφαιρ.) ἀπολαύω τῶν εὐγενεστάτων ἀπολαύσεων τοῦ βίου. prosperitate valetudinis ἀπολαύω ἡσυχίας (ἐξαιρέτου) ὑγείας. patre usus est diligenti πατέρᾳ ἔσχεν οἰκονόμον. 2) τηρῶ A 14,2.

utpōte. (ὡς δυνατόν [ἐστίν]). 2) ἅτε + μετοχῇ.

utrius, ἰδ. uter.

utrobique, ἐπίρρ., ἐκατέρωθι, ἀμφοτέρωθι (καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

utrum (εἰσάγει τὸ πρῶτον. μέλος πλαγίας ἐρωτήσεως), πότερον. utrum—an πότερον (ποῖον ἐκ τῶν δύο)—ἤ.

V

valens, ntis, (ῥωμαλέος). 2) ἰσχυρός (ἐπὶ προσώπων) Hn 6,2. (ἐπὶ πόλεων) Hn 2,4.

vālĕo, lūi,—, 2. (ὕψαινω). 2) εἶμαι δυνατός, ἰσχυρός Hn 10,2.

3) ἔχω δύναμιν (ἐπιρροήν) A 5,3. valetūdo, dīnis, κατάστασις υγείας, (εὐρωστία), υγεία A 2,1. 5. 2) νόσος τῶν (ὀφθαλμῶν), ὀφθαλμία Hn 4,3.

vallum, i, οὖ., (περι)χαράκωμα, πρόχυμα.

variŭs, ποικίλος.

vas, vasis, οὖ., (ἀρχαίωτ. vasum, ὄθεν), ὁ πληθ. μόνον κατὰ τὴν β' κλίσι. vasa, ōrum, σκεῦος, ἀγγεῖον.

vates, tis, ἄ., μάντις, προφήτης. -ve, ἐγκλ. (ἐν τέλει λέξεως) ἤ, A 18,6.

vectīgal, ālis, οὖ., πρόσδοσις, nova vectigalia νέαι πρόσδοσις Hn 7,5.

vehor, vectus sum, 3. ὀχοῦμαι. 2) in nave ὀχοῦμαι ἐπὶ νεώς, πλέω. vel (κυρίως προστακτ. τοῦ volo = λαβέ κατὰ προτίμησιν) σύνδ., ἤ. vel—vel ἤ—ἤ, εἴτε—εἴτε.

vellem, παρτατ. ὑποτακτ. τοῦ volo. vellemne (εἶναι δύο λέξεις: vellem προτ. ὑποστ. τοῦ volo καὶ -ne).

velum, i, οὖ., ἱστίον (τῶν πλοίων). velut, ἐπίρρ., ὥς, ὥσπερ, καθάπερ. venenātus, δηλητηριώδης, ἰοβόλος.

venĕnum, i, οὖ., δηλητήριον, ἰός.

venīo, vĕni, ventum, 4. ἔρχομαι, ἀφικνοῦμαι. 2) venio obviam

alicuius ἔρχομαι εἰς ὑπάντησίν τινος, ἀντιτάσσομαί τινι (ἐχθρικῶς).

3) venit usu, ἰδ. usus. venter, tris, ἄ., γαστήρ, κοιλία (κοιλίας ἀπολαύσεις, καλοφαγία).

ventus, i, ἄ., ἄνεμος.

verbōsus, πολυλόγος, διεξοδικός.

verbum, i, οὖ., λόγος, λέξις. pluribus verbis (ἀφ.) διὰ πλειόνων λέξεων, ἐν ἐκτάσει. 2) λόγος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔργον) A 5,2.

verē, ἐπίρρ., ἀληθῶς, δικαίως.

verĕor, veritus sum, 2. ἀποθ. (αἰδοῦμαι). 2) vereor ne φοβοῦμαι μή, δὲν θέλω νά... Hn 2,1.

3) asperitatem alicuius «αἰδοῦμαι», εὐλαβοῦμαι, σέβομαι (μετὰ σεβασμοῦ ἢ εὐλαβείας) φέρομαι πρὸς τὴν τραχύτητά τινος. 4) aliquem σέβομαί τινα A 15,1.

verō, σύνδ., δέ, ἀλλά.

versor, 1. ἀποθ. (στρέφομαι), διάγω, διατρίβω, in Sabīnis ἐν τοῖς Σαβίνοις, τ. ἔ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων. in re publicā πολιτεύομαι, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ πολιτείᾳ (ἐν τῇ πολιτικῇ), δρῶ ὡς πολιτικὸν πρόσωπον.

versūra, ae, (στροφή). 2) δάνειον. versuram facere νέον δάνειον

δανείζομαι ἰδ. καὶ facio.
 versus, ūs, ἄ., (αὔλαξ). 2) στίχος, ποίησις.
 verito, rti, rsum, 3. στρέφω, verito puppes ἀνακρούω πρύμναν, στρέφω τὰς πρύμνας πρὸς τὸ μέρος τῶν πολεμίων, ἵνα φύγω, τρέπομαι εἰς φυγὴν, ὑποχωρῶ.
 verus, ἀληθής. si verum est ut, ἐὰν ἀληθὲς εἶναι ὅτι..., ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι..., ἐὰν εἶναι γεγονὸς ὅτι..
 veto, tui, titum, 1. (καλύω). 2) vetor + ἀπρμφ. = καλύομαι νά..., ἀπαγορεύεται εἰς ἐμὲ νά...
 vetustas, ātis, παλαιότης, πολυετία, πολυκαιρία, πολυχρονιότης.
 vetustus, παλαιός, ἀρχαῖος.
 via, ae, ὁδός.
 vicesimus, εἰκοστός.
 vicīens, ἐπίρρ., εἰκοσάκις.
 vicissem, ἰδ. vinco.
 victus, ἰδ. vinco.
 vidēo, vīdi, vīsum, 2. βλέπω, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι A 13, 5. 2) μετ' ἀρνήσεως = δὲν γνωρίζω Hn 11,6. Παθ. 1) φαίνομαι. videtur potuisse φαίνεται ὅτι ἤθελε δυνῆθῃ, φαίνεται ὅτι θὰ ἡδύνατο Hn 1,2. 2) θεωροῦμαι, (π ε ρ ν ὦ γ ι ἄ...) Hm 1,2. 2,5. C 3,4. A 3,1. 15,2.
 viginti, εἴκοσι.
 villa, ae, ἐξοχικὴ οἰκία, ἑπαυλις.
 vinco, vīci, victum, 3. νικῶ.
 vir, viri, ἄ., ἀνὴρ. 2) πληθ. στρατιῶται, ἄνδρες.

virgo, gīnis, παρθένος, virgo filia νεαρὰ παρθένος.
 virtus, ūtis (ὅ τι ἀπαιτεῖται παρ' ἀνδρὸς καὶ περιποιεῖ τιμὴν καὶ εὐγένειαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ). 2) virtus bellica ἀρετὴ πολεμική, ἀνδρεία Hm 1,4. Hn 1,1. 3) δραστηριότης, ἱκανότης Hn 1,2. 4) ἀρετὴ, χαρκτηρ, ἀξιοπρέπεια Hm 1,5.—Πληθ. 1) αἱ ἐκάστοτε γενναῖαι πράξεις, τὰ ἥρωικά ἔργα, τὸ ἔνδοξον παρελθὸν Hn 12,5. 2) ἀτομικὴ ἀξία C 2,4.
 vis, αἰτ. vim, ἄφ. vi. Πληθ. vires virium, viribus, κλπ. (βία). 2) ὁρμὴ Hn 11,4. 3) φορὰ, σφοδρότης A 21,3. 4) ἔφοδος, προσβολὴ Hn 3,2.
 visum īri, μέλλ. παθ. ἀπρμφ. (ἰδ. videor).
 visus, ūs, ἄ., θέαμα.
 vīta, ae, (ἀντὶ τοῦ vivita, βιο-τῇ) βίος, ζωή.
 vitium, īi, οὐ., (κακία). 2) σφάλμα, λάθος, ἀμάρτημα.
 vīto, 1. (ἀπο)φεύγω.
 vīvo, vīxi, victum, 3. ζῶ. vivo affluentius διάγω (ζῶ) πολυτελέστερον (εὐμαρέστερον, ἐν ἀφθονοῖς). vivo cum aliquo ζῶ μετὰ τινος. σχετίζομαι πρὸς τινά.
 vivus, ζῳός, ζωντανός. 2) = vivens. Hannibale vivo = Hannibale vivente τοῦ Ἀννίβα ζῶντος. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀννίβα.

vix, ἐπίρρ., μόγις, μόλις. quod vix credendum sit ὕπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις δύναται νὰ εἶναι πιστευτόν, ὕπερ μετὰ δυσκολίας ἤθελέ τις πιστεύσει.

vixi, ἰδ. vivo.

voco, 1. (καλῶ). 2) καλῶ, προσκαλῶ (εἰς δεῖπνον).

volo (ἐκ ῥίζ. Feil.—ἔθεν ἔλδομαι), vol-ŭi, velle (ἄνωμ.), θέλω, ἐπιθυμῶ. 2) καθορίζω A 19,1.

volūmen, mīnis, οὖ., (ἐλιγμός). 2)

βιβλίον, σύγγραμμα C 3,5. A 18,1. 3) τόμος, βιβλίον (ὡς τμήμα βιβλίου) A 16,3.

voluntas, ātis, (βούλησις), «προαίρεσις», πρόθεσις, σκοπός.

vox, vocis (λέξις, φωνή), τόνος τῆς φωνῆς.

vulgus, i, οὖ., (ὄχλος). 2) πλῆθος τὸ κοινόν, (ὁ κόσμος) ἰδ. edo.

vultus, ūs, ἄ., (σχῆμα προσώπου). 2) πρόσωπον, ἔκφρασις προσώπου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Εἰσαγωγή	Σελ.	5
2. Κείμενον	»	9 - 26
α) Hamilcar	»	9 - 10
β) Hannibal	»	11 - 17
γ) Cato	»	18 - 19
δ) Atticus	»	19 - 26
3. Ἑρμηνευτικὴ σημείωσις	»	27 - 60
α) Ἀμίλκας	»	27 - 30
β) Ἀννίβας	»	30 - 42
γ) Κάτων	»	42 - 45
δ) Ἀττικὸς	»	46 - 59
4. Πίναξ ἱστορικὸς καὶ γεωγραφικὸς	»	61 - 70
5. Λεξιλόγιον	»	71-134

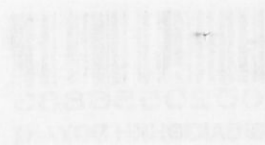
Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον, στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου, θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15)21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Ἐκδόσεις Π', 1963 (XI) - Ἀντίτυπα 25.000 - Ἀπ. Ὑπουρ. Παιδ. 123737/4-11-63.

Ἐκτύπωσης καὶ Βιβλιοδεσίας : ΙΩ. ΚΑΜΗΑΝΑ Ο.Ε. Φιλαδελφείας 4 — Ἀθῆναι

0020556883

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

